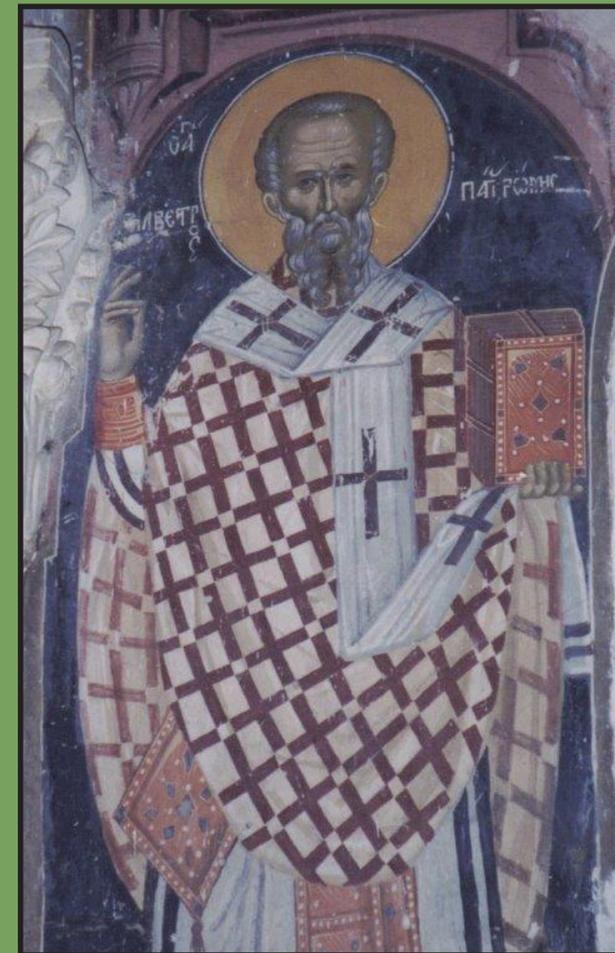


# ΟΡΘΟΔΟΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ  
«ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΩ ΑΓΙΩ ΟΡΘΩΣ»



ΟΡΘΟΔΟΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ  
ΑΡΙΘΜΟΣ 125 ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2021



ΑΡΙΘΜΟΣ 125 ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2021

# ΟΡΘΟΔΟΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Έκδοση Παγκύπρις Συλλόγος Ὁρθόδοξος Παραδόσεως  
«Οἱ Φίλοι τῶ Ἁγίου Ὁρους»

ISSN 1011 Π 1719

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

\* \* \*

Διεύθυνση:

T.K. 25524 - 1310 Λευκωσία

\* \* \*

www.orthodoximartyria.com

\* \* \*

Οἱ συνεργάτες ἔχουν τὴν εὐθύνη τῶν ἀποψεῶν τους.

\* \* \*

Ἐπίσημα συνδρομὴ Κύπρου: 7 εὐρώ.

Τιμὴ τεύχους: 3 εὐρώ.

Ἐπίσημα συνδρομὴ Ἑλλάδας: 10 εὐρώ.

Ἐπίσημα συνδρομὴ ἐξωτερικοῦ: 10 εὐρώ.

Ὁ τραπεζικὸς λογαριασμὸς τοῦ Περιοδικοῦ εἶναι:

Τράπεζα Κύπρου. «Φίλοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους»,

173-05-016152, κώδικας πράξης 4222.

Δικαιούχος: PAN. SYL. ORT. PARA. «ΦΙΛΟΙ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ»

IBAN NO: CY37 0020 0173 0000 0005 0161 5200

SWIFT: BCYPCY2N

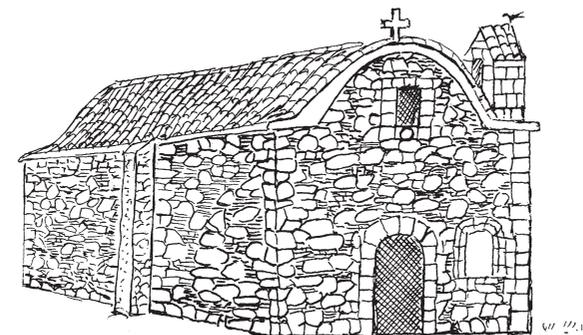
## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛΙΔΑ
<i>Α΄ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ</i>	
1. Τό μήνυμα τῆς σάρκωσης τοῦ Θεοῦ .....	1
2. Ἀπό τόν « <i>Εὐεργεπινός</i> », Περί ταπεινοφροσύνης Θ' .....	6
3. Ἀρχιμανδρίτη Ἰωὴλ Νικολάου, Ἁγιος Σπυρίδων ἐπίσκοπος Τρεμιθούντος ὁ θαυματουργός .....	8
4. Γεώργιου Παπαζάχου, Ὁ Ἁγιος Πορφύριος ὡς γιατρός .....	11
5. Ἡ ἱερατικὴ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ .....	15
6. Μητροπολίτη Ναυπάκτου Ἱερόθεου, Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἁγίου Καλλινίκου Ἐδέσσης πρὸς τὸ ποιμνίό του .....	18
7. Ἀρχιμανδρίτη Νεκτάριου Πάρη, Δίκαιοι εἰς τὸν αἶωνα ζῶσι .....	21
8. Ὁ Ἁγιος Ἱερώνυμος ὁ Σιμωνοπετρίτης ὡς πνευματικός .....	25
9. Μητροπολίτη Ναυπάκτου Ἱερόθεου, Ἁγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας γιά τὴ Θεία Κοινωνία .....	28
10. Σάββα Ἀλεξάνδρου, Τό μεγαλεῖο τῆς ταπεινώσεως .....	31
11. Νικόλαου Λεβέντη, Πῶς πρέπει νὰ ζεῖ ἓνας Χριστιανός; .....	33

(Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στὴ 2η σελίδα τοῦ ὀπισθοφύλλου)

## Β΄ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥΣ (ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

12. Συμεών Πηγαδουλιώτη, Προλογικὸ σημεῖωμα .....	38
13. Πρωτοπρεσβύτερου Γεώργιου Βασ. Σχοινᾶ, Προφητεῖες στὸ βιβλίο τῆς Γενέσεως .....	41
14. Ἀρχιμανδρίτη Ἰωὴλ Νικολάου, Τὸ Ψαλτήριο ὡς προφητικὸ βιβλίο .....	44
15. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, Ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος καὶ οἱ προφητεῖες του .....	47
16. Δημήτριου Χ. Καππαῖ, Ὁ προφήτης Ἡσαΐας καὶ οἱ μεσσιανικὲς του προφητεῖες .....	53
17. Χριστάκη Εὐσταθίου, Ὁ προφήτης Ἱερεμίας καὶ οἱ προφητεῖες του .....	56
18. Διάκονου Ἀνδρέα Ματέι, Ὁ προφήτης Ἰεζεκίηλ καὶ οἱ προφητεῖες του .....	59
19. Πρωτοπρεσβύτερου Ἰωάννη Κ. Ἰωάννου, Ὁ Δανιήλ καὶ τὸ προφητικὸ του χάρισμα .....	66
20. Κωνσταντίνου Κυριακίδη, Οἱ προφῆτες Μιχαίας, Ἰωὴλ καὶ Ζαχαρίας καὶ οἱ προφητεῖες τους .....	69
21. Ἀνδρέα Κυριακοῦ, Ἄγνωστοι προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης .....	74
22. Βασίλειου Χαραλάμπους, Προφητεῖες καὶ ψευδοπροφητεῖες .....	77
23. Φώτιου Σχοινᾶ, Τὸ προφητικὸ ἀξίωμα τοῦ Χριστοῦ .....	81
24. Μάλαμας Βέργου - Στυλιανοῦ, Οἱ Ἁγιοὶ προφῆτες Ζαχαρίας καὶ Ἐλισάβετ .....	85
25. Πρωτοπρεσβύτερου Μιχαὴλ Εὐθυμίου, Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ὡς προφήτης ..	88
26. Ἀρχιμανδρίτη Νεκτάριου Πάρη, Ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ὡς προφήτης .....	91
27. Δημήτριου Π. Ρίζου, Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ οἱ προφητεῖες του .....	94
28. Πρωτοπρεσβύτερου Ἁγγελου Ἀγγελακόπουλου, Ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός καὶ οἱ προφητεῖες του .....	98
29. Παναγιώτη Τελεβάντου, Ἐκκλησιαστικὲς εἰδήσεις .....	101
30. Βιβλιοπαρουσιάσεις - Βιβλία πού λάβαμε .....	105



Εἰκόνα ἐξωφύλλου: Φωτογραφία τῆς τοιχογραφίας τοῦ Ἁγίου Σιλβέστρου Πάπα Ρώμης ἀπὸ τὸ καθολικὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Νεοφύτου. (Τάλα, ἐπαρχία Πάφου). Ἔργο τοῦ 16ου αἰῶνος.

Εἰκόνα ὀπισθοφύλλου: Φωτογραφία τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Νάπας. (Καντοῦ, ἐπαρχία Λεμεσοῦ). Κτίσμα τοῦ 12ου αἰῶνος.



## ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΣΑΡΚΩΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ



τίς 25 Δεκεμβρίου στις εκκλησίες μας θά ἀντηχήσουν οἱ χαρμόσυνες ψαλμωδίες πού θά ὑμνοῦν τό τρισμέγιστο μυστήριο τῆς Σάρκωσης τοῦ ἁπειρου Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία γιορτάζει. Γιορτάζει γιατί «ὁ Θεός γίνεται ἄνθρωπος γιά νά κάνει τόν ἄνθρωπο Θεό κατά χάριν» (Μ. Ἐθανάσιος). Αὐτό πρέπει νά τό συνειδητοποιήσουμε ὅλοι. Ὁ Θεός δέν ἔγινε ἄνθρωπος ἀπλῶς γιά νά μᾶς διδάξει τήν ταπεινώση, τήν ἀγάπη, τήν εἰρήνη, τήν ἰσότητα, τήν ἀδελφωσύνη ἢ ὀτιδήποτε ἄλλο, ἀλλά γιά νά προσλάβει τήν ἀνθρώπινη φύση, γιά νά τήν γιατρέψει καί νά τήν ἀγιάσει. «Τό γάρ ἀπρόσληπτον καί ἀθεράπευτον» (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος).

Ὁ τρόπος καί ὁ τόπος τῆς Σάρκωσης τοῦ Θεοῦ, ἐκπέμπουν ὀρισμένα μηνύματα στήν ἀνθρωπότητα, μηνύματα πού ἀφοροῦν θεμελιώδη προβλήματα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Συγκεκριμένα:

Τά Χριστούγεννα εἶναι μήνυμα ταπεινώσης: Κανένας ἰδρυτής θρησκείας δέν γεννήθηκε ποτέ σ' ἓνα σταῦλο μιᾶς ἀσήμαντης πόλης, στό σκοτάδι μιᾶς παγερῆς νύχτας, στή φάτνη τῶν ἀλόγων. Ὅταν γεννήθηκε, Τόν προσκύνησαν οἱ ταπεινοί ποιμένες τῆς Βηθλεέμ, κι ἀργότερα, βρῆκε στό πρόσωπο ἀπλοϊκῶν ψαράδων τῆς Γαλιλαίας τούς Ἀποστόλους τῆς Ἐκκλησίας Του.

Τά Χριστούγεννα εἶναι ἐπίσης μήνυμα ἀγάπης καί εὐεργεσίας, καί μάλιστα πρὸς παράνομους καί ἀγνώμονες. Τό μεσότοιχο τῆς ἐχθρας πού μᾶς χώριζε ἀπό τό Θεό διαρρήγνυται, ὄχι γιατί ἐμεῖς πού τό ὑψώσαμε θελήσαμε μέ τήν μετάνοια νά ἐξιλεωθοῦμε ἀπέναντί Του, ἀλλά γιατί ὁ Δημιουργός Πατέρας μας καί ἀναμάρτητος Εὐεργέτης μας ἀφήνει τό θρόνο καί τήν πορφύρα τῆς Θεότητας γιά νά περιβληθεῖ τά ράκη τῆς ἀνθρωπότητας, ξαπλώνοντας πάνω σ' ἄχυρα τῆς ταπεινῆς φάτνης. Ὁ ἀδικημένος καί προσβεβλημένος ἄρχοντας ὄχι ἀπλῶς τείνει πρῶτος τό χέρι τῆς συνδιαλλαγῆς καί τῆς ἀγάπης στους φταίχτες καί ἀδικούς δούλους Του, ἀλλά ἔρχεται καί παραδίδει τόν ἴδιο Του τόν Ἐαυτό σάν ἐξιλαστήριο θύμα γιά τίς ἁμαρτίες μας καί μᾶς δείχνει τό ὕψος τῆς ἀγάπης Του πού ἔφτασε «μέχρι θανάτου, θανάτου δέ σταυροῦ» (Φίλιπ. β' 8).

Τά Χριστούγεννα εἶναι μήνυμα ἐναντίον κάθε ἰδεαλισμοῦ. Ὁ ἰδεαλισμός ἀπεχθάνεται τήν ὕλη. Μόνο τό πνεῦμα ἔχει γι' αὐτόν ἀξία. Γι' αὐτό ἡ φράση «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο» (Ἰω. α' 14), εἶναι ἀδιανόητη γιά τόν ἰδεαλισμό. Τό δόγμα τῆς Σάρκωσης εἶναι κατάφαση τῆς ὕλης. Ὁ Χριστός δέν εἶναι ἐναντίον τῆς σάρκας ἀλλά ἐναντίον τοῦ ἁμαρτωλοῦ

της φρονήματος. Ὁ Χριστιανισμός δέν εἶναι ἐναντίον τῆς ὕλης, γιατί ἡ ὕλη εἶναι δημιουργήμα τοῦ πανάγαθου Θεοῦ πού δέν κάνει ἀπό τή φύση Του τίποτα κακό. Δέν εἶναι ἐπίσης ἐναντίον τῆς ὕλης, γιατί τήν ἴδια τήν ἀνθρώπινη σάρκα τήν φόρεσε ὁ Θεός μέ τή Σάρκωσή του.

Τά Χριστούγεννα εἶναι ὅμως καί μήνυμα ἐναντίον κάθε ὑλισμοῦ. Ὁ Χριστιανισμός καταφάσκει τήν ὕλη χωρίς νά δέχεται τήν θεοποίησης της. Ἡ ζωή μας εἶναι ὑπέρβαση τοῦ παρόντος πρὸς τήν ἐρχόμενη Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλά διά τοῦ παρόντος καί μέσα στό παρόν. Ὑστερα, ἡ Χριστιανική ἱεράρχηση τῶν πνευματικῶν ὑπεράνω τῶν ὑλικῶν γίνεται κατανοητή ὅταν λάβουμε ὑπ' ὄψη ὅτι «πνευματικός» στή χριστιανική ὀρολογία δέν εἶναι λέξη ἰσότιμη μέ τό ἰδεαλιστικός, ἀλλά ἔχει τήν ἔννοια αὐτοῦ πού ἔχει τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τά Χριστούγεννα εἶναι μήνυμα ἐναντίον κάθε γνωστικισμοῦ. Γιατί τά γνωστικά συστήματα ζητοῦν νά σώσουν τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου σ' ἓνα ἄλλο κόσμο. Ὁ Χριστός ὅμως ἦρθε καί ἔσωσε καί θέωσε ὅχι μόνο τήν ψυχή ἀλλά καί τό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἐδῶ, σ' αὐτό τόν κόσμο, καί στή συνέχεια στήν αἰωνιότητα. Γι' αὐτό προσέλαβε τή σάρκα τοῦ ἀνθρώπου καί γι' αὐτό πιστεύουμε στήν ἀνάσταση τῶν σωμάτων πρὶν ἀπό τήν Κρίση· γιατί ὁ «ἄνθρωπος» δέν εἶναι μόνο ἡ ψυχή ἀλλά καί τό σῶμα του. Γι' αὐτό καί θά κριθεῖ σάν ἐνιαία ψυχοσωματική ὄντοτητα γιά ὅ,τι ἅγιο ἢ ἁμαρτωλό ἔχει κάνει. Ὁ Χριστιανός ἐπίσης ἔχει νά ἐκπληρώσει τήν ἀποστολή του σ' αὐτό τόν κόσμο. Γιατί ὁ κόσμος αὐτός θά ὑπάρχει καί μετά τήν Β' Παρουσία· μεταμορφωμένος βέβαια: «*Καινή γῆ καί καινός οὐρανός*» (Β' Πέτρ. γ' 13). Ἡ μεταμόρφωση ὅμως ἀρχίζει ἀπό ἐδῶ καί ἀπό τώρα. Ἡ ὀριστική κατάλυση τοῦ κράτους τοῦ Σατανᾶ θά ἐπιτευχθεῖ μέ τήν ἔλευση τῆς Β' Παρουσίας· ὁ περιορισμός του ὅμως εἶναι μέλημα τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τόν νῦν αἰῶνα.

Ὅταν ὁ Χριστός ἔγινε ἄνθρωπος, στόν κόσμο ὑπῆρχαν δύο βασικές φιλοσοφίες: (α') ἡ τοῦ Στωϊκισμοῦ καί (β') ἡ τοῦ Γνωστικισμοῦ. Ὁ πρῶτος ἔλεγε: «Ὁ κόσμος, ὅπως τόν βλέπουμε, εἶναι καλός καί δέν χρειάζεται καμμιά ἀλλαγὴ. Δέν μένει στόν ἄνθρωπο παρά νά τόν ζήσει ὅπως τόν βρίσκει». Ὁ γνωστικισμός, ἀντίθετα, ἔλεγε: «Ὁ κόσμος πού ζοῦμε εἶναι ἀπόλυτα διεστραμμένος. Ἀλλά κάθε προσπάθεια γιά νά τόν ἀλλάξουμε εἶναι μάταια. Γι' αὐτό, τό μόνο πού μᾶς μένει εἶναι νά γνωρίζουμε τίς μαγικές μεθόδους πού θά μᾶς ὀδηγήσουν μέ ἀσφάλεια, μεταθανάτια, στή λύτρωση σ' ἓνα ἄλλο κόσμο».

Ἀπέναντι στά δυό αὐτά φιλοσοφικά ρεύματα, ὁ Κύριος τήρησε μιά ὀλόκληρη ριζοσπαστική στάση. Εἶπε συγκεκριμένα: «ὁ κόσμος πού ζοῦμε εἶναι πράγματι διεστραμμένος. Ἀλλά ἡ λύτρωση δέν εἶναι ἄσχετη μ' αὐτό τόν κόσμο. Ἀντίθετα, ἀρχίζει ἐδῶ καί τώρα, καί συνεχίζεται καί ὀλοκληρώνεται στήν αἰωνιότητα». «Αὐτοί πού δέν εἶδαν τόν Χριστό σ' αὐτή τήν ζωή, δέν θά τόν γνωρίσουν οὔτε στήν ἄλλη», λέγει ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος. Οὔτε καί προσφέρεται στό Χριστιανισμό ἡ

λύτρωση σάν γνώση ἢ καί μέ τρόπο μαγικό, ἀλλά σάν δῶρο τῆς Θείας Χάρης σ' αὐτούς πού ἀγωνιοῦν γιά τή σωτηρία τους καί κάνουν τόν ἀνάλογο ἀγώνα.

Ἡ σάρκωση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι μήνυμα χαρᾶς. Ὁ Χριστός δέν μᾶς ἀφήνει νά λυγίσουμε μέσα στή θλίψη. Ἦλθε νά μείνει γιά πάντα μαζί μας. Κι ἂν ὅλοι μᾶς ἐγκαταλείψουν, στή μοναξιά μας δέν εἴμαστε μόνοι. Γι' αὐτό ὁ ἁγιασμένος πιστός, ὅσο καί νά πειράζεται ἢ καί νά πονεῖ, δέν ἀπελπίζεται καί δέν ἔρχεται σέ ἀπόγνωση, γιατί ζεῖ τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ μέσα στήν πορεία τῆς ζωῆς του. Ὑστερα, ὁ Χριστιανός, ὅπως καί ὁ κάθε ἄνθρωπος, μπορεῖ νά ξεκουράζεται στήν πολυθρόνα ἀλλά ἀναπαύεται μονάχα στό Σταυρό, γιατί μόνο ἀπό τό Σταυρό μπορεῖ νά βλέπει νά ὑποθρώσκει τό φῶς τῆς Ἀνάστασης.

Τά Χριστούγεννα εἶναι ἀκόμη μήνυμα ἐλευθερίας γιατί ὁ Θεός παίρνει μορφή δούλου γιά νά ἐλευθερώσει τόν ἄνθρωπο ἀπό τά δεσμά τοῦ Σατανᾶ, τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου. Ἡ ἁμαρτία ἀπό Χριστιανική ἄποψη (μέ τό γκρέμισμα τοῦ μεσότοιχου πού χώριζε τόν ἄνθρωπο ἀπό τό Θεό καί πού ἐπιτεύχθηκε μέ τή Σάρκωση, τό σωτηριῶδες ἔργο, τή Σταύρωση καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου) δέν εἶναι ἓνα ἀνέκκλητο βᾶρος, ὅπως ἦταν ἡ «μοίρα» στους ἀρχαίους Ἑλληνας καί Ρωμαίους, ἀλλά μπορεῖ νά ἐπανορθωθεῖ μέ τήν προσφυγή στό Σωτήρα, προσφυγή τήν ὁποία ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος νά πραγματοποιήσει ἢ ὄχι. Ἄλλωστε, *«ὅπου τό Πνεῦμα τοῦ Κυρίου, ἐκεῖ καί ἡ ἐλευθερία»* (Β' Κορ. γ' 17).

Τά Χριστούγεννα εἶναι, ἀκόμα, μήνυμα εἰρήνης. Ὅχι ὅμως εἰρήνης πού εἶναι καρπός τοῦ συμβιβασμοῦ καί τῆς προδοσίας τοῦ Θεανθρώπου, ἀλλά εἰρήνης πού ἔρχεται μέ τή θανάτωση τοῦ ἐγωῖσμοῦ, τοῦ «κόσμου» καί τῶν ἐπιθυμιῶν του. Διαφορετικά, «κρεῖσσον ἐπαινετός πόλεμος εἰρήνης χωριζούσης Θεοῦ». «Ἔστι γάρ καί κακή ὁμόνοια καί καλή διαφωνία», μᾶς διδάσκουν οἱ Ἅγιοι Πατέρες. Συχνά ξεχνοῦμε «ἴσως γιατί ἔτσι μᾶς βολεύει καλύτερα» ὅτι εἶναι ὁ Κύριος πού εἶπε: *«Μή νομίσετε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπί τήν γῆν οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλά μάχαιραν»* (Ματθ. 1'34), καί προτιμοῦμε ἓνα «γλυκύν Ἰησοῦν» πού δίδασκε τό *«ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»* σάν ἓνα κοινωνικό καθωσπρεπισμό ἐνῶ περιδιάβαζε στίς ρομαντικές ἀκρογιαλιές τῆς θάλασσας τῆς Γαλιλαίας!

Τά Χριστούγεννα εἶναι ἐπίσης μήνυμα εὐτυχίας. Γιατί ἡ εὐτυχία, ἀπό Χριστιανικῆς ἀπόψεως, σημαίνει νά ἔχεις μιά ἀποστολή στόν κόσμο. Καί μέσα στήν ἀποστολή βρίσκεις τή χαρά. Εὐτυχία δέν σημαίνει νά ζεῖς ὁμορφα, ἀλλά νά ἀγωνίζεσαι νά ὁμορφίζεις τόν κόσμο μέσα σου καί γύρω σου. Πρῶτα μέσα σου βέβαια κι ὕστερα γύρω σου. Γιατί, «ἂν δέν καθαρθεῖς, δέν μπορεῖς νά καθαρῖσεις· κι ἂν δέν φωτιστεῖς, δέν μπορεῖς νά φωτίσεις» (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος). Κι ὕστερα, εἶναι φανερό πῶς εἶναι ὑποκρισία νά θέλεις νά φωτίσεις τούς ἄλλους ἐνῶ ἐσύ

εἶσαι σκοτισμένος· κι ἐπί πλέον ὅτι εἶναι ὑπεκφυγή τῶν εὐθυνῶν μας καί κατάφαση στόν ἐγωϊσμό μας νά βλέπουμε τό κακό στίς δομές, στή συγκρότηση τῆς κοινωνίας καί στούς συνανθρώπους μας καί ποτέ στόν ἑαυτό μας. Ἐπειτα, ἡ εὐτυχία δέν εἶναι ξένη μέ τόν πόνο. Ὁ πόνος ἀνήκει στήν ζωή. Οἱ Χριστιανοί δέν μποροῦν νά τόν ἀποφύγουν. Διαφέρουν ὅμως ἀπό τόν τρόπο πού τόν ἀντιμετωπίζουν. Ὁ πόνος εἶναι λυτρωτικός γιά τόν πιστό γιατί τοῦ θυμίζει τά μέτρα του, τά ὄριά του, τίς ἀνάγκες του καί τό σκοπό γιά τόν ὁποῖο πλάστηκε. Ἡ ἴδια ἡ ἀγάπη εἶναι πόνος. Γιατί εἶναι δόσιμο στό Θεό καί στόν ἀδελφό μας.

Τά Χριστούγεννα εἶναι μήνυμα ἀθανασίας. Μήνυμα ὅτι ὁ Θεός παρεμβαίνει στό χρόνο γιά νά λυτρώσει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν φυλακή τοῦ χωρόχρονου. Ὁ ἀπανταχοῦ παρών καί αἰώνιος χωρεῖται στή μήτρα τῆς Παρθένου σέ δεδομένη χρονική στιγμή τῆς ἱστορίας, γιά νά μᾶς δώσει τή δυνατότητα προσωπικῆς σχέσης μαζί Του. Δίχως τό Θεό ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἀντικείμενο προσδιοριζόμενο ἀπόλυτα ἀπό τό χρόνο καί δουλωμένο στόν τόπο· γίνεται μιά συγκεκριμένη μονάδα παραγωγῆς καί μετρημένη διάρκεια κατανάλωσης. Ἡ ἀνθρώπινη ζωή γίνεται ὀκτώωρο, περιορισμένες χρονικές διαφυγές ψυχαγωγίας, ἐπίσιο εισόδημα καί ἐπίσιες δαπάνες, συντάξιμα χρόνια καί τελικά δυό ἡμερομηνίες: γέννησης καί ταφῆς. Ἀντίθετα, μέ τόν Χριστό, τό αἰώνιο μπήκε στό χρόνο γιά νά μᾶς ἀνοίξει τήν πόρτα τῆς αἰωνιότητας· ἔτσι, χάρη σ' Αὐτόν, ὁ χρόνος γίνεται εἰσαγωγή κι ὁ χῶρος προθάλαμος τῆς αἰωνιότητας.

Τά Χριστούγεννα, ἀκόμη, φέρνουν τό μήνυμα ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἄξενος γιά τόν Χριστό καί γιά ὅσους θέλησαν ἢ θά θελήσουν νά Τόν ἀκολουθήσουν. Ὁ Χριστός ἦρθε κι ἔφυγε ξένος ὄχι γιατί τό θέλησε νά ζήσει ἔτσι, ἀλλά γιατί ὁ κόσμος Τόν μίσησε καί στάθηκε ἄξενος ἀπέναντι Του. Ἡ πορεία τοῦ Χριστοῦ στήν ἱστορία ἀρχίζει ἀπό τή φάτνη ἑνός σταύλου (πού βρῆκε σάν μοναδικό κατάλυμα γιά νά γεννηθεῖ), καί τελειώνει μέ τό Σταυρό καί τό μνημεῖο τό κενό πού φύλαγε ἡ κουστωδία. Ἡ εὐτυχία, ὅπως τήν καταλαβαίνει ὁ κόσμος, εἶναι μιά μαζοχιστική ἠδονή στήν αὐτοκαταστροφή του, μιά ἠδονή στήν ἀμαρτωλότητα, γι' αὐτό καί πολέμησε τόν Χριστό καί καταδιώκει τούς Ἁγίους Του. Γι' αὐτό κι ὁ Χριστός μᾶς καλεῖ νά μή συμβιβαστοῦμε μέ τόν κόσμο, ἄσχετα μέ τίς συνέπειες. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ θέλει νά ἀπλωθεῖ σ' αὐτό τόν κόσμο, ἀλλά δέν εἶναι «ἐκ τοῦ κόσμου τούτου», γι' αὐτό καί δέν μπορεῖ νά γίνει συμφυρμός τοῦ κόσμου μέ τόν Χριστό καί τούς ὀπαδούς Του.

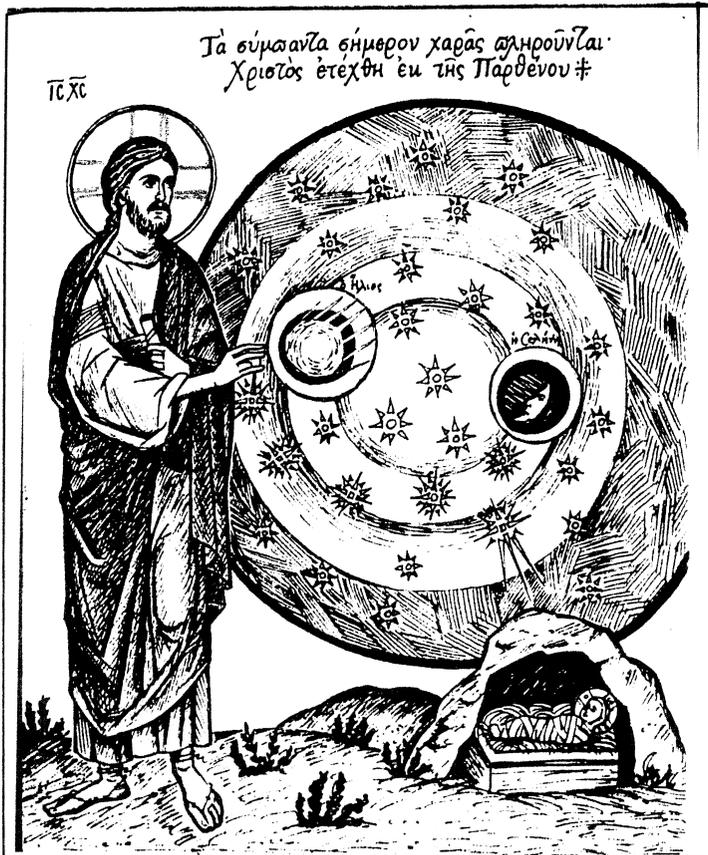
Δέν μπορεῖ, τέλος, νά μᾶς διαφεύγει προπαντός ὅτι ἡ πίστη στή Σάρκωση τοῦ Χριστοῦ σημαίνει τή σάρκωση τοῦ Λόγου στήν ὑπαρξή μας. Γιατί ἡ Χριστιανική ἠθική (ὁ Χριστιανικός τρόπος ζωῆς), δέν εἶναι παρά ὁ ἀντικατοπτρισμός τοῦ δόγματος (δηλ. τῆς πίστεως μας), στήν καθημερινή προσωπική, οἰκογενειακή, σχολική, κοινωνική καί ἐθνική μας ζωή. Μ' ἄλλα λόγια, πρέπει νά ζήσουμε ὅπως ἔζησε ὁ Κύριος. Προσωπική

βίωση τῆς Σάρκωσης. Ἡ ζωή καί ἡ ὕπαρξή μας νά μαρτυρᾷ ὅτι πιστεύουμε στήν ὕπαρξη καί στή Σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Μποροῦμε τώρα νά τελειώσουμε μέ τήν εὐχή ὅτι ὁ Θεός τῆς ταπεινώσεως καί τῆς ἀγάπης, ὁ Θεός μας, θά πλημμυρίσει καί τή δική μας ψυχή μέ θεϊκό ἔρωτα ὥστε νά βροῦμε τή δύναμη νά μετανοήσουμε, δηλαδή νά ἀλλάξουμε νοοτροπία, καί νά ἐνωθοῦμε διά τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν, τῶν ἁγίων μυστηρίων τῆς λατρευτικῆς ζωῆς, καί τοῦ «χοράρχη τῶν ἀρετῶν» (Ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς), τῆς προσευχῆς, μέ τόν Σαρκωθέντα καί Ἀναστάντα Χριστό καί Θεό μας.

Εἶθε τά φειτενά Χριστοῦγεννα νά γίνουν γιά ὅλους μας ἀπαρχή μιᾶς τέτοιας μετάνοιας.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ





Ἀπό τόν «Εὐεργετινό»

## ΠΕΡΙ ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗΣ Θ΄

Α΄. ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΡΚΟΥ



πως ἀκριβῶς γιά αὐτόν ὁ ὁποῖος μετανοεῖ εἶναι ξένο τό νά περηφανεύεται, ἔτσι ἀκριβῶς καί γιά αὐτόν ὁ ὁποῖος θεληματικά ἀμαρτάνει, εἶναι ἀδύνατο νά ταπεινοφρονεῖ. Ἡ ταπεινοφροσύνη δέν εἶναι κατηγορία τῆς συνείδησης, ἀλλά ἐπίγνωση τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ καί τῆς συμπάθειάς Του πρὸς τόν ἄνθρωπο. Ἄν φροντίζαμε γιά τήν ταπεινοφροσύνη, δέν θά εἶχαμε ἀνάγκη ὁποιασδήποτε τιμωρίας. Ὅλα τά κακά καί τά δεινά μᾶς συμβαίνουν ἐξαιτίας τῆς ὑπερηφάνειάς μας. Διότι ἄν στόν Ἀπόστολο Παῦλο δόθηκε ἄγγελος τοῦ σατανᾶ γιά νά τόν ταλαιπωρεῖ καί νά τόν πειράζει, ὥστε νά μὴν περηφανευτεῖ, πόσο μᾶλλον σέ μᾶς τοὺς περήφανους θά δοθεῖ αὐτός ὁ ἴδιος ὁ σατανᾶς, γιά νά μᾶς καταπατεῖ μέχρι νά ταπεινωθοῦμε.

Οἱ προπάτορές μας καί σέ οἰκίες ἐξουσίαζαν, καί πολύ πλοῦτο κατεῖχαν, καί γυναῖκες εἶχαν, καί γιά τά παιδιά τους φρόντιζαν καί προνοοῦσαν καί παρόλα αὐτά καί μέ τό Θεό ἐπικοινωνοῦσαν ἐξαιτίας τῆς πολλῆς τους ταπεινοφροσύνης. Ἀντίθετα ἐμεῖς, καί ἀναχωρήσαμε ἀπό τόν κόσμο, καί τόν πλοῦτο καταφρονήσαμε, καί τοὺς οἰκείους μας ἐγκαταλείψαμε καί νομίζουμε ὅτι βρισκόμαστε δίπλα ἀπό τό Θεό καί ἐξαιτίας τῆς περηφάνειάς μας χλευαζόμαστε ἀπό τοὺς δαίμονες. Αὐτός ὁ ὁποῖος περηφανεύεται ἀγνοεῖ τόν ἑαυτό του, διότι ἄν γνώριζε τόν ἑαυτό του καί τήν ἀφροσύνη καί ἀδυναμία του, δέν θά περηφανευόταν. Ἐκεῖνος πού ἀγνοεῖ τόν ἑαυτό του, πῶς μπορεῖ νά γνωρίζει τό Θεό; Διότι ἄν τή δική του ἀφροσύνη, μέ τήν ὁποία συμβιώνει καί συναναστρέφεται, δέν μπόρεσε νά τήν ἀντιληφθεῖ, πῶς θά μπορέσει νά κατανοήσει τή Σοφία τοῦ Θεοῦ, ἀπό τήν ὁποία βρίσκεται πολύ μακριά καί εἶναι ξένος;

Διότι αὐτός ὁ ὁποῖος γνωρίζει τό Θεό, ἀντικατοπτρίζει μέσα του τή μεγαλοσύνη τοῦ Θεοῦ καί μειώνει καί ταπεινώνει τόν ἑαυτό του, ὅπως ὁ μακάριος Ἰώβ, καί λέγει: «Προηγούμενος σέ ἄκουα μόνο, τώρα ὁμως σέ εἶδα καί τά μάτια μου. Γί' αὐτό καί ἐξευτέλισα τόν ἑαυτό μου καί ἔλιωσα. Θεωρῶ πλέον τόν ἑαυτό μου κῶμα καί στάχτη». Αὐτοί λοιπόν οἱ ὁποῖοι μιμοῦνται τόν Ἰώβ, βλέπουν τό Θεό. Αὐτοί δέ πού βλέπουν τό Θεό, αὐτοί καί Τόν γνωρίζουν. Ἄν λοιπόν καί ἐμεῖς θελήσουμε νά Τόν δοῦμε, ἄς ἐξευτελίσουμε τοὺς ἑαυτούς μας καί νά ταπεινοφρονησοῦμε, ἔτσι ὥστε νά μὴν Τόν βλέπουμε μόνο ἀπό ἀπέναντι, ἀλλά ἔχο-

ντας Αυτόν κατοικοῦντα καί ἀναπαυόμενο μέσα μας, νά Τόν ἀπολαμβάνουμε. Διότι μέ αὐτόν τόν τρόπο, ἡ ἀφροσύνη μας θά σοφιστεῖ μέ τή Σοφία Του καί ἡ ἀσθένειά μας θά ἐνδυναμωθεῖ μέ τή Δύναμή Του, δυναμώνοντας μας εἰς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀξίωσε αὐτῆς τῆς δωρεᾶς.

#### *Β'. ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ*

Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι μιά ἀρετή πού πολύ δύσκολα κατορθώνεται. Διότι ὅσο μεγάλη εἶναι, τόσο πολλούς ἀγῶνες χρειάζεται γιά νά ἀποκτηθεῖ. Ἔρχεται δέ σέ αὐτούς πού μετέχουν στήν ἁγία γνώση κατά δύο τρόπους. Ὅταν δηλαδή αὐτός πού ἀγωνίζεται στήν εὐσέβεια βρίσκεται στή μέση τῆς πνευματικῆς ἐμπειρίας, εἴτε ἐξαιτίας τῆς σωματικῆς ἀσθένειας, εἴτε ἐξαιτίας ἐκείνων πού ἐχθρεύονται αὐτούς πού φροντίζουν γιά τή δικαιοσύνη, εἴτε ἔνεκα τῶν πονηρῶν λογισμῶν, αὐτός ἔχει κάπως ταπεινότερο τό φρόνημα. Ὅταν δέ ὁ νοῦς αἰσθανθεῖ ἔντονα καί πληροφορηθεῖ ὅτι ἔχει φωτιστεῖ ἀπό τήν Ἁγία Χάρη τοῦ Θεοῦ, τότε ἡ ψυχή ἔχει τήν ταπεινοφροσύνη ὡς φυσική ἰδιότητα. Διότι, καθῶς διαποτίζεται ἀπό τή Θεία Χάρη, δέν μπορεῖ πλέον νά περηφανεύεται, παρασυρόμενη ἀπό τή φιλοδοξία, ἔστω καί ἂν ἀσταμάτητα ἐκτελεῖ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Μάλιστα θεωρεῖ ἑαυτήν πιό ταπεινή, λόγω τῆς κοινωνίας τῆς μέ τήν ἐπιείκεια τοῦ Θεοῦ.

Ἀπό αὐτούς λοιπόν, τούς δύο τρόπους, ἡ μέν πρώτη ταπεινοφροσύνη, πού ἀποκτᾶται ἀπό τήν πνευματική ἐμπειρία, συνοδεύεται ὡς ἐπί τό πλεῖστον ἀπό λύπη καί ἀθυμία, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἀπό χαρά καί πάνσοφο ντροπή. Γι' αὐτό, ὅπως εἶπα, ἡ μέν πρώτη ἔρχεται σέ αὐτούς πού βρίσκονται στή μέση τῶν πνευματικῶν ἀγῶνων, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἀποστέλλεται σέ αὐτούς πού ἀγγίζουν τήν τελειότητα. Γι' αὐτό ἐκείνη πολλές φορές ντροπιάζεται ἀπό τή βιοτική εὐτυχία, ἐνῶ ἡ ἄλλη, ἀκόμα καί ὅλα τά βασίλεια τοῦ κόσμου νά τῆς προσφέρει κάποιος, οὔτε πτοεῖται, οὔτε αἰσθάνεται καθόλου τά φοβερά βέλη τῆς ἁμαρτίας, διότι ἐπειδή εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου πνευματική, ἀγνοεῖ παντελῶς τά σωματικά καί ὑλικά δῶρα. Πρέπει λοιπόν ὁ ἀγωνιστής μέ κάθε τρόπο νά ξεπεράσει τήν πρώτη καί νά φτάσει σέ αὐτή. Διότι ἂν ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ δέν προετοιμάσει τό αὐτεξούσιό μας διαμέσου τῆς δοκιμασίας τῶν παιδαγωγικῶν τρόπων, καί ὄχι ἀναγκαστικά, δέν εἶναι δυνατό νά μᾶς χαρίσει τήν τελειότητα τῆς πνευματικῆς ταπεινοφροσύνης.

Ἀπόδοση στή Δημοτική: ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΟΛΕΑΣ  
Θεολόγος





Ἀρχιμανδρίτη Ἰωήλ Νικολάου

ΑΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΡΕΜΥΘΟΥΝΤΟΣ Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ



νας ἀπό τούς πίο μεγάλους Ἁγίους πού γεννήθηκαν καί ἔδρασαν στήν ἑλληνική, μαρτυρική μεγαλόνησο Κύπρο στά μέσα τοῦ Γ΄ καί ἀρχές τοῦ Δ΄ αἰώνα.

Τό λείψανό του διατηρεῖται ὁλόσωμο καί ἄφθορο. Δέν διαλύθηκε ὅπως ὅλα τά ἀνθρώπινα σώματα, ἀλλά παραμερίσθηκε σ' αὐτό ὁ νόμος τῆς φθορᾶς καί ἐπιτελεῖ διαρκῶς θαύματα. Μπορεῖ κανεῖς νά τό δεῖ καί νά τό ψηλαφήσει πηγαίνοντας στήν Κέρκυρα.

Γιατί στόν Ἁγιο Σπυρίδωνα νά γίνει αὐτή ἡ ἐξαίρεση; Ποιός ἦταν ἐπιτέλους, ὥστε νά τόν ξεχωρίσει ὁ Θεός μέ τέτοιο εἰδικό καί διαρκές θαῦμα;

Ἄν κρίναμε τόν Ἁγιο Σπυρίδωνα μέ τά δικά μας κοσμικά «μέτρα καί σταθμά», θά ἔπρεπε νά τόν ἀπορρίψουμε. Ἦταν ἓνας ἄνθρωπος φτωχός, ὀλιγογράμματος καί ἀσήμαντος πού ἐργαζόταν ὡς βοσκός. Ἐνας βοσκός ὅμως, πού πιστεύει στό Χριστό καί ζεῖ σύμφωνα μέ τό θέλημά Του, ἀξίζει ἀσύγκριτα περισσότερο ἀπό ἓνα δῆθεν ἐπιστήμονα, πού δέν πιστεύει τίποτα καί ζεῖ ἀντίθετα μέ τό θέλημα του Θεοῦ.

Ὁ Θεός κρίνει διαφορετικά ἀπό τούς ἀνθρώπους. Γί' αὐτό ξεχώρισε τόν Ἁγιο Σπυρίδωνα. Ἐπειδή μέ ὅλες του τίς ψυχικές καί σωματικές δυνάμεις ὑπῆρξε ἀληθινός δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Τόν ξεχώρισε γιά τήν βαθιά πίστη, τήν ἀπλότητα, τήν ταπείνωση ἀλλά καί τήν ἀγάπη του, πού ἐκδηλωνόταν σέ κάθε ἄνθρωπο πού εἶχε ἀνάγκη.

Παντρεύτηκε μιά ἐνάρετη κοπέλα καί δημιούργησε χριστιανική οἰκογένεια. Εἶχε ἀποκτήσει μιά θυγατέρα πού τήν λέγανε Εἰρήνη. Ἡ ἐκλεκτή σύζυγός του πέθανε νέα καί ἔτσι ὁ Ἁγιο Σπυρίδων χήρεψε σέ νέα ἡλικία. Δέν θέλησε νά ἔρθει σέ ἄλλο γάμο. Ἀφοσιώθηκε περισσότερο στό Θεό. Ποῦ τόν ἔχανες, ποῦ τόν εὔρισκες, στήν ἐκκλησία. Τό σπίτι του ἦταν φιλόξενο. Ὁ Ἁγιο Σπυρίδων βοηθοῦσε κάθε φτωχό καί παρηγοροῦσε κάθε δυστυχισμένο. Ἡ προσευχή του ἔκανε θαύματα. Γιά τήν πολύ μεγάλη ἀρετή του τόν ἐξέλεξαν ἐπίσκοπο στήν πόλη Τρεμυθούντα τῆς Κύπρου καί γέμισε ἀπό τότε ὁλόκληρη ἡ οἰκουμένη μέ θαύματά του. Ὅχι μόνο ὅταν ζοῦσε ἢ λίγα χρόνια ἀφότου ἐκοιμήθη. Ἀλλά διαρκῶς μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Γιατί καί μέ αὐτό τόν τρόπο τιμᾶ ὁ Θεός τούς ἁγίους Του πάνω στή γῆ.

Ὅπως οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ ἀπό ἀλιεῖς ἰχθύων ἔγιναν ἀλιεῖς ἀνθρώπων, ἔτσι καί ὁ βοσκός προβάτων ἔγινε βοσκός λογικῶν προβάτων, ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας. Καί μάλιστα τύπος καί ὑπογραμμός καλοῦ ποιμένα. Μέ τίς προσευχές του τότε καί μέ τίς πρεσβείες του σήμερα γίνονται πολλά θαύματα.

Ἄν καί δέν εἶχε κοσμική μόρφωση, γνώριζε καλά τήν Ὁρθόδοξη πίστη καί τήν ὑπερασπίσθηκε στήν Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδο μέ ἀπλό καί θαυμαστό τρόπο, ντροπιάζοντας τόν αἰρετικό Ἄρειο καί ὅλη του τήν συνοδεία, ἀφοῦ ἀποστόμωσε τίς ψευτοφιλοσοφίες τους, πού ἀπέβλεπαν νά γκρεμίσουν τόν Χριστό ἀπό τόν θρόνο τῆς θεότητάς Του. Πῆρε ἓνα κεραμίδι στό χέρι του, τό ἔσφιξε στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καί τότε ἤ φωτιά πῆγε πάνω, τό νερό κάτω καί στό χέρι του ἔμεινε τό κῶμα. Καί εἶπε: Ὅπως τό κεραμίδι αὐτό ἀποτελεῖται ἀπό τρία συστατικά, ἔτσι καί ὁ Θεός εἶναι τρία πρόσωπα: Πατέρας, Υἱός καί Ἅγιον Πνεῦμα. Καί ἔτσι «τῆς Συνόδου τῆς Πρώτης ἀνεδείχθη ὑπέρμαχος».

Κάποτε, στήν Κύπρο, εἶχε φοβερή ἀνομβρία. Οἱ πηγές στέρεψαν, ἡ γῆ ἔσκαγε ἀπό τήν ξηρασία, τά δένδρα ξεραίνοντουσαν, τά ζῶα φοφοῦσαν καί οἱ ἄνθρωποι ὑπέφεραν φοβερά. Βγῆκαν μέ τόν Ἅγιο στά χωράφια καί ἔκαναν Λιτανεία. Ὁ οὐρανός γέμισε σύννεφα. Ἐπεσε βροχή καί πότισε τήν γῆ.

Ἐνας φτωχός μέ δάκρυα τοῦ ζητοῦσε βοήθεια. Ὁ Ἅγιος δέν εἶχε, ὅμως, τίποτε. Ἐσταύρωσε ἓνα φίδι πού εἶδε στά χορτάρια καί ἐκεῖνο ἔγινε χρυσό. Τό πῆρε καί τό ἔδωσε στόν φτωχό. Ἐκεῖνος τό ἔβαλε ἐνέχυρο, πῆρε χρήματα καί ἐξυπηρετήθηκε. Ὅταν διευκολύνθηκε, τό ἐπέστρεψε στόν Ἅγιο. Ἐκεῖνος τό ἔβαλε στά χορτάρια, τό ἐσταύρωσε καί ἔγινε πάλι φίδι. Γί' αὐτό λέμε στό ἀπολυτικό του «καί ὄφιν εἰς χρυσοῦν μετέβαλες».

Ἀξιῶθηκε νά συλλειτουργεῖ μέ ἀγγέλους, ὅπως ψάλλουμε στό ἀπολυτικό του: «Καί ἐν τῷ μέλλειν τās ἀγίας σου εὐχάς ἀγγέλους ἔσχεις συλλειτουργοῦντάς σοι ἱερώτατε». Κάποια φορά, πού λειτουργοῦσε μόνος καί βγῆκε στήν Ὠραία Πύλη νά πεῖ «εἰρήνη πᾶσι», ἀκούστηκαν ἄγγελοι νά λένε «καί τῷ πνεύματί σου».

Μιά γυναίκα ἔδωσε στή κόρη του νά τῆς φυλάξει κάτι πολύτιμο. Στό μεταξύ ἐκείνη πέθανε καί ἡ γυναίκα πῆγε στόν Ἅγιο καί τοῦ τό ζητοῦσε. Πῆγαν μαζί στόν τάφο καί ὁ Ἅγιος φώναξε: «Εἰρήνη, πού ἔβαλες, παιδί μου, ἐκεῖνο πού σου ἔδωσε νά φυλάξεις ἡ γυναίκα αὐτή;» Ἡ πεθαμένη ἀνασηκώθηκε καί τοῦ φανέρωσε πού τό ἔβαλε. Τήν εὐχαρίστησε καί τῆς εἶπε: «Κοιμήσου τώρα μέχρι τήν ἡμέρα τῆς Δευτέρας Παρουσίας». Καί ἔτσι πραγματοποιεῖται τό «νεκρᾶ ἐν τάφῳ προσφωνεῖς».

Παρέδωσε εἰρηνικά τήν ψυχή του στό Θεό στίς 12 Δεκεμβρίου τοῦ 348 μ.Χ. σέ ἡλικία 78 χρονῶν. Μερικά χρόνια μετά τήν κοίμησή του ἔγινε ἡ ἀνακομιδή τοῦ λειψάνου του καί οἱ πιστοί χριστιανοί διαπίστω-

σαν μέ θαυμασμό ὅτι τὸ σῶμα του ἔμεινε ἄφθαρτο, ὀλόκληρο καί ἀκέραιο. Τό ἔβαλαν σέ λάρνακα, γιά νά τό προσκυνοῦν καί νά λαμβάνουν τήν χάρη καί εὐλογία του. Ὅταν ἄρχισαν οἱ ἀραβικές ἐπιδρομές στήν Κύπρο τό 648 μ.Χ., τό ἱερό του λείψανο μεταφέρθηκε γιά ἀσφάλεια στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου παρέμεινε μέχρι τήν ἄλωση. Προκειμένου νά μήν βεβηλωθεῖ ἀπό τούς Τούρκους μεταφέρθηκε κρυφά στήν Κέρκυρα, ὅπου φυλάγεται μέχρι σήμερα.

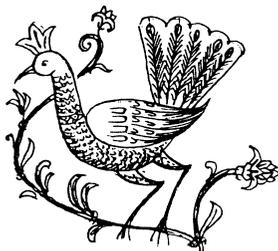
Ἐκ τούτου ἡ ἱστορία τῆς Κέρκυρας καί ἡ ζωή τῶν κατοίκων της συνδέθηκαν μέ τόν Ἅγιο Σπυρίδωνα σέ ἀδιάρρηκτο δεσμό. Ὅχι μόνο ἡ Κέρκυρα ἀξιώθηκε νά διαφυλάξει τόν ἀνεκτίμητο θησαυρό τοῦ ἱεροῦ λειψάνου του, ἀλλά καί ἀπό τήν πρώτη στιγμή, πού τό ἄφθαρτο λείψανο βρέθηκε στήν Κέρκυρα, ὁ Ἅγιος Σπυρίδων ἔθεσε τό Νησί κάτω ἀπό τήν προστασία του.

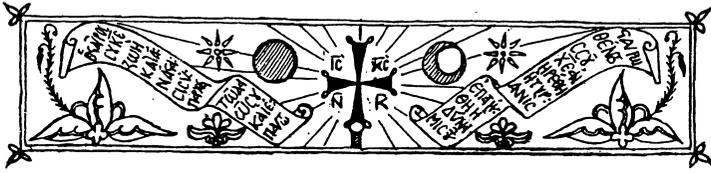
Ἐσωσε τό Νησί (α') τό 1553 ἀπό ἔλλειψη σιταριοῦ καί πείνας στέλλοντας τρία πλοῖα, πού ταξίδευαν πρὸς Ἰταλία φορτωμένα σιτάρι, νά πᾶνε στήν Κέρκυρα, (β') τό 1630 ἀπό ἐπιδημία πανώλους πού σκόρπιζε θάνατο καί δέν προλάβαιναν νά θάβουν τούς νεκρούς ἐξαφανίζοντας κάθε ἴχνος ἀσθένειας, (γ') τό 1716 ἀπό πολιορκία τῶν Τούρκων μέ σφοδρή θαλασσοταραχή μέσα στό κατακαλόκαιρο στίς 11 Αὐγούστου, (δ') τό 1855 ἀπό ἐπιδημία χολέρας πού ἔπεσε σέ ὀλόκληρη τήν Εὐρώπη καί ἔφθασε καί στό Νησί. Ἀκόμη θεράπευσε πολλούς ἀσθενεῖς, εὐεργέτισε πολλούς πού βρισκόντουσαν σέ ἀνάγκη καί ὀδήγησε πολλούς στήν ὁδό τῆς μετάνοιας καί τῆς σωτηρίας.

Ἄς παρακαλέσουμε τόν Ἅγιο Σπυρίδωνα νά γίνει προστάτης καί βοηθός στή ζωή μας καί στόν πνευματικό μας ἀγώνα. Ἄς θυμόμαστε τά λόγια ἐνός τροπαρίου ἀπό τήν ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου:

«Πολύ μεγάλων ἀρετῶν καί θαυμάτων, ποιητής ἀνεδείχθης, σοφέ Σπυρίδων. Μέ τίς ἀρετές σου κατεφώτισες τήν ζωή σου, περισσότερο ἀπό τό φῶς τοῦ ἡλίου. Μέ τά θαύματά σου κατελάμπρυνες ὀλόκληρο τόν κόσμο, περισσότερο ἀπό τίς ἀστραπές τοῦ οὐρανοῦ. Καί μέ τά δύο ἐφάνης ὠραιότατος, ὅσιε, σ' ἐκείνους πού προσφεύγουν μέ πίστη στήν προστασία σου».

Ἀρχιμανδρίτης ΙΩΗΛ ΝΙΚΟΛΑΟΥ





Γεώργιου Παπαζάχου  
Ο ΑΓΙΟΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ ΩΣ ΓΙΑΤΡΟΣ



ιδιότητα του ή «τηλε-διαγνωστική»! Έβλεπε με καταπληκτική ακρίβεια αλλαγές στον έαυτό του και σε άλλους· συχνά και στους γιατρούς του.

Ο ίδιος μου διηγήθηκε ότι διέγνωσε ύπογοναδισμό σ' ένα νέο, κοιτάζοντάς τον μόνο και κάταγμα σπονδύλου σε μία μοναχή, που βρισκόταν σε άλλη πόλη. Είναι ίσως χιλιάδες αυτοί που δέχθηκαν τη διαγνωστική του ενέργεια και επιβεβαιώθηκε ή νόσος τους αργότερα και επιστημονικά.

Έδω θά αναφέρω μία αυτοδιάγνωσή του. Διαπίστωσε μεταβολές στο ηλεκτροκαρδιογράφημά του, χωρίς καρδιογράφο. Ένα βράδυ μου τηλεφώνησε ανήσυχος: «Έλα, έστω και αργά και θά δεις αλλοιώσεις στο καρδιογράφημα. Πονάω σήμερα πολλές φορές και ό πόνος είναι στηθαγχικός». Διαπίστωσα πράγματι ισχαιμικές μεταβολές (στις άπαγωγές V<sub>3</sub>-V<sub>6</sub>) και τον ρώτησα σε ποιο stress βρέθηκε σήμερα. Άρχισε να κλαίει και μέ διακοπές να μου περιγράφει λεπτομερώς σκηνές από τις όδομαχίες στη Ρουμανία. Ήταν ή ήμέρα της έξεγέρσεως του λαού κατά του Τσαουσέσκου και μέ τό «χάρισμά» του έβλεπε τους πολυβολισμούς και τους θανάτους στις πλατείες, όπως τις δημοσίευσαν οί έφημερίδες τις έπόμενες μέρες. Συνέχισε να κλαίει και τον παρακάλεσα να ζητήσει από τό Θεό να του αφαιρέσει για λίγο αυτή την «όραση». Η καρδιά του βρισκόταν σε κίνδυνο από την ένταση. Θά μπορούσε να κάνει επέκταση του έμφράγματος του.

Στήν ίδια ένταση βρισκόμουν και εγώ, βλέποντας την ευαισθησία της «άλλης» καρδιάς ενός αγίου. Έκρυπα τά μάτια μου με τό καρδιογράφημα και σκεφτόμουν: «Τί σημασία έχουν, Γέροντα, για σένα τά νιτρώδη αντιστηθαγχικά φάρμακα, που έτοιμάζομαι να σου δώσω; Έσύ δέν είσαι εκ του κόσμου τούτου. Η καρδιά σου κτυπά στον Ώρωπό και zeϊ στη Ρουμανία. Στο ηλεκτροκαρδιογράφημα ή καρδιά φαίνεται μέ ισχαιμική «κατάσπαση» του ST διαστήματος, αλλά στην πραγματικότητα βρίσκεται σε μεγάλη «ανάταση» προς τον ουρανό». Έφυγα αργά, μέ τον τρόπο ότι είδα λίγο από τό φώς ενός αγίου.

Έγώ πήγαινα στο κελλί του ως διαγνώστης - γιατρός, αλλά πολλές ήταν οί φορές, που εκείνος έκανε διαγνώσεις για μένα. Θά αναφέρω δυό.

Είχα χειρουργηθεῖ ἀπό τόν Καθηγητή κ. Βασ. Γολεμάτη (δύο βουβωνοκῆλες ταυτόχρονα) καί ἐνῶ ἤμουν στή φάση τῆς ἀναρρώσεως πήγαμε μέ τή γυναίκα μου στόν ἸΩρωπό. Δέν ξέρω ἄν εἶχε μάθει ἀπό φίλους ὅτι ἤμουν χειρουργημένος, ἀλλά μόλις μπήκαμε μέ κοίταξε ἐπίμονα γιά πολλή ὥρα στήν κοιλιά καί μου εἶπε: «Βλέπω ὅτι δεξιά ἔγινε καλή ἐγχείρηση, ἀλλά ἀριστερά ἀριστοτεχνική γιατί σέ περιποιήθηκε τόσο ἐκεῖ;» Ἡ γυναίκα μου μου ἔκανε νόημα: «Τί λέει ὁ Γέροντας;» Δέν εἶχα πεῖ οὔτε σ' ἐκείνη οὔτε σ' ἄλλον ὅτι ὁ χειρουργός εἶχε ἐφαρμόσει τή μέθοδο Souldaice ἀριστερά, ἐπειδή ἦταν ἡ κήλη μεγάλη. Ὁ Γέροντας τό «εἶδε».

Τό Δεκέμβριο τοῦ 1990 ἤμουν στό κρεβάτι μέ τήν πολλοστή γαστρορραγία μου. Σέ κάποια στιγμή ἔντονου προβληματισμοῦ μου, ἄν ἔπρεπε νά χειρουργηθῶ ἢ ὄχι, κτύπησε τό τηλέφωνο. Μεταφέρω αὐτοῦσια τά λόγια τοῦ Γέροντα: «Αὐτές τίς μέρες σέ ἐπισκέπτομαι συχνά καί, μέ τό «χάρισμα» πού μου ἔδωσε ὁ Θεός, ἐνεργῶ θεραπευτικά. Ποτέ δέν εἶχα μπεῖ στό σπῖτι σου τόσες πολλές φορές σέ λίγες μέρες... Κάτι μου λέει νά μή τό χειρουργήσεις τώρα, ἀλλά νά ἀλλάξεις τρόπο ζωῆς, νά χαλαρώσεις. Ἄφησε τό χειρουργεῖο νά τό σκεφθοῦμε ἀργότερα. Τί κάνω ἐγώ τώρα; Τό γιατρό στό γιατρό; (Γελάει). Νά ξεκουράζεσαι περισσότερο, γιατί σ' ἀγαπάει ὁ κόσμος. Μοῦ ἔφαγες τή δόξα». (Γελάει). Φαντάζεσθε πῶς ἔνοιωσα κάτω ἀπό αὐτή τήν προστατευτική του παρουσία.

Ἄγαποῦσε τόσο πολύ ὅλους τούς ἀνθρώπους, πού τόν πλησίαζαν καί, φυσικά, καί τούς γιατρούς του, ὥστε νά ἐνεργοποιεῖ γιά μᾶς τό θεραπευτικό χάρισμά του. Ὅσοι τόν πλησίαζαν ἀνεπιτήδευτα ἔχουν παρόμοιες ἐμπειρίες. Πολλές φορές ἔπαιρνα μαζί μου φιλικά ἢ συγγενικά πρόσωπα, πού ἐξεπλήσσοντο ὅταν ἄρχιζε νά μιλάει γιά τό πρόβλημά τους, χωρίς ἐγώ νά τόν ἐνημερώσω ἐκ τῶν προτέρων. Κάποια κυρία, φεύγοντας, ἤθελε νά δώσω ὄρκο ὅτι δέν τοῦ μίλησα γιά ἐκείνη πρῖν πᾶμε στόν ἸΩρωπό.

Τό χάρισμά του τόν ἔκανε περισσότερο εὐαίσθητο ἀπέναντι στόν ἀνθρώπινο πόνο. Ἐνα σούρουπο διέκοψαν τήν καρδιολογική ἐξέταση οἱ μοναχές, γιατί ἔξω εἶχαν συγκεντρωθεῖ πολλοί ἀνθρωποι καί περίμεναν νά πάρουν τήν εὐχή του πρῖν νυχτώσει. Βγῆκε ἔξω ἀπό τό κελλί καί οἱ ἐπισκέπτες φίλησαν ἀπλῶς τό χέρι του. Ἦταν κουρασμένος καί δέν μίλησε σέ κανένα. Ἡ τελευταία κυρία βγῆκε κλαίγοντας. Ὅταν ξαναμπῆκα, βρῆκε τό Γέροντα νά κλαίει. «Αὐτά παθαίνω πάντα», μου εἶπε. «Εἶδα τώρα αὐτή τή μητέρα νά τή δέρνει αὔριο ὁ ναρκομανῆς γιός της, γιά νά τοῦ δώσει χρήματα. Καί ἡ καημένη ἀσφαλῶς θά σκανδαλισθῆκε, πού ἔχει τέτοιο πρόβλημα καί ἔφυγε χωρίς βοήθεια... Τί μπορεῖς ἐσύ νά κάνεις, φτωχέ Πορφύριε... Κύριε Ἰησοῦ...» Κι ἐπανελάβε πολλές φορές ψιθυριστά τή λέξη «Ἰησοῦ».

Ἦταν τόσο ἀπλός καί γλυκός ἀνθρώπος, ὥστε νά μή κωλύεσαι νά

τοῦ ἀπευθύνεις ὁποιαδήποτε ἀνόητη ἐρώτηση. Ἔτσι μιά μέρα τόν προκάλεσα ἀδιάκριτα: «Πῶς ξέρεις, Γέροντα, ὅτι αὐτό τό προορατικό σου χάρισμα εἶναι ἀπό τό Θεό καί ὄχι ἀπό τό διάβολο;» Γέλασε καλοκάγαθα καί μοῦ εἶπε: «Τό δοκίμασα. Εἶναι ἐκ Θεοῦ, γιατί δέν λανθάνει. Νά σοῦ δώσω παράδειγμα. Ἡ νεωκόρος στήν Πολυκλινική πόναγε στό δεξιό ἄνω γομφίο καί κράταγε τό δεξιό μάγουλό της. Τῆς εἶπα ὅτι εἶναι χαλασμένος ὁ ἀριστερός γομφίος. Ἐκείνη, ἐπέμενε, ἀλλά ὅταν γύρισε ἀπό τόν ὀδοντίατρο μοῦ εἶπε ἐνθουσιασμένη ὅτι εἶχα δίκαιο. Στήν ἀκτινογραφία ἡ βλάβη ἦταν ἀριστερά, ἀλλά αἰσθανόταν τόν πόνο δεξιά, ἐπειδή ἦταν στό ἴδιο νευροτόμιο. Ἄν, λοιπόν, ἦταν ἀπό τόν πονηρό, αὐτή ἡ προόραση θά βασιζόταν στό αἶσθημα τοῦ ἀσθενοῦς, καί θά ἔβγαινε λανθασμένη. Τοῦ Θεοῦ ἡ ἐνέργεια δέν σφάλλει».

Ὁ Γέροντας ὡς γιατρός μου δέν «ἔβλεπε» μόνο τίς σωματικές μου ἀσθένειες. Φρόντιζε καί γιά τίς πολλές πνευματικές ἀτέλειές μου. Προσπάθειά του νά βρῶ τήν ταπεινώση. Ἐνα ἀπόγευμα μοῦ τηλεφώνησε στό ἱατρεῖο, ἀκριβῶς μετά τήν ὑπερβολική ἐκδήλωση ἀγάπης ἐνός ζεύγους ἀσθενῶν μου πού περιποιήθηκα. Μεταφέρω τά λόγια του: «Γιωργάκη, εἶμαι ὁ Γέροντας. Ἐμεῖς οἱ δύο θά πᾶμε μαζί στήν κόλαση. Θά ἀκούσουμε: «Ἄφρον ταῦτη τῇ νυκτί τήν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπό σοῦ». Τά ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου ἀπήλαυσας· «ἄ δέ ἠτοίμασας τίνι ἔσται;» Τόν διέκοψα: «Τί ἀπολαύσαμε, Γέροντα, σ' αὐτή τή ζωή; Τό σαράβαλο αὐτοκίνητο, τό ἄδειο βιβλιᾶριο ἢ τόν ἀνύπαρκτο ὕπνο μας;» Ἀπάντησε ἀπότομα: «Τί εἶναι αὐτά πού λές; Δέν σοῦ λέει ὁ κόσμος τί καλός γιατρός, πού εἶσαι, μᾶς ἀγαπᾶς, μᾶς φροντίζεις, δέν μᾶς γδέρνεις; Καί σύ τά ἀποδέχεσαι, τά χάρτεις. Ἐ, τόν ἔχασες τόν μισθό σου. Τό ἴδιο παθαίνω καί ἐγώ. Μοῦ λένε πῶς ἔχω “χαρίσματα”, πῶς μπορῶ νά τούς ἀκουμπήσω καί νά κάνω θαύματα, πῶς εἶμαι ἅγιος. Καί τά χάρτω, ὁ ἀνόητος καί ἀδύναμος. Ἐ, γι' αὐτό σοῦ εἶπα ὅτι μαζί θά πᾶμε στήν κόλαση!» Κι ἐκεῖνος ἔκλεισε τό τηλέφωνο, λέγοντας: «Ἐγώ σοῦ μιλάω σοβαρά καί σύ πάντα ἀστειεύεσαι. Καλή μετάνοια καί στούς δύο μας».

Ἄλλη μέρα ἤμουν βαρύθυμος, σκεπτόμενος ὅτι ἔφυγαν τά περισσότερα χρόνια μου ἄσκοπα, ἀνάμεσα ἀπό ἄχρηστες καθημερινές λεπτομέρειες. Τηλεφώνησε ὁ Γέροντας καί μέ ἀναπέρωσε μέ δύο τρεῖς φράσεις του: «Ἄκουσες ποτέ, γιατρέ, τό “οὐ μή γεύσωνται θανάτου;” Μποροῦμε, ἂν θέλουμε, ν' ἀποφύγουμε τήν πεθαμενίλα. Ἄρκει ν' ἀγαπήσουμε τό Χριστό. Καί σύ “ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου”, κύριε καρδιολόγε». (Γελάει).

Ὁ Γέροντας δέν ἦταν μόνο γιατρός. Ἦταν καί κτηνίατρος. Ἀγαποῦσε τά ζῶα. Ἐξημέρωσε ἐπιθετικούς παπαγάλους καί τούς ἔμαθε τήν εὐχή. Ἐξεπλάγην ὅταν ἄκουσα μέσα στό κελλί του παπαγάλο νά ἐπαναλαμβάνει τήν εὐχή. «Εἶναι πιο πνευματικός ἀπό μένα», εἶπε. «Ἐγώ ἀποκάμνω καί κοιμοῦμαι, ἀλλ' αὐτός ἀγρυπνεῖ». Τελευταῖα προσπαθοῦσε νά ἐξημερώσει ἕνα ἀετό.

Κάποιο Σαββατοκύριακο στη Βόρειο Εύβοια, όπου ήσυχάζε, συνέβη τό ἐξῆς, πού μου διηγήθηκε ὁ ἴδιος: «Μιά τσομπάνισα παρακάλεσε νά διαβάσω μιά εὐχή στό σκοπάδι τῆς, γιατί ἀρρώστειαν τά γίδια τῆς. Συμφώνησα καί ἔφεραν ὅλο τό κοπάδι κοντά στό ἐκκλησιάκι πού ἔμενα. Στάθηκα μπροστά στό κοπάδι, σήκωσα τά χέρια μου ψηλά καί εἶπα διάφορες προσευχές ἀπό ψαλμικούς στίχους, πού ἀναφέρονται σπὴν κτίση. Ἐπικρατοῦσε ἀπόλυτη σιωπή στά ζωα. Κανένα δέν κουνιόταν. Ὑστερα κατέβασα τά χέρια μου καί ὁ τράγος κινήθηκε μόνος του. Ἦρθε κοντά, μου φίλησε τό χέρι καί ὑποχώρησε ἤρεμα... Τά λέω σωστά, τάδε;» φώναξε σέ μιά ἀδελφή, πού στεκόταν πιο πέρα. «Ναί, Γέροντα, ἀκριβῶς ἔτσι ἔγιναν. Ἐγὼ ἤμουν ἐκεῖ».

Κάθε φορά, πού πήγαινα στόν π. Πορφύριο, μέ συνεῖχε ὁ φόβος, μήπως αὐτή εἶναι ἡ τελευταία φορά πού τόν ἐξετάζω. Ἔτσι φρόντιζα νά κάνω ψηλάφηση καρδιακῆς ὥσεως καί καρωτίδων γιά ἀρκετή ὥρα, μέ τή βεβαιότητα ὅτι ψηλαφῶ τό σῶμα ἑνός αὐριανοῦ ἀγίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Ὅταν ἔπαιρνα τό χέρι μου ἀπό τό προκάρδιο, ἐπανελάμβανε τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησε τόν κόσμο σου». Πόσα νά ὀφείλει ἄραγε αὐτός ὁ κόσμος, ἡ γενιά μας, σ' αὐτές τίς προσευχές τοῦ Γέροντος Πορφυρίου! Καί πόσα τοῦ ὀφείλω ἐγὼ προσωπικά!

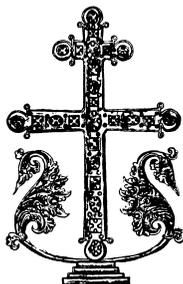
Φεύγοντας, ἔσκυβα νά πάρω τήν εὐχή του καί ἄλλοτε μου ἔδινε ἕνα καστουίκι (ἦταν ἡ ἄκρα ἐκδήλωση τῆς καρᾶς του) ἢ ἄλλοτε ἔσφιγγε τό κεφάλι μου στά δύο του χέρια, λέγοντας τήν εὐχή (ἦταν τό δικό του ἠλεκτροεγκεφαλογράφημα).

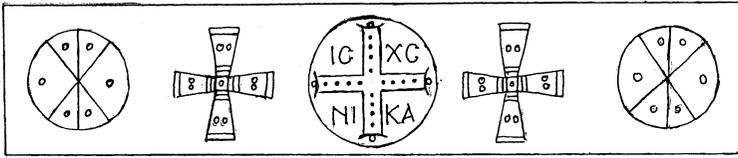
Τώρα ἐξηγῶ γιατί ὁ Θεός φύτεψε μέσα μου τήν ἐπιθυμία νά σπουδάσω ἰατρική σέ μεγάλη ἡλικία καί νά γίνω καρδιολόγος. Ἦθελε νά γνωρίσω καί νά ψηλαφήσω ἀπό κοντά τόν ἀπλό, προσοητὴ καί χαρισματικό ἅγιο Γέροντα Πορφύριο Μπαϊρακτάρη.

Κάποια μέρα μου εἶπε: «Ὅταν φύγω, θά εἶμαι πιο κοντά σας. Μετά θάνατον καταργοῦνται οἱ ἀποστάσεις».

Ἐλπίζω τώρα νά μπαίνει εὐκολότερα στά σπίτια μας καί στίς καρδιές μας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΖΑΧΟΣ





## Η ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑ



ρχίζοντας τήν ιερατική ζωή στο Μοναστήρι», ἔλεγε ὁ Γέροντας, «στό τυπικό τῶν καθημερινῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν προστέθηκε καί ἡ τέλεση τῆς καθημερινῆς Θείας Λειτουργίας. Τό πρωί - ὄρθρου βαθέος - ἀρχίζαμε τήν Ἀκολουθία καί πρὶν ξημερώσει καλά τελειώναμε τήν Θεία Λειτουργία. Ἔτσι κοινωνώντας καθημερινά τ' ἄχραντα Μυστήρια ἐνοιωθα τέτοια δύναμη μέσα μου πού ἤμουν σάν λιοντάρι. Τέτοια θεϊκή φωτιά εἶχε ἡ ψυχή μου πού ὅλη τήν ἡμέρα οὔτε πεινοῦσα, οὔτε διψοῦσα, οὔτε ζέστη, οὔτε κρύο ἐνοιωθα. Ἀπό τό πρωί ὡς τό βράδυ ἀκούραστος ἐργαζόμουν. Ἀκόμη καί τό μεσημέρι τό καλοκαίρι, ὅταν οἱ ἄλλοι πατέρες ἠσύχασαν στά κελλία τους ἀναζητώντας λίγη δροσιά, ἐγώ κουβαλοῦσα κῶμα παχύ καί λίπαινα τούς κήπους πού καλλιεργοῦσα ἔξω ἀπό τή Μονή.

Μιά φορά ἦρθε ὁ Ἡγούμενος, ὁ πατήρ Νικόδημος, στό Μοναστήρι καί βλέποντάς με νά ἐργάζομαι μέσα στό καταμεσήμερο, μοῦ λέει:

- Πήγαινε, πάτερ Ἰάκωβε, κι ἐσύ στό κελλί σου νά ξεκουραστεῖς. Μὴν ἐργάζεσαι μέσα στό λιοπύρι.

Καί γιά νά μέ πειράξει μοῦ λέει:

- Θά σέ κλειδώσω στό κελλί σου, γιά νά σέ ἀναγκάσω νά καθήσεις. Τότε τοῦ λέω:

- Θά πηδήξω ἀπό τό παράθυρο, Γέροντα.

- Ἀλήθεια, μοῦ λέει ὁ Γέροντας, ἂν σέ κλείδωνα θά πηδοῦσες ἀπό τό παράθυρο;

- Ὅχι βέβαια, Γέροντα, τοῦ λέω. Ἀλλά τό εἶπα, γιατί ἔχω ζῆλο νά ἐργαστῶ γιά τόν Ἅγιο. Ἐγώ δέν κουράζομαι, δέ μέ πειράζει ἡ ζέστη, δέ θέλω νά κάνω τήν ὥρα μου ἀναπαυόμενος».

Ἡ Ἱερά Μητρόπολη λόγω ἐλλείψεως ἱερέων τοῦ ἀνέθεσε τήν ιερατική ἐξυπηρέτηση τῶν χωριῶν καί οἰκισμῶν τῆς ὄρεινῆς περιοχῆς γύρω ἀπό τό Μοναστήρι. Ἐκ περιτροπῆς λειτουργοῦσε γιά πολλά χρόνια σέ ὅλα τά γύρω χωριά καί γενικά ἐξυπηρετοῦσε στίς ιερατικές ἀνάγκες τους, βαπτίσεις, γάμους, κηδεῖες κτλ. Οἱ ἄνθρωποι στά γύρω χωριά μὴ ἔχοντας ἱερέα ἔμεναν χρόνια ἀλειτούργητοι, ἀνεξομολόγητοι, ἀκοινωνητοί ἦταν «ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα». Οἱ ἐκκλησίες τῶν χωριῶν παραμελημένες καί κυρίως τά πάμπολα ἔξωκκλήσια, πού ἦταν καί ἡ ἀδυναμία τοῦ Γέροντα, σχεδόν ἐγκαταλελειμμένα. Ἔτσι ἐκτός ἀπό τήν ἀνοικοδόμηση καί τό νοικοκύρεμα τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Δαβίδ, ὁ

zῆλος τοῦ Γέροντα γιά τούς ἔμψυχους καί ἄψυχους οἴκους τοῦ Θεοῦ, σάν φωτιά ἐξαπλώθηκε καί σ' ὅλη τή γύρω περιοχή, ὄχι γιά νά κάψει καί νά ἐρημώσει, ἀλλά νά θερμάνει, νά φωτίσει, νά οἰκοδομήσει, νά ἀναζωογονήσει τούς πάντες καί τά πάντα. Τήν εὐεργετική ἐπίδραση τῆς ἀγαπώσης καρδιάς τοῦ Γέροντα τή δέχτηκε καί ἡ φύση.

«Ὅταν πῆγα στό Μοναστήρι», ἔλεγε ὁ Γέροντας, «λόγῳ παλαιότερας πυρκαϊᾶς τά γύρω βουνά ἦταν γυμνά καί μόνο λίγα πεύκα καί ἔλατα πού σώθηκαν ἀπό τήν πυρκαϊά ὑπῆρχαν πολύ ἀραιά. Καθώς λοιπόν πῆγαινα στίς διάφορες διακονίες εἶχα στήν τσέπη μου σπόρους ἀπό τά κουκουάρια τῶν πεύκων καί τούς ἔσπερνα σ' ὅλη τή γύρω περιοχή». Ἔτσι σιγά – σιγά μέ τήν πρωτότυπη αὐτή φροντίδα καί κυρίως μέ τήν προσευχή του, τό δάσος ξαναζωντάνεψε, φύτρωσαν τά πευκάκια καί τά γύρω βουνά εἶναι κατάφυτα ἀπό τά μυροβόλα πεύκα. «Ἐκανα εἰδική προσευχή», ἔλεγε ὁ Γέροντας, «νά διαφυλαχθεῖ τό δάσος κυρίως ἀπό τίς πυρκαϊές πού ἔχουν ὡς αἰτία καί τόν φθόνο τοῦ διαβόλου, πού βάζει τά ὄργανά του νά καταστρέφουν τά δάση». Αὐτό συνετέλεσε ἐκτός τῶν ἄλλων καί στήν οἰκονομική πρόοδο τῶν κατοίκων τῶν γύρω χωριῶν πού συλλέγουν τή ρετσίνη καί ὑλοτομοῦν μέ μέτρο τά δένδρα.

«Ὅλες λοιπόν τίς ἐποχές μέ τά πόδια ἢ μέ τά ζῶα, ἀφοῦ εἰδοποιῶσαν ἀπό νωρίτερα, πῆγαινα στά χωριά ἀπό τό ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου καί τό πρωί λειτουργοῦσα καί ἐπέστρεφα στό Μοναστήρι».

Εἶχε ὁ Γέροντας τόν ἀξιοθαύμαστο zῆλο νά προσπαθεῖ νά μιμηθεῖ τίς διάφορες ἀσκήσεις τῶν Ἁγίων πού διάβασε στά συναξάρια. Ἔτσι διαβάζοντας τό βίο τοῦ Ἁγίου Δανιήλ τοῦ Στυλίου, εἶδε ὅτι ὁ Ἅγιος ἐγκρατεῦόταν τίς φυσικές του ἀνάγκες γιά πολλές ἡμέρες λόγω τῶν πολλῶν προσκυνητῶν πού τόν πολιορκοῦσαν ἡμέρα καί νύχτα γιά νά τόν συμβουλευτοῦν καί νά πάρουν τήν εὐχή του. Θαυμάζοντας ὁ Γέροντας τήν ὑπεράνθρωπη ἀσκηση τοῦ Ἁγίου, τήν ἐζήλωσε μέ τόν καλό zῆλο. «Ἔτσι ἀπό τήν ὥρα πού ἔφυγα ἀπό τό Μοναστήρι γιά νά πάω νά λειτουργήσω σέ διάφορα χωριά, ἐγκρατεῦόμουν τίς φυσικές μου ἀνάγκες μέχρι νά ξαναγυρίσω στήν Ἱερά Μονή. Ἔμενα βέβαια σέ διάφορα σπίτια εὐσεβῶν ἀνθρώπων τό βράδυ τοῦ Σαββάτου. Στά χωριά ἐκείνη τήν ἐποχή πολλές φορές δέν ὑπῆρχε ἰδιαίτερο, καί οἱ γύρω ἀγροί ἐξυπηρετοῦσαν τούς ἀνθρώπους. Ἀλλά κι ἂν ὑπῆρχε, ἔπρεπε νά προσέχω πολύ, γιατί στούς ἱερωμένους ὅλα μπορεῖ νά τά παρεξηγήσουν. Ἔτσι μιμούμενος τούς βιαστές Ἁγίους, ἐβίαζα τόν ἑαυτό μου στό θέμα αὐτό».

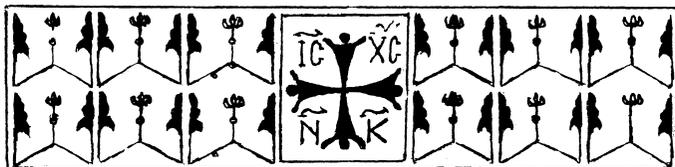
Γιά νά φανεῖ ἡ νήψη τοῦ Γέροντα γιά τή διατήρηση τῆς καθαριότητος τῆς καρδιάς του, ἀξίζει ν' ἀναφέρουμε ὅτι στά τόσα παιδάκια πού ἐβάπτισε στή γύρω περιοχή, ποτέ δέν εἶδε κατά τή διάρκεια τοῦ Μυστηρίου τό γυμνό κορμάκι τους. «Ὅλα τά ἐβάπτισα μέ κλειστά τά μάτια. Ἀλλά καί τήν κουρά τῶν μαλλιῶν τους καί τή χρίση μέ τό Ἅγιο Μῦρο μέ κλειστά τά μάτια τά ἔκανα. Πρόσεχα νά μὴν τυπωθεῖ στή μνήμη μου γυμνό σῶμα, ἔστω καί νηπίου παιδιοῦ».

Πολλές φορές, κατά τήν εὐλογημένη συνήθεια ἐκείνων τῶν ἐποχῶν, ὁ Γέροντας πήγαινε μέ τήν Ἁγία Κάρα τοῦ Ὁσίου Δαβίδ σέ διάφορα χωριουδάκια τῆς γύρω περιοχῆς μετά ἀπό πρόσκληση τῶν κατοίκων τους γιά νά πάρουν εὐλογία. Αὐτό ἦταν πολύ κουραστικό καί ἐπίπονο γιά τόν ἡσυχαστικό χαρακτῆρα τοῦ Πατρός. Ἀλλά ὅταν μέ τό καλό τελείωνε ἡ περιοδεία καί γύριζε ὁ Γέροντας στήν Ἱερά Μονή πολλές φορές ὀφθαλμοφανῶς ὁ Ἅγιος Δαβίδ τόν ὑποδεχόταν, ἀμείβοντας τόν κόπο του. Ἐλεγε ὁ Γέροντας:

«Κάποτε γυρίζοντας μέ τήν Ἁγία Κάρα νυχτώθηκα ἔξω ἀπό τή Μονή. Πλησιάζοντας ἔβλεπα ἕνα λαμπρό φῶς ἔξω ἀπό τό Μοναστήρι νά φωτίζει τήν περιοχή καί τό μονοπάτι πού ἐρχόμουν. Μόλις ἔφθασα στό Μοναστήρι καί μπῆκα στήν ἐκκλησία, βλέπω δεξιά νά μέ περιμένει ὄρθιος ἕνας γέροντας. Μετά τήν ἐναπόθεση τῆς Ἁγίας Κάρας καί τήν προσκύνηση τῶν εἰκόνων τοῦ τέμπλου ἔψαξα νά τόν χαιρετήσω νομίζοντας ὅτι ἦταν κάποιος ἀπό τούς πατέρες τῆς Μονῆς, ἀλλά ἐκεῖνος ἔγινε ἄφαντος. Ἦταν ὁ Ὁσιος Δαβίδ πού μέ περίμενε ζωντανός, ὅπως καί εἶναι».

Στίς λειτουργικές του ἐξορμήσεις ὁ Γέροντας διαπιστώνοντας τή μεγάλη φτώχεια καί τίς ἐλλείψεις τῶν διαφόρων ναῶν καί ἐξωκκλησιῶν τῆς περιοχῆς, ἀνέλαβε μέ ζῆλο καί μέ θυσίες, ἀξιοποιώντας κάθε ὀβολό πού ὁ Θεός τοῦ ἔστειλε, νά ἐξοπλίσαι τούς ναούς μέ τά ἀπαραίτητα λειτουργικά σκεύη καί κατόρθωσε, ὅπως μέ χαρά τό ὁμολογοῦσε, μέ τίς προσωπικές του φροντίδες νά δεῖ ὅλες τίς ἐκκλησίες τακτοποιημένες, ἐξοπλισμένες, χωρίς ἐλλείψεις. Ἀκόμη καί τό λαδάκι πού χρειαζόταν γιά τά καντήλια τους φρόντιζε καί τό χορηγοῦσε ἀπό τό λάδι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

Ἐδῶ ἀναφέρουμε τό ἐξῆς θαυμαστό γεγονός, ὅπως τό ἀφηγήθηκε ὁ Γέροντας: «Ἐπειδή τό λάδι τῆς Μονῆς ἦταν λιγοστό καί οἱ ἐκκλησίες τῆς περιοχῆς πολλές καί οἱ φτωχοί πού ἐλεούσαμε περισσότερο, παρακάλεσα τήν Παναγία μας καί τόν Ἅγιο Δαβίδ καθώς καί τόν Ἅγιο Προφήτη Ἠλία νά βοηθήσουν νά μή σωθεῖ τό λάδι μας, ἀλλά γιά ὅλους νά ἐπαρκέσει. Κατεβαίνοντας λοιπόν μετά τή δέσσή μου στήν ἀποθήκη τοῦ λαδιοῦ κοιτάζω τό δοχεῖο πού εἶχε μέσα τό λάδι καί βλέπω νά τρέμει τό καπάκι του καί τό λάδι νά ξεχειλίζει καί νά ἔχει πλημμυρίσει γύρω. Κατ' ἀρχάς νόμισα ὅτι ἔπεσε μέσα κανένα ποντίκι, τό ὁποῖο στήν προσπάθειά του νά βγεῖ κουνοῦσε τό καπάκι καί χυνόταν τό λάδι. Εἶπα, μάλιστα, μέσα μου: Τί νά κάνω τώρα τόσο λάδι, ἄν ἔπεσε μέσα ποντίκι; Οὔτε γιά φαγητό κάνει, οὔτε γιά τό καντήλι, ἀλλά πάλι πῶς νά ἔπεσε μέσα ἀφοῦ τό καπάκι εἶναι στή θέση του; Ἄνοιξα λοιπόν τό καπάκι καί διαπίστωσα ὅτι ὄχι μόνο ποντίκι δέν ἔπεσε μέσα, ἀλλά τό λάδι, θαυματουργικῶ τῷ τρόπῳ, ἀνέβλυζε ἀπό τό δοχεῖο καί πλημμύριζε γύρω. Τό θαῦμα αὐτό συνέβη, γιατί προμηθεύαμε μέ λάδι ὅλους τούς γύρω ναούς καί τά ἐξωκκλησία γιά τίς ἀνάγκες τους, ἀλλά καί γιά τήν ἐλεημοσύνη πού δίναμε στους φτωχοῦς».



Μητροπολίτη Ναυπάκτου Ἱερόθεου

## Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΕΔΕΣΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΟΙΜΝΙΟ ΤΟΥ



κφράζοντας κάποτε τήν εὐγνωμοσύνην καί τίς εὐχαριστίες μας γιά τήν ἀγάπη πού μᾶς ἔδεικνε ἀπό μικρά παιδιά, μᾶς ἀπάντησε: «Τίποτε δέν ἔκανα ἐγώ. Χρέος μου καί καθήκον μου εἶναι αὐτό. Ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως θά μου ζητήσῃ ὁ Θεός, τί ἔκανες ἐσύ γιά τό ποιμνίό σου;» Πάντα εἶχε μιά διαρκῆ ἀναφορά στήν ἡμέρα τῆς κρίσεως.

Μέ κάθε τρόπο προσπαθοῦσε νά βοηθήσῃ ὅποιον τοῦ ζητοῦσε ἐξυπηρέτηση. Κάποτε μού ἔστειλε ἐπιστολή στήν Τρίπολη, ὅπου ἤμουν ἐκπαιδευτής στους νεοσυλλέκτους, γιά κάποιο παιδί ἀπό τήν περιοχή τῆς Κρύας Βρύσης, πού θά παρουσιαζόταν στό κέντρο καί χρειάζοταν συμπαράσταση.

Ὅταν ἀκόμη ἐργαζόμενοι στό Νοσοκομεῖο, τόν ἔβλεπα πού ἐπισκέπτονταν συχνά τούς ασθενεῖς. Ἰδιαίτερα κάθε Πάσχα καί Χριστούγεννα. Πλησίαζε ξεχωριστά τόν κάθε ἀσθενή καί τόν ρωτοῦσε ἀπό πού εἶναι καί πῶς τόν λένε καί ἀναφερόταν στό βίο τοῦ Ἁγίου πού εἶχε τό ὄνομά του.

Ὅταν κατακεκλημένος ἀσθενής κατέβαλε προσπάθεια νά σπικωθῇ γιά νά πάρῃ τήν εὐχή του, τόν πλησίαζε μέ πολλή ἀγάπη καί τρυφερότητα καί τόν εὐλογοῦσε δίνοντας τό χέρι του νά τό ἀσπασθῇ ὁ ἀσθενής. Πράγματι μετέδιδε τήν χάρη του καί τήν ἀγιότητά του ἀπ' ὅπου περνοῦσε. Γιατί μετά πού ἔφευγε, γιά πολλές μέρες μιλοῦσαν οἱ ἀσθενεῖς καί τό προσωπικό γιά τόν «ἅγιο Δεσπότη».

Γιά τόν κάθε ἕναν εἶχε κάτι διαφορετικό νά πῇ, καί στό ἱατρικό καί νοσηλευτικό προσωπικό, συνιστοῦσε πάντα ἀγάπη καί ὑπομονή. Ἐλεγε χαρακτηριστικά: «Μέγα ἔργο ἐπιτελεῖτε. Δύσκολο τό ἔργο σας, μέγάλος ὅμως ὁ μισθός σας, διότι ἔχετε νά κάνετε μέ τόν ἄνθρωπο πού εἶναι καί εἰκόνα Θεοῦ».

Κάθε πασχαλιά μέ εὔρισκε στό νοσοκομεῖο. Κάποια φορά παρατήρησε καί μού εἶπε: «Ἐσύ παιδάκι μου, καμιά πασχαλιά δέν λείπεις; Κάθε χρόνο ἐδῶ σέ βρίσκω». Ἐγώ δέν ἔφευγα ἀπό τό νοσοκομεῖο, διότι θά ἐρχόταν ὁ Δεσπότης νά μᾶς δώσῃ τίς ἀναστάσιμες εὐχές του καί τό κόκκινο αὐγό.

Συχνά ἐπισκεπτόταν τούς ἀσθενεῖς, τούς πλησίαζε καί κουβέντιαζε

μαζί τους ως στοργικός πατέρας. Τούς προέτρεπε στην πίστη του Θεού, να ἔχουμε ἀγάπη καὶ ἐμπιστοσύνη στὸν Χριστό καὶ τὴν Παναγία καὶ νὰ λέμε «Δόξα τῷ Θεῷ».

Μιά φορά, θυμᾶμαι, τοὺς ἔλεγε γιὰ κάποιον πού ἦταν πάρα πολύ φτωχός καὶ δέν εἶχε οὔτε ἓνα ζευγάρι παπούτσια νὰ φορέση καὶ παρακαλοῦσε τὸν Θεό νὰ τοῦ χαρίσῃ ἓνα ζευγάρι παπούτσια γιὰ νὰ μὴν εἶναι ξυπόλητος. Ἐκεῖ ὅμως πού περπατοῦσε καὶ ἔλεγε αὐτά, βλέπει κάποιον χωρὶς πόδια καὶ τότε λέει: «Θεέ μου σ' εὐχαριστῶ πού ἔχω πόδια κι ἄς εἶμαι ξυπόλητος. Δέν θέλω παπούτσια». Καὶ εἶπε πάλι: «Δόξα τῷ Θεῷ πού ὑπάρχουν οἱ γιατροὶ καὶ οἱ ἀδελφές πού σᾶς περιποιοῦνται». Καθόταν πολλή ὥρα καὶ τοὺς μιλοῦσε γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο.

Στὸ μαιευτήριο δέν τὸν ὀδηγούσαμε ὅταν ἐπισκεπτόταν τοὺς ἀσθενεῖς. Κάποια φορά ὅμως παραπονέθηκε τό προσωπικό καὶ ὁ μαιευτῆρας πού δέν πήγαινε ἐκεῖ, καὶ τό εἶπα στὸν Δεσπότη. Μοῦ λέει: «Καὶ βέβαια θὰ πάω. Εἶναι ἡ συνέχεια τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ». Τὸν συνόδευσε ὁ μαιευτῆρας, εὐλόγησε ὅλα τὰ νεογέννητα καὶ τίς μητέρες. Ἔτσι ὅλοι ἔπαιρναν εὐλογία καὶ ἦταν χαρούμενοι.

\* \* \*

Πήγαινε συχνὰ στό Νοσοκομεῖο καὶ ἐπισκεπτόταν τοὺς ἀσθενεῖς, πού τοῦ λέγανε τοὺς καημούς τους καὶ τὰ παράπονά τους.

Ἐπισκέφθηκε ἓναν ἄρρωστο πού δέν ἔβλεπε καὶ τοῦ εἶπε:

- Σεβασμιώτατε δέν βλέπω.

- Δέν εἶσαι εὐτυχισμένος παιδάκι μου πού δέν βλέπεις; Τί νὰ δῆς, τίς ἁμαρτίες μας;

Ἐνας ἄλλος δέν ἄκουγε καλά καὶ τοῦ παραπονέθηκε γιὰ τό πρόβλημά του.

- Παιδί μου, καλύτερα πού δέν ἀκοῦς καλά. Τί νὰ ἀκοῦς; Ἄμαρτωλά πράγματα καὶ βλαστήμιες;

Μᾶς ἔλεγε ἐπίσης: «Θεέ μου συγχώρεσέ με τὸν ἁμαρτωλό, ἔχω καρκίνο, θὰ πεθάνω. Σ' εὐχαριστῶ». Καὶ ὁ ἄλλος: «Θά καταστραφῶ. Πέφτουν τὰ ροδάκινά μου καὶ δέν μπορῶ νὰ τὰ μαζέψω». Ὁ καὶμένος ἐκλαιγε γιὰ τὰ ροδάκινά του καὶ ἦταν ἔτοιμος νὰ πεθάνη.

\* \* \*

Κάλεσα τὸν Δεσπότη στὸν γάμο τῆς ἀδελφῆς μου. Μοῦ εἶπε πὼς εὐχαρίστως θὰ ἐρχόταν νὰ τοὺς στεφανώσῃ παρ' ὅλο πού δέν γνώριζε τοὺς μελλονύμφους. Ὁ γάμος θὰ γινόταν στὴν Ἄρμισσα.

Ὁ Δεσπότης εἶχε πάει στὴν ὥρα του. Οἱ χωρικοί, ὅπως συνήθως, ἄργησαν πολὺ νὰ πᾶνε στὴν Ἐκκλησία. Περίπου μία ὥρα. Ἐγὼ ἤμουν πολὺ στενοχωρημένος: «Νὰ στήσουμε ὀλόκληρο Δεσπότη», σκεφτό-

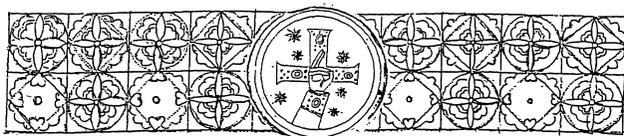
μον. Αὐτός ὅμως ἤρεμος περίμενε στὸν περίβολο τῆς Ἐκκλησίας καὶ συζητοῦσε μὲ κάποιους γιὰ τὸν ἔγγαμο βίο κ.ἄ. Ὅταν ἔφθασαν οἱ μελόνυμφοι, ἄρχισε τὸ Μυστήριο. Κάποιοι ἦταν καὶ μεθυσμένοι. Σέ μιά στιγμή, κατὰ τὴν παράλογη συνήθεια, ἡ νύφη πάτησε τὸ πόδι τοῦ γαμπροῦ καὶ ἔγινε πολλή φασαρία. Ὁ Δεσπότης εἶπε μόνο: «Κύριε ἐλέησον», στενοχωρημένος.

Ὅπως ἔμαθα ἐκ τῶν ὑστέρων, τὸ μόνο πού τὸν πίκρανε πολὺ ἦταν αὐτὴ ἡ ἀσέβεια στὸ Μυστήριο. Δέν τὸν πείραξε πού περίμενε, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία αὐτῆ. Δέν θέλησε ὅμως νὰ μᾶς στενοχωρήσῃ.

Ὅταν πῆγα τὴν ἄλλη μέρα νὰ ζητήσω συγγνώμη γιὰ λογαριασμό ὅλων, μοῦ εἶπε: «Τί φταῖς ἐσύ, παιδάκι μου. Ἔτσι ξέρουν οἱ ἄνθρωποι». Ὅταν οἱ νεόνυμφοι πῆγαν στὴν Μητρόπολη νὰ τὸν εὐχαριστήσουν καὶ νὰ τοῦ ζητήσουν συγγνώμη, ἔμειναν κατάπληκτοι ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰ του. Ἀκόμη θυμοῦνται πολλές φορές μὲ πόση ἀγάπη τούς μίλησε.

Ὁ Ναυπάκτου ΙΕΡΟΘΕΟΣ





*Ἀρχιμανδρίτη Νεκτάριου Πάρη*

## ΔΙΚΑΙΟΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΩΝΑ ΖΩΣΙ

*Ὁ Ἅγιος τοῦ χθές, τοῦ σήμερα καί τοῦ μετά... Γέρων Σωφρόνιος  
Σαχάρωφ*



πειτα ἀπό βαθειά σκέψη ἀπεφάσισα ὅτι θά ἦτο καλό νά λεχθοῦν καί ἐκ μέρους μου μερικά ἐκ τῶν σημαντικῶν γεγονότων πού ἐβίωσα διά ὀλίγον χρονικόν διάστημα, καί πού εἶναι νωπιά ἐντός μου μέχρι σήμερα, ἥτοι νά ἔχω τήν εὐλογία νά βρεθῶ πλησίον ἑνός ἀγίου, κοντά σέ ἕναν σύγχρονό μας οὐράνιο ἄνθρωπο. Κατά τή δωδεκάμηρη ἐπίσκεψή μου στό Ἑνωμένο Βασίλειο, κατά τό σωτήριο ἔτος 1991, εἶχα τήν εὐλογία νά συννααστραφῶ καί νά συνομιλήσω μέ τόν ὄσιο πατέρα Σωφρόνιο τοῦ Ἑσσεξ.

Μέσα ἀπό αὐτές τίς πενιχρές γραμμές, πού γιά κάποιους θά φανοῦν τετριμμένες, θά ἤθελα νά καταθέσω πρὸς κοινήν ὠφέλεια τά γεγονότα πού συνέβησαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων καί νά καταδείξω ἀπό πλευρᾶς μου τήν κραυγαλέα παρουσία τοῦ ἀγίου γέροντος, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε θεϊκός φάρος στόν Εὐρωπαϊκόν Δυτικόν κόσμον ἀλλά καί οἰκουμενική μορφή. Σκοπίμως δέν θά ἐπεκταθῶ. Τότε διαβίωνε τό ἐνενηκοστό πέμπτο ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἦταν ἤδη σέ προχωρημένο γῆρας καί τά προβλήματα ὑγείας τόν ἐπιβάρυναν στίς δραστηριότητές του.

Κατά τίς ἀρχές τοῦ μηνός Αὐγούστου καί καθὼς ἤγγιζε ἡ ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἦσαν οἱ ἡμέρες πού ταξιδεύαμε γιά τό Λονδίνο, μέ προορισμό τήν Ἱερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή Τιμίου Προδρόμου, τῆς ὁποίας, ὡς γνωστόν, κτήτωρ καί πρῶτος ἡγούμενος ἦτο ὁ ἅγιος γέρων Σωφρόνιος Σαχάρωφ. Ὅταν πραγματοποιήσαμε τήν ἐπίσκεψιν ἦτο πλέον ἡγούμενος ὁ π. Κύριλλος. Τό ταξίδι πραγματοποιήθηκε μέ λεωφορεῖο τοῦ ΟΣΕ, μέ διέλευση ἀπό τήν ἐνωμένη τότε Γιουγκοσλαβία, τήν Αὐστρία (Γκράτς), Γερμανία (Μόναχο, Φραγκφούρτη) καί Βέλγιο (Βρυξέλλες). Φθάνοντας στό Λονδίνο κατευθυνθήκαμε, ἐγώ καί ὁ συνταξιδιώτης μου πατήρ Χρυσόστομος, πρὸς τό Victoria Station, ὅπου πήραμε τήν Yellow Line, διότι δι' αὐτῆς θά κατευθυνόμασταν στό Liverpool street, ἔπειτα ἐκεῖ θά ἐπιβιβαζόμασταν στό τραῖνο γιά τό Κόλτσεστερ, ὅμως ἐμεῖς ἐπρόκειτο νά ἀποβιβαστοῦμε στό Τίππρη ἀπό ὅπου θά παίρναμε τό ταξί γιά νά ὀδηγηθοῦμε στή Μονή ἢ ὁποία εἶναι λίγα χιλιόμετρα ἔξω ἀπό τό μικρό χωριό.

Ἀφότου φθάσαμε στήν Μονή, τακτοποιήσαμε σέ σύντομο χρονικό

διάστημα τὰ πράγματά μας καί ἔπειτα ξεναγηθήκαμε στους χώρους. Περνοῦσαν οἱ ἡμέρες καί ἐμεῖς περιμέναμε πότε θά δοῦμε προσωπικά τόν Γέροντα. Συχνά παίρναμε τό καθιερωμένο ἀγγλικό τσαί μας ἀπολαμβάνοντας τήν ὁμορφιά τοῦ Μοναστηριοῦ καί ἀγναντεύοντας τήν θάλασσα.

Καθώς περνοῦσαν οἱ μέρες, ἤλθε τελικά ἡ στιγμή πού θά μιλούσαμε μέ τόν Γέροντα, ἕναν ὄντως φωτεινό ἄνθρωπο. Δέν τόν εἶχαμε δεῖ ποτέ ἀπό κοντά, ἀλλά ἀπό τούς πατέρες τῆς Μονῆς μέ τούς ὁποίους ἀπό πρῖν διατηρούσαμε φιλικές σχέσεις, εἶχαμε ἀκούσει πλεῖστα γεγονότα, τὰ ὁποῖα θά ἐπαληθεύοντο σέ λίγη ὥρα ἐμπρός μας. Κατευθυνθήκαμε πρὸς τό προσωπικό του γραφεῖο, στό ὁποῖο ἐδέχετο τίς ἐπισκέψεις ἀνθρώπων πού συνέρρεαν ἀπό τήν Ἑλλάδα καί ὅλο τόν κόσμο. Πραγματικά, τό πρόσωπό του ἐμφανέστατα ἔλαμπε μπροστά μας. Ἐξέεξε μιά ἀνεξήγητη λάμψη, τῆς ὁποίας πηγή ἦτο φανερά ἡ νοερά προσευχή πού διαρκῶς ἐνεργοῦσε ἡσυχῶς ἐντός τῆς καρδίας του, ἐπιβεβαιώνοντας τόν παροιμιακό λόγο: *«Καρδίας εὐφραινομένης πρόσωπον θάλλει»* (Παρ. ιε΄ 13).

Περάσαμε μέσα, μᾶς καλωσόρισε καί καθίσαμε νά μᾶς μιλήσει γιά λίγο. Δέν ἐμφανιζόταν συνήθως πολύ ὁ Γέροντας. Ἐκείνη τήν περίοδο βρισκόταν στό κελάκι του ἢ στό γραφεῖο. Κάποιες φορές τόν βλέπαμε στήν τράπεζα μαζί μας, στίς ἀκολουθίες ἢ σπάνια ἔξω στόν αὐλόγυρο τοῦ Μοναστηριοῦ. Εἰλικρινά, μόλις τόν ἀντικρίσαμε, διαπιστώσαμε πῶς ἦταν ἕνα ἀπλό γεροντάκι, πού ὅμως κατά περίεργο γιά ἐμᾶς τρόπο ἐξέπεμπε κάποια ἀνεξήγητη λάμψη. Ἀργότερα ἀντιλήφθηκα ὅτι ἦτο τό χαρισματικό θαβώρειο φῶς τοῦ Κυρίου πού ἐνοικοῦσε ἐντός του.

Βραχέως συνομίλησε μέ τόν συνταξιδιώτη μου καί, ἔπειτα, ἦρθε ἡ δική μου σειρά. Δέν ὁμιλήσαμε πάρα πολύ, ὅμως μίλησε ἀπευθείας στήν ὑπαρξή μου, τρόπον τινά σάν νά ἔβλεπε τήν ψυχή μου ἀπλωμένη μπροστά του. Μοῦ εἶπε στήν ἀρχή: *«Θέλω νά βλέπω τό στόμα σου, νά διαβάζω τά χεῖλη σου, διότι δέν ἀκούω πολύ καλά»*. Τότε, ἀντικρίζοντας τὰ γαλανὰ διαπεραστικά του μάτια, αἰσθάνθηκα σάν νά μέ περνοῦσε ὀλική ψυχική ἀκτινογραφία. Πραγματικά, τό βλέμμα του ἔνιωθες, ὅτι σέ ἀγκάλιαζε καί ἤθελες νά τοῦ ἀνοίξεις τήν καρδιά σου. Ἐπειτα εἶπε: *«Καλά ἔκανες καί ἦρθες νά μᾶς ψάλλεις. Πολλές φορές ἔρχονται ἐδῶ διάφοροι Κύπριοι πού δυστυχῶς νομίζουν ὅτι ψάλλουν, ἀλλά δέν τά λένε σωστά καί δημιουργεῖται πρόβλημα. Φωνάζουν δυνατά καί μᾶς ξεκουφαίνουν μέ τόν τρόπο τους αὐτόν»*.

Κατά τήν συνέχεια τῆς πνευματικῆς μας συνομιλίας, ἤθελα νά τόν ρωτήσω καί κάποια βαθύτερα θέματα πού ἀκόμη δούλευα ἐντός μου. Τότε ἔθεσα καί τό ἐπίμαχο θέμα. Τόν ρώτησα γιά τήν νοερά προσευχή καί γιά τὰ ἀποτελέσματά της. Χαρακτηριστικά μοῦ ἀπάντησε: *«Ἡ νοερά προσευχή εἶναι τό πᾶν. Θέλει πολλή ἄσκηση καί τά πρῶτα σημάδια, μιά ἡλιαχτίδα, μιά αἴσθησή της, χρειάζονται τουλάχιστον 12 χρόνια γιά νά*

φρανοῦν. Τότε εἶπε κάτι πού μοῦ προξένησε ἐρωτήματα: *Ἔσεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχετε μέσα σας γραμμένη τήν ὀρθόδοξη πίστη, γι' αὐτό καί ἄφησα ὡς διαθήκη ὁ ἡγούμενος νά εἶναι πάντοτε Ἕλληνας. Δυστυχῶς, οἱ ξένοι πρέπει νά ζήσουν 25 χρόνια πραγματικά ἐντός τῆς Ἐκκλησίας γιά νά καταλάβουν τό ὀρθόδοξο βίωμα».*

Κατά τήν πορεία τῆς συζητήσεως τοῦ ἀνέφερα κάποια γεγονότα πού συνέβησαν τήν περίοδο ἐκείνη. Τοῦ μίλησα γενικά καί χωρίς λεπτομέρειες γιά κάποιον ἐπίσκοπο-μητροπολίτη μέ τόν ὁποῖο διατηροῦσα στενές σχέσεις. Συγκεκριμένα, τόν ρώτησα ἂν θά ἦταν καλό νά διακονήσω κοντά του. Χωρίς πολυλογίες μοῦ ἀπάντησε καί ἐμφύσησε μέσα μου κάποιες ἀρχές, λέγοντας χαρακτηριστικά: *«Παιδί μου, νά εἶσαι κοντά σέ ἐπίσκοπο πού θά εἶναι πατέρας, διότι, ἐάν ὁ ἐπίσκοπος δέν εἶναι πατέρας, θά ἀπογοητευτεῖς. Οἱ ἐπίσκοποι ἔχουν τόν ρόλο τοῦ πατέρα ἐντός τῆς Ἐκκλησίας καί φέρουν μεγάλη εὐθύνη πάνω τους».* Πρόσθεσε κατόπιν ὀλιγόλεπτης παύσης: *«Πρέπει νά ξέρουμε ὅτι ὁ Θεός τά κανόνισε ἔτσι ὥστε νά ὑπάρχουν οἱ ἐπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι θά ἔχουν ἐξουσία καί εὐθύνη, γιατί ἐάν δέν ὑπῆρχε αὐτό, θά εἴχαμε χιλιάδες ἐπισκόπους, καί αὐτό εἶναι πρόβλημα. Πρέπει, λοιπόν, νά κάνουμε ὑπακοή, γιά νά ὑπάρχει τάξη».*

Τότε ἀντίκριζα ἐμπρός μου τήν τεράστια διορατικότητα ἑνός συγχρόνου ἀγίου πού δέν γνωρίζω πόσο ἀξιολόγησα σωστά τότε, ἀλλά οὐδέποτε εἶναι ἀργά. Στή συνέχεια τοῦ ἀνέφερα γιά κάποιον Κυπριαῖο φίλο μου ἀρχιμανδριτή πού τόν γνώριζε καλά καί τόν ρώτησα ἂν ἐπρόκειτο νά ἐκλεγεῖ ἐπίσκοπος στό μέλλον καί ἂν κάτι τέτοιο εἶναι ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ. Μοῦ ἀπάντησε χαμογελώντας: *«Ὁ Θεός θέλει ὁ [...] νά γίνει ἐπίσκοπος, ὅμως οἱ ἄνθρωποι (ἐπίσκοποι) δέν τό θέλουν, γιά αὐτόν τόν λόγο θά ἀναλάβουν καί τήν εὐθύνη γιά τήν ἀπόφαση πού παίρνουν».* Πραγματικά, στό μέλλον ἐπαληθεύθηκε ὁ Γέροντας.

Ὅσο προχωροῦσε ἡ πνευματική συζήτηση, μοῦ εἶπε ἀπό μόνος του καί ἄλλα γιά τόν πνευματικό βίο. Εἶπε ἐκείνη τήν στιγμή: *«Στήν πνευματική ζωή πρέπει νά ἔχουμε θάρρος καί ἀνδρεία, διότι ἀλλιῶς δέν προχωροῦμε. Νά μὴν τά παρατᾶμε καί νά μὴν δειλιάζουμε».* Ἡ μνήμη μου ἕως σήμερα αὐτά συγκράτησε ἀπό τά ἐμπειρικά του λόγια.

Τήν περίοδο ἐκείνη κατά τήν ὁποία πραγματοποιοίσαμε τήν ἐπίσκεψη στήν Μονή, εὐρίσκετο στήν Ἀγγλία καί ὁ Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ὡς Μητροπολίτης Χαλκηδόνος τότε. Τίς ἡμέρες πού εἶχε ἐπισκεφτεῖ τήν Μονή πραγματοποίησε κάποιες χειροτονίες. Δέν θά ξεχάσω καθόλου ὅταν μέ φώναξε ἐντός τοῦ ἱεροῦ βήματος γιά νά ψάλλω τό «Δύναμις τοῦ βήματος». Μάλιστα, παραχώρησε ὁ Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης νά βγάλουμε μαζί μία ἀναμνηστική φωτογραφία, τήν ὁποία κρατῶ ὡς κειμήλιον ἱερόν πού θά μοῦ ἐνθυμίζει πάντοτε τήν ἡμέρα ἐκείνη. Παρομοίως, στό προσωπικό ἀρχεῖο μου κατέχω φωτογραφία μέ τόν ἅγιο γέροντα Σωφρόνιο, τήν ὁποία ἐπίσης

φυλάσσω ὡς εὐλογία καί ὡς ἀδιάλειπτη ὑπενθύμιση τῆς φανερώσεως τοῦ Θεοῦ στήν ζωή μου σέ ἐκεῖνο τό προσκυνηματικό ταξίδι. Τότε τό Οἰκουμενικό μας Πατριαρχεῖο ἀπένειμε στόν ἅγιο γέροντα τόν Πατριαρχικό Σταυρό.

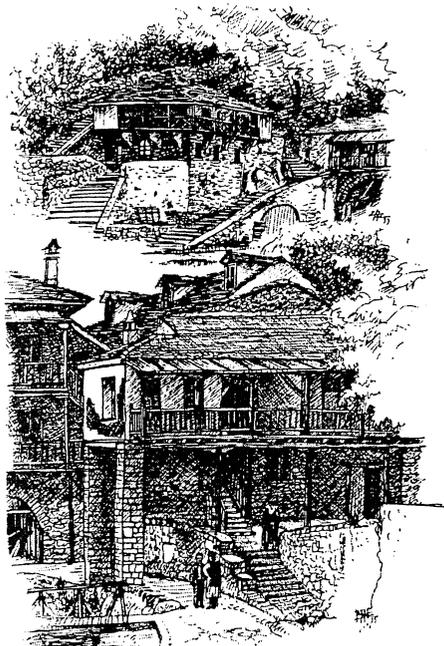
Τήν Τετάρτη 27 Νοεμβρίου 2019 ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου, προεδρεύοντας τῆς ΑΘΠ τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, προέβη στήν ἀναγραφή τοῦ γέροντος Σωφρονίου στό Ὁρθόδοξο ἀγιολόγιο. Ἦτο πράξις δικαία, ἐκφράζουσα τό τίμιο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀπό τόν ἀπλό πιστό λαϊκό, ἱερέα, μοναχό, ἕως τούς ἀρχηγούς τῶν κατά τόπους Ὁρθόδοξων ἐκκλησιῶν. Εἶθε νά ἔχουμε τήν εὐχή καί τήν πρεσβεία του πάντοτε, γιά νά ἀξιωθοῦμε νά συναντήσουμε στήν οὐράνια βασιλεία τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό μαζί μέ ὀλόκληρη τήν χορεία τῶν ἁγίων Του.

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΠΑΡΗΣ

*Δρ Θ., D. M.*

*Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου*

*Καθηγητής ΤΜΕΤ ΠΑΜΑΚ*





## Ο ΑΓΙΟΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Ο ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΗΣ ΩΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ



νευματικό του τέκνο διγυεῖται, ὅταν ἦταν κανεῖς νά τελειώσῃ τήν ἐπίγεια ζωή του μᾶς ἔστειλε νά τοῦ βάλουμε μετάνοια. Δέν μᾶς ἄφηνε νά πηγαίνουμε σέ κηρύγματα γυναικῶν. Νά σᾶς φθάνῃ τό κήρυγμα τῆς Κυριακῆς, μᾶς ἔλεγε κάπως αὐστηρά, αὐτό νά προσέχετε καί νά προσπαθεῖτε νά τό ἐφαρμόζετε καλά μέσα στήν ἐβδομάδα. Στήν ἐκκλησία καλύτερα νά πηγαίνετε. Ὅταν ἡ μητέρα φώναζε, πού ὄλο εἶμαι στήν Ἀνάληψη, τῆς ἀντιμιλοῦσα. Ὅχι, μοῦ ἔλεγε ὁ ἀείμνηστος Γέροντας ὅταν τοῦ τό ἔλεγε, καί νά μὴν ἔρχεσθε. Εἴσθε καί δικά μου παιδιά. Ὅμως καί νά μὴν ἀντιμιλάτε. Νά μάθετε νά σιωπᾶτε...

Μοῦ ἔλεγε ὁ Γέροντας: Δέν συμφέρει νά ἀντιμιλάς. Ἔρχεται ὁ θυμός. Σιωπή. Εἶναι καλύτερη. Δέν ἔλεγε πολλά. Πήγαινες, τόν ἀντίκρυζες καί γέμιζες χαρά. Σέ ἀνέπαυε. Σιωπή, σιωπή, παιδιά μου, ἔλεγε καί ξαναέλεγε. Κάποτε εἶχα καιρό νά πάω καί τοῦ ἔστειλα ἓνα γράμμα μέ παράπονα, πού δέν ἐνδιαφέρθηκε γιά μένα. Μοῦ ἀπάντησε ἀμέσως συγκινητικά. Μετά ἀπό λίγο πῆγα. Ἀφοῦ συζητήσαμε λίγη ὥρα, μοῦ λέει: Εἶμαι ἁμαρτωλός, ἄγριος, κακός καί δέν μπορῶ νά ἀναπαύσω τά παιδιά μου. Σᾶς εὐχαριστῶ πού ξαναίλθατε. Κάθε ἡμέρα κυττοῦσα τήν πόρτα, δέν φάνηκε αὐτό τό παιδί ἔλεγα, καί σέ μνημόνευα. Σᾶς εὐχαριστῶ, μοῦ λέει, παιδί μου, πού εἴσθε ὅπως φύγατε τήν τελευταία φορά.

Πολλές φορές πού ἔφευγα, ἔβγαινε ἔξω καί μέ χαιρετοῦσε. Γέροντα, τοῦ ἔλεγα, φοβᾶμαι τήν νύκτα, περνᾶω καί ἀπό τό δάσος γιά νά πάω σπίτι. - Νά μὴ φοβᾶσθε, ὅσο ἐσεῖς πηγαίνετε ἐγώ προσεύχομαι γιά σᾶς. Καί τότε ἠσύχαζα. Αὐτά πού σᾶς λέω, μοῦ ἔλεγε, εἶναι μόνο γιά σᾶς. Νά μὴ λέτε πολλά. Ἔσεῖς νά κυτᾶτε τήν δική σας γλάστρα. Τά λόγια του ἦταν πάντοτε μετρημένα. Ποτέ δέν ἔλεγε περιττά. Πολύ τά ζύγισε. Οἱ ἀπαντήσεις του ἦταν πληρωμένες. Δέν ἔπαιζε μέ τά λόγια. Ἄν εἶχες διάθεση γιά ἄκαιρη συζήτηση, μέ δύο ἀπαντήσεις του δεν μπορούσες νά συνεχίσῃς. Περιμέναμε ὡς ἀργά νά τελειώσῃ τήν ἐξομολόγησιν νά πᾶμε νά πάρουμε τήν εὐχή του καί νά φύγουμε. ἄν μᾶς κρατοῦσε λίγο κάτι νά μᾶς πῆ ἦταν ἡ χαρά μας μεγάλη».

Ἄν ἦταν κανεῖς στενοχωρημένος τόν κύτταζε βαθιά καί ἔλεγε:

---

Ἀπό τό βιβλίον τοῦ Μοναχοῦ Μωϋσέως, Ἱερώνυμος ὁ Γέρον τῆς «Ἀναλήψεως», Ἱερά μονή Σίμωνος Πέτρας. Ἅγιον Ὅρος 1982.

«Είδες τήν φουρτούνα, θά δῆς καί τήν μπουνάτσα». Ὅταν τοῦ ἔλεγαν πώς δέν μποροῦν νά μείνουν ἐπί πολύ νηστικοί, ἀπαντοῦσε: «Μέ γεμάτο στομάχι δέν μπορεῖς νά προσευχηθῆς καί νά πᾶς στήν ἐκκλησία».

Πνευματικό τέκνο τοῦ Γέροντος, τίς πρώτες ἡμέρες μετά τόν γάμο της, πληροφορήθηκε μέ λύπη ὅτι ὁ σύζυγός της εἶναι μασῶνος. Ἀμέσως πῆγε στόν Γέροντα νά τοῦ τό ἀναφέρῃ. Ἐκεῖνος τήν ἔπεισε νά τόν φέρῃ στήν Ἀνάληψη μέ τήν πρώτη εὐκαιρία. Μόλις τοὺς εἶδε ὁ πνευματικός μία ἡμέρα νά ἔρχονται, τοὺς ὑποδέχτηκε μέ πατρική στοργή καί μεγάλη χαρά. Τοὺς ἀγκάλιασε καί τοὺς δύο καί παίρνοντάς τους ἀπό τό χέρι, λέει στόν σύζυγο: «Ἀπό αὐτήν τήν στιγμή εἴσθε καί ἐσεῖς παιδί ἰδικό μου καί θά δώσω ἐγώ λόγον εἰς τόν Θεόν δι' ἐσᾶς». Καί τοῦ ἔδωσε τήν ἄδεια νά κοινωνήσῃ. Ἐκεῖνος ἔφερε σάν ἀντίρρηση ἰ' ὅτι δέν μπορεῖ νά νηστέψῃ, καί ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Σήμερα νά φᾶτε κρέας, αὔριο ψάρι, μεθαύριο λάδι καί τήν ἄλλη νά κοινωνήσετε». Ὅταν θέλησε τό ἀνδρόγυνο νά φύγῃ γιά τήν Ἀμερική, πῆγε ὁ σύζυγος μέ δάκρυα νά χαιρετήσῃ τόν Γέροντα καί ἤθελε νά τοῦ φιλήσῃ τά πόδια, γιατί μέ τήν ἀγάπη πού τοῦ ἔδειξε βρῆκε τή σωτηρία του. Ἀπό τήν Ἀμερική εἶχαν ἀλληλογραφία καί σέ μία ἐπιστολή του ὁ Γέροντας τοὺς ἔγραφε: «Νά τήν φυλάξετε ὡς ὑποθήκην μου, διότι εἶναι ἡ τελευταία μου ἐπιστολή, διότι ἐγώ δέν θά ὑπάρχω τό ἐπόμενο». Ὅπως τό εἶπε ἔγινε. Στούς πλανημένους ὁ καλύτερος τρόπος προσεγγισέως τους στήν ὀρθή πίστη εἶναι ἡ διακριτική ἐπίδειξη ἐπιείκειας καί ἀγάπης.

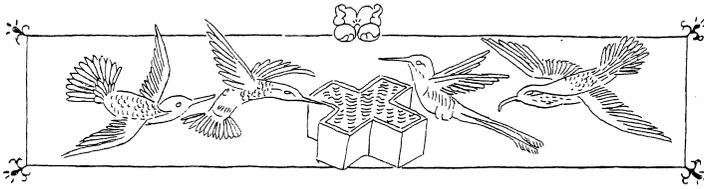
Κάποιον μάρτυρα τοῦ Ἰεχωβᾶ τόν ἐπέστρεψε ὁ Γέροντας στήν Ὁρθοδοξία καί τόν ἔβαλε νά κάνῃ γραπτή ὁμολογία πίστεως, πού τήν φύλαγε στήν τσέπη του ζωστικοῦ του. Συχνά ἔλεγε: «Τόν Κωνσταντῆ ἔδω τόν ἔχω». Δείχνοντας τή θέση πού φύλαγε τήν ὁμολογία του, μά καί τήν καρδιά του. Καί ἕναν Εὐαγγελικό, πού ἐνοχλοῦσε κάποιον στήν ὑπηρεσία του, μ' ἐρωτήσεις πού τοῦ ἔκανε καί οἱ ἀπαντήσεις πού περίμενε ἤθελε νά εἶναι μόνο ἀπό τήν Ἀγία Γραφή, τόν ἄφησε ἐκπληκτο ἀπό τήν εὐστοχία τῶν ἀπαντήσεων. Πήγαινε στόν Γέροντα, ἔπαιρνε τίς ἀπαντήσεις καί τήν ἐπομένη τοῦ τίς πήγαινε. Ἔτσι, σέ μικρό χρονικό διάστημα κατατροπωμένος τόν ἄφησε ἥσυχο καί ἔψαχνε γιά ἄλλους ἀμαθεῖς καί ἀφελεῖς. Καί σέ σημερινό καθηγητή – ἱερέα, ἔλεγε κάποτε ὁ πατήρ: «Τά σύνορα μεταξύ Ὁρθοδοξίας καί αἱρέσεως εἶναι γραμμένα μέ αἷμα!».

Μέ αὐτά τά ἀπλά καί συνάμα μεστά λόγια ἔτρεφε τίς ψυχές τῶν τέκνων του καί τοὺς ἔδινε τήν ἀγωγή τήν καλή πού ἔβρισκε πύο ταιριαστή στίς δυνάμεις τους. Κάποτε πῆγε ἕνας διανοούμενος στό κελλί του, πού καμάρωνε γιά τή σοφία του καί φανταζόταν πώς δέν ἦταν γιά τά μέτρα του ὁ Γέροντας. Ὅταν ὅμως τόν ἄκουσε νά τοῦ ἐξηγῆ μερικά θέματα πού τόν ἀπασχολοῦσαν, τοῦ λέει ταπεινόμενος: «Πιό ἀπλά, πιό ἀπλά, πάτερ», γιατί δέν καταλάβαινε. Εἶχε τήν δυνατότητα νά φέρεται μέ τήν ἴδια ἀπλότητα στοὺς ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ καί στοὺς κατά κόσμον

σοφούς. Κάποιος νομικός πού τόν πλησίασε μέ υπερήφανο λογισμό, βρέθηκε σέ μεγάλη άπορία, όταν ο Γέροντας του έθεσε ένα έρώτημα πάνω στην έπιστήμη του. «Άλήθεια, διερωτάτο, πού τά γνωρίζει όλα αυτά; Ούτε ο καθηγητής μου δέν μου έκανε τέτοια έρώτηση».

Μιάς μοναχής, προτού λάβει τό σχήμα, τής συνέβη πειρασμός και δέν είχε τή δύναμη νά τόν σηκώσει. Άναστατωμένη πηγαίνει και λέει στον Γέροντα πώς θά φύγη και δέν θά ξαναέλθη και θά γίνη μία από τίς χειρότερες γυναίκες. Τότε ο πατήρ γονατίζει μπροστά της και μέ δάκρυα τήν παρακαλεί νά μήν κάνη αυτό πού σκέπτεται. «Κάνετε μου τήν χάριν, τής λέγει, διότι εγώ φταίω διά τήν κατάστασίν σας, διά τήν άμέλειάν μου». Έκείνη βλέποντας τό πέλαγος τής στοργής του και τά δάκρυά του, άλλαξε αποφάσεις και μετά από καιρό έγινε και μοναχή.





Μητροπολίτη Ναυπάκτου Ἱερόθεου  
Ο ΑΓΙΟΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ  
ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ



τόν ἅγιο Κύριλλο φανερώνεται μέ σαφήνεια μέ ποιόν τρόπο ὁ ἄρτος τῆς Ζωῆς εἶναι πρόξενος ζωοποίησης, τόσο τῆς ψυχῆς, ὅσο καί τοῦ σώματος. Ὁ ἅγιος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας μέ ὁμολογία στήν ὑποστατική ταυτότητα τοῦ σαρκωμένου Λόγου ἐρμηνεύει τήν ζωοποιό ἐνέργεια τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Μέ ἐπίκεντρο τό θαῦμα τῆς ἀνάστασης τοῦ νέου τῆς Ναῖν καί τῆς κόρης τοῦ Ἰαεῖρου ἀναφέρεται στήν μία καί συγγενῆ «δι' ἀμφοῖν» ἐνέργεια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ σαρκωμένος Λόγος φέρων πρό τῆς ἀνάστασης φύση παθητή γιά τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, λόγῳ τῆς ὑποστατικῆς ταυτότητος, ἡ ὁποία κάνει δυνατή τήν ἀντίδοση τῶν ιδιωμάτων τῶν φύσεων στό ἕνα καί μοναδικό Του πρόσωπο, ἐκφαίνει διά τῆς παθητῆς Του (κατ' οἰκονομίαν γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου) σαρκός τήν θεϊκή του ἐνέργεια θαυματουργώντας ἐπί τῆς ἀνθρωπίνης φθορᾶς. Γράφει ὁ ἄγιος: «διά γάρ τοι τοῦτο καί ἐν τῷ τούς νεκρούς διανιστᾶν, οὐ λόγῳ μόνον, οὐδέ τοῖς θεοπρεπέσιν ἐπιτάγμασιν ὁ Σωτήρ ἐνεργῶν εὐρίσκεται, ἀλλά συνεργάτην ὡσπερ τινά πρός τοῦτο δὴ μάλιστα τήν ἁγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἠπείγετο σᾶρκα, ἵνα δεικνύῃ ζωοποιεῖν δυναμένην, καί ὡς ἐν ἤδη γενομένην πρός αὐτόν. Καί γάρ ἦν ὄντως ἴδιον αὐτοῦ, καί οὐκ ἐτέρου τό Σῶμα. καί γοῦν ὅτι τό τοῦ ἀρχισυναγῶγου κόριον διανίστη λέγων “Ἡ παῖς ἐγείραι”, ἐκράτησε τῆς χειρός αὐτῆς, καθά γέγραπται: ζωοποιῶν μέν ὡς Θεός, τῷ παντουργῷ προστάγματι: ζωοποιῶν δέ αὐτῷ πάλιν καί διά τῆς ἀφῆς τῆς ἁγίας σαρκός, μίαν τε καί συγγενῆ δι' ἀμφοῖν ἐπιδείκνυσι τήν ἐνέργειαν, ἀλλά καί ὅτε εἰσεπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναῖν, καί “ἐξεκομίζετο μονογενῆς υἱός” “τεθνηκώς τῇ μητρί αὐτοῦ”, πάλιν ἤψατο τῆς σοροῦ, λέγων “Νεανίσκε, σοί λέγω, ἐγέρθητι”.<sup>1</sup>»

Εὐθύς ἀμέσως μετά τήν ἐρμηνεία τῆς ἀντίδοσης τῶν ιδιωμάτων στό πρόσωπο τοῦ σαρκωθέντος Λόγου, ὁ ἅγιος Κύριλλος μεταβαίνει στόν ἄρτο τῆς θείας Μετάληψης προκειμένου νά ἐρμηνεύσῃ τήν ἀντίδοση τῶν ιδιωμάτων ἐπί τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων λόγῳ τῆς θείας Μετάληψης. Ἡ θεϊκή ἐνέργεια τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ μεταποιεῖ τήν φθορά τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων καί ἀπεργάζεται ἀπό τοῦ νῦν τήν μελλοντική ἀφθορία τους. Νά σημειωθῇ ὅτι ὁ ἄγιος θεωρεῖ τήν ἐνέργεια τῶν Τιμίων Δώρων πλουσιότερη τῆς ἐνέργειας τῆς ἐπίγειας ζωοποιῶν σαρ-

κός του Κυρίου. Γράφει:

«Καί οὐ μόνον δίδωσιν ἐνεργεῖν τῷ λόγῳ τὴν τῶν νεκρῶν ἀναβίωσιν, ἀλλ' ἵνα δεῖξῃ ζωοποιόν τὸ ἴδιον Σῶμα, καθάπερ οὖν ἤδη προεῖπομεν, τῶν τεθνεώτων ἀπτεται, καί δι' αὐτοῦ τὴν ζωὴν ἐντιθεῖς τοῖς ἤδη κατεφθαρμένοις. καί εἰ διὰ μόνης ἀφῆς τῆς ἁγίας σαρκός ζωοποιεῖται τὸ διεφθαρμένον, πῶς οὐκί πλουσιωτέραν ἀποκερδανοῦμεν τὴν ζωοποιόν εὐλογίαν, ὅταν αὐτῆς καὶ ἀπογευσώμεθα; μεταποιήσει γάρ πάντως εἰς τὸ ἴδιον ἀγαθόν, τουτέστι τὴν ἀθανασίαν, τοὺς μετεσχηκότας αὐτῆς. Καί μὴ θαυμάσης ἐπὶ τούτῳ, μηδέ εἴπῃς κατὰ σεαυτὸν Ἰουδαϊκῶς τὸ Πῶς ἐννοεῖ δέ μᾶλλον ὅτι ψυχρὸν τῇ φύσει τὸ ὕδωρ ἐστίν· ἀλλ' ὅταν εἰς λέβητα κεχυμένον ὁμιλήσῃ τῷ πυρί, τότε τῆς μὲν ἰδίας μονονουχί καὶ ἐπιλανθάνεται φύσεως, εἰς δέ τὴν τοῦ νενικηκότος ἐνέργειαν ἀποφοιτᾷ. τὸν αὐτὸν οὖν ἄρα καὶ ἡμεῖς τρόπον, εἰ καὶ φθαρτοί διὰ τὴν φύσιν ἐσμέν τῆς σαρκός, ἀλλὰ τῇ μίξει τῆς ζωῆς τὴν ἑαυτῶν ἀφέντες ἀσθένειαν, εἰς τὸ ἐκείνης ἴδιον ἀναστοιχειοῦμεθα, τουτέστι τὴν ζωὴν. Ἔδει γάρ ἔδει, μὴ μόνον διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς ζωῆς καινότητα τὴν ψυχὴν ἀνακτίζεσθαι, ἀλλὰ γάρ καὶ τὸ παχὺ τοῦτο καὶ γεῶδες σῶμα διὰ παχυτέρας καὶ συγγενοῦς ἀγιάζεσθαι μεταλήψεως καὶ καλεῖσθαι πρὸς ἀφθαρσίαν»<sup>2</sup>.

Ἡ ὀρθή θεώρηση τῶν Τιμίων Δώρων κατὰ τὸν ἅγιο Κύριλλο, σέ ἀναφορά μέ τὴν ἀντίδοση τῶν ἰδιωμάτων στὸ πρόσωπο τοῦ σαρκωθέντος Λόγου ἐπὶ τῆς θείας Μετάληψης, εἶναι ὅτι τὰ Τίμια Δῶρα καίτοι φθαρτὰ δέν μεταδίδουν οὐδεμίαν φθορά, κατὰ τὸν τρόπον πού ἡ σάρκα τοῦ Λόγου, καίτοι παθητὴ δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἐν τούτοις ὑπῆρχε ζωοποιός ὡς σάρκα τοῦ Λόγου. Γράφει: «Τί δὴ οὖν ἄρα Χριστός ἐπαγγέλλεται; φθαρτὸν μὲν οὐδέν, εὐλογίαν δέ μᾶλλον τὴν ἐν μεταλήψει τῆς ἁγίας σαρκός τε καὶ αἵματος, ὀλοκλήρως εἰς ἀφθαρσίαν ἀνακομιζούσης τὸν ἄνθρωπον, ὡς οὐδενός ἐπιδεισθαι τῶν ὅσα τὸν τῆς σαρκός ἀπελαύνει θάνατον, τροφῆς δέ δηλονότι φημί καὶ ποτοῦ. ἔοικε δέ πάλιν ὕδωρ ὀνομάζειν ἐν τούτοις, τὸν διὰ Πνεύματος ἀγιασμόν, ἢ αὐτὸ τὸ θεῖόν τε καὶ ἅγιον Πνεῦμα, οὕτω πολλάκις παρὰ ταῖς θείαις ὀνομασμένον γραφαῖς. Ζωοποιεῖ τοιγαροῦν τὸ ἅγιον Σῶμα Χριστοῦ τοὺς ἐν οἷς ἄν γένοιτο, καὶ συνέχει πρὸς ἀφθαρσίαν, τοῖς ἡμετέροις ἀνακιρνάμενον σώμασι. Σῶμα γάρ οὐκ ἑτέρου πινός, ἀλλ' αὐτῆς νοεῖται τῆς κατὰ φύσιν ζωῆς, ὅλην ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν τοῦ ἐνωθέντος Λόγου δύναμιν, καὶ πεποιωμένον ὥσπερ, μᾶλλον δέ ἤδη καὶ ἀναπεπλησμένον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, δι' ἧς τὰ πάντα ζωοποιεῖται καὶ πρὸς τὸ εἶναι φυλάττεται»<sup>3</sup>.

Ἡ παραδοχὴ μετάδοσης φθορᾶς ἀπὸ τὴν θεία Μετάληψη εἶναι χωρισμός τῶν Τιμίων Δώρων ἀπὸ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Λόγου καὶ περιπίπτει στὴν ἀνθρωπολατρία τοῦ νεστοριανισμοῦ. Καθὼς χωρίζονται τὰ Τίμια Δῶρα ἀπὸ τὴν ζωοποιό σάρκα τοῦ Θεοῦ Λόγου ἀναπόφευκτα τὰ Τίμια Δῶρα παραμένουν κτιστὰ καὶ φθαρτὰ πράγματα μεταδίδοντα τὴν φθορά.

Γράφει συναφῶς ὁ ἅγιος Κύριλλος: «Εἴ τις οὐκ ὁμολογεῖ τὴν τοῦ Κυρίου σᾶρκα ζωοποιόν εἶναι καὶ ἰδίαν αὐτοῦ τοῦ ἐκ Θεοῦ Πατρός λόγου, ἀλλ' ὡς ἐτέρου τινός παρ' αὐτόν συνημμένον μὲν αὐτῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ἢ γοῦν ὡς μόνην θεῖαν ἐνοίκησιν ἐσχηκότος, καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον ζωοποιόν, ὡς ἔφημεν, ὅτι γέγονεν ἰδίᾳ τοῦ λόγου τοῦ τά πάντα ζωογονεῖν ἰσχύοντος, ἀνάθεμα ἔστω»<sup>4</sup>.

Ἐπιβεβαίωση τῆς συγκεκριμένης ἐρμηνείας ἔρχεται νά κάνει ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος: «Καί γάρ εἰ μὴ τοῦτό ἐστι μὴδέ ἀπ' ἐντεῦθεν ἐν σώματι ὄντες τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν ἐν μετοχῇ καὶ κοινωνίᾳ γινόμεθα μὴδέ τὴν χάριν λαμβάνομεν οἱ ἐκλεκτοί, λοιπὸν καὶ ὁ Χριστὸς αὐτὸς προφήτης ἐστὶ καὶ οὐ Θεός»<sup>5</sup>.

#### ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ἁγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Εἰς τό κατά Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Βιβλίον Δ', κεφαλὴ Β', P. E. Pusey, A. M., *Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in D. Joannis Evangelium*, Vol. 1, Typographeo Clarendoniano: Oxonii 1872, σ. 530.

2. Ἁγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Εἰς τό κατά Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Βιβλίον Δ', κεφαλὴ Β', P. E. Pusey, A. M., *Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in D. Joannis Evangelium*, Vol. 1, Typographeo Clarendoniano: Oxonii 1872, σ. 530-531.

3. Ἁγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Εἰς τό κατά Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Βιβλίον Γ', κεφαλὴ Στ', P. E. Pusey, A. M., *Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in D. Joannis Evangelium*, Vol. 1, Typographeo Clarendoniano: Oxonii 1872, σ. 475.

4. Ἁγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Γ' ἐπιστολή πρὸς Νεστορίον, *Acta Conciliorum Oecumenicorum*, 1.1.1, σ. 41.

5. Ἁγ. Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, Ἠθικός Ι', SC 129, σ. 312, 738-741.

Ὁ Ναυπάκτου ΙΕΡΟΘΕΟΣ





Σάββα Ἰαλεξάνδρου

## ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΤΑΠΕΙΝΩΣΗΣ



τὴν Ὁρθόδοξη πατερικὴ γραμματεία ἰδιαίτερα ἐκθειάζεται τὸ μεγαλεῖο τῆς ταπείνωσης. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἀναλύοντας θεολογικά τὸν πρῶτο μακαρισμὸ τοῦ Χριστοῦ στὸν ὁποῖο θεωρεῖ εὐτυχισμένους τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι, ἀναφέρει: «Πτωχὸς τῷ πνεύματι ἐστὶ ὁ ἔχων πνεῦμα ἀκόμπαστον, ἀφιλόδοξον, ἀφιλήδονον». Δηλαδή πτωχὸς τῷ πνεύματι εἶναι ἐκεῖνος πού δέν ἔχει ἔπαρση, μήτε ξέρει τὴ ματαιοδοξία καὶ οὔτε προσκολλᾶται στίς ἡδονές τοῦ κόσμου τούτου.

Οἱ Πατέρες ὑποστηρίζουν πὼς στήν οὐσία του, τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα, δέν ἦταν τίποτε ἄλλο παρά ἡ περιφρόνηση καὶ ἀπόρριψη τῆς ταπείνωσης καὶ ὁ ἐνστερνιασμός καὶ ἡ οἰκειοποίηση τοῦ ἐγωισμοῦ καὶ ἐκδηλώθηκε ὡς τάση αὐτόνομης ἰσθεΐας καὶ ὡς ἀδυναμία συγγνώμης.

Ὁ ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς θά πεῖ γι' αὐτό: «Τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα δέν ἦταν τίποτα ἄλλο παρά ἡ προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νά γίνεῖ θεὸς χωρὶς Θεό καὶ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ».

Ἡ θεολογικὴ τοποθέτηση τοῦ ἁγίου Ἰουστίνου Πόποβιτς, πού ἐκφράζει πλήρως τὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας, ἐδράζεται στή θεολογία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου γιὰ τὸ ὅλο θέμα. Λέει ὁ ἱερός Πατήρ: «Ἐξ ἀπονοίας εἰσηλθε ἡμῖν τὰ λυμαινόμενα κακά». Δηλαδή, ἐξαιτίας τοῦ ἐγωισμοῦ, εἰσηλθαν στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου ὅλα τὰ κακά. Ἄκόμα καὶ ὁ διάβολος, ὅταν μετεῖχε τῆς ταπείνωσης, ἦταν ἄγγελος φωτεινός καὶ ὕστερα, ἀφοῦ οἰκειοποιήθηκε τὴν ἀπόνοια, δηλαδή τὸν ἐγωισμό, τότε ξέπεσε. «Καὶ γάρ ὁ διάβολος πρό τούτου οὐκ ὦν, εἶτα διάβολος γέγονε». Ὁ ἴδιος, ἀναφερόμενος καὶ στήν πώση τοῦ ἀνθρώπου, ἀναφέρει πὼς: «Φυσθεῖς παρά τοῦ διαβόλου ἐξετραχηλίσθη, καὶ θνητός γέγονε προσδοκῶν ἔσσεσθαι Θεός». Ἀφοῦ δέχτηκε τὸν πειρασμό τῆς ἔπαρσης καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ ἔχασε τὸν πνευματικὸ προσανατολισμό του καὶ ἐγίνε θνητός, ἀφοῦ πίστεψε πὼς αὐτόνομα θά γινόταν Θεός.

Ἔτσι λοιπόν, στή Θεολογία τῶν Πατέρων, ἀδιαμφισβήτητα ἐπικρατεῖ ἡ θέση τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Ὡσπερ ἡ ἀπόνοια πηγή πάσης κακίας, οὕτως καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη ἀρχὴ πάσης φιλοσοφίας». Δηλαδή ὅπως ὁ ἐγωισμὸς εἶναι ἡ πηγή κάθε κακοῦ, ἔτσι καὶ ἡ ταπείνωση εἶναι τὸ θεμέλιο τῆς ἀληθινῆς εὐσέβειας.

Οἱ θεοφόροι Πατέρες δέχονται πὼς μόνο ὁ ἄνθρωπος τῆς ταπείνω-

σης μπορεί νά αγαπά. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἔπαρσης καί τῆς ἀλαζονείας δέν αγαπά κανέναν ἐκτός ἀπό τόν ἑαυτό του καί αὐτόν λανθασμένα μέ τραγικά καταστροφικά ἀποτελέσματα. Τή θέση τοῦ Ὁσίου Ἰεροσολιμίτου Ἀπολλῶ, ὅπως αὐτή ἐκφράζεται στό «Γεροντικό», μόνο ὁ ταπεινός ἄνθρωπος βιώνει: «Εἶδες τόν ἀδελφό σου, εἶδες Κύριον τόν Θεό σου». Μόνο ὁ ταπεινός ἄνθρωπος μπορεί νά ἀναγνωρίζει τόν ὅποιονδήποτε ἀνεξάρτητα ἀπό φυλή, χρῶμα, θρησκεία, κοινωνική ἢ οἰκονομική κατάσταση ὡς μιά ἕξοχη, ἀνεπανάληπτη εἰκόνα Θεοῦ, ἄξια σεβασμοῦ καί ἐκτίμησης.

Ὁ ρατσισμός, ἡ μισαλλοδοξία καί ὁ φανατισμός εἶναι γνωρίσματα τοῦ ἀνθρώπου πού βιώνει τόν ἐγωισμό καί τήν ἔπαρση. Ἀκριβῶς, γι' αὐτόν τόν λόγο, ἡ ταπείνωση θεωρεῖται στήν Ὁρθόδοξη πατερική σκέψη ὡς ἡ πεμπουσία τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

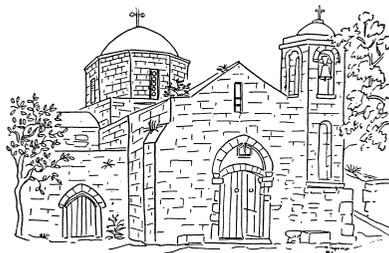
Λέει γιά αὐτό ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «Κάν νηστείαν ἔχεις, κάν εὐχήν, κάν ἐλεημοσύνην, κάν σωφροσύνην χωρίς ταπεινώσεως ταῦτα πάντα καί διαρρεῖ καί ἀπόλλυται». Δηλαδή, ἔστω καί ἂν νηστεύεις, ἔστω κι ἂν προσεύχεσαι, ἔστω ἂν ἐλεεῖς ἢ εἶσαι σώφρων, ἀπό τή στιγμή πού δέν ἔχεις ταπείνωση, ὅλα αὐτά ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐξανεμίζονται καί κάνονται καί, ἐννοεῖται, δέν ἔχουν κανένα πνευματικό ἀντίκρυσμα.

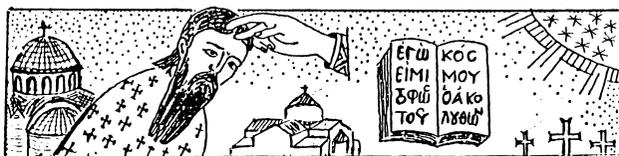
Ἐξάλλου, εἶναι ἀξιοσημείωτο τό γεγονός πῶς στήν Ὁρθόδοξη Θεολογία, αὐτή καθεαυτή ἡ πίστη συνδέεται μέ τήν ταπείνωση. Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, δίνοντας τόν ὀρισμό τῆς, τήν χαρακτηρίζει ὡς «γνώσιν ἀναπόδεικτον». Δηλαδή, ὡς γνώση πού δέν ἀποδεικνύεται νοσησιαρχικά, ἀλλά γίνεται δεκτή, ὅπως ὁ ἴδιος αὐτός Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας τονίζει, ὅταν ὁ ἄνθρωπος σταυρώσει τόν στεγνό ὀρθολογισμό πού συυφαίνεται μέ τόν ἐγωισμό.

Τέλος, ὁ ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης, μιλώντας γιά τίς συνέπειες τῆς ἀπουσίας τῆς ταπείνωσης, πού δυστυχῶς φαίνονται ἔντονα στίς μέρες μας, τονίζει: «Ἐπειδή δέν ἔχουμε ταπείνωση, πρῶτα πρῶτα βασανίζουμε τούς ἑαυτούς μας, ὕστερα τούς ἄλλους πού εἶναι γύρω μας καί τέλος τό μόνο πού καταφέρνουμε εἶναι νά κάνουμε τά πάντα μιά κόλαση».

ΣΑΒΒΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Θεολόγος





Νικόλαου Λεβέντη

## ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΖΕΙ ΕΝΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ;



ἄνθρωπος, σύμφωνα μέ τό βιβλίό τῆς Γενέσεως, πλάθεται καί' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν τοῦ ἑνός Τριαδικοῦ Θεοῦ (Γεν. α' 26α). Τήν στιγμή τῆς δημιουργίας, ὁ ἄνθρωπος προικίζεται μέ θεῖα χαρίσματα, τά ὁποῖα συνιστοῦν δωρεές τοῦ Θεοῦ πρὸς τήν ἀνθρωπότητα. Σέ ὄλη τή ζωή του, αὐτῶν τῶν χαρισμάτων κάνει χρήση ὁ ἄνθρωπος, τά ὁποῖα ἀπέκτησε χωρίς κόπο καί ἀνέξοδα. Αὐτά εἶναι: α') τό κοινωνικό, β') τό δημιουργικό, γ') τό κυριαρχικό καί δ') τό αὐτεξούσιο. Ἡ μέν σωστή χρήση τῶν ἀνωτέρω χαρισμάτων κρατᾷ τόν ἄνθρωπο ἐνωμένο μέ τόν Θεό, ὥστε ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχει σύσσωμος μαζί του. Ἡ δέ λανθασμένη χρήση αὐτῶν ἀπομακρύνει τόν ἄνθρωπο ἀπό τόν Θεό καί ὀδηγεῖ στήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ὁ ἄνθρωπος βυθίζεται στήν ἁμαρτία, εἰσάγει τήν φθορά καί βιώνει τήν ἀκοινωνησία στή ζωή του. Οἱ πρωτόπλαστοι ἄνθρωποι μέ τό νά χρησιμοποιοῦσαν τά θεῖα δοθέντα χαρίσματα μέ λανθασμένο τρόπο ἐξέπεσαν τῆς ἄμεσης κοινωνίας μέ τό Θεό καί ἀπώλεσαν τό καθ' ὁμοίωσιν.

Τί εἶναι, ὅμως, τό καθ' ὁμοίωσιν; Ἡ ἐν λόγῳ φράση ἀφορᾷ στήν ὁμοιότητα τοῦ ἀνθρώπου μέ τό Θεό ὡς πρὸς τή χάρη. Ἀπό τή στιγμή τῆς πτώσης καί ἐξῆς, ὁ μεταπτωτικός ἄνθρωπος καλεῖται νά ἀξιοποιήσει μέ ὀρθό τρόπο τά χαρίσματα τοῦ καί' εἰκόνα, ὥστε νά ἀποκαταστήσει τό καθ' ὁμοίωσιν, δηλαδή νά ὁμοιάσει ὡς πρὸς τή χάρη μέ τό Θεό, νά θεωθεῖ, κατά τήν θεολογική ὀρολογία. Πῶς; Ζώντας κατά Χριστόν! Οἱ ἅγιες γυναῖκες καί οἱ ἅγιοι ἄνδρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπιβεβαιώνουν μέ τή βιωτή τους ὅτι ἡ κατά Χριστόν ζωή καί τελείωση εἶναι ἐφικτή, καί πῶς δέν συνιστᾷ μία μεταφυσική ἰδεολογία ἢ θρησκευτικοῦ τύπου φιλοσοφία.

Ἡ ζωή μας, αὐτό τό μεσοδιάστημα ἀπό τή γέννηση ὡς τό θάνατο, δέν εἶναι παρά τό στάδιο τοῦ ἀγώνα μας. Ἡ παρούσα ζωή θά κρίνει τή μέλλουσα. Τά λόγια, οἱ πράξεις καί οἱ σκέψεις μας θά κρίνουν ἂν θά εἰσαχθοῦμε ἢ ὄχι στή Νέα Ἱερουσαλήμ. Τήν ἡμέρα τῆς τελικῆς κρίσης θά ἀνοικτεῖ τό βιβλίό τῆς ζωῆς κάθε ἀνθρώπου, ὥστε ὁ Ἅγιος Θεός νά κρίνει τούς ἀνθρώπους ἐπὶ τῇ βάσει ὅσων εἶπαν, ἔπραξαν καί σκέφτηκαν. Τά λόγια, οἱ σκέψεις καί πράξεις μας, δηλαδή ὁ τρόπος ζωῆς μας, θά μᾶς κρίνουν, ἀφοῦ θά λειτουργήσουν γιά τό Θεό ὡς κριτήρια ὑπέρ ἢ κατά τῆς σωτηρίας μας (Ἐφ. κ' 11-15). Στήν πορεία τῆς ζωῆς μας προκαλοῦμαστε καί προσκαλοῦμαστε νά ἀποφασίσουμε ἂν θά ζήσου-

με ὡς ἅγιοι ἢ ὡς δαίμονες.

Στό κατά Ματθαῖον εὐαγγέλιο, ὁ Ἰησοῦς λέγει στους μαθητές του: «Ὅποιος θέλει νά μέ ἀκολουθήσει, ἄς ἀπαρνηθεῖ τόν ἑαυτό του, ἄς σπκώσει τό σταυρό του κι ἄς μέ ἀκολουθεῖ. Γιατί ὅποιος θέλει νά σώσει τή ζωή του θά τή χάσει ὅποιος, ὅμως, ἐξαιτίας μου χάσει τή ζωή του, θά τή βρεῖ. Τί ὠφελεῖται ὁ ἄνθρωπος, ἄν κερδίσει ὀλόκληρο τόν κόσμο, χάσει ὅμως τή ψυχή του; Ἡ τί μπορεῖ νά δώσει ὁ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα γιά τή ζωή του;» (Ματθ. 1ς'24-26).

Μέ ἄλλα λόγια, ὁ ἄνθρωπος καλεῖται νά ὑπερβεῖ τόν ἐγωισμό του, νά ἀρνηθεῖ τόν δικαιοματισμό του, νά ἐπιβληθεῖ στίς ἐπιθυμίες καί τά πάθη του. Στή Κυριακή Προσευχή, τό γνωστό «Πάτερ ἡμῶν...», λέμε μεταξύ ἄλλων «γεννηθήτω τό θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καί ἐπί τῆς γῆς». Ἐπομένως εἶναι ἀδιανόητο, γιά ἕναν ἀληθινά χριστιανό, νά προσεύχεται ὑπέρ τῆς ἐπικράτησης τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καί, ταυτόχρονα, νά ἐπιδιώκει τήν ἐπικράτηση τοῦ ἰδίου θελήματος. Χρειάζεται, λοιπόν, γιά νά ἐπικρατήσῃ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ χριστιανός νά κάνει χρήση τοῦ αὐτεξουσίου καί τοῦ κυριαρχικοῦ του χαρίσματος, ὥστε νά ἐπιβληθεῖ στό θέλημά του καί νά τό παύσει. Ἐπακοή καί ἐλευθερία συμβαδίζουν στήν χριστιανική πίστη. Ὁ πιστός ἐλευθερώνεται διά τῆς ὑπακοῆς του, παραδίδεται στά χέρια τοῦ Κυρίου του καί ὡς δοῦλος Θεοῦ ὑποτάσσεται οἰκειοθελῶς σ' Αὐτόν, διότι δυό Κυρίους δέν μπορεῖ νά ἔχει (Ματθ. ς'24). «Ἐλευθερία εἶναι νά κάνεις αὐτό πού δέν θέλεις, ἀλλά ὀφείλεις νά τό πράξεις», σημειώνει ὁ καθηγητής Κωνσταντίνος Δεληκωσταντής (2011, σ. 136).

Τόσο ἀγαπᾷ ὁ Θεός τόν ἄνθρωπο, ὥστε ἄν καί τόν διαπαιδαγωγεῖ μέ σκληρό τρόπο, τοῦ δίνει τή δυνατότητα νά γίνεῖ ἅγιος. «Ὁ Θεός εἶναι ἀγάπη» (Α' Ἰω. δ'8), καθὼς διαβάζουμε στήν Α' ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννη. Αὐτός ὁ Θεός, τόν ὁποῖο οἱ πρωτόπλαστοι παράκουσαν, ὁ λαός τοῦ Ἰσραὴλ ἀπαρνήθηκε πολλακίς, σκότωσε τούς προφῆτες του, κοροΐδευε καί σταύρωσε τόν σαρκωθέντα Υἱό καί Λόγο του καί οἱ ἄνθρωποι δυό χιλιάδες χρόνια τώρα ἐμπαίζουν, ὑβρίζουν, ἀγνοοῦν, βλασφημοῦν, ἐπιρρίπτουν εὐθύνες γιά τά λάθη τους κτλ., αὐτός ὁ Θεός σοῦ δίνει τή δυνατότητα, ἄν μετανοήσεις καί ζεῖς κατά Χριστόν, νά γίνεις κατά χάριν θεός, δηλαδή ἅγιος ἢ ἁγία του. Γι' αὐτό, ἡ Ἐκκλησία μας βλέπει στόν κάθε ἄνθρωπο τήν ἐν δυνάμει ἀγιότητά του.

«Νά γίνετε ἅγιοι γιατί ἐγώ εἶμαι ἅγιος» (Α' Περτ. α'13) μᾶς παραγγέλλει ὁ Τριαδικός Θεός. Ἡ ζωή τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας εἶναι μιά ζωή ἀσκητική, γι' αὐτό καί γοπετεύει μέχρι καί σήμερα. Δέν εἶναι λίγο πράγμα νά ἀσκεῖσαι διαρκῶς στήν ἐγκράτεια τῆς γλώσσας, τῶν λογισμῶν, τῶν ἐπιθυμιῶν. Μέσα σ' αὐτό τό πνεῦμα ἀσκητισμοῦ, ὁ πιστός βιώνει τίς χαρές καί τίς λύπες τους, τίς ἀπολαύσεις καί τά βάσανα τῆς ζωῆς, ζεῖ καί ἐργάζεται. Φαίνεται δύσκολο, ἀλλά δέν εἶναι στήν πραγματικότητα. Τά πλήθη τῶν ἁγίων στό πέρασ τῶν αἰῶνων λειτουργοῦν

πρός ἐπίρρωση αὐτῆς τῆς ἀλήθειας. Ἄνθρωποι κάθε φύλου, κάθε ἡλικίας, κοινωνικοοικονομικῆς τάξης, ἐθνικότητας, μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τὰ κατάφεραν. Στερήθηκαν πολλά, ἀλλὰ κατόρθωσαν τό μέγιστο, τὴν ἀποκατάσταση τοῦ καθ' ὁμοίωσιν αὐτῶν. Ἡ ἀσκητικὴ Ὁρθοδοξία προετοιμάζει τὸν πιστό γιὰ τὴ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ὡστόσο, ἄσκησις δέν σημαίνει ἀντικοινωνικότητα καὶ πλήρη ἄρνησις τῆς ἐγκόσμιας ζωῆς, ἀλλὰ ὁ ἐν Χριστῷ πιστός ἀρκεῖ νὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ζωὴ τοῦ ἐκείνους καὶ ἐκεῖνα πού διακινδυνεύουν τὴ σωτηρία του.

Ἡ πύλη πού ὁδηγεῖ στὴ Νέα Ἱερουσαλήμ εἶναι στενὴ (Μτ. ζ'13-14), ὥστε ἂν καὶ πολλοὶ θέλουν νὰ μποῦν ἀδυνατοῦν νὰ τὴ βροῦν, διότι ἡ ζωὴ τους δέν τούς ἐπιτρέπει νὰ ἀκούσουν καὶ νὰ δοῦν ὅσα ὁ Κύριος ἀποκαλύπτει. Παρά ταῦτα βυθισμένοι στὴν ἀθλιότητά τους νομίζουν πὼς ἡ ζωὴ τους βραίνει καλῶς. «Ὅποιος θέλει νὰ εἶναι πρῶτος θὰ πρέπει νὰ γίνῃ τελευταῖος ἀπ' ὅλους κι ὁ ὑπηρετῆς ὅλων» (Μκ. θ'25). Ἡ ταπείνωσις εἶναι ὁ δρόμος πού ὁδηγεῖ στὴ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ἄνθρωπος πού δέν εἶναι ταπεινός δέν προοδεύει, δέν ἐξελίσσεται, δέν καταλαβαίνει, δέν ἀκούει, δέν βλέπει, δέν ἀγαπᾷ. Ὡς ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ καλούμαστε νὰ αὐτοταπεινωθοῦμε, νὰ ἐλέγξουμε τὸν ἑαυτό μας καὶ νὰ δημιουργήσουμε πρόσφορο ἔδαφος, ὥστε ὁ σπόρος τῆς πίστεως νὰ ριζώσῃ καὶ νὰ ἀποδώσῃ θεάρεστους καρπούς (Μτ. ιγ'18-23).

Ἐπὶ τῆ βάσει αὐτοῦ τοῦ ἥθους, δηλαδὴ τρόπου ζωῆς καὶ σκέψης, ὁ κάθε χριστιανός καλεῖται νὰ ζήσει. Ἀφοῦ ὡς βαπτισθέντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ὡς δοῦλοι Θεοῦ, ἔχουμε ἐνδυθεῖ τὸν Χριστό (Γαλ. γ'27), ὅπως σημειώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, χρειάζεται νὰ λειτουργοῦμε ὅπως Ἐκεῖνος. Στόν σύγχρονο κόσμο, ἡ ἐν λόγῳ στάσις ζωῆς μοιάζει ἴσως λίγο καταπιεστικὴ, ἀφοῦ μᾶς ἀναγκάζει νὰ εἴμαστε ἐγκρατεῖς καὶ νὰ θυσιάσουμε κάποιες ἐλευθερίες μας. Ἡ θεία πραγματικότητα, ὅμως, εἶναι ἀνεξάρτητη τῶν ὅποιων ἀνθρώπινων ἀλλαγῶν, ἀπόψεων, στάσεων καὶ κοινωνικῶν μετασχηματισμῶν. «Ὁ οὐρανός καὶ ἡ γῆ θὰ πάψουν νὰ ὑπάρχουν, τὰ λόγια μου ὅμως ποτέ». (Λκ. κα'33), ἀλλὰ καὶ «σᾶς βεβαιώνω πὼς ὅσο ὑπάρχει ὁ κόσμος, ἕως τὴ συντέλειά του, δέ θὰ πάψῃ νὰ ἰσχύει οὔτε ἓνα γιώτα ἢ μιά ὀξεῖα ἀπὸ τὸ νόμο». (Μτ. ε'18) ἀναφέρει ὁ Χριστός, σύμφωνα μέ τούς εὐαγγελιστῆς Λουκᾶ καὶ Ματθαῖο ἀντίστοιχα. Νομίζω ἔχει γίνῃ πλέον σαφές ὅτι στό πνεῦμα Αὐτοῦ πρέπει νὰ προσαρμοστοῦμε. «Τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτό πού δίνει ζωὴ τὰ ἀνθρώπινα δέν ἀφελοῦν σέ τίποτα». (Ἰω. ς'63) διαβάζουμε στό θεολογικότερο ἐκ τῶν εὐαγγελίων, τοῦ Ἰωάννη.

«Τὸ φῶς ἦρθε στόν κόσμο, οἱ ἄνθρωποι, ὅμως, ἀγάπησαν περισσότερο τὸ σκοτάδι παρά τὸ φῶς, γιατί οἱ πράξεις τους ἦταν πονηρές...» ἀναφέρεται στό κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο (Ἰω. γ'19-21), καὶ στό Λουκᾶν Εὐαγγέλιο ἀναγιγνώσκουμε ὅτι «Δέν ὑπάρχει τίποτε κρυφὸ πού δέν θὰ γίνῃ φανερό καὶ τίποτε μυστικὸ πού δέν θὰ μαθευτῇ καὶ δέ θὰ ἔρθῃ στό φῶς». (Λκ. ν'17). Μᾶς προειδοποιεῖ ὁ Θεός! Εἶναι τὰ λόγια, οἱ πράξεις καὶ οἱ σκέψεις μας ἄξια νὰ βγοῦν στό φῶς; Εἴμαστε

ἄξιοι νά σταθοῦμε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου μας;

Ἡ πρώτη καί σπουδαιότερη ἐντολή, βοᾷ ὁ Κύριός μας, εἶναι «νά ἀγαπᾷς τόν Κύριο τό Θεό σου μ' ὅλη τήν καρδιά σου, μ' ὅλη τή ψυχή σου, μ' ὅλο τό νοῦ σου καί μ' ὅλη τή δύναμή σου» (Μκ. ιβ' 30). Ἐραγε, ἐμεῖς σήμερα ἀγαπᾶμε σέ τέτοιο βαθμό τό Θεό; Ἡ μήπως ξοδεύουμε τήν ἀγάπη μας ἀνόητα, ἀγαπώντας τή δόξα, τό χρῆμα, τήν περιουσία, τήν κοινωνική καταξίωση, τά σαρκικά πάθη, τίς ἐλευθερίες μας, καί ἄν μᾶς περισσέψει λίγη ἀγάπη τή δίνουμε στό Θεό; Κατά τόν π. Ἐπιφάνιο Θεοδωρόπουλο, ὅμως, ὁ Θεός εἶναι ἐγωιστής (1991, σ. 148), τά θέλει ὅλα δικά Του. Διότι ἢ πιστεύεις καί ἐλπίζεις σ' Αὐτόν καί τοῦ ἀξίζουσ ὅλα, ἢ δέν πιστεύεις καί δέν ἐλπίζεις σ' αὐτόν καί δέν τοῦ ἀξίζει τίποτα. Ὁ πιστός Χριστιανός, λοιπόν, ἐμπιστεύεται τόν Θεό, ἐλπίζει σ' Αὐτόν, Τόν ἀγαπᾶ καί Τόν σέβεται, γι' αὐτό καί τοῦ δίνεται ὀλοκληρωτικά. Ὁ Θεός Πατέρας στό πλαίσιο τῆς πρώτης ἐντολῆς τοῦ Δεκαλόγου λέγει: «Δέν θά ὑπάρχουν γιά σένα ἄλλοι θεοί ἐκτός ἀπό μένα» (Ἐξ. κ' 3) καί ἐντός τῆς δευτέρας ἐντολῆς δηλώνει μέ τόν πλέον σαφῆ τρόπο ὅτι «εἶμαι Θεός πού ἀπαιτῶ ἀποκλειστικότητα» (Ἐξ. κ' 5β).

Χρειάζεται, λοιπόν, νά υπερβοῦμε καί νά ἐγκαταλείψουμε τόν ἑαυτό μας. Πρόκειται προφανῶς γιά μιᾶ δύσκολη καί σταυρική πορεία, ἀλλά ἀναγκαία, ἄν θέλουμε ἀληθινά νά εἶμαστε μαθητές τοῦ Χριστοῦ, νά ἀνήκουμε ὀλοτελα σ' Ἐκεῖνον καί νά ὑπάρχουμε σύσσωμοι μαζί Του. Ἐν τέλει, ἡ καθημερινότητα ἑνός Χριστιανοῦ εἶναι ἕνας διαρκῆς ἀγώνας μέ τόν μεταπτωτικό ἑαυτό του, καί ἔχει ὡς κέντρο τῆς ζωῆς τόν Χριστό.

#### Βιβλιογραφικές Ἀναφορές

- Γαλίτης Γ., Καραβιδόπουλος, Ἰ. Γαλάνης, Ἰ. & Βασιλειάδης, Π. (2003). *Ἡ Καινή Διαθήκη*. Σέ μετάφραση στή δημοτική. Ἀθήνα: Ἑλληνική Βιβλική Ἑταιρία.
- Δελικωσταντής, Κ. (2011). *Ἡ γοπτεία τοῦ ἀσκητισμοῦ*. Ἀθήνα: Ἐννοια.
- π. Ἰ. Κωστώφ (Ἐπιμ.) (1991). *Ἐποθῆκες Ζωῆς: Ἀπό τή Ζωή καί τή Διδασκαλία τοῦ π. Ἐπιφανίου Θεοδωρόπουλου*. Τροιζίνα: Ἱερόν Ἡσυχαστήριον Κεχαριτωμένης Θεοτόκου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ

ΒΑ Θεολογίας ΕΚΠΑ

ΜΑ Ἐπιστήμης τῆς Ἀγωγῆς UC





*ΟΙ  
ΠΡΟΦΗΤΕΣ  
ΚΑΙ  
ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥΣ  
(ΑΦΙΕΡΩΜΑ)*



Συμεών Πηγαδουλιώτη  
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ



έν διαφεύγει ποσῶς τῆς προσοχῆς τῶν παροικούντων τὴν Ἱερουσαλήμ τὸ γεγονός ὅτι στό Σύμβολο τῆς Πίστεως καί δὴ στό ὄγδοο ἄρθρο σημειώνεται σαφῶς καί εὐκρινῶς ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ τρίτο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος εἶναι «τό λαλήσαν διά τῶν προφητῶν». Αὐτό παραπέμπει κατ' εὐθείαν στήν ἁγία Γραφή, ὅπου ὁ Ἀπόστολος Πέτρος σημειώνει ἐνδεικτικά: «οὐ γάρ θελήματι ἀνθρώπου ἤνέχθη ποτέ προφητεία, ἀλλά ὑπό Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι» (Β' Πέτρ. α' 21).

Τά ἐρωτήματα πού προκύπτουν εἶναι ἐν προκειμένῳ τά ἀκόλουθα: Τί εἶναι τέλος πάντων αὐτοί οἱ ἄνθρωποι πού ἀποκαλοῦνται ἀπό τούς Ἑβραίους ναβί καί στήν ἑλληνική ἀναφέρονται ὡς προφῆτες; Ποιά ἡ σημασία τους καί σέ τί συνίσταται ἡ ἀποστολή τους; Ἐπίσης ἐξαντλεῖται ἡ ἀποστολή τους στήν πρό Χριστοῦ ἐποχή ἢ ὑφίστανται καί μετά Χριστόν καί ἄχρι τοῦ νῦν;

Κατ' ἀρχάς οἱ προφῆτες εἶναι ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. Πρόσωπα πού δέχθηκαν στή ζωή τους τὸ θέλημά Του καί τὸ ἐφάρμοσαν στήν καθημερινότητα. Κάνει ἐντύπωση τὸ γεγονός ὅτι ὀρισμένες φορές ἀπό αἴσθησι τῆς μηδαμνότητας καί τῆς εὐτέλειας τῆς ἀνθρώπινης φύσεως δέν ἤθελαν, παρά τή θεία ἐντολή, νά ἀναλάβουν τὸ προφητικό ἔργο. Ἐν πρώτοις ἀναφέρομαι στόν προφήτη Μωυσῆ. Ὅπως σημειώνεται στήν Ἑξοδο, κατὰ τή θεοφάνεια στό βουνό Σινᾶ ὁ Θεός ἀποστέλλει τόν Προφήτη κι αὐτός ἀποκρίνεται διστακτικά: «τίς εἰμί ἐγώ ὅτι πορεύσομαι πρὸς Φαραώ βασιλέα Αἰγύπτου, καί ὅτι ἐξάξω τούς υἱούς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου»; (Ἑξοδ. γ' 11). Εἶναι τόσες οἱ ἀντιρρήσεις τοῦ Προφήτη πού τὸ ἱερό κείμενο ἀναφέρει: «θυμωθεὶς ὀργῆ Κύριος ἐπὶ Μωυσῆν εἶπε» (Ἑξοδ. δ' 14). Ἄλλο παράδειγμα ὁ θρηνητικός Ἱερεμίας πού λέγει: «ὦ δέσποτα Κύριε, ἰδοὺ οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν, ὅτι νεώτερος ἐγώ εἰμί» (Ἱερ. α' 6).

Ὅταν οἱ προφῆτες ἀναλαμβάνουν τὸ δυσχερές ἔργο πού τούς ἔχει ἀνατεθεῖ ἄνωθεν δέν κάνουν πίσω. Ἀσυμβίβαστοι κι ἄφοβοι δέν διστάζουν νά καυτηριάσουν τή στάση τῶν βασιλέων τοῦ Ἰούδα καί τοῦ Ἰσραὴλ χωρίς νά ὑπολογίζουν καθόλου τίς συνέπειες. Ἀναφέρουμε ἐδῶ τή θαρραλέα στάση τοῦ προφήτη Νάθαν πού ἀποκάλυψε στόν παρεκτραπέντα Δαυῖβ τὸ διπλό του ἁμάρτημα καί τόν πύρινο προφήτη Ἡλιοῦ τόν Θεσβίτη πού ἤλεγξε ἐπανειλημμένως καί μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς του τόν Ἀχαάβ καί τὴν Ἰεζάβελ γιὰ τὴν εἰδωλολατρία πού ἐπέ-

βαλαν στό λαό τοῦ Ἰσραήλ. Τό πόσο ὑπέφερε ὁ Ἱερεμίας στά χέρια τῶν ἀμετανόπτων συμπατριωτῶν του μᾶς τό βεβαιώνει τό ἀπόσπασμα τοῦ βιβλίου του πού διαβάζεται τή Μ. Πέμπτη τή νύκτα. Εἶναι γνωστό τέλος τό μαρτυρικό τέλος τοῦ μεγαλοφωνότατου τῶν προφητῶν πού θανατώθηκε ἀπό τό βασιλιᾶ τοῦ Ἰούδα Μανασσῆ.

Ἐναφορικά μέ τήν ἀποστολή καί τό ἔργο τῶν προφητῶν ἔχουμε νά τονίσουμε ὅτι αὐτό δέν περιορίζεται στήν ἀποκάλυψη γεγονότων τοῦ μέλλοντος, οὔτε ἐξαντλεῖται στό σημαντικό καί κεφαλαιῶδες θέμα τοῦ Μεσσία, ὅπως νομίζουν οὐκ ὀλίγοι. Σημαντικότερη πτυχή τοῦ προφητικού ἔργου ἀποτελεῖ ἡ μεταφορά τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ στό λαό τοῦ Ἰσραήλ, ἀλλά καί σέ ἄλλους λαούς (λ.χ. ἡ ἀποστολή τοῦ Ἰωνᾶ στή Νινευί τῆς Ἀσσυρίας). Δέν θέλουν οἱ προφῆτες νά καίδεουν τ' αὐτιά τῶν βασιλέων καί τοῦ λαοῦ ἀλλά μέ τή γνωστή φράση: «*Τάδε λέγει Κύριος*» λένε τήν πραγματικότητα καί ὑπηρετοῦν τήν ἀλήθεια.

Τοῦναντίον στίς αὐλές τῶν βασιλέων τοῦ Ἰούδα καί τοῦ Ἰσραήλ ἀφθονοῦσαν οἱ ψευδοπροφῆτες, ἄνθρωποι ἀδίστακτοι, ἀπατεῶνες καί τυχοδιῶκτες πού ἐξαπατοῦσαν τούς βασιλιάδες καί τό λαό μέ στόχο τό προσωπικό κέρδος καί γιά ἴδιον ὄφελος. Αὐτοί δέν ἦσαν φυσικά ἀπεσταλμένοι ἀπό τό Θεό ἀλλά αὐτόκλητοι. Δέν δίσταζαν νά συγκροστοῦν μέ τούς πραγματικούς προφῆτες καί ἐνίοτε τούς κακοποιοῦσαν γιά νά εἰσακουστεῖ καί νά γίνει πιστευτή ἡ γνώμη τους. Αὐτοί οἱ ἄνθρωποι ἦταν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καί ὁ προφήτης Ἡλιοῦ ὁ Θεοσβίτης τούς τιμῶρησε παραδειγματικά.

Μιά ἄλλη πτυχή τοῦ θέματος εἶναι πῶς ἐνεργεῖ ὁ Θεός στήν περίπτωση πού κάποιος προφήτης δέν ἐκτελεῖ τή θεία ἐντολή καί πράττει τά ἀντίθετα. Στήν περίπτωση τοῦ προφήτη Βαλαάμ (πού σημειωτέον δέν ἦταν Ἰσραηλίτης, ἀλλά καταγόταν ἀπό μία πόλη κοντά στόν Εὐφράτη) πού νικήθηκε ἀπό τή φιλαργυρία, ἡ ὄνος τοῦ μιᾶ μέ ἀνθρώπινη φωνή καί ἐλέγχει τήν τοῦ προφήτου παραφωνία καί ὁ ἴδιος ὁ Βαλαάμ ἀντί νά καταραστεῖ τόν Ἰσραήλ, ὅπως τοῦ ζητοῦσαν ἐπίμονα οἱ Μωαβίτες, τόν εὐλογεῖ ὅπως ἦταν τό θεῖο θέλημα (Ἰ Αριθμ. κβ' 1 - κδ' 25). Εἶναι πολύ γνωστή ἐξ ἄλλου ἡ περίπτωση τοῦ Ἰωνᾶ πού ἡ θεόσταλη τρικυμία καί ἡ κατάληξή του στήν κοιλία τοῦ κήτους τόν ἀναγκάζει, μετά τή θαυμαστή σωτηρία του νά πορευτεῖ στή Νινευί καί νά ἐκτελέσει ἐν τέλει τή θεία ἐντολή.

Σημειωτέον ὅτι οἱ προφῆτες τοῦ ἀρχαίου Ἰσραήλ δέν ἀνῆκαν σέ κάποια εἰδική τάξη. Τοιοῦτοτρόπως τό χάρισμα τῆς προφητείας περιλαμβάνει βασιλεῖς σάν τό Δαυίδ (πού φέρει τήν ἐπωνυμία προφητᾶναξ), ἀνθρώπους τῆς ἀνωτέρας τάξης σάν τόν προφήτη Ἡσαΐα πού ἦταν γραμματέας κοντά στό βασιλιά, ἱερεῖς σάν τόν Ἰεζεκιήλ, ἀλλά καί ἀπλούς ἀνθρώπους σάν τόν Ἀμώς πού ἦταν βοσκός καί καλλιεργητής συκομορέων.

Ἐπάρχει σέ ὀρισμένους διάχυτη ἡ ἐντύπωση πῶς ἡ ἀποστολή τῶν

προφητῶν ἦταν σπουδαία καί καλή ἀλλά τελειώνει μέ τή θεία ἐνανθρώπιση. Αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἀνακριβές. Στήν Καινή Διαθήκη συναντοῦμε ἐν πρώτοις τό προφητικό ζεῦγος τοῦ Ζαχαρία καί τῆς Ἑλισάβετ. «*Καί ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου ἡ Ἑλισάβετ καί ἀνεφώνησε φωνή μεγάλη καί εἶπε: “εὐλογημένη σύ ἐν γυναιξί καί εὐλογημένος ὁ καρπός τῆς κοιλίας σου”. Καί πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με»* (Λουκ. α΄41-43). Ὁ Τίμιος Πρόδρομος, ὡς ἔμβρυο σκιρτᾷ ἀπό χαρά στήν κοιλία τῆς προφήτιδος Ἑλισάβετ κατά τή συνάντησι τῆς μητέρας του μέ τή Θεοτόκο (Λουκ. α΄44). Ἀπό τήν ἄλλη ὁ Ζαχαρίας, ἀναφέρει τό ἱερό κείμενο, κατά τή γέννησι τοῦ Προδρόμου «*ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου καί προεφήτευσεν*» (Λουκ. α΄67). Κατά τήν Ὑπαπαντή ὁ Συμεών ὁ Θεοδόχος προφητεύει γιά τό Χριστό καί τή Θεοτόκο (Λουκ. β΄ 34-35) καί παρίσταται ἡ προφήτις Ἄννα ἡ θυγάτηρ Φανουὴλ (Λουκ. β΄ 36-37).

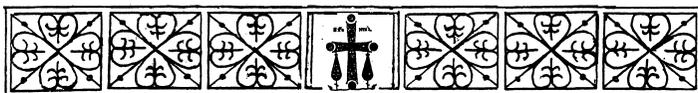
Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐνώνει στό πρόσωπό του τό προφητικό, τό βασιλικό καί τό ἀρχιερατικό ἀξίωμα. Εἶναι αὐτός πού δίδαξε τήν ἀληθινή θεογνωσία. «*Ἐφανερώσά σου τό ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις*» (Ἰω. ιζ΄6), ἀναφέρει στήν ἀρχιερατική του προσευχή. Ἡ τελειότητα τοῦ προφητικού ἀξιώματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἔγκειται σύν τοῖς ἄλλοις καί στήν πλήρη ἀρμονία καί συμφωνία τῆς διδασκαλίας μέ τή ζωή του. Γί αὐτό ὁ μόνος αὐτός μπορούσε νά πεῖ στούς φαρισαίους: «*τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει μέ περί ἁμαρτίας*»; Δέν εἶναι τυχαῖα πού ὁ ἀπόστολος Πέτρος δηλώνει: ὁ Χριστός «*ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησε, οὐδέν εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ*». Δέν μπορεῖ νά μᾶς διαφεύγει ὅτι ὁ Χριστός μίλησε καθαρά γιά τή Δευτέρα του Παρουσία καί τή μέλλουσα Κρίσι.

Οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι κατεῖχαν καί τό προφητικό χάρισμα, ὅπως καί πολλά ἄλλα πρόσωπα στήν ἀρχαία Ἐκκλησία. Κατ' ἐξοκίην προφητικό βιβλίό τῆς Καινῆς Διαθήκης δέν ἀποτελεῖ ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη; Στήν Ἐκκλησία καθ' ὅλη τή διάρκεια τῆς πορείας της βλέπουμε τό προφητικό χάρισμα μεταξύ τῶν Ἁγίων. Θυμίζω ἐνδεικτικά τόν Ἰωάννη τόν Προφήτη, συνασκητῆ τοῦ Ἁγίου Βαρσανουφίου (6 Φεβρουαρίου) καί ἀπό τούς τελευταίους αἰῶνες τόν Ἅγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό. Καί τό λόγο τοῦ Θεοῦ κήρυξε στερεώνοντας στήν πίστιν τό δούλο Γένος, ἀλλά καί προφητεῖς πλεῖστες ἐξεστόμισε.

Συμπερασματικά οἱ ἅγιοι προφῆτες, ἔχοντας ἅγια ζωή, εἶναι ἀείποτε παραδείγματα ἀκλόνητης πίστεως, τόλμης καί παρρησίας. Στήν πονηρή ἐποχή μας ὅπου ὁ συγκρητισμός καλπάζει ἀποτελοῦν στήριγμα τῶν ἀγωνιζόμενων πιστῶν.

ΣΥΜΕΩΝ ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΤΗΣ





Πρωτοπρεσβύτερου Γεώργιου Βασ. Σχοινᾶ

## ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ



Οἱ προφητεῖες συχνά συνδέονται μέ τό πρόσωπο τοῦ προφήτου, δηλαδή, αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου πού μέ θεῖο φωτισμό προφήτευσε τίς βουλές τοῦ Κυρίου γιά τόν λαό του ἢ πολλές φορές καί τά μέλλοντα γενέσθαι. Στήν Παλαιά Διαθήκη δέ οἱ προφητεῖες συνδέονται κατεξοχὴν μέ τούς προφήτες καί δὴ ἀνθρώπους πού εἶχαν συγκεκριμένα αὐτό τό χάρισμα ἀπό τόν Θεό γιά νά διακονήσουν τήν σωτηρία τοῦ λαοῦ του. Οἱ προφητεῖες στό βιβλίον τῆς Γενέσεως ἔχουν μία μικρή διαφορά ὡς πρός αὐτή τήν ἔννοια. Ἐξαγγέλλονται ἀπευθείας ἀπό τόν ἴδιον τόν Θεό ἢ διά στόματος κάποιου ἀπό τούς Πατριάρχες καί ὄχι ἀπό κάποιον προφήτη μέ συγκεκριμένη διακονία. Οἱ προφητεῖες αὐτές, πού δέν εἶναι πολυάριθμες σέ αὐτό τό βιβλίον, σχετίζονται ἄμεσα μέ τήν μεσσιανική ἰδέα, δηλαδή, μέ τήν ἔλευση τοῦ Μεσσία πού θά σώσει τόν κόσμο.

Ἡ πρώτη προφητεία πού παρουσιάζεται στήν Γένεση εἶναι ἡ λεγόμενη *Πρώτη Προφητεία* ἢ ἀλλιῶς *Πρωτευαγγέλιο* γιατί γιά πρώτη φορά ἀμέσως μετά τήν πώση τοῦ ἀνθρώπου ὁ Θεός διαμνύει ὅτι δέν θά ἀφήσει τό πλᾶσμα του στήν ἀπελπισία, ἀλλά θά στείλει «*Αὐτόν*» πού θά τόν σώσει. Τήν στιγμή πού ὁ Θεός καταριέται τόν ἠθικό αὐτουργό τῆς πώσης τῶν Πρωτοπλάστων, τό φίδι, βεβαιώνει: «*ἔχθραν θήσω ἀνά μέσον σου καί ἀνά μέσον τῆς γυναικός καί ἀνά μέσον τοῦ σπέρματός σου καί ἀνά μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καί σύ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν*» (Γένεσις γ' 14-15). Ἡ περικοπή θεωρεῖται προφητική τόσο ἀπό τούς Χριστιανούς ὅσο καί ἀπό τούς Ἰουδαίους πού βέβαια, προσμένουν ἀκόμη τήν ἐκπλήρωσή της. Τό «*σπέρμα*» τῆς γυναικός, κατά τούς Πατέρες, παραπέμπει στήν παρθενική γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἀπό τήν Θεοτόκο καί τό «*αὐτός*» σαφῶς ὡς ἀρσενική ἀντωνυμία παραπέμπει σέ ἕναν μοναδικό καί συγκεκριμένο ἀπόγονο, δηλαδή, τό Χριστό. «*Αὐτός*», ὅπως προφητεύεται, θά συντρίψει τήν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως, δηλαδή, θά νικήσει ὀλοκληρωτικά τόν Σατανᾶ, ἐνῶ ὁ Σατανᾶς ἀπλῶς θά τοῦ κεντήσει τήν πτέρνα, γεγονός πού παραπέμπει στήν Σταύρωση τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία, βέβαια, δέν ἦταν τίποτα μπροστά στόν ὄλεθρο τοῦ Θανάτου καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ μεσσιανική προφητεία ἐπαναδιατυπώνεται ἀπό τόν Θεό ἀργότερα στόν Πατριάρχη Ἄβραάμ κατά τήν περίφημη ἐπαγγελία του σ' αὐτόν ὅταν τόν κάλεσε νά φύγει ἀπό τήν πατρική του ἐστία καί τοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι: «*ἐνευλογηθήσονται ἐν σοί πᾶσαι αἱ φυλαί τῆς γῆς*» καί ὅτι θά τόν κάνει «*ἔθνος μέγα*» (Γεν. ιβ' 1-3). Κατά τήν θυσία τοῦ Ἰσαάκ ἡ προ-

φητεία επαναλαμβάνεται από τόν Θεό πίο συγκεκριμένα: «ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τά ἔθνη τῆς γῆς» (Γεν. κβ' 18), υπόσχεση πού επαναλήφθηκε ἀργότερα τόσο στόν Ἰσαάκ (Γεν. κοτ' 4) ὅσο καί στόν Ἰακώβ (Γεν. κθ' 14). Ἔχει ἐνδιαφέρον ὅτι ὁ πεπαιδευμένος στίς Γραφές ἀπόστολος Παῦλος στήν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολή του (γ' 14-18) παρατηρεῖ ὅτι ὁ Θεός δέν λέει «ἐν τοῖς σπέρμασι» ἀλλά χρησιμοποιεῖ ἐνικό ἀριθμό προκειμένου νά δηλώσει ἕναν συγκεκριμένο ἀπόγονο καί ὄχι γενικῶς τούς ἀπογόνους τῶν Πατριάρχων. Αὐτή ἦταν ἄλλωστε καί ἡ ἔρμηνεία τῶν ραββίνων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Ἡ μεσσιανική ἰδέα γίνεται ἀκόμα πίο συγκεκριμένη ὅταν ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ σέ γεροντική ἡλικία ἀπευθύνεται στούς γιούς του διαδοχικά ἕναν πρὸς ἕνα προφητεύοντας οὐσιαστικά τό μέλλον τῆς κάθε ἰσραηλιτικῆς φυλῆς. Ἐνῶ θά περίμενε κανεῖς νά δώσει ξεχωριστή εὐλογία καί ἐξαιρετική ἐπαγγελία γιά τό μέλλον στόν Ρουβὴμ πού ἦταν πρωτότοκος ἢ στούς πολυαγαπημένους του Ἰωσήφ καί Βενιαμίν ἢ ἔστω στόν Λευὶ ἀπό τόν ὁποῖο προῆλθε ἡ ἰουδαϊκὴ ἱερωσύνη, ἐντούτοις πλέκει ἐγκώμιο στόν τέταρτο στή σειρά γιό του Ἰούδα, λέγοντας ἀνάμεσα σέ ἄλλα: «Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα καί ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ ἕως ἄν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται καί αὐτός προσδοκία ἐθνῶν» (Γεν. μθ' 8-10). Αὐτή ἡ ἀπρόσμενη -σύμφωνα, μέ τά προϊστορηθέντα στήν Γένεση δεδομένα- διάκριση ὑπὲρ τοῦ τετάρτου γιου δείχνει ὅτι ὁ Ἰακώβ εἶχε θεῖο φωτισμό ὅταν μιλοῦσε. Ἡ προφητεία εἶναι ἀποδεκτὴ ὡς μεσσιανική ἀπό τίς περισσότερες ἐρμηνευτικές πηγές ἐνῶ καί οἱ Ἰουδαῖοι περιμένουν ἐξ Ἰούδα νά κατάγεται ὁ Μεσσίας, σύμφωνα μέ αὐτήν τὴν ἐπαγγελία τοῦ Ἰακώβ. Κατὰ τὴν Ἐκκλησία μας ἐκπληρώθηκε σαφῶς στό πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος γενεαλογικά καταγόταν ἀπό τὴν φυλὴ Ἰούδα. Αὐτό ἐπιβεβαιώνουν οἱ γενεαλογικοὶ κατάλογοι τῶν εὐαγγελιστῶν Μαθαίου καί Λουκᾶ, ἐνῶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφωνεῖ ὅτι «ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν» (Ἐβρ. ζ' 14). Ἡ προφητεία θά μπορούσε νά εἶχε ἐκπληρωθεῖ στό πρόσωπο τοῦ βασιλέα Δαβίδ, ἀλλά τό τμῆμα τοῦ χωρίου «καί αὐτός προσδοκία ἐθνῶν» δέν μπορεί νά συνδεθεῖ, οὔτε ἔστω ἀλληγορικά, μέ τόν Προφητάνακτα. Οὕτως ἢ ἄλλως ὁ ἴδιος ὁ Δαβίδ διαχωρίζει τὴν θέση του ἀπὸ τόν Μεσσία λέγοντας τό γνωστό ψαλμικό: «Ἐῖπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· κάθου ἐν δεξιῶν μου, ἕως ἄν θῶ τούς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου» (Ψαλμ. ρθ' 1).

Ἀπὸ τά παραπάνω ἐπιβεβαιώνεται ὅτι στίς ὀλιγάριθμες προφητεῖες τῆς Γενέσεως κυριαρεῖ ἡ μεσσιανική ἰδέα, ἡ προσδοκία τοῦ Μεσσία στόν κόσμο. Αὐτή ἡ ἐπαγγελία ἐκ στόματος τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ διακηρύσσεται στούς προγόνους τοῦ Μεσσία, ἀρχῆς γενομένης τῶν Πρωτοπλάστων, ὕστερα στόν Ἀβραάμ καί ὕστερα ἄμεσα ἢ ἔμμεσα στούς ὑπόλοιπους Πατριάρχες ἀπὸ τούς ὁποίους θά προέρχονταν ὁ Ἰσραήλ, ὁ «κληρονόμος» τοῦ Θεοῦ, ὡς ἔθνος στό ὁποῖο θά γεννηθεῖ ὁ Μεσσίας. Στά ὑπόλοιπα βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἡ μεσσιανική ἰδέα

αναπαράγεται από τούς προφήτες, πολλές φορές μέ εξαιρετικές προφητικές λεπτομέρειες γιά τήν επίγεια ζωή του Μεσσία. Γιά τήν Ἐκκλησία μας ἡ μεσσιανική ἰδέα ὀλοκληρώθηκε στό πρόσωπο του Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τό βιβλίό τῆς Γενέσεως, λοιπόν, ἀποτελεῖ τήν ἀρχή τῶν προφητειῶν πού φανερόνουν τό σχέδιο του Θεοῦ γιά τήν σωτηρία του ἀνθρώπου. Ἀκόμα καί ἄν δέν ἀκολουθοῦσαν ἄλλοι προφήτες ἡ βαρύτητα καί ἡ σαφήνεια τῶν παραπάνω προφητειῶν θά ἀρκοῦσαν γιά τήν ἄσβεστη διατήρηση τῆς ἐλπίδας στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων γιά τήν ἔλευση του Μεσσία.

Διαπιστώνεται, ὅμως, καί κάτι ἀκόμα. Οἱ ἐπαληθευμένες προφητεῖες δέν εἶναι ἀσήμαντες γιά τούς πιστούς. Ἡ σταθερή ἐπαγγελία του Θεοῦ γιά τόν Μεσσία ἀπό γενιά μέσα στην ἀνθρώπινη ἱστορία δείχνει ὅτι ὁ Θεός ἐνδιαφέρεται γιά τό πλᾶσμα του καί δέν τό ξεχνά· ἔχει ἰδιαίτερο σχέδιο γιά τήν σωτηρία του καί του τό ἀποκαλύπτει σιγά σιγά ἀπό τήν ἀρχή κίβλας τῆς πώσης του, ἔτσι ὥστε νά μήν εἰσχωρήσει ἡ ἀπελπισία στην ζωή του. Δείχνουν, ἐπίσης, τήν πιστότητα του Θεοῦ στίς ἐπαγγελίες, τίς ὑποσχέσεις του καί τά λόγια του. Ἄν ὁ ἄνθρωπος ἀθετεῖ διαρκῶς στην ἀνθρώπινη ἱστορία τούς ὅρους τῆς Διαθήκης μεταξύ αὐτοῦ καί του Θεοῦ, ὁ Θεός δέν τούς ἀθετεῖ ποτέ καί τό ἀποδεικνύει. Αὐτή ἡ ἀκλόνητη πιστότητα του Θεοῦ εἶναι πού ὀχυρώνει τήν ἐλπίδα μας γιά τήν ἐκπλήρωση καί τῶν ὑπόλοιπων προφητειῶν πού δέ ἔχουν ἀκόμα ἐπαληθευτεῖ.

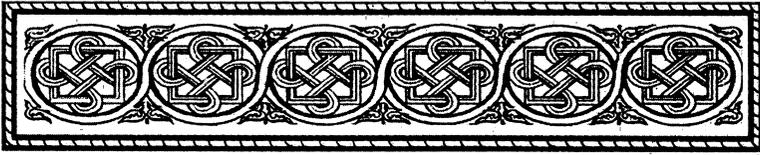
#### ΠΗΓΕΣ:

1. Ἀρχ. Ἰωήλ Γιαννακοπούλου, *Ἡ Παλαιά Διαθήκη κατά τούς Ο΄, Τόμος Α΄, Ἡ Γένεσις*, ἐκδ. Βασ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1976.
2. Ἀρχ. Ἱερεμίου Φούντα, *Ἡ Παλαιά Διαθήκη (γιά τόν λαό)*, Τόμος 1, Γένεσις, Ἀθῆναι 2002.
3. Π. Ν. Τρεμπέλα, *Ἀπολογητικά μελέται*, Τόμος Δ΄, ἐκδ. Ἀδελφότης Θεολόγων ὁ Σωτήρ, Ἀθῆναι 1973.
4. *Ἡ Παλαιά Διαθήκη μετά συντόμου ἐρμηνείας*, Τόμος Α΄, Γένεσις (ὑπό Ν. Π. Βασιλειάδη), ἐκδ. Ἀδελφότης Θεολόγων ὁ Σωτήρ, Ἀθῆναι 1984.
5. Μητρ. Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμητοῦ Δανιήλ, *Βιβλικά, Σύντομη εἰσαγωγή στην Ἁγία Γραφή*, ἐκδ. Ἱ. Μητροπ. Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμητοῦ, Καισαριανή 2017.

Πρωτοπρεσβύτερος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΣ. ΣΧΟΙΝΑΣ

Ἀρχιτέκτων Ε.Μ.Π.





Ἀρχιμανδρίτη Ἰωήλ Νικολάου

## ΤΟ ΨΑΛΤΗΡΙΟ ΩΣ ΠΡΟΦΗΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

«Ἐν ψαλτηρίῳ δεκακόρδῳ ψάλατε αὐτῷ» (ζα΄ 4)



Ὁ εἰκοστό τέταρτο βιβλίο τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὀνομάζεται Ψαλμοί. Τό ὄνομά του τό πήρε ἀπό τό μουσικό ὄργανο μέ τό ὁποῖο ἐψάλλοντο ὅλοι οἱ ὕμνοι, τό ψαλτήριον, πού ἦταν ἓνα εἶδος λύρας μέ δέκα χορδές. Τό Ψαλτήριον ἔχει ἑκατό πενήντα ψαλμούς καί διαιρεῖται σέ πέντε μικρότερα βιβλία. Ἀνήκει στά Ποιητικά - Διδακτικά Βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Προηγούνται τά Ἱστορικά καί ἀκολουθοῦν τά Προφητικά. Ἀποτελεῖ μιά συλλογή θρησκευτικῶν ὕμνων, τούς περισσότερους ἐκ τῶν ὁποίων ἔγραψε ὁ ποιητής, προφήτης καί βασιλιάς Δαυΐδ.

Τό περιεχόμενο τῶν Ψαλμῶν εἶναι ποικίλο, ἀνεκτίμητης ἀξίας καί καλύπτει ἓνα εὐρύτατο φάσμα πνευματικῶν ἐνδιαφερόντων. Κατά τούς Πατέρες «ὁ Δαυΐδ στέκεται πάντα καί πρῶτος καί μέσος καί ἔσχατος» στίς καθημερινές λειτουργικές προσευχές. Ἐχει νά πῆ κάτι σπουδαῖο καί θεόπνευστο καί θά μπορούσε νά συνοψισθεῖ στή φράση «ὁ Θεός, καί ὁ ἄνθρωπος κατενώπιον τοῦ Θεοῦ».

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης γράφει γιά τούς Ψαλμούς: «Σαν γλυκύς συνοδοιπόρος, ὁ προφήτης Δαυΐδ παίξει μέ ὅσους νηπιάζουν, μέ τούς ἄνδρες συναγωνίζεται, παιδαγωγεῖ τή νεότητα, ὑποστηρίζει τά γηρατεία, γίνεται στούς πάντες τά πάντα. Γίνεται τό ὄπλο τῶν στρατιωτῶν, ὁ προπονητής τῶν ἀθλητῶν, ἡ παλαιότερα ὄσων γυμνάζονται, τό στεφάνι τῶν νικητῶν, ἡ χαρά τοῦ τραπέζιου, ἡ παρηγορία στό πένθος. Δέν ὑπάρχει τίποτε ἀπό τή ζωή μας πού νά εἶναι ἀμέτοχο ἀπό αὐτή τή χάρη».

Τό Ψαλτήρι ἀναφέρεται σέ ὅλες τίς ἀνάγκες καί περιστάσεις τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Τόσο σπουδαῖο ὥστε ὁ Μέγας Βασίλειος νά λέει ὅτι «καλύτερα νά σταματήσει ὁ ἥλιος τήν τροχιά του γύρω ἀπό τή γῆ, παρά νά σταματήσει νά διαβάζεται τό Ψαλτήρι στά σπίτια τῶν Χριστιανῶν». Εἶναι τόσο σημαντικό, ὥστε ὁ ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης νά κωδικοποιήσει τούς Ψαλμούς δηλαδή ποιός ψαλμός εἶναι κατάλληλος σέ κάθε περίσταση τῆς ζωῆς μας. Ὁ δέ Ἅγιος Παῖσιος τό χαρακτηρίζει «κεραυνό γιά τό διάβολο».

Εἶναι βιβλίο καταπληκτικό καί ψυχοφελέστατο. Μοιάζει: α) μέ ἀνθοδέσμη ἀπό εὐωδιαστά, ἀμάραντα καί ἀθάνατα ποιητικά ἄνθη, πού ἂν καί πέρασαν τριάντα αἰῶνες διατηροῦν τήν εὐωδία καί δροσερότητα

τους, β') μέ ιατρείο καί φαρμακεῖο γιά ὅλες τίς ἀρρώστιες τῆς ψυχῆς, γ') μέ καθρέφτη, πού μᾶς δείχνει ποιόί πραγματικά εἴμαστε καί δ') μέ θησαυροφυλάκιο διδασκαλίας πού χαρίζει στόν καθένα ἐκεῖνο τό ὁποῖο τοῦ χρειάζεται. Ἀποτελεῖ ἐπίσης μία ζωηρή ὑπενθύμιση σέ ποιητική γλῶσσα ὅλων τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῆς ζωῆς τοῦ περιούσιου λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Τό Ψαλτήρι παρουσιάζεται νά ἔχει μεγάλη ἀληθινά ἀξία καί ὡς βιβλίο προφητικό· εἶναι γεμάτο μέ προφητεῖες. Εἶναι ἕνα πνευματικό τηλεσκόπιο πού ὁ θεόπνευστος συγγραφέας του εἶδε πρῖν ἀπό πολλούς αἰῶνες γεγονότα τοῦ μέλλοντος. Καί' ἐξοχήν προφητεύει τόν ἐρχομό τοῦ Μεσσία, τή διδασκαλία, τά θαύματα καί προπαντός τά σεπτά πάθη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ μέσα ἀπό τά ὁποῖα προβάλλει ἡ ὑπέροχη εἰκόνα τοῦ Ἐσταυρωμένου Λυτρωτῆ τοῦ κόσμου. Ἡ συλλογή τῶν περικοπῶν αὐτῶν θά μπορούσε νά ὀνομασθεῖ «τό κατά Δαυῖδ Εὐαγγέλιο». Ὁ Χριστός πάνω στό Σταυρό, στήν ὑπέριστα ἀγωνία του, μέ προσευχή τοῦ Δαυῖδ ἀπευθύνθηκε πρὸς τόν οὐράνιο Πατέρα καί εἶπε: «Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες;» (Ματθ. κζ' 46· προβλ. Ψαλμ. κα' 2). Ἀκόμη ὁ Χριστός μετά τήν Ἀνάστασή του ἔλεγξε τούς μαθητές, γιατί ἄπιστόνησαν ὅτι ὅσα συνέβησαν στό πρόσωπό του εἶναι γραμμένα στό νόμο Μωϋσέως καί στούς Προφῆτες καί στούς Ψαλμούς. Θά μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι ὁλόκληρο τό Ψαλτήρι εἶναι ἐμποτισμένο ἀπό τή μεσσιανική ἰδέα καί ἐλπίδα.

Πλῆθος Ψαλμῶν προφητεύουν γεγονότα πού ἐκπληρώθηκαν μέ τήν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε πρῶτος, μοναδικός καί ἀληθινός Θεάνθρωπος τῆς ἱστορίας. Κάποιοι ἀπό τούς ψαλμούς εἶναι: α') Θά ὀνομαζόταν «Υἱός Θεοῦ» (Ματθ. γ' 16-17 πρβλ. Ψαλμ. β' 7) «Κύριος, εἶπε πρὸς με Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γενένηκά σε», β') Θά ἀνασπνῶταν ἐκ νεκρῶν (Ματθ. κη' 2-7 πρβλ. Ψαλμ. ιε' 10) «Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τήν ψυχὴν μου εἰς ἄδην, οὐδέ δώσει τόν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν» καί «Ἀνάστα ὁ Θεός, κρῖνον τήν γῆν, ὅτι σύ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν» (Ψαλμ. πα' 8) «καί ζήσεται» (Ψαλμ. σα' 15) γ') Θά τρυποῦσαν τά χέρια καί τά πόδια Του (Ἰωάν. κ' 25-27 πρβλ. Ψαλμ. κα' 17-18) «Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί, συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με, ὤρυξαν χεῖρας μου καί πόδας», δ') Οἱ στρατιῶτες θά ἔπαιζαν μέ κλῆρο τά ρούχα Του (Λουκ. κγ' 34 πρβλ. Ψαλμ. κα' 19) «Διμερίσαντο τά ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καί ἐπὶ τόν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον», ε') Θά τοῦ ἔδιναν νά πιεῖ ζύδι (Ματθ. κη' 34 πρβλ. Ψαλμ. ξη' 22) «Καί ἔδωκαν εἰς τό βρῶμα μου χολήν καί εἰς τήν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος», στ') Θά ἦταν ἱερέας κατά τήν τάξιν Μελχισεδέκ (Ἐβραῖους ε' 5-6 πρβλ. Ψαλμ. ρθ' 4) «Σύ ἱερεύς εἰς τόν αἰῶνα κατά τήν τάξιν Μελχισεδέκ» Ὁ Κύριος ὁμως ἀρχιερέας εἰς τόν αἰῶνα εἶναι ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος καί ὑπερέχει τῆς λευίτικης ἱεροσύνης ζ') Θά προσευχόταν γιά τούς ἐχθρούς Του (Λουκ. κγ' 34 πρβλ. Ψαλμ. ρθ' 4) «ἄφες αὐτοῖς, οὐ γάρ οἶδασι τί ποιοῦσι» η') Ὁ λαός Του θά τόν ἀπέρ-

ριπτε (Ίωάν. α΄, 11 πρβλ. Ψαλμ. ξθ΄ 8) «εἰς τὰ ἴδια ἦλθε καὶ οἱ ἴδιοι αὐτόν οὐ παρέλαβον» θ΄) Θά μιλοῦσε μέ παραβολές (Ματθ. ιγ΄10-15 πρβλ. Ψαλμ. οη΄ 2-4), «διὰτὶ ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;» ι΄) Θά ὑπῆρχαν ψευδεῖς μάρτυρες (Μαρκ. ιδ΄57-58 πρβλ. Ψαλμ. λε΄ 11) «καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ’ αὐτοῦ», ια΄) Θά Τόν μισοῦσαν χωρίς λόγο (Ίωάν. ιε΄25 πρβλ. Ψαλμ. λε΄ 19) «ἐμίσησάν με δωρεάν».

Ἐκτός τῶν ψαλμῶν πού ἄμεσα καί ἀποκλειστικά ἀναφέρονται στό πρόσωπο τοῦ Μεσσία Χριστοῦ, ὑπάρχουν καί ψαλμοί πού σχετίζονται μέ ὀρισμένα ἱστορικά γεγονότα καί πρόσωπα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς τύποι καί προεικονίσεις τοῦ Μεσσία, ὥστε στους ψαλμούς αὐτούς νά διαγράφεται ἔμμεσα καί προδιατυπωτικά ἀλλά σαφῶς ἱκανοποιητικά ἡ μορφή τοῦ προσδοκωμένου Μεσσία. Οἱ ἐκπληρωμένες προφητεῖες εἶναι ἓνα ἀπό τὰ πλέον ἀδιάσειστα στοιχεῖα ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι ὄντως ὁ ἐμπνευσμένος Λόγος τοῦ Θεοῦ.

Δέν ὑπάρχει βιβλίό, πού νά ἔχει μελετηθεῖ περισσότερο καί μέ μεγαλύτερο πάθος ἀπό τούς Ψαλμούς τοῦ Δαυΐδ, ἐξ αἰτίας τοῦ προσευχητικοῦ καί προφητικοῦ χαρακτήρα του.

Ἀρχιμανδρίτης ΙΩΗΛ ΝΙΚΟΛΑΟΥ





Χριστόδουλου Βασιλειάδου

## Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΕΛΙΣΣΑΙΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΤΟΥ

*Ἡλίαν ἵπποι, τόν δέ διπλοῦν Ἡλίαν,*

*Εἰς οὐρανοῦς ἀνῆγον ὡς ἵπποι Νόες.*

*Πότμον Ἐλισσαῖος δεκάτη λάχειν ἠδέ Τετάρτη.*

### Α) ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ



προφήτης Ἐλισσαῖος ἦταν γιός τοῦ μεγαλοκτηματία Σαφάι. Γεννήθηκε στά Γάλγαλα τό 896 π.Χ. Θεωρεῖται ἕνας ἀπό τούς ἐξέχοντες προφῆτες τοῦ Ἰσραήλ. Τό ὄνομα Ἐλισσαῖος (ἐπίσης Ἐλισαιέ) σημαίνει «ὁ Θεός (εἶναι) Σωτηρία». Ἀπό μικρός καλλιεργοῦσε τή γῆ μέ πολλή ἀγάπη. Ὁ Ἐλισσαῖος ὑπρέτισε τόν προφήτη Ἡλία, ὁ ὁποῖος καί τόν ἐξέλεξε ὡς διάδοχο του. Ὅταν ὁ προφήτης Ἡλίας ἀναλαμβάνόταν μέ πύρινη ἄμαξα, ὁ τελευταῖος ἔρριξε στόν Ἐλισσαῖο τό μανδύα<sup>1</sup> του. Ἀπό τότε ἀρχίζει ἡ προφητική του δράση, ποιώντας πολλά θαύματα καί εὐεργετώντας τόν Ἰσραηλιτικό λαό. Τά θαύματα μάλιστα τοῦ προφήτη Ἐλισσαίου εἶναι μεγαλύτερα καί πολύ πῖό ἐντυπωσιακά ἀπό ἐκεῖνα πού ἐτέλεσε ὁ δάσκαλός του προφήτης Ἡλίας.

Ἐξ ἄλλου, προτοῦ ἀναληφθῆ ὁ Ἡλίας στόν οὐρανό, ὁ τελευταῖος εἶπε στόν Ἐλισσαῖο νά τοῦ ζητήσει ὅτι θέλει. Ὁ Ἐλισσαῖος τοῦ εἶπε νά τοῦ δώσει διπλό τό προφητικό του χάρισμα. Ὁ Ἡλίας τοῦ εἶπε ὅτι αὐτό πού ζητᾶ εἶναι δύσκολο πράγμα, ὅμως ἐάν τόν δῆ νά ἀνεβαίνει στόν οὐρανό, τότε θά πραγματοποιηθῆ αὐτό πού τοῦ ζητᾶ. Ἐνῶ λοιπόν βάδιζαν καί συνομιλοῦσαν, ξαφνικά ἕνα πύρινο ἄρμα μέ πύρινα ἄλογα τούς κώρισαν. Ὁ Ἡλίας μέσα σέ ἕνα δυνατό ἄνεμο ἀνέβαινε στόν οὐρανό. Ὁ Ἐλισσαῖος, ἐνῶ ἔβλεπε αὐτό τό γεγονός, φώναξε: «Πατέρα μου, πατέρα μου, ἐσύ εἶσαι τό ἄρμα καί ὁ στρατηλάτης τοῦ Ἰσραήλ»<sup>2</sup>. Μέ τή μπλωτή τήν ὁποία ἄφησε ὁ προφήτης Ἡλίας στόν Ἐλισσαῖο, ὁ τελευταῖος διαχώρισε τά νερά τοῦ Ἰορδάνη. Ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἐπίσης ἔκανε πολλά θαύματα, ὅπως ἡ ἀνάσταση τοῦ γιου τῆς Σωμανίτιδας καί ἡ θεραπεία τοῦ λεπροῦ Νεμάν.

Ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος κοιμήθηκε τό 838 π.Χ. ἐπί βασιλείας Ἰωάς καί ἐτάφη μέ πολύ θρῆνο ἀπό τόν Ἰσραηλιτικό λαό στήν Σεβαστούπολη τῆς Σαμάρειας. Τήν ἐπόμενη χρονιά οἱ Μωαβίτες εἰσέβαλαν στήν κώρα, τήν ὥρα πού οἱ Ἰσραηλίτες ἔθαβαν ἕνα ἄνθρωπο. Τότε ἔρριξαν τόν νεκρό μέσα στόν τάφο τοῦ Ἐλισσαίου καί τράπηκαν σέ φυγή. Ὁ νεκρός, μόλις ἤλθε σέ ἐπαφή μέ τά λείψανα τοῦ Ἐλισσαίου ζωντάνεψε

καί στάθηκε στά πόδια του<sup>3</sup>. Ἡ μνήμη του ἑορτάζεται στίς 14 Ἰουνίου.

### Β) ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ἘΛΙΣΣΑΙΟΥ

Πιό κάτω παραθέτουμε τίς προφητεῖες τοῦ Ἐλισσαίου γιά τό Ἰσραηλιτικό ἔθνος, οἱ ὁποῖες εἶναι καταγεγραμμένες στό βιβλίό τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Δ΄ Βασιλειῶν.

#### 1. Νίκη τῶν Ἰσραηλιτῶν κατά τῶν Μωαβιτῶν<sup>4</sup>.

Ὁ Ἐλισσαῖος ὑπόσχεται νερό γιά τούς Ἰσραηλιτες καί ἥττα τῶν Μωαβιτῶν. Λέγει: Ὁρκίζομαι στόν ζῶντα Κύριον τῶν δυνάμεων τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου παρίσταμαι ὡς λειτουργός, ὅτι ἐάν δέν ἐλάμβανα ὑπ' ὄψιν μου τό πρόσωπο τοῦ Ἰωσαφάτ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰούδα, οὐδέποτε θά πρόσεχα σέ σένα οὔτε βλέμμα θά ἔρριπα σέ σένα. Τώρα ὅμως φέρε ἐδῶ ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος γνωρίζει νά παίξη μουσική. Ὅταν ὁ μουσικός ἤλθε καί ἔπαιξε μουσική, ὁ Κύριος ἐνέπνευσε τόν Ἐλισσαῖο. Καί εἶπε ὁ Ἐλισσαῖος: Αὐτά λέγει ὁ Κύριος: κατασκευάστε σέ διάφορους τόπους τοῦ ξηροποτάμου τούτου λακκίσκους, διότι αὐτά λέγει ὁ Κύριος: οὔτε ἄνεμο θά ἀκούσετε οὔτε βροχή θά δεῖτε καί ὅμως ὁ ξηροπόταμος αὐτός θά γεμίση ἀπό νερό. Ἀπό αὐτό θά πιεῖτε ἐσεῖς, τά πρὸς τροφήν ζῶα καί τά μεταγωγικά σας. Τοῦτο δέ εἶναι πολύ εὐκόλο στό μάτια τοῦ Κυρίου καί θά παραδώσῃ τήν Μωάβ ὑπό τήν ἐξουσία σας. Θά καταστρέψετε κάθε ὀχυρωμένη πόλη τῶν Μωαβιτῶν, θά κατακόψετε κάθε δένδρο καρποφόρο, θά φράξετε κάθε πηγὴ νεροῦ καί κάθε ἀγρό καλό θά κάμετε ἄχρηστο, διασκορπίζοντες εἰς αὐτό πέτρες.

#### 2. Ἡ στείρα γυναῖκα θά ἀποκτήσῃ γιό<sup>5</sup>.

Μιά μέρα ὁ Ἐλισσαῖος περνοῦσε ἀπό τήν πόλη Σωμάν. Ἐκεῖ ὑπῆρχε μιά γυναῖκα πλούσια. Αὐτή παρακάλεσε αὐτόν ἐπίμονα νά καθήσῃ νά φάγῃ. Γιά ἄρκετό ἔκτοτε χρονικό διάστημα, ὅταν αὐτός εἰσερχόταν στήν πόλη αὐτή, πήγαινε κοντά τῆς γιά φαγητό. Ἡ γυναῖκα αὐτή εἶπε στό σύζυγό τῆς: Ἴδού λοιπόν γνωρίζω καλά, ὅτι αὐτός ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ εἶναι Ἅγιος. Αὐτός συχνά διέρχεται ἀπό τό σπίτι μας. Ἄς κάνουμε λοιπόν γι' αὐτόν ἕνα μικρό δωμάτιο στό ὑπερῶο καί ἄς τοποθετήσουμε γι' αὐτόν ἐκεῖ ἕνα κρεβάτι, ἕνα τραπέζι, ἕνα κάθισμα καί μιά λυχνία. Ὅποτε δέ αὐτός ἔρχεται σέ μᾶς, νά μένη στό δωμάτιο αὐτό.

Μιά ἄλλη μέρα ὁ Ἐλισσαῖος εἰσῆλθε στήν πόλη καί πῆγε σ' αὐτό τό ὑπερῶο δωμάτιο, καί ἐκεῖ κοιμήθηκε. Ὁ Ἐλισσαῖος εἶπε στόν δοῦλο του Γιεζί: Κάλεσέ μου τήν Σωμανίτιδα αὐτή γυναῖκα. Ὁ δοῦλος τοῦ Ἐλισσαίου τήν κάλεσε. Ἐκείνη παρουσιάστηκε ἐνώπιόν του. Ὁ Ἐλισσαῖος εἶπε πρὸς τόν Γιεζί: Πές στήν γυναῖκα αὐτή τό ἔξῃς: Ἴδού μᾶς θάμπωσες, μᾶς σκλάβωσες μέ τήν μεγάλη σου αὐτή φιλοξενία. Τί

πρέπει νά κάνουμε ἐμεῖς γιά σένα; Μήπως ὑπάρχει κάποιο ζήτημα νά μιλήσουμε γιά σένα στόν βασιλιᾶ, ἢ σέ κάποιο στρατηγό τοῦ στρατοῦ; Τότε ἡ γυναῖκα ἀπάντησε: Ἐγὼ κατοικῶ στό μέσο τῶν ἀνθρώπων μου, καί ἐπομένως δέν ἔχω καμιά ἀνάγκη. Ὁ Ἐλισσαῖος τότε εἶπε πρὸς τόν Γιεζί: Τί πρέπει νά κάνουμε γι' αὐτή τήν γυναῖκα; Ὁ δοῦλος τοῦ Ἐλισσαίου Γιεζί ἀπάντησε: Εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ γυναῖκα αὐτή δέν ἔχει γιό καί ὁ σύζυγός της εἶναι γέρος. Ὁ Ἐλισσαῖος τήν κάλεσε καί αὐτήν στεκόταν κοντά στήν πόρτα. Ὁ Ἐλισσαῖος τῆς εἶπε: Κατά τήν ἐπόμενη χρονιά καί κατά τήν ἐποχή αὐτή καί σύ θά ζῆς καί θά ἔχῃς γιό στίς ἀγκάλες σου. Ἐκείνη ἀπάντησε: Μή Κύριε, σέ παρακαλῶ μή διαψεύσης τήν ὑπόσχεσή σου αὐτή πρὸς ἐμέ τήν δούλη σου.

### 3. Ἀποκάλυψη τῶν σχεδίων τοῦ στρατοῦ τῶν Συριῶν.

Ὁ βασιλιάς τῆς Συρίας βρισκόταν σέ πόλεμο κατά τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ἔκανε σύσκεψη μέ τούς ἀνθρώπους του καί εἶπε: Σ' αὐτόν ἢ σ' ἐκεῖνο τόν τόπο θά στήσω ἐνέδρα κατά τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ὁ Ἐλισσαῖος ἀφοῦ φωτίσθηκε ἀπό τόν Θεό ἀπέστειλε κάποιον ἄνθρωπο πρὸς τόν βασιλιᾶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ καί εἶπε: Πρόσεξε τόν τόπο ἐκεῖνο νά μὴν μεταβῆς, διότι οἱ Σύροι ἔχουν στήσει ἐκεῖ ἐνέδρα. Ὁ βασιλιάς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἀπέστειλε ἀνθρώπους στό μέρος ἐκεῖνο πού τοῦ ὥρισε ὁ προφήτης τοῦ Θεοῦ, τόν ἐπεσήμαναν καί οὔτε μία, οὔτε δύο φορές ἀλλά κατ' ἐπανάληψη τόν ἀπέφυγαν. Ἐθύμωσε ὁ βασιλιάς τῆς Συρίας γιά τήν ἀποτυχία τῆς ἐνέδρας αὐτῆς. Προσκάλεσε τούς ἀνθρώπους του καί τούς εἶπε: Δέν θά μοῦ πεῖτε ποιός μέ προδίδει στόν βασιλιᾶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ; Ἐνας ἀπό τούς δούλους του τοῦ εἶπε: Κανένας, κύριέ μου βασιλιᾶ, ἀπό ἐμᾶς δέν σέ προδίδει στόν βασιλιᾶ. Ἀλλά ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ὁ εὐρισκόμενος στόν Ἰσραηλιτικό λαό ἀναγγέλλει στόν βασιλιᾶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ὅλους τούς λόγους, τούς ὁποίους θά πῆς στό ἐσωτερικό δωμάτιο τοῦ ὕπνου σου. Ὁ βασιλιάς τῆς Συρίας εἶπε: Πηγαίνετε νά μάθετε πού βρίσκεται αὐτός, γιά νά ἀποστείλω ἀνθρώπους καί νά τόν συλλάβουν.

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ βασιλιᾶ τῆς Συρίας ἀνήγγειλαν σ' αὐτόν λέγοντες: Νά! Βρίσκεται στήν Δωθαίμ. Ὁ βασιλιάς τῆς Συρίας ἀπέστειλε ἐναντίον του ἵππικό, πολεμικά ἄρματα καί ἰσχυρό πεζικό. Ἐφθασαν στήν Δωθαίμ σέ καιρό νύκτας καί περικύκλωσαν τήν πόλη. Ὁ ὑπρέτης τοῦ Ἐλισσαίου σηκώθηκε τό πρωί καί ἔφυγε. Ξαφνικά βλέπει γύρω τῆς πόλεως στρατιωτική δύναμη πεζικοῦ, πολεμικά ἄρματα καί ἵππικό. Ὁ ὑπρέτης αὐτός τοῦ Ἐλισσαίου εἶπε στόν Ἐλισσαῖο: ὦ! κύριε, τί θά κάνουμε τώρα; Ὁ Ἐλισσαῖος εἶπε: Μή φοβᾶσαι, διότι εἶναι περισσότεροι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι μαζί μας παρά ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι μαζί τους.

Ὁ Ἐλισσαῖος προσευχήθηκε καί εἶπε: Κύριε, ἄνοιξε τά μάτια τοῦ ὑπρέτη αὐτοῦ γιά νά δῆ. Ὁ Κύριος ἄνοιξε τά μάτια του καί εἶδε. Ξαφνικά βλέπει τό ὄρος γεμάτο ἀπό ἄλογα καί ἄρμα πυρός γύρω ἀπό τόν

Ἐλισσαῖο. Οἱ Σύροι κατέβηκαν πρὸς τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἐλισσαῖος προσευχήθηκε στὸν Θεὸ καὶ εἶπε: Κύπησε, σέ παρακαλῶ, αὐτὸ τὸ ἔθνος μέ ἀρασία. Πράγματι ὁ Κύριος προσέβαλε τὸν στρατὸ τῶν Συρίων, ὅπως εἶπε ὁ Ἐλισσαῖος μέ ἀρασία. Ὁ Ἐλισσαῖος εἶπε σ' αὐτὸ τὸν στρατὸ, ὁ ὁποῖος βάδιζε πρὸς αὐτόν: Δέν εἶναι αὐτὴ ἡ πόλη, πού βρίσκεται ὁ Ἐλισσαῖος οὔτε ἡ ὁδὸς αὐτή, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ πρὸς αὐτόν. Ἀκολουθήστε με καὶ θά σᾶς ὁδηγήσω στὸν ἄνδρα, τὸν ὁποῖο ζητεῖτε. Ὁ Ἐλισσαῖος ὠδήγησε αὐτοὺς στὴν Σαμάρεια.

Ὅταν εἰσῆλθαν στὴν Σαμάρεια, ὁ Ἐλισσαῖος παρακάλεσε τὸν Κύριο καὶ εἶπε: Ἄνοιξε παρακαλῶ Κύριε, τὰ μάτια τους καὶ ἄς δοῦν πού βρίσκονται. Ὁ Κύριος ἄνοιξε τὰ μάτια τους καὶ ξαφνικὰ εἶδαν ὅτι ἦταν μέσα στὴν Σαμάρεια! Ὁ βασιλιάς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ εἶπε πρὸς τὸν Ἐλισσαῖο, ὅταν εἶδε τούς Σύρους μέσα στὴ πρωτεύουσα ἐγκλωβισμένους: Νά τούς κτυπήσω, πάτερ μου; Ὁ Ἐλισσαῖος εἶπε: Δέν ἔχεις δικαίωμα νά κτυπήσης καὶ σκοτώσης παρά μόνο ἐκείνους, τούς ὁποίους συνέλαβες αἰχμαλώτους μέ τὴ ρομφαία σου καὶ τὸ τόξο σου. Ἀντίθετα μάλιστα. Νά τούς παραθέσης ψωμιά καὶ κρασί, γιὰ νά φᾶνε καὶ νά πιοῦνε, καὶ ὕστερα νά τούς ἀφήσης ἐλεύθερους, γιὰ νά πᾶνε στοὺς βασιλιᾶ τους.

Πράγματι ὁ βασιλιάς τοῦ Ἰσραὴλ τούς παρέθεσε πλούσιο τραπέζι καὶ ἐκεῖνοι ἔφαγαν καὶ ἤπιαν. Ἐπειτα τούς ἀφησαν ἐλεύθερους καὶ ἀνέβηκαν πρὸς τὸν κύριό τους. Δέν ἐπιχείρησαν ἄλλη φορά νά ἔλθουν ληστρικά τμήματα τῆς Συρίας στὴ γῆ τοῦ Ἰσραὴλ.

#### 4. Ὁ θάνατος ἀξιωματικοῦ.

Ὁ βασιλιάς διώρισε τὸν ἄρχοντά του (στὸν ὁποῖο στήριζε τὸ χέρι του, λόγῳ τοῦ ἀξιώματός του) στὴν πύλη τῆς πόλεως, γιὰ νά ἐποπτεύη. Ὁ λαὸς ὅμως στὴν ὁρμὴ του τὸν κατεπάτησε σ' αὐτὴ τὴν πύλη καὶ τὸν σκότωσε, ὅπως εἶπε ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μίλησε στὸν βασιλιᾶ, ὅταν αὐτὸς κατέβηκε μέ τὸν ἀγγελιαφόρο του, πού ἀπέστειλε, πρὸς τὸν Ἐλισσαῖο. Ἔτσι ἔγινε ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο εἶπε ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος πρὸς τὸν βασιλιᾶ: δηλαδή δύο μέτρα κριθᾶρι θά τιμῶνται ἓνα σίκλο καὶ ἓνα μέτρο σιμυγδάλι ἀλεύρι θά τιμᾶται ἐπίσης ἓνα σίκλο καὶ ὅτι αὐτὰ θά γίνουν τὴν ἐπόμενη μέρα καὶ τὴν ἴδια ὥρα στὴν πύλη τῶν τειχῶν τῆς Σαμαρείας.

Ὁ ἄρχοντας τότε τοῦ Ἰωράμ ἀπάντησε στὸν Ἐλισσαῖο καὶ εἶπε εἰρωνικά: Νά ὁ κύριος ἐάν ρίψη καὶ καταρράκτες ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, μήπως εἶναι δυνατό νά γίνῃ τὸ πράγμα αὐτό; Καὶ ὁ Ἐλισσαῖος τότε εἶπε πρὸς αὐτόν: Ἴδου, θά δῆς μέ τὰ μάτια σου τὴν ἀφθονία αὐτή, ἀλλὰ δέν θά φάγῃς ἀπὸ αὐτή. Καὶ πράγματι ἔτσι ἔγινε! Ὁ λαὸς ποδοπάτησε τὸν ἄρχοντα αὐτὸ στὴν πύλη τῆς πόλεως καὶ ἀπέθανε.

5. Ἐπτά χρόνια πείνας<sup>8</sup>.

Ὁ Ἐλισσαῖος μίλησε πρὸς τὴν γυναῖκα, τῆς ὁποίας ἀνέστησε τὸν γιό, καὶ τῆς εἶπε: Σῆκω καὶ πήγαινε σὺ καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ σου καὶ μένε προσωρινά, ὅπου ἐπιθυμεῖς νὰ μείνης, διότι ὁ Κύριος κάλεσε νὰ ἔλθῃ στὴν χώρα μας πείνα. Ἡ πείνα αὐτὴ ἦλθε στὴ χώρα καὶ διήρκεσε ἑπτὰ χρόνια. Ἡ γυναῖκα σηκώθηκε καὶ ἔκανε ὅπως τῆς εἶπε ὁ Ἐλισσαῖος. Αὐτὴ δηλαδή καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ τῆς ἔμειναν κατὰ τὰ ἑπτὰ χρόνια στὴ χώρα τῶν Φιλισταίων. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῶν ἑπτὰ χρόνων ἡ γυναῖκα αὐτὴ ἐπέστρεψε στὴν πόλη καὶ παρουσιάστηκε ἐνώπιον τοῦ βασιλιᾶ καὶ τὸν παρεκάλεσε θερμά γιὰ τὸ σπῖτι τῆς καὶ τοὺς ἀγροὺς τῆς, τοὺς ὁποίους ἄλλοι εἶχαν καταπατήσει.

6. Ἡ θεραπεία ἀπὸ τὴν ἀρρώστια καὶ ὁ θάνατος τοῦ γιοῦ Ἰαδερ μὲ ἄλλο τρόπο<sup>9</sup>.

Ὁ Ἐλισσαῖος ἦλθε στὴν Δαμασκὸ καὶ ὁ γιὸς Ἰαδερ ὁ βασιλιάς τῆς Συρίας ἦταν ἄρρωστος. Εἶπαν δὲ στὸν βασιλιά: Ἔχει ἔλθει ὁ Ἐλισσαῖος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ μέχρι ἐδῶ. Ὁ βασιλιάς εἶπε πρὸς τὸν Ἀζαήλ: Πᾶρε στὸ χέρι σου δῶρα καὶ πήγαινε πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἐλισσαίου καὶ ζήτησε νὰ μάθῃς ἀπὸ τὸν Κύριο μὲσω αὐτοῦ ἂν θὰ θεραπευτῶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀσθένειά μου. Ὁ Ἀζαήλ πῆγε νὰ τὸν συναντήσῃ, ἀφοῦ πῆρε δῶρα στὸ χέρι καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ προΐοντα τῆς Δαμασκοῦ σαράντα φορτῶματα καμήλων. Αὐτὸς ἦλθε καὶ παρουσιάστηκε μπροστὰ στὸν Ἐλισσαῖο καὶ τοῦ εἶπε: Ὁ γιὸς σου ὁ γιὸς Ἰαδερ ὁ βασιλιάς τῆς Συρίας μὲ ἀπέστειλε πρὸς σέ νὰ σέ ρωτήσω αὐτό: Θὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τὴν ἀσθένειά του; Ὁ Ἐλισσαῖος ἀπάντησε πρὸς αὐτὸν καὶ τοῦ εἶπε: Πήγαινε καὶ πές του ὅτι θὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τὴν ἀσθένειά του αὐτὴ. Λέγω ὅμως σέ σένα τὸν Ἀζαήλ ὅτι ὁ Κύριος μοῦ φανέρωσε ὅτι ὄχι ἀπὸ τὴν ἀσθένεια, ἀλλὰ μὲ ἄλλο τρόπο ὁ κύριος σου θὰ ἀποθάνῃ. Ὁ Κύριος προσήλωσε τὸ βλέμμα του στὸν Ἀζαήλ, τὸν κοίταξε μέχρι πού πλέον νιρεπόταν. Ὁ Ἐλισσαῖος ἄρχισε νὰ κλαίῃ.

Ὁ Ἀζαήλ τὸν ρώτησε: γιατί κλαίει ὁ κύριός μου; Κλαίω, διότι γνωρίζω πόσα κακά θὰ κάμῃς ἐναντίον τῶν Ἰσραηλιτῶν. Θὰ κάμῃς πόλεις ὠχυρωμένες, θὰ φονεύσῃς τοὺς ἐκλεκτοὺς τοὺς ἄνδρες μὲ ρομφαία, θὰ συντρίψῃς τίς κεφαλές τῶν νηπίων καὶ θὰ ἀνοίξῃς τίς κοιλιές τῶν ἐγκύων γυναικῶν! Ὁ Ἀζαήλ εἶπε: Ποιὸς εἶμαι ἐγὼ ὁ δοῦλος σου, ἐγὼ τὸ ψόφιο σκυλί, πού θὰ τολμήσω νὰ κάμω αὐτὸ τὸ πράγμα; Ὁ Ἐλισσαῖος ἀπάντησε: Ὁ Κύριος μοῦ ἀποκάλυψε, ὅτι θὰ γίνῃς βασιλιάς τῆς Συρίας.

Ὁ Ἀζαήλ ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸν Ἐλισσαῖο καὶ μετέβη στὸν κύριό του. Καὶ ὁ κύριός του τὸν ρώτησε: τί σοῦ εἶπε ὁ Ἐλισσαῖος; Ὁ Ἀζαήλ ἀπάντησε: Μοῦ εἶπε ὅτι θὰ θεραπευθῆς ἀπὸ τὴν ἀσθένειά σου αὐτὴ. Τὴν ἐπόμενη μέρα ὁ Ἀζαήλ πῆρε ἓνα σκέπασμα, τὸ βούτηξε στὸ νερό καὶ μὲ αὐτὸ περιέλαβε τὸ πρόσωπο τοῦ βασιλιᾶ του, τὸν ἔπνιξε καὶ

ἀπέθανε. Ἐντὶ αὐτοῦ ἐβασίλευσε ὁ Ἀζαήλ.

### 7. Ἡ νίκη τοῦ Ἰωᾶς ἐναντίον τῶν Συρίων<sup>10</sup>.

Ὁ Ἐλισσαῖος ἀσθένησε ἀπὸ κάποια νόσο, λόγῳ τῆς ὁποίας θά πέθαινε. Ὁ Ἰωᾶς, ὁ βασιλιάς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, μετέβη πρὸς αὐτόν καὶ ἔκλαψε, ἀφοῦ ἔπесе στὸ πρόσωπό του τοῦ εἶπε: Πάρε, Πάτερ! Σὺ εἶσαι τὰ ἄρματα καὶ τὸ ἵππικὸ τοῦ λαοῦ μας, πού τὸν ἔσωζες! Τώρα τί θά γίνῃ; Ὁ Ἐλισσαῖος τότε εἶπε πρὸς τὸν βασιλιά: Πάρε τόξο καὶ βέλη. Ὁ βασιλιάς πῆρε γιὰ τὸν ἑαυτό του τόξο καὶ βέλη. Ὁ Ἐλισσαῖος εἶπε πρὸς αὐτόν: Κράτησε στερεὰ τὸ τόξο. Ὁ Ἰωᾶς κράτησε καλὰ τὸ τόξο μέ τὰ χέρια του. Ὁ Ἐλισσαῖος ἔθεσε τὰ χέρια του στὰ χέρια τοῦ βασιλιᾶ. Ὁ Ἐλισσαῖος λέγει στὸν βασιλιᾶ: Ἄνοιξε τὸ παράθυρο τὸ ἀνατολικό. Ὁ βασιλιάς τὸ ἄνοιξε. Ὁ Ἐλισσαῖος λέγει πρὸς τὸν βασιλιᾶ: τόξευσε ἓνα βέλος. Ὁ βασιλιάς ἐτόξευσε ἓνα βέλος. Ὁ Ἐλισσαῖος εἶπε: Αὐτὸ εἶναι βέλος σωτηρίας τοῦ Ἰσραὴλ τὸ ὁποῖο προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεό, βέλος ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοὺς Σύριους. Θά προσβάλλῃ τοὺς Σύριους στὴν πόλιν Ἀφέκ μέχρι τελείας συντριβῆς τους. Ὁ Ἐλισσαῖος εἶπε καὶ πάλι πρὸς τὸν βασιλιᾶ: πάρε τόξα. Ὁ βασιλιάς τὰ πῆρε. Ὁ Ἐλισσαῖος λέγει στὸν βασιλιᾶ τοῦ Ἰσραὴλ: Τόξευσε πρὸς τὴ γῆ. Ὁ βασιλιάς ἐτόξευσε τρεῖς φορές καὶ ἔπειτα σταμάτησε. Ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος λυπήθηκε καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλιᾶ. Ἄν ἐτόξευες πέντε ἢ ἕξι φορές, θά πολεμοῦσες καὶ συνέτριβες πλήρως τὴ Συρία. Τώρα ὅμως τρεῖς μόνο φορές θά προσβάλλῃς τὴ Συρία χωρὶς νὰ συντριβῇ. Ὁ Ἐλισσαῖος ἀπέθανε καὶ τὸν ἔθαψαν. Τὴν ἐπόμενη χρονιά εἰσέβαλαν στὴν χώρα τοῦ Ἰσραὴλ ἐπιδρομεῖς Μωαβίτες.

#### ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ἡ μπλωτὴ, τὴν ὁποία ἔρριξε ὁ προφήτης Ἠλίας στὸν Ἐλισσαῖο ἦταν ἔνδυμα ἀπὸ δέρμα προβάτου.

2. Βλ. Δ΄ Βασιλειῶν, β΄ 7-12.

3. Βλ. Δ΄ Βασιλειῶν, ιγ΄ 20-21.

4. Βλ. Δ΄ Βασιλειῶν, ιγ΄ 14-19.

5. Βλ. Δ΄ Βασιλειῶν, δ΄ 8-16.

6. Βλ. Δ΄ Βασιλειῶν, στ΄ 8-23.

7. Βλ. Δ΄ Βασιλειῶν, ζ΄ 17-20.

8. Βλ. Δ΄ Βασιλειῶν, η΄ 1-3.

9. Βλ. Δ΄ Βασιλειῶν, η΄ 7-15.

10. Βλ. Δ΄ Βασιλειῶν, ιγ΄ 14-20.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ





Δημήτριου Χ. Καππαῖ

## Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΣΑΪΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΣΣΙΑΝΙΚΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ



νας από τούς μεγάλους προφήτες τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἀναμφίβολα καί ὁ προφήτης Ἡσαΐας. Μεγάλος μέ διπλή ἔννοια. Πρῶτον ὀρθά θεωρεῖται ὡς ἕνας ἀπό τούς μεγάλους προφήτες λόγω τοῦ μεγέθους τοῦ βιβλίου του τό ὁποῖο τόν κατατάσσει ἄμεσα στή χορεία τῶν μεγάλων προφητῶν. Δεύτερον ὁ Ἡσαΐας ὑπῆρξε πράγματι ὄχι μόνο μέγιστος ἀλλά μέγιστος προφήτης, γιατί μᾶς ἀποκάλυψε πολλές λεπτομέρειες σχετικά μέ τόν ἐρχομό τοῦ Μεσσία στόν κόσμο. Δίκαια χαρακτηρίζεται ἀπό τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ὡς Εὐαγγελιστής καί Ἀπόστολος γιατί ὅσα ἀναφέρει περί τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσία εἶναι τόσο ἀκριβῆ σάν νά ἦταν αὐτόπτης καί αὐτήκοος μάρτυρας.

Στό συναξάρι τοῦ Ἁγίου, στίς 9 Μαΐου, διαβάζουμε: «Τῆ Θ´ (9η) τοῦ αὐτοῦ μηνός τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Ἡσαΐου». Σύμφωνα μέ αὐτό ὁ Ἡσαΐας γεννήθηκε περί τό 774 π.Χ., ἀπό ἀριστοκρατική οἰκογένεια καί διέμενε μόνιμα στήν Ἱερουσαλήμ. Ἐζησε κατά τούς χρόνους τοῦ βασιλιᾶ Μαννασῆ, υἱοῦ τοῦ βασιλιᾶ Ἐζεκία, ἀπό τόν ὁποῖο καταδικάσθηκε σέ θάνατο καί ἐκτελέστηκε μέ ξύλινο πριόνι, λόγω τοῦ ὅτι τόν ἔλεγξε δημόσια γιά τήν ἀσεβεία του. Ἦταν παντρεμένος καί εἶχε δύο γιούς, τόν Ἰασούβ καί τόν Μαχέρ Σχαλάζ Χάς Βάς. Τά ὀνόματα αὐτά τῶν παιδιῶν του ἔχουν τήν δική τους ἐρμηνεία.

Ὁ Ἡσαΐας ἔδρασε σέ μιά ἐποχή κρίσιμη γιά τή θρησκευτική καί πολιτική ἱστορία τοῦ Ἰσραήλ. Ὅπως ἀναφέρουν οἱ ἐρμηνευτές τοῦ βίου του, ὁ Ἡσαΐας ἦταν προικισμένος μέ ἐξαιρετη εὐφυΐα καί ἄρτια πνευματική συγκρότηση. Ἀσκούσε ἐπίσης τεράστια ἐπιρροή, ὡς ἠθική καί θρησκευτική προσωπικότητα, σέ ὅλους τούς τομεῖς τοῦ δημόσιου καί ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Κλήθηκε στό προφητικό ἀξίωμα κατά τό 738 π.Χ.

Ὅπως ὁ ἴδιος ἀναφέρει, εἶδε σέ ὄραμα τόν Κύριο νά κάθεται σέ ὕψηλό θρόνο μέ τούς ἀγγέλους καί τά ἐξαπτέρυγα σεραφεῖμ νά τόν περιτριγυρίζουν καί νά ψάλλουν τόν γνωστό τρισάγιο ὕμνο «ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆς τῆς δόξης αὐτοῦ»<sup>1</sup>. Ἡ ἐκπληξή του ἦταν μεγάλη ἀλλά καί νά μιλήσει στό λαό τοῦ Θεοῦ. Τότε, ἕνα ἀπό τά σεραφεῖμ, πῆρε μέ μιά λαβίδα, ἀναμμένο κάρβουνο ἀπό τό οὐράνιο θυσιαστήριο καί ἤλθε καί τό ἀκούμπησε στά χεῖλη τοῦ Ἡσαΐα. Μέ αὐτή τήν πράξη ὁ Ἡσαΐας καθαρίστηκε ἀπό τίς ἁμαρτίες καί ἦταν

έτοιμος νά κηρύξει τόν λόγο τοῦ Θεοῦ.

Μετά ἀπ' αὐτό τόν τρόπο κάθαρσης ὁ Ἡσαΐας πλήρης πίστεως, θείου φωτισμοῦ καί πραγματικά ἀκατανίκητου θάρρους ἄρχιζε τό προφητικό του ἔργο. Ἐλέγχει τήν ἁμαρτία καί τήν ἀσέβεια, καταδικάζει τήν ἀποστασία καί τήν εἰδωλολατρία μέ αὐστηρότητα καί προλέγει τίς θλίψεις τοῦ λαοῦ του τόν ὁποῖο καλεῖ σέ μετάνοια. Ταυτόχρονα ἐνεθάρρυνε τό λαό, ὅταν αὐτός βρισκόταν σέ δοκιμασίες καί καλλιεργοῦσε τήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας.

Φωτιζόμενος ἀπό τό Πανάγιο Πνεῦμα προφητεύει μέ κάθε λεπτομέρεια τή ζωή τοῦ Χριστοῦ ἀπό τήν ὥρα τῆς Γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου μέχρι καί τήν ἔνδοξον Ἑνάστασή Του. Στό 7ο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου του ἀναφέρεται στήν Παρθένο Μαρία μέ τά γνωστά λόγια *«ἰδοῦ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καί τέξεται υἱόν, καί καλέσεις τό ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ»*<sup>2</sup>. Νά, λέει, ἡ παρθένος θά συλλάβει ὑπερφυσικῶς καί θά γεννήσει υἱό καί τό ὄνομα τοῦ υἱοῦ τῆς θά εἶναι Ἑμμανουήλ, πού σημαίνει ὁ Θεός εἶναι μαζί μας. Παρουσιάζει τήν καταγωγή τοῦ Ἰησοῦ ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπό τή γενιά τοῦ Δαβίδ *«καί ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καί ἄνθος ἐκ τῆς ρίζης ἀναθήσεται»*<sup>3</sup>. Τονίζει ὅτι ὁ Μεσσίας θά ἔχει πνεῦμα σοφίας καί συνέσεως· πνεῦμα θελήσεως καί δυνάμεως· πνεῦμα γνώσεως καί εὐσεβείας<sup>4</sup>. Τόν ἀποκαλεῖ *«ἄρχοντα τῆς εἰρήνης»*, *«Θεόν ἰσχυρό»*, ὁ ὁποῖος θά ἐξουσιάζει τά σύμπαντα<sup>5</sup>.

Δέν παραλείπει ἀκόμη νά ἀναφερθεῖ καί στόν λαό ὁ ὁποῖος βρίσκεται στό σκοτάδι καί ἀναμένει τόν Σωτήρα τοῦ κόσμου νά τόν φωτίσει: *«ὁ λαός ὁ πορευόμενος ἐν σκότει, ἴδε φῶς μέγα· οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρα καί σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς»*<sup>6</sup>.

Σημαντικά στοιχεῖα μᾶς παραθέτει καί γιά τό ἔργο τοῦ Μεσσία. Ἐδῶ ἀξίζει τόν κόπο νά θυμηθοῦμε τό περιστατικό τό ὁποῖο μᾶς ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστής Λουκάς, ὅπου ὁ Ἰησοῦς διαβάζει στή συναγωγή τῆς Ναζαρέτ τήν προφητεία τοῦ Ἡσαΐα γιά τόν Μεσσία<sup>7</sup>. Σύμφωνα μέ αὐτήν ὁ Μεσσίας θά ἀναγγεῖλει τό καρμόσυνο μήνυμα στούς φτωχοῦς, θά θεραπεύσει τούς τσακισμένους ψυχικά, θά κηρύξει στούς αἰχμαλώτους λευτεριά καί στούς τυφλοῦς ὅτι θά βροῦν τό φῶς τους, καί συμπληρώνει τέλος ὅτι ὁ Κύριος θά φέρεي τή σωτηρία στόν Λαό Του. Ὅλα αὐτά ἐπαληθεύονται μέ τόν ἔρχομό τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο.

Πέρα ἀπό αὐτά ὁ Ἡσαΐας ἀναφέρεται καί στά γεγονότα τῶν θείων Παθῶν ὅπου ὁ Χριστός ὀδηγεῖται στό μαρτύριο χωρίς νά διαμαρτύρεται ἀλλά ὡς ἄκακο ἀρνὶ ὀδηγεῖται στή σφαγὴ<sup>8</sup>. Ἡ παρουσίαση τῶν Παθῶν μέ τόση λεπτομέρεια δίνει τήν ἐντύπωση ὅτι ἦταν παρῶν στά γεγονότα. Βλέπει τόν Χριστό νά σταυρώνεται καί νά προσφέρει τό αἷμα Του γιά τίς ἁμαρτίες ὅλων τῶν ἀνθρώπων<sup>9</sup>, προφητεύει τήν *εἰς Ἄδου κάθοδο τοῦ Χριστοῦ* καί τή συντριβή τοῦ θανάτου, βλέπει τό φῶς τῆς Ἑναστάσεως ν' ἀκτινοβολεῖ, ἀναφέρεται στήν νέα Ἱερουσαλήμ πού εἶναι ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία καί πολλά ἄλλα.

Πρέπει νά αναφερθεῖ ὅτι στό βιβλίο τοῦ Ἑσαΐα καταγράφονται πέραν ἀπό τίς μεσσιανικές, καί ἄλλες γνωστές προφητεῖες ὅπως ἡ πτώση τῆς Βαβυλώνας ἀπό τόν βασιλιά τῆς Περσίας Κύρο καί ἡ ἀποκατάσταση τῆς Ἱερουσαλήμ.

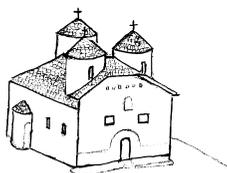
Τέλος νά ἀναφέρουμε ὅτι ὁ Προφήτης ἱστορεῖται συχνά στήν εἰκονογραφία τῆς Ἐκκλησίας μας. Θά τόν δοῦμε ὡς ἡλικιωμένο μέ μακριά μαλλιά καί λευκή γενειάδα νά φορᾷ χιτῶνα καί τό ἱμάτιο τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καί στό χερί νά κρατᾷ εἰλητάριο, στό ὁποῖο ἀναγράφονται δικές του προφητεῖες.

Μέ τά ὅσα παραθέσαμε, φαίνεται ξεκάθαρα ὅτι οἱ προφῆτες, «τό στόμα τοῦ Θεοῦ», ὅπως ἀποκαλοῦνται, μεταφέρουν σέ μᾶς τά θεῖα μηνύματα τά ὁποῖα θά πραγματοποιηθοῦν σέ μελλοντικό χρόνο, ἀνεξάρτητα πόσο θά κρατήσει αὐτό τό χρονικό διάστημα. Ὁ Ἑσαΐας μᾶς μετέφερε αὐτές τίς προφητεῖες 800 χρόνια πρῖν αὐτές πραγματοποιηθοῦν. Αὐτό εἶναι πολύ σημαντικό νά τό κατανοήσουμε καί νά δοῦμε ὅτι ὁ χρόνος γιά τόν Θεό δέν ἔχει τόση μεγάλη σημασία ὅσο τό γεγονός. Γι' αὐτό πρέπει ὅλοι μας νά ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στόν Θεό καί νά μὴν ἀναμένουμε ἀγωνιωδῶς, πολλές φορές, νά πραγματοποιηθεῖ κάποια προφητεία καί νά ἀπογοητευόμαστε γιατί δέν πραγματοποιήθηκε αὐτό πού ἀκούσαμε στήν ἐποχή μας. Τό παράδειγμα τῶν προφητειῶν τοῦ Ἑσαΐα πρέπει νά μᾶς καθησυχάσει. Τό μόνο πού μένει σέ μᾶς εἶναι νά ἐμπιστευθοῦμε ἀπόλυτα τόν Θεό.

#### ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ἑσ. στ'3.
2. Ἑσ. z'3.
3. Ἑσ. ια'3.
4. Ἑσ. ια'3.
5. Ἑσ. θ'3.
6. Ἑσ. θ'3.
7. Λκ. β'3.
8. Ἑσ. νγ'3.
9. Ἑσ. νγ'3.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΚΑΠΠΑΗΣ  
Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας





Χριστάκη Εὐσταθίου

## Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΤΟΥ



προφήτης Ἱερεμίας συγκαταλέγεται στους Μεγάλους Προφήτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί πρόκειται γιά ἐξέχουσα μορφή, ἡ ὁποία ἔζησε καί ἔδρασε στό Ἰσραήλ καί εἰδικότερα στό Νότιο Βασίλειο, τό Βασίλειο τοῦ Ἰούδα, ἀπό τό 626 π.Χ. καί μετά τήν κατάλυσή του συνέχισε τή δράση καί τό ἔργο του στήν Αἴγυπτο. Ἐδρασε συγκεκριμένα στήν Ἱερουσαλήμ ἐπί τῶν βασιλέων Ἰωσίου, Ἰωάκωζ, Ἰωακείμ, Ἰεχονίου καί Σεδεκιού, μέ τήν προφητική του δράση νά ἐπεκτείνεται μέχρι καί τήν καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπό τούς Νεοβαβυλωνίους κατά τό 587 π.Χ. Ἐλκει τήν καταγωγή του ἀπό ἱερατική οἰκογένεια, τῆς φυλῆς Βενιαμίν, καί συνδύαζε στό πρόσωπό του πολλά χαρίσματα καί ἀρετές. Ἡ προφητική κλήση του σέ νεαρή ἡλικία ἀπετέλεσε τό ἐπιστέγασμα τῆς ἐκλογῆς του ἀπό τόν Θεό ἤδη ἀκόμα πρὶν ἀπό τήν γέννησή του. Ἐπί τοῦ προκειμένου, στό βιβλικό κείμενο ἀναφέρεται χαρακτηριστικά: «*πρό τοῦ μέ πλᾶσαι σέ ἐν κοιλία ἐπίσταμαί σε καί πρό τοῦ σέ ἐξελεθῆν ἐκ μήτρας ἡγάκά σε, προφήτην εἰς ἔθνη τέθεικά σε*» (Ἱερ. α΄5). Ὅπως καί σέ πολλές ἄλλες περιπτώσεις, διαπιστώνουμε ὅτι καί ἐδῶ ἐγείρεται τό θέμα τῆς ἐκλογῆς προσώπων ἀλλά ἀντίθετα ἐπιλογῆς τους γιά νά φέρουν σέ πέρας μιά θεία ἀποστολή, ἡ ὁποία ἔχει νά κάνει μέ τή σωτηρία ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Ὡς πρὸς τήν ἀποστολή τοῦ Ἱερεμιά, μετά τήν κλήση του ἀπό τόν Θεό, ἀναγγέλλει πολύ πρὶν τόν ἐρχομό τοῦ Χριστοῦ τή «*Νέα Διαθήκη*». Ἀκριβῶς, ἡ ἀναγγελία αὐτή ἔχει σωτηριολογικό χαρακτήρα. Παραπέμπει συγκεκριμένα στήν Καινή Διαθήκη, μέ τήν ὁποία ἀκριβῶς ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων προσλαμβάνει νέες διαστάσεις, ἀφοῦ σφραγίζεται μέ τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ, τήν Σταυρική Θυσία καί τήν Ἀνάσταση. Πρόκειται, ἐπίσης, γιά μιά ἀπό τίς πιό σημαντικές προφητικές φυσιογνωμίες, πού στήν ἐποχή πού ἔζησε καί ἔδρασε καλεῖ σέ μετάνοια τούς συμπατριῶτες του, ἀλλά ἐκεῖνοι, ὄχι μόνο δέν ἀνταποκρίνονται στίς ἐκκλήσεις του, ἀλλά καί τόν κακοποιοῦν μέ μεγάλα σωματικά βασανιστήρια. Οἱ προφητείες του καταγράφονται σέ τρία βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί πιό συγκεκριμένα στόν «Ἱερεμίας», τούς «Θρήνους» καί τιν «Ἐπιστολή Ἱερεμίου».

### *Τό πλαίσιο δράσης τοῦ Προφήτη*

Μετά τόν προφήτη Ἡσαΐα καί τίς ἄκαρπες προσπάθειές του νά ὀδηγηθεῖ ὁ λαός σέ μετάνοια, ὁ Θεός καλεῖ τόν προφήτη Ἱερεμιά. Ὅταν ἀπό τήν πρώτη στιγμή ὁ Ἱερεμίας συνειδητοποίησε τή δυσκολία τοῦ ἔργου του ἐπιχείρησε νά μὴν ἀναλάβει τέτοια εὐθύνη ἐπικαλούμενος τό

νεαρό της ηλικίας του. Όμως ο Θεός του έδωσε την αίσθηση ότι αγγίζει τά κείλη του και μέ τό συμβολικό αυτό τρόπο του δίνει τό χάρισμα της προφητείας. Βλέπουμε έδω ότι ο Θεός ενισχύει τόν άνθρωπο σέ δύσκολες αποστολές πού τόν καλεϊ νά αναλάβει. Δέν είναι ή οποιαδήποτε ανθρώπινη ικανότητα πού πετυχαίνει κάτι, αλλά ή δύναμη του Θεού. Μέ τόν τρόπο αυτό αρχίζει ή δράση του τό 626 π.Χ. Γιά νά κατανοήσουμε καλύτερα τίς συνθήκες πού επικρατούσαν τήν εποχή του Προφήτη, θά πρέπει ν' αναφερθει ότι τότε ή Άσσυρία είχε ύποταχθει στή Βαβυλώνα, ή οποία μετετράπη σέ κυρίαρχη δύναμη. Τότε, στό διάστημα της διαμάχης των δύο αυτών δυνάμεων, στό κράτος του Ίουδα βασιλιάς έγινε ο Ίωσίας. Πρόκειται για τό πρόσωπο πού αναμόρφωσε τή λατρεία σύμφωνα μέ τό πνεύμα του Νόμου και τό έπίτευγμά του εστιάζεται στην απαλλαγή της από όλα εκείνα τά ειδωλολατρικά στοιχεία πού παρεισέφεραν τήν εποχή των προκατόχων του. Τό έγκλημα όμως του Ίωσία δέν είχε τελεσφορήσει, αφού τά συμπτώματα της σήψης και της διαφθοράς παρέμειναν κυρίαρχα στή ζωή του λαού. Είδε και ο ίδιος ο Ίερεμίας ότι ή μεταρρύθμιση πού έπεχείρησε ο Ίωσίας δέν έφερεν οποιοδήποτε ουσιαστικό αποτέλεσμα, αφού οί συμπατριώτες του σέ καμιά περίπτωση δέν έγκολπώνονταν τό μήνυμα της μετάνοιας, για τήν οποία ο Ίερεμίας δέν έπαψε νά τονίζει ότι αποτελεί τό μόνο δρόμο για νά αναγεννηθει ο άνθρωπος. Δι' αυτής ή άμαρτία έξοβελίζεται από τήν καρδιά του ανθρώπου. Άπευθυνόταν όμως κι αυτός σέ όλα μη άκουόντων. Για τούς Ίουδαίους πού άρνοιούνταν τή μετάνοια, ως τρόπο άληθινής ζωής, δέν υπήρχε πλέον έλπίδα σωτηρίας και μοιραία βρισκόταν πολύ πλησίον ή καταστροφή. Οί συνέπειες των πράξεών τους θά ήταν πολύ μεγάλες. Καραδοκούσαν ή έξορία και ή διασπορά τους σέ λαούς ειδωλολατρικούς. Ο Ίερεμίας επέμενε νά νουθετεί τούς συμπατριώτες του. Προσέκρουε όμως σταθερά στην άδιαφορία τους. Μάλιστα εξέλαβαν τόσο ένοχλητική τήν παρουσία του, ώστε δέν δίστασαν νά τόν όδηγήσουν σέ βασανιστήρια και νά γνωρίσει σωματική κακοποίηση. Του απαγόρευσαν νά κηρύττει στό Ναό, παρέδωσαν τά γραπτά του στην φωτιά, τόν μαστίγωσαν, τόν φυλάκισαν και μάλιστα αποπειράθηκαν νά τόν δηλητηριάσουν. Εκείνος όμως μέ τήν στεντόρεια έλεγκτική φωνή του δέν έπαψε ποτέ νά τούς προειδοποιεί για τήν επερχόμενη καταστροφή, καλώντας τους σέ μετάνοια. Τά γεγονότα εξέλιχθηκαν μοιραία. Τό 586 π.Χ. ο βασιλιάς της Βαβυλώνας Ναβουχοδονόσορ Β' κατέλαβε τό Νότιο Βασίλειο και αφού στό μεταξύ τό 597 π.Χ. είχε καταστρέψει τήν Ίερουσαλήμ, λεηλάτησε και πυρπόλησε τό Ναό. Από τότε χάθηκε και ένα πολύτιμο κειμήλιο, ή Κιβωτός της Διαθήκης. Ο βασιλιάς Ίωακείμ συνελήφθη και τυφλωμένος όδηγήθηκε μέ τό λαό του αιχμάλωτος στή Βαβυλώνα. Μάλιστα σέ μία τραγική κατάληξη των γεγονότων δολοφονήθηκαν και οί γιοί του. Ο Ίερεμίας κατέφυγε μαζί μέ τό μαθητή του τόν προφήτη Βαρούχ και άλλους συμπατριώτες του στην Αίγυπτο, όπου και συνέχισε τό έργο του. Σύμ-

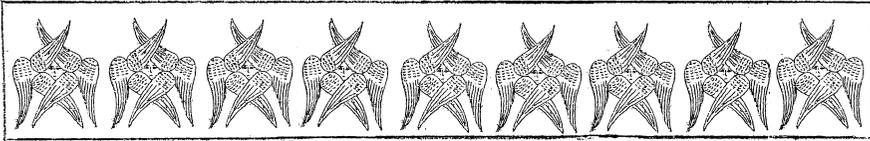
φωνα μέ τήν παράδοση, γνώρισε τό θάνατο διά λιθοβολισμού ἀπό τούς Ἰουδαίους, ἐπειδή συνέχιζε ἀκατάπαυστα νά τούς ἐπικρίνει καί νά τούς προτρέπει νά μετανοήσουν.

### *Τό κήρυγμα καί οἱ προφητεῖες του*

Ἐνα ἀπό τά βασικά χαρακτηριστικά τοῦ προφητικοῦ κηρύγματος εἶναι ἡ ἐλπίδα σωτηρίας, πού πάντοτε προσφερόταν ὡς βάλσαμο παρηγορίας ἀκόμα καί στίς πιό δύσκολες καί ἀπαισιόδοξες στιγμές τοῦ ἰσραηλτικοῦ λαοῦ. Στίς συχνότητες αὐτοῦ τοῦ ἐλπιδοφόρου μηνύματος, ὁ Ἱερεμίας προφητεύει ὅτι ἡ αἰχμαλωσία θά τερματιστεῖ καί ὁ Θεός θά στηρίξει τό λαό του γιά νά γυρίσει ξανά στή Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Μάλιστα γίνεται λόγος γιά τήν ἴδρυση μιᾶς νέας κοινότητας, ἡ ὁποία θά εἶναι ἡ Ἐκκλησία, μέ ὅλα τά θεῖα χαρακτηριστικά της: Θά ἰδρυθεῖ μετά ἀπό θεϊκή πρωτοβουλία καί θά στηριχθεῖ στή νέα συμφωνία, τήν ὁποία ὁ Προφήτης κατονομάζει «Καينὴ Διαθήκη». Ἡ νέα αὐτή Διαθήκη θά σηματοδοτήσει τή νέα ἐποχή, ἡ ὁποία θ' ἀποτελέσει συνέχεια τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Αὐτή ἡ Καينὴ Διαθήκη δέν θά χρειαστεῖ νά γραφεῖ σέ πλάκες, ἀλλά θά εἶναι ἀποτυπωμένη στίς ἀνθρώπινες καρδιές. Οἱ σχέσεις τοῦ Θεοῦ μέ τούς ἀνθρώπους θά τοποθετηθοῦν σέ μιά ἐντελῶς καινούργια βάση, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος θά γνωρίσει καλύτερα τόν Θεό μέ τή Σάρκωσή του καί θά ἔχει ἀληθινὴ γνώση τοῦ θελήματός του. Ἡ Καينὴ Διαθήκη θά ἔχει αἰώνια ἰσχύ, ἀφοῦ θά στηρίζεται στή συγχώρηση καί τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ θά εἶναι ξεπερασμένες καί ὅλες οἱ ἐντολές πού τίς χαρακτηρίζει ἕνας στεῖρος νομικισμός. Θά δημιουργηθεῖ ἕνας νέος λαός τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία θά κοσμεῖται μέ ὅλα τά θεῖα χαρίσματα καί δωρεές. Παρόλο πού ἡ Ἐκκλησία θά εἶναι μιά κοινωνία, ἡ ἐλευθέρη βούληση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀπαραίτητη σέ μιά τέτοια συμφωνία. Ἐπομένως θά ἔχει ἕνα συλλογικό, ἀλλά συνάμα καί προσωπικό χαρακτῆρα.

Οἱ προφητεῖες τοῦ Ἱερεμίας ἐπαληθεύτηκαν πλήρως στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας του. Ἡ αὐθεντικότερη ἐπαλήθευση τους ξεπετιέται μέσα ἀπό τή Σταυρική Θυσία, ἀλλά καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας μέσα στήν ἱστορία, ἰδιαίτερα μετά τό γεγονός τῆς Πεντηκοστῆς, ἀποτελεῖ ἀκριβῶς τόν ἄξονα σωτηρίας ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας, ὅπως ἀκριβῶς ἐκφράζεται μέσα ἀπό τόν προφητικό λόγο καί στήν περίπτωση τά ὅσα προφήτεψε ἡ μεγάλη μορφή τοῦ Ἱερεμία. Νά ἀναφέρουμε, ὡς κατακλείδα, ὅτι δικαίως χαρακτηρίζεται ὡς ὁ πιό γενναίψυχος, πολύπαθος, τρυφερός καί ἐξόχως συμπαθῆς ἀνάμεσα ἀπό ὅλους τούς προφῆτες. Ἡ μνήμη του τιμᾶται τήν 1η Μαΐου.

ΧΡΙΣΤΑΚΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ  
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός



Διάκονου Ἀνδρέα Ματέι

## Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΙΕΖΕΚΙΗΛ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΤΟΥ



προφήτης Ἰεζεκιήλ ἀνήκει στήν κατηγορία τῶν τεσσάρων μεγάλων προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί ἀποτελεῖ μία μεγάλη θρησκευτική προσωπικότητα τοῦ Ἰσραήλ. Σέ αὐτόν ὀφείλεται τό γεγονός ὅτι κατά τήν Βαβυλώνια αἰχμαλωσία οἱ ἐκτιοπισμένοι Ἑβραῖοι δέν ἔπесαν στήν εἰδωλολατρία, ἀλλά τήρησαν τό μωσαϊκό νόμο καί τή μονοθεϊστική πίστη τους.

Σύμφωνα μέ τούς βιβλικούς ἐρευνητές τό ὄνομα Ἰεζεκιήλ (Yeheskel) μπορεῖ νά σημαίνει «ἰσχύς (μου) ὁ Θεός»<sup>1</sup>, ἢ «ἡ ἰσχύς τοῦ Θεοῦ»<sup>2</sup>, ἢ μάλλον προερχεται ἀπό τή ρίζα El Yehazk καί σημαίνει «ὁ Θεός νά ἐνισχύσει (τό παιδίον)»<sup>3</sup>. Ἀπό τή μετάφραση τῶν Ἑβδομήκοντα τοῦ στίχου «καί ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἰεζεκιήλ υἱόν Βουζεί, τόν ἱερέα» (Ἰεζ. α΄3) δέν εἶναι ξεκάθαρο ἂν ὁ Ἰεζεκιήλ ἦταν ἱερέας ἢ ὁ πατέρας του. Ὅμως, οἱ περισσότεροι μελετητές συμφωνοῦν ὅτι ὁ Ἰεζεκιήλ προερχόταν ἀπό λευιτική οἰκογένεια, ἄρα ἦταν καί ὁ ἴδιος ἱερέας<sup>4</sup>. Ἦταν παντρεμένος<sup>5</sup> ἀλλά ἡ γυναίκα του πέθανε λίγο πρὶν τήν καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ τό 587-586 π.Χ. ἀπό τούς Βαβυλώνιους. Δέν γνωρίζουμε ἂν εἶχε παιδιά. Ἦταν σύγχρονος μέ τόν προφήτη Ἱερεμία, ὅμως πολύ νεότερός του. Ὁ Ἰεζεκιήλ ξεκίνησε τήν προφητική του ἀποστολή ὅταν ἐκείνη τοῦ Ἱερεμία εἶχε ἤδη συμπληρώσει 30 χρόνια.

Κατά τόν 7ο αἰῶνα π.Χ. ὁ Ἰουδαῖος βασιλιάς Ἰωακείμ ξεκίνησε μία ἐξέγερση ἐναντίον τῶν Βαβυλωνίων. Τότε, ὁ βασιλιάς Ναβουχοδονόσορ Β΄, κατά τήν ἀντεπίθεσή του αἰχμαλώτισε τόν υἱό τοῦ Ἰωακείμ Ἰεχονία, τό 597 π.Χ.. Μαζί μέ τόν Ἰεχονία ἐξορίζονται οἱ ἀριστοκράτες καί οἱ ἱερεῖς (μεταξύ τῶν ὁποίων οἱ προφῆτες Ἱερεμίας καί Ἰεζεκιήλ). Τό προφητικό ἔργο τοῦ Ἰεζεκιήλ πραγματοποιήθηκε ἐξ ὀλοκλήρου στή Βαβυλωνία, δηλαδή στήν προσφυγία. Ἡ κλήση του ἔγινε κατά τό πέμπτο ἔτος τῆς ἐξορίας του, δηλαδή γύρω στό 593 π.Χ.<sup>6</sup> Ἡ προφητική του δραστηριότητα διήρκεσε μεταξύ 593-573 π.Χ.<sup>7</sup>

Τό βιβλίον τοῦ Ἰεζεκιήλ ξεκινᾷ μέ τό ὄραμα τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ πού εἶχε ὁ Προφήτης, ἐνῶ βρισκόταν κοντά στόν ποταμό Χοβάρ<sup>8</sup>. Ὁ Ἰεζεκιήλ ἀναφέρει ὅτι αὐτό πού εἶδε ἦταν μόνο ἓνα ὁμοίωμα τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ (Ἰεζ. α΄28) καί ἐνῶ οἱ λεπτομέρειες περιγράφουν ἐπιμελῶς τό ὄραμα, εἶναι ξεκάθαρο ὅτι αὐτό πού εἶδε ὁ Προφήτης παραμένει στήν οὐσία ἀπερίγραπτο. Ἐπειδή ὁ κῶρος δέν μᾶς ἐπιτρέπει νά παρουσιάσουμε ἐκτενέστερα τό ὄραμα, θά προβάλλουμε μόνο μερικές ἐρμηνεῖες

αὐτῆς τῆς θεοσημείας. Ἐχοντας ὑπόψη τὴν ἀπόγνωση καὶ τὴν ἀπελπί-  
σία τοῦ Ἰεζεκιήλ γιὰ τὶς ἁμαρτίες τοῦ λαοῦ του, οἱ ὁποῖες προκάλεσαν  
τὸ θυμὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐξορία του σὲ ξένη γῆ, αὐτὸ τὸ ὄραμα τῆς  
δόξας τοῦ Θεοῦ ἔρχεται ὡς μιά παρηγορία καὶ ἀνακούφιση. Ἡ παρου-  
σία τοῦ Θεοῦ στὴ Βαβυλώνα δίνει κουράγιο καὶ θάρρος στὸν νεαρό  
Ἰεζεκιήλ.

Ὁ Προφήτης βλέπει ἓνα οὐράνιο ἄρμα. Βλέπει τέσσερα ἀνθρώπινα  
ὁμοιώματα, πού ἀργότερα (κεφ. 10) τὰ ὀνομάζει Χερουβεὶμ, νὰ ὑποβα-  
σάζουν τὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ. Τὸ κάθε Χερουβεὶμ εἶχε τέσσερα ὁμοιώ-  
ματα προσώπου ἀνθρώπου, λιονταριοῦ, βοδιοῦ καὶ ἀετοῦ, τὰ ὁποῖα  
ἔβλεπαν πρὸς τὶς τέσσερις κατευθύνσεις τοῦ ὀρίζοντα. Ἐπίσης τὸ κάθε  
Χερουβεὶμ εἶχε τέσσερις φτεροῦγες. Οἱ δύο ἦταν πρὸς τὰ πάνω καὶ οἱ  
ἄλλες δύο σκέπαζαν τὸ σῶμα τους. Δίπλα ἀπὸ τὰ Χερουβεὶμ ὑπῆρχαν  
τέσσερις τροχοὶ καὶ ὁ κάθε τροχὸς εἶχε ἄλλον τροχὸ μέσα του ἔτσι  
ὥστε τὸ ἄρμα μπορούσε νὰ κινηθεῖ πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις χωρὶς  
νὰ στρέφονται οἱ τροχοί. Πάνω ἀπὸ τὰ Χερουβεὶμ ὑπῆρχε ἓνα στερέω-  
μα καὶ πάνω στοῦ στερέωμα ἦταν ἓνα ὁμοίωμα θρόνου. Ὁ Ἰεζεκιήλ εἶδε  
στό θρόνο ἓνα ὁμοίωμα ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἦταν περικυκλωμένος ἀπὸ  
ἀπερίγραπτη λάμψη.

Ὁ Ὁριγένης ἐρμηνεύει τὸ γεγονός ὡς προτύπωση τοῦ Βαπτίσματος  
τοῦ Κυρίου<sup>9</sup>. Ὁ Ἰεζεκιήλ, ὁ ὁποῖος ἦταν τριάντα χρονῶν, βρίσκεται  
στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Χοβάρ (παραλληλισμὸς μέ τὸν Ἰορδάνη) καὶ  
ξαφνικὰ ἀνοίγουν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀκούει τὴ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος  
τὸν ἀποκαλεῖ «*υἱὸ τοῦ ἀνθρώπου*». Ἐπίσης, ὁ Ὁριγένης ἐξηγεῖ ὅτι τὸ  
ὄραμα τοῦ Ἰεζεκιήλ συνέβη τὸν Ἰανουάριο, τὸν ἴδιο μῆνα πού βαπτί-  
στηκε καὶ ὁ Κύριος<sup>10</sup>.

Τὸ ὄραμα τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ εἶναι γεμάτο συμβολισμούς, γι' αὐτὸ  
καὶ ὑπάρχουν πολλές ἐρμηνεῖες. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Μέγας, πάπας  
Ρώμης, στὶς ὁμιλίες του στοῦ βιβλίου τοῦ Ἰεζεκιήλ, οἱ ὁποῖες εἶναι ἓνα  
ἐξηγητικὸ ἀριστούργημα τῆς πατερικῆς γραμματείας, ἐξηγεῖ ὅτι τὰ τέσ-  
σερα ὁμοιώματα ἀνθρώπων εἶναι οἱ τέσσερις Εὐαγγελιστές: «*καὶ ἐν τῷ  
μέσῳ ὡς ὁμοίωμα τεσσάρων ζώων*»<sup>11</sup>. Δέν εἶναι δύσκολο νὰ καταλά-  
βουμε τί εἶναι αὐτὸ γιὰ τὸ ὁποῖο λέγεται ὅτι εἶναι *ἐν τῷ μέσῳ*, εἴτε τῶν  
φλογῶν, εἴτε τῆς φωτιᾶς, ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ τέσσερα ὄντα, τὰ ὁποῖα εἶναι,  
χωρὶς ἀμφιβολία, οἱ Ἅγιοι Εὐαγγελιστές, ἐνισχύθηκαν στὴν πίστη τους  
διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου καὶ ταυτόχρονα χτυπήθηκαν ἀπὸ  
πολλές δοκιμασίες διὰ τοῦ πυρός τοῦ διωγμοῦ»<sup>12</sup>.

Τὸ ὄλο ὄραμα τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ δόξῃ Αὐτοῦ, πού εἶχε ὁ  
Ἰεζεκιήλ, μᾶς παραπέμπει καὶ στὴ Δευτέρα Παρουσία, ὅπως ἐρμηνεύει  
καὶ πάλι ὁ Ἅγιος Γρηγόριος. Ἡ φωτιά πού περικλείει τὸν Θεὸ εἶναι  
δημάδι τῆς κρίσεως καὶ τῆς τιμωρίας τῶν ἁμαρτωλῶν. «Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ  
καὶ ἡ Γραφή λέει: «*ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα  
δηλώσει ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται*» (Α΄ Κορ. γ' 13). Γι' αὐτὸ ὁ Ψαλμω-

δός λέει: «ὁ Θεός ἐμφανῶς ἦξει, ὁ Θεός ἡμῶν, καί οὐ παρασιωπήσεται πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται, καί κύκλῳ αὐτοῦ καταιγίς σφόδρα» (Ψαλμ. μθ'3). Τό ἴδιο καί ὁ Ἀπόστολος Πέτρος γράφει: «Ἦξει δέ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί, ἐν ἧ οὐρανοὶ ῥοιζηδόν παρελεύσονται, στοιχεῖα δέ καυσούμενα λυθήσονται, καί γῆ καί τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαίσεται» (Β' Πέτρ. γ'10). Τότε ὅλοι οἱ Ἅγιοι πού ἀπαρνήθηκαν ὀλοκληρωτικά τόν κόσμον θά ἔλθουν ὡς κριτές, ὅπως δίκαια προσθέτει: «ἐν τῷ μέσῳ ὡς ὁμοίωμα τεσσάρων ζώων» ... διὰ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν ἐννοεῖ τό πλῆθος τῶν δικαίων, ἐπειδή ὅλοι ὅσοι ἔφτασαν στήν τελειότητα μέσα στήν Ἐκκλησία ἔμαθαν τήν ὀρθή πίστη διὰ τοῦ Εὐαγγελίου αὐτῶν. Ὅσοι ἀναζήτησαν τή σωτηρία τους μέσα στή διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου, τότε (στή Δευτέρα Παρουσία) θά εἶναι ἐνωμένοι μέ τό Σῶμα του, συνδεδεμένοι μέ τή δόξα Του καί θά εἶναι κριτές μαζί μέ Αὐτόν: «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἐπί θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καί ὑμεῖς ἐπί δώδεκα θρόνους κρίνοντες τάς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ» (Ματθ. ιθ'28)<sup>13</sup>.

Ὅσον ἀφορᾷ τούς τέσσερις τροχούς πού ἦταν κοντά στά Χερουβεὶμ καί τό ὅτι ὁ κάθε τροχός ἦταν σάν νά εἶχει ἄλλο τροχό μέσα του, ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος, ἀλλά καί ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Μέγας, καταλαβαίνουν τήν παρουσία τῆς Παλαιᾶς καί τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τό ὅτι ὁ ἕνας τροχός εἶναι μέσα στόν ἄλλο αὐτό δηλώνει ὅτι μέσα στήν Παλαιά Διαθήκη κρύβεται ἡ Καινή Διαθήκη<sup>14</sup>. Ὁ συμβολισμός τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὡς τροχός δηλώνει τήν ἐλεύθερη ἐξάπλωση τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου σέ ὅλα τά μέρη τοῦ κόσμου ἐκεῖ ὅπου τό Ἅγιο Πνεῦμα τό καθοδηγεῖ: «ἐν τῷ πορεύεσθαι τά ζῶα ἐπορεύοντο οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, καί ἐν τῷ ἐξαιρεῖν τά ζῶα ἀπό τῆς γῆς ἐξήρουντο οἱ τροχοί. οὐ ἂν ἦν ἡ νεφέλη, ἐκεῖ τό πνεῦμα τοῦ πορεύεσθαι ἐπορευόντο τά ζῶα καί οἱ τροχοὶ καί ἐξήρουντο σὺν αὐτοῖς, διότι πνεῦμα ζωῆς ἐν τοῖς τροχοῖς. ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ ἐπορεύοντο, καί ἐν τῷ ἐστάναι αὐτὰ εἰστήκεισαν καί ἐν τῷ ἐξαιρεῖν αὐτὰ ἀπό τῆς γῆς ἐξήρουντο σὺν αὐτοῖς, ὅτι πνεῦμα ζωῆς ἦν ἐν τοῖς τροχοῖς» (Ἰεζ. α'19-21).

Ἐνα σημαντικό στοιχεῖο πού παρουσιάζεται στό βιβλίό τοῦ Ἰεζεκιήλ εἶναι ὁ πρῶτος προφήτης πού ἐπιμένει ἐπί τοῦ θέματος. Μέχρι τόν προφήτη Ἰεζεκιήλ ὑπῆρχε ἡ ἀντίληψη τῆς κοινωνικῆς εὐθύνης. Οἱ ἁμαρτίες τοῦ ἑνός ἔφερναν τήν τιμωρία ὀλοκληρῆς τῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία τόν ἀνεχόταν. Μέ τό ξεκίνημα τῆς ζωῆς τῶν Ἑβραίων στή διασπορά, τήν ἐξορία καί τήν ἀποδυνάμωση τῆς μοναρχίας, ἡ ἄμεση προσωπική σχέση μεταξύ τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ Θεοῦ ἄρχισε νά ἔχει ἀποφασιστικό ρόλο<sup>15</sup>. Ὑπῆρχε μεταξύ τῶν Ἑβραίων τό ρητό πού ἔλεγε ὅτι ἐπειδή οἱ γονεῖς ἔφαγαν ἀγουρίδα χάλασαν τά δόντια τῶν παιδιῶν. Ἀλλά ὁ Θεός διὰ τοῦ προφήτη Ἰεζεκιήλ λέει πρὸς τό λαό: «οὐκ ἀνθρώπου, τί ὑμῖν ἡ παραβολή αὕτη ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ λέγοντες· οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφρακα καί οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἐγομφίασαν; ζῶ ἐγώ, λέγει

*Κύριος, ἐὰν γένηται ἔτι λεγομένη ἡ παραβολή αὕτη ἐν τῷ Ἰσραὴλ· ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἐμαί εἰσιν, ὃν τρόπον ἡ ψυχὴ τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ υἱοῦ, ἐμαί εἰσιν· ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα, αὕτη ἀποθανεῖται... ἡ δὲ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα ἀποθανεῖται· ὁ δὲ υἱὸς οὐ λήφεται τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρὸς, οὐδέ ὁ πατήρ λήφεται τὴν ἀδικίαν τοῦ υἱοῦ· δικαιοσύνη δικαίου ἐπ' αὐτόν ἔσται, καὶ ἀνομία ἀνόμου ἐπ' αὐτόν ἔσται» (Ἰεζ. 1η'2-4, 20).*

Χωρὶς ἀμφιβολία ἡ πιό σημαντικὴ προφητεία τοῦ Ἰεζεκιήλ, ἡ ὁποία εἶναι τόσο ἀναπαραστατικὴ πού εἰσχώρησε μέσα στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας καὶ διαβάζεται κάθε χρόνο τῆ Μεγάλῃ Παρασκευῇ στό τέλος τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἐπιταφίου, εἶναι αὐτή πού ἀναφέρεται στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, στό κεφάλαιο λζ'. Τό λεγόμενο ὄραμα τῶν ξηρῶν ὁστῶν εἶναι ἓνα ἀπό τά λίγα παραδείγματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης<sup>16</sup> πού ἀναφέρονται στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν στή συντέλεια τοῦ κόσμου. Βεβαίως, ἔχουμε καὶ διάφορες περιγραφές ἀνάστασης μετά ἀπό θαῦμα ὀρισμένων προφητῶν, π.χ. ἡ ἀνάσταση τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας ἀπό τά Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας ἀπό τόν προφήτη Ἠλία (Γ' Βασ. 1z'8-24) καὶ ἡ ἀνάσταση τοῦ υἱοῦ τῆς Σωμανίτιδας γυναίκας (Δ' Βασ. δ'33-36).

Ἡ Ἰεζεκιήλ εἶναι παρμένος ἀπό τό χέρι τοῦ Θεοῦ καὶ τοποθετεῖται, ἐν πνεύματι, στή μέση μιᾶς πεδιάδας γεμάτης ἀπό ἀνθρώπινα ξηρά ὁστᾶ. Ὁ Θεός ρωτᾷ τόν Προφήτη ἄν αὐτά τά ὁστᾶ μποροῦν νά ζήσουν. Ἡ λογικὴ ἀπάντηση θά ἦταν βέβαια «ὄχι». Ὅμως ὁ Ἰεζεκιήλ ἀπαντᾷ: «Κύριε, σὺ ἐπίστη ταῦτα» (Ἰεζ. λz'3). Ἡ ἀπάντησή του εἶναι διφορούμενη ἐπειδὴ μπορεῖ νά σημαίνει ἀπό τῆ μιᾶ «Ἐσὺ ἤδη γνωρίζεις ὅτι δέν μποροῦν νά ζήσουν» καὶ ἀπό τὴν ἄλλη μπορεῖ νά σημαίνει «Μόνο Ἐσὺ μπορεῖς νά γνωρίζεις τί εἶναι δυνατόν». Ἀμέσως μετά ὁ Θεός τοῦ λέει νά ἀπευθυνθεῖ πρὸς τά ὁστᾶ καὶ νά τοὺς προφητεύσει ὅτι Ἐκεῖνος θά τὰ ἀναστήσει καὶ θά ζήσουν.

Δέν μποροῦμε νά μὴν διακρίνουμε τὴν εἰρωνεία πού κρύβεται πίσω ἀπὸ τό νόημα τοῦ ὁράματος: γιὰ χρόνια ὀλόκληρα ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ μίλησε καὶ προφήτευσε πρὸς τό ζωντανό Ἰσραὴλ, τό ὁποῖο ὅμως ἀποδείχτηκε τόσο ἀνίκανος νά ἐνεργήσει καὶ ὑπακούσει ὅσο ὁποιαδήποτε ξηρά ὁστᾶ, δηλαδή συμπεριφέρθηκαν σάν νά ἦταν νεκροί. Τώρα βλέπουμε τόν Ἰεζεκιήλ νά ἀπευθύνεται στὰ ξηρά ὁστᾶ καὶ ἀμέσως αὐτά ὑπακούουν<sup>17</sup> «καὶ ἰδοὺ σεισμός, καὶ προσήγαγε τὰ ὁστᾶ ἐκάτερον πρὸς τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ» (Ἰεζ. λz'7).

Ἀκολούθως, ὁ Ἰεζεκιήλ βλέπει ὅτι τά ὁστᾶ ἀρχίζουν νά ἔχουν νεῦρα, σάρκα καὶ δέρμα, ὅμως ἀκόμα δέν ἔχουν ζωὴ μέσα τους. Ὁ Θεός διατάσσει τόν Ἰεζεκιήλ νά ἀπευθυνθεῖ πρὸς τό πνεῦμα<sup>18</sup> καὶ νά τό καλέσει ὥστε νά εἰσέλθει μέσα τους καὶ νά ἀναστηθοῦν. Αὐτό τό πνεῦμα εἶναι τό Ἅγιο Πνεῦμα, τό ὁποῖο ὄχι μόνο δίνει ζωὴ, ἀλλὰ ἔχει τὴ δύναμη νά κάνει τόν ἀναγεννημένο ἄνθρωπο, στή συγκεκριμένη περίπτωση τό λαό τοῦ Ἰσραὴλ, πιστό στό Θεό. Τό χωρίο «καὶ δώσω

πνεῦμα μου εἰς ὑμᾶς, καὶ ζήσεσθε, καὶ θήσομαι ὑμᾶς ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος· λελάληκα καὶ ποιήσω, λέγει Κύριος» (Ἰεζ. λζ'14) εἶναι παράλληλο μέ τό «καὶ τό πνεῦμα μου δώσω ἐν ὑμῖν καὶ ποιήσω ἵνα ἐν τοῖς δικαιώμασί μου πορεύσηθε, καὶ τά κτήματά μου φυλάξησθε καὶ ποιήσητε... καὶ ἔσσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς Θεόν» (Ἰεζ. λστ'27-28).

Βεβαίως, τό ὄραμα τῆς ἀνάστασης τῶν ξηρῶν ὁστῶν ἦταν μιά προφητεία πού ἀφοροῦσε τόν πονεμένο λαό τοῦ Ἰσραήλ πού ζοῦσε ἐξόριστος μακριά ἀπό τὴν γῆ τῶν πατέρων του, ἔνεκα τῶν ἁμαρτιῶν του. Ἐξάλλου στοὺς στίχους 11-14 ὁ ἴδιος ὁ Θεός ἐρμηνεύει τό ὄραμα στόν Ἰεζεκιήλ λέγοντάς του: «*ὐιέ ἀνθρώπου, τά ὁστᾶ ταῦτα πᾶς οἶκον Ἰσραήλ ἐστι ... ἰδοὺ ἐγὼ ἀνοίγω τά μνήματα ὑμῶν καὶ ἀνάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραηλ*» (Ἰεζ. λζ'11-12). Ὅμως, ὅπως ἐρμηνεύουν καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, τό ὄραμα ἔχει καὶ ἓνα βαθύτερο πνευματικό νόημα. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης ἀναφερόμενος στό ὄραμα τοῦ Ἰεζεκιήλ γράφει: «*Ὁ τε γάρ Ἰεζεκιήλ τῷ προφητικῷ πνεύματι τόν ἐν τῷ μέσῳ πάντα χρόνον καὶ τό ἐν τούτῳ διάστημα ὑπερβάς, ἐπ' αὐτοῦ ἴσταται τοῦ καιροῦ τῆς ἀναστάσεως τῆ προγνωστικῆς δυνάμει καὶ τό ἐσόμενον ὡς ἤδη τεθεαμένος ὑπ' ὅσιν ἄγει τῷ διηγήματι*»<sup>19</sup>. Ἡ ἁρμονική ἀνασυγκρότηση τῶν ὁστῶν μᾶς παραπέμπει στήν ἴδρυση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία φέρνει μαζί καὶ ἐνσωματώνει ὅλα τά μέλη τῆς ἀνεξαιρέτως φυλῆς, γλώσσας καὶ ἐθνικότητας. Τό Πνεῦμα τό ὁποῖο ἔφερε ζωή στά νεκρά ὁστᾶ εἶναι τό Ἅγιο Πνεῦμα τό ὁποῖο κινεῖται καὶ ἐνεργεῖ μέσα στά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν ἁγιαστικῶν πράξεων τῆς.

Ἡ μεγάλη σημασία καὶ ἡ μοναδικότητα τοῦ ὁράματος τοῦ Ἰεζεκιήλ φαίνεται καὶ ἀπό τά λεγόμενα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «*Πολλοὶ γοῦν παρ' ἡμῖν ἐγένοντο προφῆται θαυμαστοὶ καὶ μεγάλοι, καὶ πολλὰ περὶ τῶν μελλόντων προειπόντες, καὶ οὐδαμοῦ τοὺς ἐρωτῶντας ἐκέλευον τά τῶν ἀπελθόντων ἀνορύττειν ὁστᾶ· ἀλλ' ὁ μὲν Ἰεζεκιήλ αὐτῶν τῶν ὁστῶν πλησίον ἐστῶς, οὐ μόνον οὐδὲν ἐνεποδίζετο παρ' ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ σάρκας αὐτοῖς καὶ πνεῦμα καὶ δέρματα περιθείς, εἰς ζωὴν ἐπανήγαγεν αὐτά πάλιν*»<sup>20</sup>.

Τά 9 τελευταῖα κεφάλαια τοῦ βιβλίου (40-48) περιλαμβάνουν τό τελευταῖο ὄραμα τοῦ Ἰεζεκιήλ, στό ὁποῖο παρουσιάζεται μιά λεπτομερέστατη περιγραφή τοῦ σχεδίου τοῦ ἀποκαταστημένου Ναοῦ. Ἡ μεταιχμαλωσιακὴ κοινότητα τῶν Ἑβραίων ὅταν ἔχτισε τόν καινούργιο Ναό ἀγνόησε αὐτό τό σχέδιο τοῦ ὁράματος τοῦ Ἰεζεκιήλ. Ὅμως, εἶναι ἐνδιαφέρον τό ὅτι ὁ Θεός δέν δίνει ἐντολή νά χτιστεῖ ὁ Ναός ὅπως τόν βλέπει ὁ Ἰεζεκιήλ στό ὄραμά του. Ὁ Ναός εἶναι ἀπλᾶ ἔτοιμος γιά νά δεχθεῖ μέσα του τόν Θεό ὡς Βασιλιά<sup>21</sup>. Στό κεφάλαιο μδ' ὁ Ἰεζεκιήλ βλέπει τὴν ἀνατολικὴ πύλη τοῦ Ναοῦ, γιά τὴν ὁποία ὁ Κύριος τοῦ λέει: «*ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, ὅτι Κύριος ὁ Θεός Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καὶ*

ἔσται κεκλεισμένη» (Ἰεζ. μδ'2). Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐρμηνεύον-  
τας τό χωρίο αὐτό ἐξηγοῦν ὅτι ὁ Ἰεζεκιήλ προφήτευσε τό ἀειπάρθενο  
τῆς Θεοτόκου. Γιά παράδειγμα ὁ Θεοδώριτος Κύρου γράφει: «*Εἰκός δέ  
διά τούτων ἡμῖν αἰνίττεσθαι καί τήν Παρθενικήν μήτραν, δι' ἧς οὔτε  
εἰσελήλυθέ τις, οὔτε ἐξελήλυθεν, ἤ μόνος αὐτός ὁ Δεσπότης*»<sup>22</sup>. Ἐπί-  
σης, ὁ Ἅγιος Ἀμβρόσιος στή 42η ἐπιστολή πρὸς τόν πάπα Σιρίκιο  
γράφει: «*Ἄραγε δέν εἶναι ἡ Μαρία αὐτή ἡ πύλην διὰ τῆς ὁποίας εἰσῆλθε  
σέ αὐτόν τόν κόσμον ὁ Σωτήρας; Αὐτή εἶναι ἡ πύλην τῆς δικαιοσύνης,  
καθώς Ἐκεῖνος εἶπε: «πρέπον ἐστίν ἡμῖν πληρῶσαι πάσαν δικαιοσύ-  
νην» (Ματ. γ'15). Αὐτή ἡ πύλην εἶναι ἡ κεχαριτωμένη Μαρία, γιά τήν  
ὁποία ἐγράφη, ὅτι «Κύριος εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καί ἔσται κεκλεισμέ-  
νη» (Ἰεζ. μδ'2) μετὰ τόν τόκο· διότι ὡς Παρθένος ἔγινε ἡ σύλληψη καί  
ἡ γέννα*»<sup>23</sup>.

Τό βιβλίον τοῦ Ἰεζεκιήλ θεωρήθηκε ἐξ ἀρχῆς θεόπνευστο καί ἀποτε-  
λοῦσε μέρος τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Στήν  
Καινή Διαθήκη γίνεται παραπομπή στίς προφητεῖες καί τούς συμβολι-  
σμούς τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰεζεκιήλ. Γιά παράδειγμα ὁ καλός ποιμένας  
(Ἰωάν. ι'2) εἶναι μεσσιανικός συμβολισμός ἀπό τόν Ἰεζ. λδ'11. Τό  
περιεχόμενο τοῦ βιβλίου θεωρεῖται δύσκολο γι' αὐτό καί κατά τούς  
πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες, οἱ Ἑβραῖοι ἀπαγόρευαν τήν ἀνάγνωσή  
του σέ ἀναγνώστες πού ἦταν μικρότεροι ἀπό 30 χρονῶν<sup>24</sup>.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τόν προφήτη Ἰεζεκιήλ στίς 23 Ἰουλίου.

#### ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Βλ. Ἐρνοκευτική καί Ἠθική Ἐγκυκλοπαίδεια, τόμος 6ος, Ἀθῆνα 1965, σ. 746.
2. Βλ. Dr. William Smith, *Dictionary of the Bible; comprising its antiquities, biography, geography, and natural history*, Vol. 1, (rev. and ed. H.B. Hackett, D.D), Ed. Houghton, Mufflin and Company, Cambridge 1883, σ. 797.
3. Βλ. *Encyclopaedia Judaica* (vol. 6), Fred Skolnik (Editor in Chief) and Michael Berenbaum (Executive Editor), 2nd edition, Macmillan Reference USA, Detroit 2007, σ. 635.
4. Leo G. Perdue, *The Blackwell Companion to the Hebrew Bible*, Blackwell publishers, Massachusetts 2001, σ. 363.
5. «καί ἐλάλησα πρὸς τόν λαόν τό πρωῖ, ὅν τρόπον ἐνετειλάτο μοι, καί ἀπέθανεν ἡ γυνή μου ἐσπέρας...» (Ἰεζ. κδ'18).
6. «πέμπτη τοῦ μηνός τοῦτο τό ἔτος τό πέμπτον τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ βασιλέως Ἰωακείμ» (Ἰεζ. α'2).
7. Niels Peter Lemche, *Historical Dictionary of Ancient Israel*, The Scarecrow Press, Lanham, Maryland, and Oxford 2004, σ. 125.
8. Ὁ ποταμός Χοβάρ βρισκόταν κοντά στήν Βαβυλώνια πόλη τῆς Νιππούρ (σήμερα Νου-  
φάρ στήν Ἀφράκ τοῦ Ἰράκ). Στίς ὄχθες αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ ὑπῆρχε τό χωρίο Τελαβίβ (στήν  
Ἀκκαδική γλῶσσα τό *nār kab(b)aru/i* μεταφραζόταν ὡς πολύ πλατύ, μεγάλο, ἀνοικτό κανάλι).  
Μᾶλλον ἐπρόκειτο γιά τό Βασιλικό Κανάλι τοῦ Ναβουχοδονόσορα, ὁ ὁποῖο ἔκωνε τούς ποτα-  
μούς Τίγρη καί Εὐφράτη.
9. «Ὁ Ἰεζεκιήλ τύπον φέρει τοῦ Χριστοῦ κατά πολλά καί ἄρξη θεωρεῖν τοῦτο ἐν τοῖς προ-  
ομιόις τῆς προφητείας ... Ταῦτα καί περὶ τοῦ Χριστοῦ γέγραπται, ὅτε ἦν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἐν

τῆ ἀιχμαλωσίᾳ ταύτῃ ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου, ὅτε Ἰησοῦς ἦν ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, καὶ ὅτε ἠνοίχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί. Τὰ δὲ τριάκοντα ἔτη τὰ ἐν τῇ προφητείᾳ κατὰ τὸ αἰσθητὸν ἐστὶν ὁ χρόνος τῆς ζωῆς τοῦ προφήτου· τῆς δὲ ἀιχμαλωσίας ἀφ' οὗ κατήλθον πέμπτον ἔτος. Ἀλλὰ μὲν κατὰ τὴν προσηγορίαν καὶ σύμβολον ἔχει τοῦ Χριστοῦ Ἰεζεκιήλ, ὃς ἐρμηνεύεται “κράτος Θεοῦ”. Καὶ τὸ, “υἱὲ ἀνθρώπου”, εἰς ἀναγωγὴν τοῦ κρηματίσαντος υἱοῦ ἀνθρώπου» (Ἰωριγένους, Ἐκλογαὶ εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ, PG 123, 768-769).

10. «Eo enim mense, qui apud Romanos Ianuarius nuncupatur, baptismum Domini factum esse cognoscimus, qui est mensis quartus ab anno novo iuxta supputationem Hebraeorum» PG 13, 673. Ἐνῶ ὁ Ἰωριγένης ἔγραψε στὰ ἑλληνικὰ διασώθηκε μόνο ἡ λατινικὴ μετάφραση ὁλόκληρου τοῦ ἔργου. Ἡ μετάφραση τοῦ πῶ πάνω λατινικοῦ χωρίου εἶναι: «Ἀφοῦ ἐμεῖς γνωρίζουμε ὅτι ἡ Βάπτισμα τοῦ Κυρίου πραγματοποιήθηκε τὸ μῆνα πού οἱ Ρωμαῖοι ὀνομάζουν Ἰανουάριο, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ τέταρτος μῆνας τοῦ νέου ἔτου, σύμφωνα μέ τὸν ἑβραϊκὸ ὑπολογισμό».

11. Ἰεζ. α'5.

12. Sfantul Grigories cel Mare, *Omili la Iezechiel*, μεταφρ. Elena Sima καὶ Peana Ingrid Bauer, Ἐκδ. Doxologia, Ἰάσιο 2015, σ. 70 ● «Quod in medio ejus dicitur, sie electi sive ignis, nil obstat intelligi, quia quatuor haec animalia, sancti scilicet evangelistae, et ex ejusdem Domini incarnatione ad fidei virtutem solidati sunt, ent in igne persecutionis multis tribulationibus afflicti» (Sancti Gregorii Magni, *Homiliae in Hiezichielem*, PL 76, 802).

13. Sfantul Grigories cel Mare, ὁ.π., σ. 71-73 ● PL 73, 803.

14. Sfantul Grigories cel Mare, ὁ.π., σ. 129-130 ● PL 76, 834.

15. Alexandru Mihaila, *Introducere in Vechiul Testament*, Ἐγχειρίδιο Θεολογικῆς Σχολῆς, Βουκουρέστι 2008, σ. 160-161.

16. Βλ. Δαν. ιβ'.

17. John Barton, John Muddiman, *The Oxford Bible Commentary*, Oxford University Press, New York 2001, σ. 558.

18. Στὸ ἑβραϊκὸ κείμενο ἡ λέξη πού χρησιμοποιεῖται εἶναι πνοή, ἄνεμος (-ρούαχ). Εἶναι ἡ ἴδια ρίζα τῆς λέξης πού χρησιμοποιεῖται καὶ στὴ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου (Γεν. β'7).

19. Γρηγορίου Ἐπισκόπου Νύσσης, Περί ψυχῆς καὶ ἀναστάσεως ὁ λόγος, ὁ λεγόμενος, τὰ Μακρίνια, PG 46, 136.

20. Ἰωάννου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Χρυσοστόμου, *Εἰς τὸν Ἅγιον Ἱερομάρτυρα Βαβύλαν*, PG 50, 531.

21. John Barton, John Muddiman, ὁ.π., σ. 560.

22. Θεοδώρητου, Ἐπισκόπου Κύρου, Ἐρμηνεία τῆς προφητείας τοῦ θεοῦ Ἰεζεκιήλ, PG 81, 1233, τόμος ιστ', κεφ. μδ'.

23. Sfantul Ambrozie, *Scrieri*, col. PSB, vol. 53, Scrisoarea 42, Ambrozie, Sabin, Vassian, și ceilalți, fratelui prea iubit de Comnul, Papa Syriciu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Romane, Βουκουρέστι 1994, σ. 202-203 ● PL 16, 1126.

24. Studiul Vechiului Testament, Ediția a IV-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca 2006, σ. 217.

Διάκονος ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΤΕΪ





Πρωτοπρεσβύτερου Ἰωάννη Κ. Ἰωάννου

## Ο ΔΑΝΙΗΛ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΦΗΤΙΚΟ ΤΟΥ ΧΑΡΙΣΜΑ

*Ἡ προφήτης Δανιήλ καί ἡ λειτουργική ζωή.*

**Α**νεπαίσθητα κάποιος χριστιανός πού συμμετέχει στά ἐκκλησιαστικά δρώμενα καί ἀκολουθίες, μέ τό ἄκουσμα καί μόνο του ὀνόματος τοῦ προφήτη Δανιήλ, μεταφέρεται νοερά στήν ὁμορφη καί ἐμβληματική ἐκείνη ἀκολουθία τοῦ πρωϊνοῦ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Στήν Ἑσπερινή δηλαδή Θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου γιά τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, ὅπου παρεμβάλλονται πρῖν ἀπό τήν ψαλμωδία τῆς στιχολογίας τοῦ ἀποστολικοῦ ἀναγνώσματος μέ τό ἐφύμνιο: «*Ἀνάστα ὁ Θεός, κρίνων τήν γῆν...*», οἱ ὁμορφες προφητείες γιά τήν Ἀνάσταση. Οἱ προφητείες αὐτές ἐπιστεγάζονται μέ τόν περίφημο Ὑμνο τῶν Τριῶν Παίδων πού συνέγραψε στό τρίτο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου του ὁ Δανιήλ καί εἶναι ἀπό τούς ὁμορφότερους πού ἀκούγονται, ἐπισφαγίζοντας τήν πανηγυρική ἐκείνη ἀκολουθία μέ τό ἐφύμνιο: «*Τόν Κύριον ὑμνεῖτε καί ὑπερυψοῦτε, εἰς πάντας τούς αἰῶνας*». Καί ἄν ὁ ἀναγνώστης καί οἱ ψάλτες ἀποδίδουν σωστά καί βυζαντινά τό μέλος, σέ γεμίζει ἱερή κατάνυξη καί συγκίνηση. Συναισθήματα πού μένουν ἀνεξίτηλα στίς καρδιές μας σέ βαθμό πού νά ἀναμένουμε μέ νοσταλγία τήν ἐπόμενη φορά πού θά ζήσουμε τίς ἀκολουθίες αὐτές.

Ἀλλά καί κάθε φορά πού διαβάζεται στίς ἐκκλησίες μας ἡ εὐχή τῶν κολλύβων σέ ἐορταζόμενο ἅγιο, τό μυαλό μας περιστρέφεται στήν περιγραφή πού κάνει ὁ προφήτης Δανιήλ γιά τούς Τρεῖς Παῖδες στήν Βαβυλώνα: «ὁ τοῖς σπέρμασι τούς Τρεῖς Παῖδας καί Δανιήλ, τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἄβροδιαίτων λαμπροτέρους ἀναδείξας».

Ἀναφέρεται ἡ εὐχή μέ ὁμορφο καί ποιητικό λόγο στους Τρεῖς Παῖδες καί τόν Δανιήλ, πού ἀνεδείχθησαν λαμπρότεροι καί πιά ρωμαλέοι σέ σωματικά καί πνευματικά χαρίσματα, μέ πρόσωπο πού ἔλαμπε ἀπό εὐεξία ἐπειδή μέ τήν χάρη τοῦ Θεοῦ νήστευαν μέ ψημένους σπόρους (τά κόλλυβα), μένοντας πιστοί στίς πατρογονικές τους παραδόσεις, σέ σχέση μέ τούς ὑπόλοιπους ἐκπαιδευόμενους νέους, τούς «ἀβροδιαίτους», πού ἔτρωγαν δηλαδή βασιλικές τροφές.

Δέν εἶναι τυχαία τέλος, πού πολύ τιμητικά καί χαρακτηριστικά ἡ Ἡ΄ Ὠδή σέ κάθε κανόνα τοῦ Ὁρθρου, εἶναι ἀφιερωμένη στό θαυμαστό γεγονός τῶν «ἐν καμίνῳ παίδων», ὅπου οἱ Τρεῖς Παῖδες, ρίχτηκαν μετά τήν ἄρνησή τους νά προσκυνήσουν τό ἄγαλμα τοῦ βασιλέως. Μέ θεϊκή ἐνέργεια διασώζονται δι' Ἀγγέλου ἀπό τίς πύρινες φλόγες καί ἀπο-

λαμβάνουν ξανά, μέ βασιλική διαταγή, τήν θέση πού τούς ἀρμόζει στό βασίλειο. Ὁ ἅγιος Ἰππόλυτος, σχολιάζοντας τό θαῦμα, λέει πώς τό τέταρτο πρόσωπο στήν κάμινο, δέν ἦταν ἀπλά ἄγγελος Κυρίου ἀλλά ὁ ἴδιος ὁ Μεσσίας Χριστός πρό τῆς ἐνανθρωπήσεώς Του. Αὐτόν, λοιπόν, πού οἱ Ἰουδαῖοι δέν ἀναγνώρισαν οὔτε μετά τήν ἐνανθρώπισή Του, τόν ἀναγνωρίζουν προκαταβολικά τά ἔθνη διά τοῦ Ναβουχοδονόσορος.

### *Σύντομη βιογραφία.*

Ὁ προφήτης Δανιήλ τιμᾶται ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας στίς 17 Δεκεμβρίου καί εἶναι ἕνας ἀπό τούς τέσσερις μεγάλους προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Γεννήθηκε στήν Ἄνω Βηθρά καί ἔζησε στά τέλη τοῦ 7ου μέ τίς ἀρχές 6ου π.Χ. αἰῶνα. Ἀνῆκε στή φυλή τοῦ Ἰούδα καί καταγόταν ἀπό τή βασιλική οἰκογένεια τοῦ Δαβίδ (Δανιήλ α΄3-6). Τό ὄνομά του σημαίνει «ὁ Κύριος εἶναι ὁ κριτής μου».

Ὁ Δανιήλ σέ νεαρή ἡλικία ὀδηγήθηκε μαζί μέ τούς γονεῖς του αἰχμάλωτος στή Βαβυλώνα τό 605 π.Χ. μετά τήν κατάληψη τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπό τόν βασιλιά τῶν Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσορ. Ἐκεῖ ὁ βασιλιάς ἀναγνώρισε τά πολλά φυσικά καί πνευματικά χαρίσματα τοῦ Δανιήλ καί μαζί μέ ἄλλα τρία παιδιά, τόν Ἀνανία, τόν Ἀζαρία καί τόν Μισαήλ, ἀναιράφηκαν καί σπούδασαν στήν βασιλική αὐλή. Ἐπειδή ἡ ἀπόδοσή τους στίς σπουδές ἦταν ἄριστη, ὅταν ἐνηλικιώθηκαν ὁ βασιλιάς τούς τοποθέτησε σέ ἀνώτερες θέσεις τοῦ παλατιοῦ (Δανιήλ α΄ 5 καί α΄ 18-19), ἀλλάζοντας μάλιστα καί τά ὀνόματά τους, ὀνομάζοντας τόν Δανιήλ Βαλτάσαρ, τόν Ἀνανία Σεδράχ, τόν Μισαήλ Μισάχ καί τόν Ἀζαρία Ἀβδεναγῶ.

### *Τό προφητικό χάρισμα.*

Ἐπειδή ὁ Δανιήλ καί οἱ φίλοι του ἀποφάσισαν νά κρατήσουν τίς πατρογονικές τους παραδόσεις (Μωσαϊκό Νόμο) μέ ὅποια θυσία χρειαστεῖ, ἀνταμείφθηκαν ἀπό τόν Θεό μέ πλούσια χαρίσματα, ἐνῶ ὁ Δανιήλ πῆρε ἀπό νεαρή ἡλικία τό χάρισμα τῆς προφητείας καί τῆς κατανόησης καί ἐρμηνείας ὁραμάτων καί ὀνείρων (Δανιήλ α΄17).

Ὅταν ὁ βασιλιάς Ναβουχοδονόσορ κάλεσε τούς μάντις καί τούς σοφούς τῆς Βαβυλώνας νά τοῦ ἐρμηνεύσουν ἕνα σημειολογικό ὄνειρο πού τόν βασάνιζε καί ἐκεῖνοι ἀπέτυχαν, τότε προσέφυγε στόν Δανιήλ καί ὁ Προφήτης ἔδωσε τήν ἐξῆς ἐρμηνεία: τά τμήματα τοῦ ἀγάλματος μέ τά διάφορα ὑλικά ἀντιπροσωπεύουν τίς διάφορες ἐπίγειες βασιλεῖες, μέ ἀρχή τό βαβυλωνιακό κράτος. Τό κράτος αὐτό, ὅπως καί τά ὑπόλοιπα βασίλεια πού θά ἀκολουθήσουν (Μῆδοι καί Πέρσες, Μ. Ἀλέξανδρος, Πτολεμαῖοι καί Σελευκίδες), θά συντριβοῦν ἀπό τό Θεό τοῦ οὐρανοῦ, πού θά ἀναστήσει ἄλλο βασίλειο (τοῦ Μεσσία) καί θά θρυμματίσει ὅλες τίς ἄλλες βασιλεῖες, ἐνῶ τό ἴδιο θά παραμείνει αἰώνιο. Ὁ Δανιήλ κέρ-

δισε τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ βασιλιά καὶ τοποθετήθηκε ὡς διοικητὴς τῆς Βαβυλώνας (Δανιὴλ β΄ 48) καὶ ἀργότερα ἀνέλαβε καὶ ἄλλες κυβερνητικές θέσεις.

Ἐργότερα ὁ τελευταῖος βασιλιάς τῆς Βαβυλώνας Βαλτάσαρ, θέλησε νὰ χρησιμοποιοῦσε τὰ ἱερά σκεύη τοῦ Ναοῦ, πού εἶχε κλέψει ὁ Ναβουχοδονόσορ. Ὅλοι τότε εἶδαν μέ κατάπληξη καὶ τρόμο ἓνα χέρι νὰ γράφει στὸν τοῖχο τρεῖς ἀκατανόητες λέξεις. Ὁ βασιλιάς κάλεσε καὶ πάλι ὅλους τοὺς μάγους καὶ τοὺς συμβούλους του γιὰ νὰ ἐξηγήσουν τὴ γραφή, χωρὶς ἀποτέλεσμα. Μόνο ὁ προφήτης Δανιὴλ μπόρεσε νὰ ἐρμηνεύσει τίς λέξεις πού βασικά προανήγγελλαν τὴν ἄμεση καταστροφή τοῦ βαβυλωνιακοῦ κράτους ἀπὸ τοὺς Μήδους καὶ τοὺς Πέρσες. Μετά ἀπ' αὐτό, ὁ Δανιὴλ ἀνακηρύχθηκε ὡς ὁ τρίτος ἄρχοντας τοῦ βασιλείου (Δανιὴλ ε΄ 29), ἐνῶ τὸ ὄραμα ἐκπληρώθηκε τὸ ἴδιο βράδυ καὶ ἡ Βαβυλώνα ἀλώθηκε ἀπὸ τοὺς Πέρσες (539 π.Χ.).

#### *Πατὴρ τῆς ἀποκαλυπτικῆς φιλολογίας.*

Ὁ Δανιὴλ ὡς προφήτης δίκαια χαρακτηρίστηκε καὶ ὡς «ὁ πατὴρ τῆς ἀποκαλυπτικῆς φιλολογίας». Λόγω τῆς ἄρνησής του νὰ συμμετέχει σέ ὀποιοδήποτε λατρευτικό τυπικό τῶν Βαβυλωνίων, ἀλλὰ καὶ τῆς σταθερῆς προσήλωσής του στό Μωσαϊκό νόμο, ὁ Θεός τόν ἀνταμείβει μέ προφητικά χαρίσματα. Ἐνῶ στό πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου του τόν βλέπουμε νὰ καταξιώνεται ὡς ἐρμηνευτὴς τῶν ἐνυπνίων τοῦ Ναβουχοδονόσορα, στό δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου του (κεφ. 7-12) συναντοῦμε τίς ὁράσεις τοῦ Προφήτη γιὰ τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν.

Ἐτσι ἡ αἰωνιότητα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἀποτελεῖ κέντρο τῆς διδασκαλίας τοῦ Προφήτη. Στὴν ἐξουσία τοῦ Θεοῦ ὑπάγονται τὰ πάντα. Ἡ ἔλευση τοῦ Μεσσία, τοῦ «Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου», ὡς σωτὴρα τοῦ κόσμου, μᾶς προσφέρει μιά ἀνεκτίμητη προφητεία περὶ τῶν ἐσχάτων καὶ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν. Ἀναφερόμενος στά ἔσχατα κάνει λόγο γιὰ τὰ φοβερά θηρία πού θὰ κυριεύσουν τόν κόσμο μέ ἀποκορύφωμα τὴν ἔλευση, ἀλλὰ καὶ τὴν συντριβὴ (διὰ πυρᾶς) τοῦ ἀντίχριστου.

Στὶς ἀνψυχίες τοῦ προφήτη Δανιὴλ σέ σχέση μέ τὴν ἀπολύτρωση τοῦ ἐβραϊκοῦ λαοῦ καὶ κατ' ἐπέκταση τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, τὴν ἀπάντηση δίνει ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ Ἄρχάγγελος Γαβριήλ, ὅτι δηλαδή ὁ Μεσσίας θὰ δώσει τέλος, ὅχι πλέον στὴν ἐθνικὴ αἰχμαλωσία τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ στὴν πνευματικὴ αἰχμαλωσία τῆς ἁμαρτίας. Τέλος, ὁ Θεός θὰ χαρίσει σέ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα νέο ἔμψυχο Ναό, δηλαδή τὸν Ἰησοῦ Χριστό καὶ τὴν Ἐκκλησία του.

Πρωτοπρεσβύτερος ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ  
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός



*Κωνσταντίνου Κυριακίδη*

## ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΣ ΜΙΧΑΙΑΣ, ΙΩΗΛ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΙ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΤΟΥΣ



έρα από τούς μεγάλους καί γνωστούς προφήτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπάρχουν καί οἱ δώδεκα λεγόμενοι μικροί προφῆτες. Οἱ δώδεκα αὐτοί προφῆτες, ἢ ἀλλιῶς τό δωδεκαπρόφητο, περιέχει δώδεκα μικρά σέ ἕκταση βιβλία πού ἀποδίδονται σέ διαφορετικούς προφῆτες καί παρά τή διαφορά στο μέγεθος ἀπό τούς «μεγάλους» προφῆτες, ἔχουν τήν ἴδια θρησκευτική ἀξία μέ αὐτούς. Ἡ συλλογή αὐτή διαμορφώθηκε τήν ἐποχή τῆς Σοφίας Σειράχ. Τρεῖς ἀπό τούς δώδεκα αὐτούς προφῆτες εἶναι καί οἱ προφῆτες Μιχαίας, Ἰωήλ καί Ζαχαρίας. Κοινό χαρακτηριστικό τους, ὅπως θά δοῦμε στή συνέχεια, ὅτι προφητεύσαν εἴτε τή Τριαδικότητα τοῦ Θεοῦ, εἴτε τό Ἅγιο Πνεῦμα ἢ τήν ἔλευση τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀποσπάσματα τῶν προφητειῶν τους περιέχονται στήν Καινή Διαθήκη.

### ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΜΙΧΑΙΑΣ

Ἡ πρῶτος στίχος τοῦ βιβλίου τοῦ προφήτη Μιχαία προσδιορίζει τόν προφήτη ὡς «Μιχαία τοῦ Μορεσήθ» (μιά κώμη ἢ χωριό στή νότια Ἰουδαία) καί γράφει ὅτι ἔζησε κατά τίς βασιλεῖες τῶν Ἰωθάμ, Ἄχασ καί Ἐζεκία, δηλαδή περίπου κατά τό δεύτερο μισό τοῦ 8ου αἰώνα π.Χ. Εἶναι δηλαδή σύγχρονος τοῦ προφήτη Ἡσαΐα. Ἡ δράση τοῦ Μιχαία ἀντιστοιχεῖ στήν ἐποχή τῆς καταστροφῆς τῆς Σαμάρειας τό 721 π.Χ. Ὁ Μιχαίας στό ἀ΄2-7 ἐρμηνεύει αὐτό τό ἱστορικό γεγονός: Ἡ Σαμάρεια, γράφει, καταστράφηκε ἀπό τόν Θεό ἐξαιτίας τῶν ἀμαρτιῶν τῆς εἰδωλολατρίας, τῆς καταπιέσεως τῶν φτωχῶν καί τῆς καταχρήσεως ἐξουσίας. Τό κείμενο τοῦ βιβλίου εἶναι σχετικά σύντομο καί διαιρεῖται σέ τέσσερα μέρη. Κατηγορεῖ γιά θρησκευτικά καί ἠθικά σφάλματα τούς πλούσιους σφετεριστές, τούς ἄδικους καί λάτρες τοῦ χρήματος. Καταγγέλλει τήν ἀρπαγή γῆς καί οἰκιῶν. Ἀγγέλλει μέ βεβαιότητα τή δυστυχία ἀφοῦ ὁ Γιαχβέ δικάζει τό λαό του καί τόν βρίσκει ἔνοχο. Ἡ τιμωρία ἔχει ἀποφασιστεῖ. Προαναγγέλλεται καταστροφή τῆς Σαμάρειας, τῶν πόλεων τοῦ Νότου καί τῆς Ἱερουσαλήμ. Στή συνέχεια ὁμῶς ὅλων αὐτῶν προφητεύει τήν ἐλπίδα, ἀφοῦ ἀγγέλλει τή γέννηση ἑνός εἰρηνικοῦ βασιλιά στή Βηθλεέμ. Ὁ προφητικός του λόγος ἀναφέρει μέ ἀκρίβεια τή τοποθεσία τῆς γέννησης τοῦ Ἰησοῦ ἐνῶ ταυτόχρονα ἐπιβεβαιώνει ὅτι τό παιδί πού θά γεννηθεῖ εἶναι ὁ προαιώνιος Θεός. Ἡ Βηθλεέμ, μιά ἀπό

τίς μικρότερες πόλεις του Ἰσραήλ, θά εἶναι αὐτή στήν ὁποία θά γεννηθεῖ ὁ Θεάνθρωπος. Εἶναι πραγματικά ἐκπληκτικό πού ἡ προφητεία αὐτή εἶναι τόσο συγκεκριμένη καί ξεκάθαρη, ἐφόσον ὀρίζει ἀνάμεσα στίς ἑκατό περίπου τότε πόλεις του Ἰσραήλ τήν ἀσήμαντη Βηθλεέμ σάν τήν γενέτειρα του σωτήρα καί ταυτοχρόνως φροντίζει νά ξεκαθαρίσει ὅτι ἡ Βηθλεέμ γιά τήν ὁποία ἀναφέρεται ἡ προφητεία εἶναι ἡ Ἐφραθά, δηλαδή αὐτή πού εἶναι κοντά στήν Ἱερουσαλήμ καί ὄχι ἡ ὁμώνυμη πόλη στό βορρᾶ τῆς Ἰουδαίας. Στήν Καινή Διαθήκη, τό κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιο παραθέτει αὐτό ἀκριβῶς τό ἀπόσπασμα του βιβλίου του Μιχαία πού ἀναφέρεται στή γέννηση του Μεσσία στή Βηθλεέμ: *οὕτως γάρ γέγραπται διά του προφήτου: Καί σύ, Βηθλεέμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σου γάρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τόν λαόν μου τόν Ἰσραήλ* (Ματθ. β' 5-6 / Μιχ. ε' 1). Ἐπίσης, στό ἴδιο Εὐαγγέλιο, ὁ Ἰησοῦς παραφράζει στίχο του Μιχαία ὅταν προειδοποιεῖ ὅτι οἰκογένειες θά δικαστοῦν ἐξαιτίας του: *ἦλθον γάρ δικάσαι ἄνθρωπον κατά του πατρός αὐτοῦ καί θυγατέρα κατά τῆς μητρός αὐτῆς καί νύμφην κατά τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, καί ἐχθροί του ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοί αὐτοῦ.* (Ματθ. 1' 35-36 / Μιχ. ζ' 6).

#### ΠΡΟΦΗΤΗΣ ἸΩΗΛ

Ὁ προφήτης Ἰωήλ, εἶναι ἓνας ἀπό τούς δώδεκα μικρούς λεγόμενους προφήτες, προφήτευσε ὅταν βασιλιάς στή φυλή του Ἰούδα ἦταν ὁ Ἰωᾶς (878 - 838 π.Χ.). Ὁ Ἰωήλ προεῖδε τήν ἐμφάνιση του Ἁγίου Πνεύματος τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, γι' αὐτό καλεῖται ἐπίσης «Προφήτης τῆς Πεντηκοστῆς». Οἱ περισσότεροι ἐρευνητές συγκλίνουν στήν ἀποψη ὅτι ἔζησε μετά τή Βαβυλώνιο αἰχμαλωσία, μεταξύ 500 καί 400 π.Χ. καί ἐδρασε στήν Ἰουδαία ὅπου καί γεννήθηκε μέ ἐπίκεντρο τήν Ἱερουσαλήμ. Εἶναι συγγραφέας του ὁμώνυμου βιβλίου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, γνωστό ἀπό τήν περιγραφή τῆς τρομερῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἀκρίδων στήν Ἰουδαία, πού θεωρήθηκε ὡς προμήνυμα τῆς ἡμέρας τῆς κρίσης του Γιαχβέ. Τό προφητικό του βιβλίο τό διακρίνει ὕφος ποιητικότητας, περίκομπο, ζωηρό καί ἀποτελεῖ κόσμημα τῆς ἑβραϊκῆς φιλολογίας. Λέει περί μετανοίας: *«Καί νῦν λέγει Κύριος ὁ Θεός ὑμῶν ἐπιστρέψατε πρός με ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν καί ἐν νηστεία καί ἐν κλαυθμῷ καί ἐν κοπετῷ καί διαρρήξατε τάς καρδίας ὑμῶν καί μή τά ἱμάτια ὑμῶν καί ἐπιστρέψατε πρός Κύριον τόν Θεόν ὑμῶν, ὅτι ἐλεήμων καί οἰκτίρμων ἐστί, μακρόθυμος καί πολυέλεος»* (Ἰωήλ, β' 12-13). Καί τώρα, λέει ὁ Κύριος καί Θεός σας: Ἐπιστρέψτε μέ μετάνοια σ' ἐμένα μέ ὅλη σας τήν καρδιά, μέ νηστεία καί μέ δάκρυα μετανοίας. Σχίστε τίς καρδιές σας ἀπό πόνο μετανοίας καί συναίσθηση τῆς ἐνοχῆς σας, καί ὄχι τά ἐνδύματά σας. Ἐπιστρέψτε στόν Κύριο καί Θεό σας, διότι αὐτός εἶναι ἐλεήμων καί οἰκτίρμων, μακρόθυμος καί πολυέλεος. Τό προφητικό βιβλίο του Ἰωήλ, ἀποτελεῖται ἀπό τρία κεφάλαια, πού ἐκεῖ μέσα προφητεύει τήν ἔκχυση τῶν δωρεῶν του Ἁγίου Πνεύματος (Πράξ. στί 17) στή χριστιανική

ἐκκλησία, καθώς επίσης καί τά σημεῖα, πού θά προηγηθοῦν τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου. Συνέγραψε τό ὁμώνυμο βιβλίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, πού διαιρεῖται σέ δύο μέρη. Στό πρῶτο μέρος (κεφ. α΄ καί β΄), μέ ζωηρές εἰκόνες, ἔντονος περιγραφές καί ποιητικές ἐκφράσεις, ἱστορεῖ τή φοβερή ἐπιδρομή τῶν ἀκριδῶν στήν Ἰουδαία. Παρακινεῖ ἱερεῖς καί λαό σέ εἰλικρινή μετάνοια καί θερμή προσευχή πρὸς τόν Θεό γιά νά ἐπιτύχουν ἀπαλλαγὴ ἀπό τή μάστιγα καί καιρούς εὐημερίας. Στό δεύτερο μέρος (κεφ. γ΄ καί δ΄) προαναγγέλλει τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «ἐπὶ πᾶσαν σάρκα» (σέ κάθε ἄνθρωπο). Στή συνέχεια προαναγγέλλει τήν κρίση ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐθνῶν, τήν ὁποία ὁ δίκαιος Κριτής θά κάνει στήν κοιλάδα Ἰωσαφαί, τή λύτρωση τοῦ Ἰσραὴλ καί τή συντριβὴ ὅλων τῶν ἐχθρῶν του. Τήν προφητεία τοῦ Ἰωὴλ περὶ ἐκκύσεως τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ ὡς προαγγελία τῆς ἔλευσης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, συνέδεσε σέ κήρυγμά του στήν Ἱερουσαλήμ, ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, παρουσία καί τῶν λοιπῶν ἔντεκα Ἀποστόλων (Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, κεφ. β΄ 16-21): *Σταθεῖς δέ Πέτρος σὺν τοῖς ἔνδεκα ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς· ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι γάρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ τοῦτο ἔστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωὴλ· καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός, ἐκκεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται· καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκκεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύουσι. καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα πρὶν ἢ ἔλθειν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται.*

#### ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Ὁ προφήτης Ζαχαρίας εἶναι ὁ ἐνδέκατος τῆς σειρᾶς τῶν μικρῶν λεγομένων προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Καταγόταν ἀπὸ τό γένος τοῦ Ἰσραὴλ καί τή φυλὴ τοῦ Λευῖ. Ὑπάρχει ἡ ἀποψη, ὅτι ὁ προφήτης Ζαχαρίας ἀνῆκε σέ ἱερατικό γένος καί ἦταν ἱερεὺς καί ὁ ἴδιος ἀλλὰ αὐτὸ δέν μπορούμε νά τό ξέρουμε. Κατὰ τὴν ἰουδαϊκὴ παράδοση, ὁ Ζαχαρίας καί ὁ Ἀγγαῖος ἦταν μέλη τῆς Μεγάλῃς Συναγωγῆς, ἡ ὁποία ὄρισε τόν Κανόνα τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἀσχολήθηκαν δέ καί μέ τὴν τακτοποίηση τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, καί συνέθεσαν ἢ ἀναθεώρησαν ψαλμούς. Ἦταν αὐτὸς πού μέ τόν προφήτη Ἀγγαῖο, παρότρυναν τοὺς Ἰουδαίους, ὅταν αὐτοὶ τό 537 μὲ 536 π.Χ. ἐπέστρεψαν στήν Ἰουδαία, νά συνεχίσουν τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ πού εἶχε

διακοπεῖ. Σέ μιά δύσκολη περίοδο γιά τόν Ἰουδαϊκό λαό, μιά περίοδο ἀπελπισίας λόγω ἔλλειψης χρημάτων γιά τήν ἀνοικοδόμησι τοῦ ναοῦ ἀλλά καί τῆς ἴδιας τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐμφανίστηκε ὁ Ζαχαρίας δίνοντας ἐλπίδα καί θάρρος στους Ἰουδαίους μέσω τοῦ κηρύγματός του, προμηνύοντας τήν ἔλευση τοῦ Μεσσία καί τήν ἀποκατάστασι τοῦ λαοῦ ἀπό Αὐτόν. Παρά τό σύντομο τῆς δράσης του, τό Δεκέμβριο τοῦ 520 π.Χ. τίθεται πανηγυρικά ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Ναοῦ καί τό 515 π.Χ. τελοῦνται τά ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ. Ἔτσι οἱ προφητεῖες του περί ἀνοικοδομήσεως τοῦ Ναοῦ ἐκπληρώθηκαν, ἡ προφητεία βρῆκε τεράστια ἀπίκηση στή συνείδησι τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, μέ ἀποτέλεσμα νά γίνεται λόγος ὅτι ὁ Ζαχαρίας καί ὁ Ἀγγαῖος ὑπῆρξαν οἱ πῖο «πετυχημένοι» προφῆτες ὁλόκληρου τοῦ Ἰσραήλ.

Στό βιβλίον τοῦ Ζαχαρία υπάρχουν πολλά χωρία πού ἀναφέρονται στόν Τριαδικό Θεό, στό Ἅγιο Πνεῦμα καί στήν ἔλευση τοῦ Μεσσία Χριστοῦ. Ἄς δοῦμε μόνο μερικά. Στό δεύτερο κεφάλαιο γράφει: *τέρπου καί εὐφραίνου, θύγατερ Σιών, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι καί κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, λέγει Κύριος. καί καταφεύξονται ἔθνη πολλά ἐπὶ τόν Κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καί ἔσονται αὐτῷ εἰς λαόν καί κατασκηνώσουσιν ἐν μέσῳ σου, καί ἐπιγνώσῃ ὅτι Κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέστειλέ με πρὸς σέ καί κατακληρονομήσει Κύριος τόν Ἰούδαν, τήν μερίδα αὐτοῦ ἐπὶ τήν ἀγίαν, καί αἰρετεῖ ἔτι τήν Ἱερουσαλήμ εὐλαβεῖσθω πᾶσα σὰρξ ἀπό προσώπου Κυρίου, ὅτι ἐξεγήγερται ἐκ νεφελῶν ἀγίων αὐτοῦ. Τέρπου, λοιπόν, καί εὐφραίνου, κόρη μου Σιών, διότι ἐγὼ ἔρχομαι καί θά κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, λέγει ὁ Κύριος. Τότε ἔθνη πολλά θά πιστέψουν στόν Κύριο καί θά γίνουν λαός Του! Μέχρι τότε μόνον οἱ Ἰουδαῖοι ἦταν λαός τοῦ Θεοῦ. Ὁ Προφήτης ὅμως διαβλέπει τήν χρυσή μεσσιανική ἐποχή καί τήν παρουσιάζει. Ἐπίσης ἀναφέρει ὅτι «Κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέστειλέ με». Μιλᾷει ὁ Γιαχβέ καί λέει ὅτι κάποιος ἀπέστειλε τόν Γιαχβέ! Εἶναι φανερό ὅτι μιλάμε γιά τουλάχιστο δύο πρόσωπο πού φέρουν τό ὄνομα Γιαχβέ! Φανερό ὅτι ὁ Γιαχβέ Πατέρας ἔχει στείλει τόν Γιαχβέ Υἱό. Ἐπίσης, πῖο κάτω στό δεύτερο κεφάλαιο γράφει: *Πάντες λοιπόν οἱ ἄνθρωποι ἄς σταθοῦν μετ' εὐλαβείας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου διότι ἠγέρθη ἐκ τοῦ θρόνου Του καί κατέβη ἐκ τῶν ἱερῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ πρὸς ἡμᾶς. Δέν εἶναι ἐδῶ ἐμφανής ἡ ἀναφορά στήν ἐνσάρκωσι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ;**

Στό τρίτο κεφάλαιο ὁ Ζαχαρίας γράφει τή δεύτερη ὑπόσχεσι τοῦ Θεοῦ: *«Ἰδοὺ ἐγὼ θά παρουσιάσω ἐν καιρῷ τόν Δούλο μου Μεσσίαν ὅμοιον με ἀνατολή ἡλίου διά τήν μέλλουσαν ἀποκατάστασι τοῦ Ἰσραήλ». Ὁ Μεσσίας θά ἐξαφανίσει τήν ἁμαρτία τοῦ Ἰσραήλ καί τό ἔλεος Του θά ἐπεκταθεῖ σέ ὅλα τά ἔθνη ἀφοῦ αὐτά θά ἐνσωματωθοῦν στόν Ἰσραήλ καί θά ἀποτελέσουν ἀργότερα τόν νέο λαό τοῦ Θεοῦ, τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.*

Στό 7ο κεφάλαιο γράφει: καί ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν λέγων: *«τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ κρῖμα δίκαιον κρίνετε καί*

ἔλεος καὶ οἰκτιρῶν ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ χήραν καὶ ὄρφανόν καὶ προσήλυτον καὶ πέννητα μὴ καταδυναστεύετε, καὶ κακίαν ἕκαστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μὴ μνησικακεῖτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν καὶ ἠπειθήσαν τοῦ προσέχειν καὶ ἔδωκαν νῶτον παραφρονούντα καὶ τὰ ὦτα αὐτῶν ἐβάρυναν τοῦ μὴ εἰσακούειν καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἔταξαν ἀπειθῆ τοῦ μὴ εἰσακούειν τοῦ νόμου μου καὶ τοὺς λόγους, οὗς ἐξαπέστειλε Κύριος παντοκράτωρ ἐν Πνεύματι αὐτοῦ ἐν χερσὶ τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν· καὶ ἐγένετο ὀργὴ μεγάλη παρὰ Κυρίου παντοκράτορος καὶ ἔσται ὃν τρόπον εἶπε καὶ οὐκ εἰσήκουσαν, οὕτως κεκράζονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω, λέγει Κύριος παντοκράτωρ καὶ ἐκβαλῶ αὐτοὺς ἐκ διοδευόντος καὶ ἐξ ἀναστρέφοντος· καὶ ἔταξαν γῆν ἐκλεκτὴν εἰς ἀφανισμόν». Καὶ ἐδῶ, μιλάει ὁ Γιαχβέ μία σέ πρώτο πρόσωπο, καὶ μία σέ τρίτο γιὰ τὸν Γιαχβέ, καὶ μάλιστα ἐδῶ φανερώνεται καθαρά καὶ τὸ τρίτο πρόσωπο τῆς Θεότητας, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

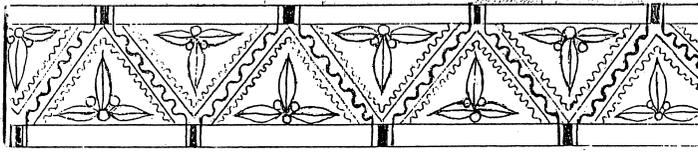
Ἄκόμη, ὁ Ζαχαρίας προφήτευσε τὴν θριαμβευτικὴ εἴσοδο τοῦ Ἰησοῦ στὴν Ἱερουσαλήμ γιὰ τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων, καὶ γιὰ τὸ ποσό πού πλήρωσαν οἱ Ἀρχιερεῖς στὸν Ἰούδα σάν τίμημα γιὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Διδασκάλου. Στὸ ἕνατο κεφάλαιο ἀναφέρει: *Χαῖρε ὑπερβολικά, θυγατέρα Σιών, ἀλάλαζε θυγατέρα Ἱερουσαλήμ, νά ὁ βασιλιάς σου ἔρχεται σέ σένα, αὐτός εἶναι δίκαιος καὶ πρᾶος, καὶ κάθεται ἐπάνω σ' ἓνα γαϊδούρι, κι ἐπάνω σέ ἓνα πουλᾶρι γιοῦ ὑποζυγίου (Ζαχ. θ' 9). Ἡ ἐκπλήρωση τῆς προφητείας περιγράφεται στά κατά Λουκᾶν Εὐαγγέλιο: *Καὶ τό ἔφεραν στὸν Ἰησοῦ καὶ κάθισε ἐπάνω του. Καὶ ἐνῶ πορευόταν, ἔστρωναν ἀπό κάτω τὰ ἱμάτιά τους στὸν δρόμο (Λουκ. ιθ' 35, 36).**

Τέλος στό δωδέκατο κεφάλαιο, *«Καὶ θέλω ἐκκέει ἐπὶ τὸν οἶκον Δαβὶδ καὶ ἐπὶ τοὺς κατοίκους τῆς Ἱερουσαλήμ, Πνεῦμα χάριτος καὶ ἰκεσιῶν. Καὶ θέλουσιν ἐπιβλέψει πρό Ἐμέ, τὸν ὁποῖον ἐξεκέντησαν. Καὶ θέλουσι πενήθει δι' Αὐτόν, ὡς πενήθει τις διὰ τὸν μονογενῆ (αὐτοῦ)». Ἐκάθαρη ἀναφορὰ στὸν Χριστό. Ἄς δοῦμε πῶς τό ἐρμηνεύει ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης στὴν Καινὴ Διαθήκη: «καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει: “ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν”» (Ἰωάν. ιθ' 37). Ἀποδίδει ὁ Ἰωάννης ἐδῶ σαφέστατα στὸν Χριστό, τὰ λόγια αὐτά πού λέει ὁ Γιαχβέ στὸν Ζαχαρία γιὰ τὸν ἑαυτό Του: («θέλουσιν ἐπιβλέψει πρὸς Ἐμέ, τὸν ὁποῖον ἐξεκέντησαν»)!*

Ἐν κατακλείδι, νά σημειώσουμε ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ ἐδάφια καὶ προφητεῖες πού δείχνουν τὴν Τριαδικότητα τοῦ Θεοῦ ἢ προφητεύουν τὴν ἔλευση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μὲ θαυμαστό τρόπο στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὁ Θεός εἶχε φανερώσει μέσω τῶν προφητῶν, τὴν ζωὴ τοῦ ἀναμενόμενου Μεσσία, τοῦ Ἰησοῦ. Προφητεῖες οἱ ὁποῖες ἐκπληρώθηκαν στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Θεολόγος



Ἄνδρέα Κυριακοῦ

## ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ



σοι ζοῦν ἀπό κοντά τήν ἐκκλησιαστική ζωή καί μετέχουν στίς ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας γνωρίζουν εὐκολά ὀνόματα προφητῶν ὅπως τοῦ Ἡσαΐα, τοῦ Ἱερεμία, τοῦ Δανιήλ, τοῦ Ἰωνᾶ κ.ο.κ. Ὅμως ὅποιος μελετήσει πιό προσεκτικά κι ἐπισταμένως τό λόγο τοῦ Θεοῦ κι ἐντυφήσει στίς Γραφές θά ἀνακαλύψει κι ἄλλους ἄσημους προφήτες, ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ πού μετέφεραν τίς ἐντολές του στούς ἀνθρώπους καί προέλεγαν τά μέληλοντα. Ἐδῶ θά ἀναφερθοῦμε ἀπλῶς σέ τρεῖς ἀπ' αὐτούς.

### 1. Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΑΝΑΓΕΛΛΕΙ ΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Στό βιβλίό τῶν Κριτῶν (α'8) ἀναφέρεται ὅτι ὁ λαός τοῦ Ἰσραήλ λόγω τῶν ἁμαρτιῶν του καί τῆς ἀποστασίας του ἀπό τό ζῶντα Θεό ταλαιπωρήθηκε ἀπό τό γειτονικό λαό τῆς Μαδιάμ, πού ἐρχόταν καί θέριζε τούς καρπούς τῶν κόπων του. Τότε «ἐπιώχευσεν Ἰσραήλ σφόδρα ἀπό προσώπου Μαδιάμ» (Κρ. α'6). Κάποτε οἱ Ἰσραηλίτες μετενόησαν γιά τήν ἀποστασία τους. Καί «ἐβόησαν οἱ υἱοί Ἰσραήλ ἀπό προσώπου Μαδιάμ» (Κρ. α'7). Ὁ δέ Θεός εἶδε τήν εἰλικρινή τους μετάνοια καί «ἐξαπέστειλε Κύριος ἄνδρα προφήτην πρὸς τούς υἱούς Ἰσραήλ» (Κρ. α'8). Τό ὄνομα τοῦ προφήτη αὐτοῦ, τοῦ θείου ἀπεσταλμένου δέν μᾶς τό παραδίδει τό ἱερό κείμενο. Μᾶς διασώζει ὅμως τό κήρυγμά του πρὸς τούς Ἰσραηλίτες. Τό κήρυγμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ δέν τούς καίδεύει ἰ' αὐτιά, εἶναι αὐτόχρομα ἐλεγκτικό. «Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός Ἰσραήλ ἐγώ εἰμι ὃς ἀνήγαγον ὑμᾶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου καί ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐξ οἴκου δουλείας ὑμῶν καί ἐρρυσάμην ὑμᾶς ἐκ χειρός Αἰγύπτου καί ἐκ χειρός πάντων τῶν θλιβόντων ὑμᾶς καί ἐξέβαλον αὐτούς ἐκ προσώπου ὑμῶν καί ἔδωκαν ὑμῖν τήν γῆν αὐτῶν καί εἶπα ὑμῖν ἐγώ Κύριος ὁ Θεός ὑμῶν οὐ φοβηθήσεσθε τούς θεούς τῶν Ἀμορραίων ἐν οἷς ὑμεῖς κάθησθε ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. Καί οὐκ εἰσακούσατε τῆς φωνῆς μου» (Κριτ. α'9-10). Ὁ ἀνώνυμος προφήτης οὐσιαστικά φέρνει τόν ἐπιλήσιμονα λαό ἐνώπιον τῶν εὐθυνῶν του. Μέ τό στόμα του ὁ Θεός θυμίζει στούς ἀχάριστους Ἰουδαίους τίς εὐεργεσίες του, ὅτι δηλαδή τούς γλύτωσε ἀπό τή δουλεία τοῦ Φαραῶ κι ἔδωξε τά βάρβαρα ἔθνη τῆς γῆς Χαναάν καί τούς τήν ἔδωσε γιά νά τήν ἀπολαμβάνουν. Ἡ συμφωνία τοῦ Θεοῦ μέ τό λαό του ἦταν σαφής· αὐτός θά τούς προστάτεε κι αὐτοί θά τόν ὑπάκουαν.

Μέ τό ἐλεγκτικό αὐτό κήρυγμα ὁ Θεός προαναγγέλλει ὅτι, λόγω τῆς

μετάνοιάς τους, θά τούς προστατέψει. Γι' αυτό εὐθύς ἀμέσως ὁ γνωστός κριτής Γεδεών ἐμφανίζεται στό προσκήνιο καί νικᾷ κατά κράτος τούς Μαδιανίτες μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ.

## 2. Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΕΠΙΤΙΜΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟΒΟΑΜ

Ὄταν βασιλεύει στό Βόρειο βασίλειο (αὐτό τοῦ Ἰσραήλ) ὁ Ἱεροβοάμ ὁ Θεός ἀπέστειλε ἀπό τήν Ἰουδαία στή Βαιθήλ, ὅπου πῆγε νά θυσιάσει ὁ Βασιλιάς, ἕνα ἄγνωστο προφήτη γιά νά τοῦ ἀναγγεῖλει ὅτι ὁ Θεός ἀποστρέφεται τίς θυσίες του, λόγω τοῦ συγκρητισμοῦ τόν ὁποῖο καλλιεργούσε συστηματικά. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἄφοβος ἀπευθύνεται στό θυσιαστήριο καί τοῦ λέγει ὅτι ὁ Ἰωσίας θά σφάζει ἐκεῖ ὅλους τούς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων. Καί γιά νά δείξει ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι ἀληθινά διατάζει τό θυσιαστήριο νά σχιστεῖ στή μέση, μέ ἀποτέλεσμα νά κυθεῖ ἡ στάκτη ἀπό τίς θυσίες. Ὁ Ἱεροβοάμ σήκωσε τό χέρι καί διέταξε νά συλλάβουν τόν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ. Ἀμέσως τό χέρι του ἔμεινε ξερό καί τό θυσιαστήριο γκρεμίστηκε. Ἐντρομος ὁ Βασιλιάς ἰκετεύει τόν Προφήτη νά μεσιτέψει στό Θεό ὥστε νά ἰαθεῖ. Ὁ Προφήτης προσεύχεται καί ἡ ἀνταπόκριση τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄμεση. Ὁ Ἱεροβοάμ γιαιτρεύεται καί ζητεῖ νά φιλοξενήσει τόν Προφήτη καί νά τοῦ χαρίσει δῶρα. Ὅμως ὁ Προφήτης ἔχει λάβει ἐντολή ἀπό τό Θεό νά μή φάγει, οὔτε νά πιεῖ ἀλλά νά ἐπιστρέψει στήν Ἰουδαία ἀπό ἄλλο δρόμο.

Κατά τήν ἐπιστροφή του ἕνας γέρος προφήτης πού κατοικεῖ στή Βαιθήλ τόν προσκαλεῖ στό σπίτι του καί τόν καλεῖ νά φάει. Ὁ προφήτης πού ἦλθε ἀπό τήν Ἰουδαία, ἐνθουμούμενος τή θεία ἐντολή, ἀρνίεται κι ὁ γέρος τοῦ λέει ψέματα ὅτι ἄγγελος Κυρίου τοῦ εἶπε νά τόν εἰδοποιήσει νά ἀποδεχθεῖ τή φιλοξενία του. Ὁ Ἰουδαῖος προφήτης δείχνει μιᾶ ἀκατακρήριστη ὀλιγωρία καί ὑποκύπτει στό ψέμα. Περιφρονεῖ τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ καί ἀποδέχεται τή φιλοξενία τοῦ ψεύτη καί πονηροῦ γέρου.

Τότε ὁ τελευταῖος, ἔχοντας, αὐτή τή φορά, πραγματική πληροφορία ἀπό τό Θεό, ἀναγγέλλει τήν τιμωρία τοῦ ἀνυπάκουου προφήτη πού ἦλθε ἀπό τήν Ἰουδαία. Δέν θά ἐπιστρέψει στόν τόπο του, οὔτε θά ταφεῖ στόν τάφο τῶν προγόνων του. Θά θανατωθεῖ ἀπό λιοντάρι καθ' ὁδόν γιά τήν παρακοή του. «Ἐπικατάρατος ὁ ἐπιτελῶν τά ἔργα Κυρίου ἀμελῶς». Τό γεγονός αὐτό πραγματοποιεῖται σέ λίγο. Οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ, μᾶς λέει τό ἱερό κείμενο, δέν εἶναι διαπραγματεύσιμες, οὔτε τροποποιοῦνται κατά τό δοκοῦν. Ὁ ζῶν Θεός ἐπιτιμᾷ τόν προφήτη πού δέν ἐξετέλεσε τίς ἐντολές του στό ἀκέραιο.

## 3. Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΑΧΙΑ Ο ΣΙΛΩΝΙΤΗΣ ΚΙ Ο ΙΕΡΟΒΟΑΜ

Ὄταν ὁ Ἱεροβοάμ ἐπέστρεψε ἀπό τήν Αἴγυπτο ἀνέλαβε τή διακυβέρνηση τοῦ Βορείου βασιλείου. Τότε ἀρρώστησε τό μικρό του παιδί ὁ Ἄβιά. Ἐντρομος ὁ Βασιλιάς στέλλει τήν Αἴγυπτία γυναίκα του Ἄνω

γιά νά ρωτήσει τόν προφήτη Ἄχιά γιά τήν τύχη του. Τῆς παραγγέλλει νά πάρει μαζί της δῶρα γιά τόν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, ἄρτους καί κουλούρια, σταφίδες καί μιά στάμνα μέλι γιά τά παιδιά του. Τόν προφήτη Ἄχιά τόν γνώριζε ἀπό παλιά, ὅταν ὁ τελευταῖος τοῦ εἶχε ἀναγγεῖλει ὅτι θά γίνει βασιλιάς τῶν δέκα φυλῶν.

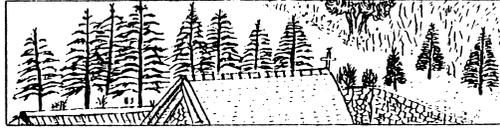
Ὁ Ἄχιά ὅταν ἀντίκρουσε τή γυναῖκα τοῦ Ἱεροβοάμ τῆς εἶπε χωρίς περιστροφes· τί μοῦ ἔφερες ἄρτους, κουλούρια, σταφίδες καί μέλι; Αὐτά δέν θά ἀλλάξουν τή βουλή τοῦ Θεοῦ. Πρίν νά γυρίσεις στά Σαριρά θά σοῦ ἀναγγεῖλουν ὅτι πέθανε τό παιδί. Τά γεγονότα ἐπιβεβαίωσαν τήν προφητική ρῆση.

Βλέπουμε ἐδῶ δύο δεδομένα: α') ὁ Προφήτης ἀναγγέλλει στόν Ἱεροβοάμ ὅτι θά γίνει βασιλιάς τῶν δέκα φυλῶν λόγω τῆς ἀπαράδεκτης συμπεριφορᾶς τοῦ γιου τοῦ Σολομῶντος Ροβοάμ. β') ὁ ἴδιος προφήτης ἀναγγέλλει στόν Ἱεροβοάμ τό θάνατο τοῦ μικροῦ του παιδιοῦ γιά νά τόν συνειτίσει ὥστε νά μὴν ἐπιδίδεται στή λατρεία τῶν ψεύτικων θεῶν τῆς Χαναάν. Παρά ταῦτα ὁ Ἱεροβοάμ οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ τό ἱερό κείμενο γιά νά ἐνισχύσει τήν ἐξουσία του ἔφτιαξε δυό χρυσές δαμάλες, μιά στή Βαιθήλ καί μιά στή Δάν καί δέν ἐπέτρεπε στούς Ἰσραηλίτες νά μεταβαίνουν στό Ναό τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπό φόβο μὴν τόν διώξουν ἀπό τή βασιλεία. Αὐτό τό γεγονός ὀδήγησε σταδιακά τοὺς κατοίκους τοῦ Βόρειου βασιλείου στό συγκρητισμό, μέ τελικό ἀποτέλεσμα τήν καταστροφή του ἀπό τοὺς Ἀσσυρίους.

Μιλώντας γιά τοὺς προφήτες αὐτοὺς συνοπτικά βλέπουμε τόν ἀνώνυμο προφήτη τῆς ἐποχῆς τῶν Κριτῶν νά ἐκτελεῖ κατὰ γράμμα τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Τό ἴδιο διαπιστώνουμε καί γιά τόν Ἄχιά. Γιά τό δεύτερο ἀνώνυμο προφήτη διαπιστώνουμε ἀπό τή μιά ἀπόλυτη ὑπακοή στό Θεό κι ἀπό τήν ἄλλη μιά συμπεριφορά πού φέρνει στό νοῦ τόν προφήτη Ἰωνᾶ. Ἄρα ἔχουμε ἓνα ἀνθρώπινο ὄν μέ ὅ,τι αὐτό συνεπάγεται, μέ τίς φωτεινές καί σκιερές του πλευρές κι ὄχι ἓνα ἀπλό φερέφωνο θείων ἐντολῶν.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ





Βασίλειου Χαλαλάμπους

## ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΨΕΥΔΟΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ

**Α**ναφερόμενος ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στο θαυμαστό γεγονός τῆς Μεταμόρφωσης τοῦ Χριστοῦ, ἐπισημαίνει τή βεβαίωση τῶν προφητειῶν τῶν προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. «Καί ἔχομεν βεβαιότερον τόν προφητικόν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καί φωσφόρος ἀνατειλῇ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν» (Β΄ Πέτρ. α΄19), γιά νά προσθέσει τό πολύ σημαντικό ὅτι «τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται» (Β΄ Πέτρ. α΄19).

Πολλές φορές στήν Καινή Διαθήκη συναντοῦμε νά καταγράφεται γιά ἓνα γεγονός τό ὁποῖο προεῖπε κάποιος προφήτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἢ προστιθέμενη φράση: «τότε ἐπληρώθη τό ρηθέν ὑπό τοῦ Προφήτου». Τό «ἔχομεν βεβαιότερον τόν προφητικόν λόγον» πού ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἰσχύει γιά τούς προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: Ὡσηέ, Ἀμός Μιχαίας, Ἰωήλ, Ὀβδιού, Ἰωνᾶς, Ναούμ, Ἀββακούμ, Σοφονίας, Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας, Μαλαχίας, Ἡσαΐας, Ἱερεμίας, Βαρούχ, Ἰεζεκιήλ καί Δανιήλ.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος λέγει γιά τούς προφῆτες ὅτι «ὑπό Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἄνθρωποι» (Β΄ Πέτρ. α΄21). «Πολυμερῶς καί πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεός λαλήσας τοῖς πατέράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ» (Ἑβρ. α΄1), γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στήν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή του. Δηλαδή κατά τούς χρόνους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὁ Θεός ἐλάλησε στούς πατέρες μας διά τῶν προφητῶν.

Πρέπει νά δοῦμε τήν παρουσία τῶν προφητῶν στά σωτηριολογικά πλαίσια. Ἀναφερόμενος ὁ Ἅγιος Βασίλειος ὁ Μέγας στούς προφῆτες ἐπισημαίνει ὅτι «ὁρῶσι οἱ προφῆται οὐ μόνον τά μέλλοντα ἀλλά καί τῶν παρόντων τά λανθάνοντα» (Migne, 30, 124).

Κατ' ἐξοχήν προφητικό βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη. Κατά τούς χρόνους τῆς Καινῆς Διαθήκης «ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ», ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Ὅταν ὁ Κύριος ἔβγαινε ἀπό τό Ναό καί ἓνας ἀπό τούς μαθητές του ἐθαύμασε τούς λίθους καί τίς οἰκοδομές, ὁ Χριστός προφητικά τοῦ εἶπε: «Βλέπεις ταύτας τάς οἰκοδομάς; οὐ μή ἀφελθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ μή καταλυθῇ» (Μάρκ. 13΄2).

Ἀκολουθῶς, ὅταν καθόταν ὁ Χριστός ἀπέναντι ἀπό τόν Ναό στό ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, τόν ρώτησαν καί ἴδιαν οἱ μαθητές του Πέτρος, Ἰάκωβος, Ἰωάννης καί Ἀνδρέας: «εἰπέ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καί τί τό σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι;» (Μάρκ. 14'23). Ὁ Χριστός τότε τοὺς ἐπέστησε τήν προσοχή, μήπως κάποιος τοὺς πλανήσῃ λέγοντας: «βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ» (Μάρκ. 14'5).

Τόνισε μάλιστα ὁ Κύριος, ὅτι «πολλοί γάρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι ἐγὼ εἰμί, καί πολλοὺς πλανήσουσιν» (Μάρκ 14'6). Λέγει μάλιστα ὁ Κύριος ὅτι, «ὅταν θά ἀκούσετε πολέμους καί ἀκοάς πολέμων, μή θροεῖσθε· δεῖ γάρ γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω τό τέλος» (Μάρκ. 14'7).

Τότε ὁ Κύριος προφητεύει ὅτι θά ἐξεγερθεῖ τό ἕνα ἔθνος ἐναντίον ἄλλου ἔθνους, θά γίνουν κατά τόπους σεισμοί καί θά ἐπικρατήσουν πείνες καί ταραχές. Καί ὅπως ἐξηγεῖ, αὐτά θά εἶναι οἱ ἀρχές τῶν ὠδίνων. Προφητεύει ὅτι θά τοὺς παραδώσουν σέ συνέδρια καί στίς συναγωγές θά τοὺς δείρουν καί θά σταθοῦν ἐνώπιον ἡγεμόνων καί βασιλέων καί θά μαρτυρήσουν γιά τόν Χριστό.

Προφήτευσε ἐπίσης ὁ Κύριος ὅτι θά παραδώσει εἰς θάνατον ὁ ἀδελφός τόν ἀδελφό καί ὁ πατέρας τό τέκνο. Αὐτό τό εἶδαμε σέ πολλοὺς μάρτυρες τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων. Χαρακτηριστική περίπτωση ἀποτελεῖ τό μαρτύριο τῆς Ἁγίας Βαρβάρας. Ἐπίσης προφήτευσε ὅτι θά ἐπαναστατήσουν τά τέκνα ἐναντίον τῶν γονέων τους καί θά τοὺς θανατώσουν. Πλῆθος μαρτύρων ἐπαλήθευσαν τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐκτός τῶν προφητῶν ὑπῆρχαν καί οἱ ψευδοπροφήτες, οἱ ὁποῖοι διέστρεφαν τήν ἀληθεία, τόσο κατά τοὺς χρόνους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅσο καί κατά τοὺς χρόνους τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὁ προφήτης Ἰερεμίας ὁμιλεῖ γιά τοὺς ψευδοπροφήτες τῆς Σαμαρείας, οἱ ὁποῖοι ἐπροφήτευσαν διά τῆς Βάαλ καί ἐπλάνησαν τόν Ἰσραήλ. «Καί ἐν τοῖς προφήταις Σαμαρείας εἶδον ἀνομήματα· ἐπροφήτευσαν διά τῆς Βάαλ καί ἐπλάνησαν τόν λαόν μου Ἰσραήλ» (Ἰερ. κγ'13), λέγει ὁ προφήτης Ἰερεμίας.

Οἱ ψευδοπροφῆτες δέν «προέλεγαν ψεύδη» μόνο, ἀλλά καί ἡ ζωή τους ἦταν ἀμαρτωλή. Ὄταν λέγει ὁ προφήτης Ἰερεμίας, ὅτι «ἐπλάνησαν τόν λαόν μου Ἰσραήλ», ἀναφέρεται καί στή συνέπεια αὐτῶν τῶν ψευδοπροφητειῶν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀντίθεος ἀμαρτωλή ζωή.

Ὁ προφήτης Ἰερεμίας ὁμιλεῖ γιά τήν ἀμαρτωλή ζωή τῶν ψευδοπροφητῶν, ἡ ὁποία ἐπίσης καταγράφει τόν ζόφο τῆς ψευδοπροφητείας. «Καί ἐν τοῖς προφήταις Ἱερουσαλήμ ἑώρακα φρικτά, μοικομένους καί πορευομένους ἐν ψεύδει καί ἀντιλαμβανομένους χειρῶν πονηρῶν τοῦ μή ἀποστραφῆναι ἕκαστον ἀπό τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς· ἐγενήθησάν μοι πάντες ὡς Σόδομα καί οἱ κατοικοῦντες αὐτήν ὡς Γόμορρα» (Ἰερ. κγ'14), λέγει ὁ προφήτης Ἰερεμίας. Παρομοιάζει ὁ προφήτης Ἰερεμίας τίς ἀμαρτωλές συνέπειες τῶν ψευδοπροφητειῶν αὐτῶν, ὡς

ἐκεῖνες τῶν Σοδόμων καί τῶν Γομόρρων.

Γιά τούς ψευδοπροφήτες τῶν χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης ὁμιλεῖ πρωτίστως ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός λέγοντας τά ἑξῆς: «Ἐγερθήσονται γάρ ψευδόχριστοι καί ψευδοπροφήται καί δώσουσι σημεῖα καί τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, καί τούς ἐκλεκτούς» (Μάρκ. 1γ'22).

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος στὴν Α΄ Ἐπιστολή, προτρέπει τούς Χριστιανούς νά προσέχουν ἀπὸ τούς ψευδοπροφήτες. «Ἀγαπτοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ὅτι ψευδοπροφήται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον» (Α΄ Ἰω΄. δ΄1), ἀναφέρει χαρακτηριστικά ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος.

Ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς ἀναφέρει γιὰ τούς ψευδοπροφήτες τά ἑξῆς: «Οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὰ αὐτὰ γάρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν» (Λουκ. ς'26). Ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Πέτρο μαθαίνουμε ὅτι «ἐγένοντο δέ καί ψευδοπροφήται ἐν τῷ λαῷ» (Β΄ Πέτρ. β΄1).

Ἀπὸ τίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων μαθαίνουμε ὅτι, ὅταν πῆγαν οἱ Ἀπόστολοι Βαρνάβας καί Παῦλος στὴν Πάφο «εὗρον τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον ᾧ ὄνομα Βαρϊσοῦς» (Πράξ. 1γ'6).

Τὸν ψευδοπροφήτην ὡς συνήγορον τοῦ ἀντιχρίστου καταγράφει ἡ Ἀποκάλυψις. «Καί εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καί ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καί ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα, ὡς βάρραχοι· εἰσὶ γάρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τούς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτούς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος» (Ἀποκ. 1ς'13-14).

Στὶς μέρες μας τὸ προφητικὸ χάρισμα ἐκλαμβάνεται ἀπὸ πολλούς διαφορετικά, μὲ ἀποτέλεσμα νά παρατηροῦνται πάμπολλες ἐρμηνεῖες. Ἡ σοβαρότητα προλαβαίνει τυχόν σκανδαλισμὸ καί τὴ σύγχυση πού προκαλεῖται στοὺς πιστούς.

Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα προφητικοῦ χαρίσματος στὸν αἰῶνα μας, ἀποτελεῖ ἡ προφητεία τοῦ Ὁσίου Παΐσιου γιὰ τὴν τουρκικὴ εἰσβολή στὴν Κύπρο 12 ἡμέρες πρὶν τὴν βάρβαρη εἰσβολή, ἡ ὁποία καταγράφεται στὸ βιβλίο «Γέρων Παῖσιος 1924-1994, Προφητεῖες τοῦ γ. Παΐσιου γιὰ Ἐθνικά Θέματα - Ἀλεξανδρούπολη 2014 (Ἐπιλογή κειμένων: Ἀνέστης Μαυροκέφαλος)», ἀναφέρεται τὸ ἑξῆς ἀπὸ τὸν κ. Τσέτο Χρήστο: «Κατάγομαι ἀπὸ τὸ Χιλιομόδι Κορινθίας. Εἶμαι ἀπόστρατος ἀξιωματικός, ἐπισμηναγὸς στὸ βαθμὸ. Τὴν 9η Ἰουλίου 1974 ἐπισκέφτηκα τὸν Γέροντα Παῖσιο στὸ κελί του. Καθίσαμε μαζί ἀρκετές ὥρες, σχεδὸν ὅλο τὸ ἀπόγευμα. Μιλήσαμε γιὰ ἀρκετὰ θέματα. Στὸ τέλος ἄρχισε νά μοῦ μιλάει γιὰ τὴν ἐπικείμενη ἀπόβαση τῶν Τούρκων στὴν Κύπρο. Ἦταν τόσο σαφής. Ἔβλεπε τὰ πράγματα σάν νά γίνονταν ἐκείνη τὴ στιγμή. Δηλαδή, ἔβλεπε τὰ πλοῖα νά πλησιάζουν στὸ λιμάνι

τῆς Κερύνειας καί τήν ἀποβίβαση τῶν τεθωρακισμένων στήν παραλία. Ἐβλεπε τόν τούρκικο στρατό καί τά αὐτοκίνητα νά προελαύνουν, ἔβλεπε τά χωριά πού κατελάμβαναν οἱ Τοῦρκοι, νά ἀδειάζουν. Ἐβλεπε τούς Τοῦρκους νά σκοτώνουν τούς Κυπρίους καί νά κάνουν διάφορα κακά. Τά διηγόταν μέ τέτοιο τρόπο, σάν νά ἦταν παρών. Μοῦ ἔκανε τρομερή ἐντύπωση. Ὄταν εἶδε ὅτι γινόταν πάλι σῶμα μέ σῶμα μέ τούς Κυπρίους, ὅταν χύθηκε τό πρῶτο αἷμα, ὁ Γέροντας σήκωσε τά χέρια στόν οὐρανό καί μέ δάκρυα στά μάτια εἶπε: «Κυριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον».

Αὐτό πού λέγει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὅτι «*πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται*» (Β΄ Πέτρ. α΄ 19), θά πρέπει νά τό ἔχει ὑπόψη του κάθε Χριστιανός, καθότι στίς μέρες μας ἔχει προκληθεῖ μεγάλη σύγχυση στους πιστούς, μέ τίς διάφορες ἐρμηνεῖες πού δίνονται εἰδικά γιά τίς προφητεῖες τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, οἱ ὁποῖες ἐρμηνεῖες κάποτε συγκρούονται.

Τό «*ὁ δέ προφητεύων ἄνθρωπος λαλεῖ οἰκοδομῆν*» (Α΄ Κορ. ιδ΄ 3), πού εἶπε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, θά πρέπει νά λαμβάνεται ὑπόψη, καθότι ὁ κλονισμός τῆς πίστες στίς περιπτώσεις ἐρμηνειῶν πού ἀποδεικνύονται «*εἰδῶλα λογισμῶν πλανωμένων*», κατά τή φράση τοῦ Ἁγίου Διαδόχου Φωτικῆς, δημιουργεῖ μεγάλο πρόβλημα.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Θεολόγος





Φώγιου Σχοινᾶ

## ΤΟ ΠΡΟΦΗΤΙΚΟ ΑΞΙΩΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ



ὁ προφητικό ἀξίωμα εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ τρία ἀξιώματα τοῦ Χριστοῦ· τὰ ἄλλα δύο εἶναι τὸ ἀρχιερατικό καὶ τὸ βασιλικό. Στὴν κυριολεκτικὴ ἔννοια τῆς λέξεως, προφήτης εἶναι αὐτός πού γνωρίζει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἀποκαλύπτει στοὺς ἀνθρώπους. Κατ' ἐξοχὴν προφήτης εἶναι ὁ ἐξαγγελτής τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Δευτερευόντως προφήτης εἶναι αὐτός πού ἀποκαλύπτει τὰ μέλλοντα νά συμβοῦν. «Προφήτης εἶναι ὁ διά θείας κλήσεως ὁμιλῶν ἀντί καὶ ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνακοινῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐστάλη, ὅσα ὁ Κύριος δι' ὑπερφυσικῆς ἐνεργείας, τοὺς προστάσσει καὶ τοὺς ἀποκαλύπτει. Κατὰ τὸν ἱερό Αὐγουστῖνον οὐδέν ἄλλο εἶναι ὁ προφήτης τοῦ Θεοῦ εἰ μὴ ἄγγελος τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους... Ὁ προφήτης ἀγγέλλει ὡσαύτως τὸ μέλλον, ἀλλὰ τὸ κοινόν τοῦτο νόημα εἶναι μόνον δευτερεῦον»<sup>1</sup>.

Τὸ τρισσόν ἀξίωμα τοῦ Κυρίου εἶναι, ὅπως ἤδη εἶπαμε, τὸ προφητικό, τὸ ἀρχιερατικό καὶ τὸ βασιλικό. Ὁ Χριστός ἐνώνει στό πρόσωπό του τὰ τρία αὐτὰ ἀξιώματα καὶ τὰ ἔχει λάβει ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ περιούσιου λαοῦ, τοῦ Ἰσραὴλ, στὸν ὁποῖο ἀπαντῶνται ξεχωριστὰ μεταξύ τους – καὶ ὡς ἓνα σημεῖο ἀντιμαχόμενα. Ὅπως γράφει ὁ Εὐσέβιος ὁ ἱστορικός, «Ὡς τούτους ἀπαντας τὴν ἐπὶ τὸν ἀληθῆ Χριστόν, τὸν ἔνθεον καὶ οὐράνιον Λόγον, ἀναφορὰν ἔχειν μόνον ἀρχιερέα τῶν ὄλων καὶ μόνον ἀπάσης κτίσεως βασιλέα καὶ μόνον προφητῶν ἀρχιπροφήτην τοῦ Πατρὸς τυγχάνοντα. τούτου δι' ἀπόδειξις, τὸ μηδένα πω τῶν πάλοι διὰ τοῦ συμβόλου κεχρισμένων μήτε ἱερέων, μήτε βασιλέων, μήτε μὴν προφητῶν, τσαύτην ἀρετῆς ἐνθέου δύναμιν κτίσασθαι, ὅσων ὁ Σωτὴρ καὶ Κύριος ἡμῶν»<sup>2</sup>.

Ὁ Χριστός εἶναι ὁ μέγιστος καὶ ἀπόλυτος Ἀρχιερεὺς, ὁ μέγιστος καὶ ἀπόλυτος Προφήτης καὶ ὁ μέγιστος καὶ ἀπόλυτος Βασιλεὺς. Ὡς Ἀρχιερεὺς κατήλλαξε διὰ τῆς θυσίας Του τοὺς ἀνθρώπους μέ τὸν Θεό, ὡς Προφήτης ἐδίδαξε τὴν ἀληθῆ θεογνωσία καὶ ὡς Βασιλεὺς ἵδρυσε τὴν Ἐκκλησία, τὴν οὐράνια βασιλεία Του. Τὰ τρία αὐτὰ ἀξιώματα εἶναι στενά συνημμένα καὶ συνδεδεμένα μεταξύ τους καὶ μόνο γιὰ λόγους μεθοδολογικούς καὶ διδακτικούς διακρίνονται καὶ ἐξετάζονται χωριστά.

Τὸ προφητικό ἀξίωμα τοῦ Κυρίου μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὁ Θεός

λέγει στὸν Μωϋσῆ: «*Προφήτην ἀναστήσω αὐτοῖς ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ὡσπερ σέ καί δώσω τά ρήματα ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καί λαλήσει αὐτοῖς καθ' ὅτι ἄν ἐντείλωμαι αὐτῶ*» (Δευτερ. ιη'18). Ἐπίσης: «*Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ οὗ εἶνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καί τυφλοῖς ἀνάβλεψιν*» (\*Ἡσαΐας ξα'1 πρβ. Λουκ. δ'18-19). Ἐμφότερες οἱ προφητεῖες ἐφαρμόζονται στὸν Χριστό.

Στὴν Καινὴ Διαθήκη ὁ Χριστὸς παρουσιάζεται πολλές φορές ὡς ὁ προφήτης καὶ μέγιστος διδάσκαλος, ὡς ἀπεσταλμένος νά κηρύξει τὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἰδιαίτερα στὴν ἐπί τοῦ ὄρους ὁμιλία ἐμφανίζεται ὡς αὐθεντικός καὶ ἀπόλυτος ἐρμηνευτὴς καὶ συμπληρωτὴς τοῦ Θείου Νόμου. Ὁ σύγχρονός του Ἑβραϊκὸς λαὸς τὸν θεωρεῖ ὡς μέγα διδάσκαλο καὶ προφήτη: «*Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος ὡς οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος*» (\*Ἰωάν. η'12). Ὁμοίως καὶ οἱ μαθητὲς τοῦ ὀνομάζουν αὐτὸν διδάσκαλο/ραββί καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποδέχεται: «*Ὑμεῖς φωνεῖτε μοι ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ Κύριος καὶ καλῶς λέγετε· εἰμί γάρ*» (\*Ἰωάν. ιγ'13) καὶ ἀξιώνει: «*ὑμεῖς μὴ κληθῆτε καθηγηταί, εἷς γάρ ὑμῶν ὁ καθηγητὴς ὁ Χριστὸς* (Μαθ. κγ'10) καὶ «*εἷς γάρ ὑμῶν ἐστὶ ὁ διδάσκαλος, ὁ Χριστὸς*» (Μαθ. κγ'8) δηλώνοντας τὸ ἀπόλυτο τοῦ προφητικοῦ ἀξιώματος στὸ πρόσωπό Του.

Ὁ Χριστὸς αὐθεντικά δηλώνει ὅτι στὸ Πρόσωπό Του ὑποστασιάζονται ἡ ἀλήθεια, τὸ φῶς καὶ ἡ ζωή: «*Εγὼ εἰμί ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια*» (\*Ἰωάν. ιδ'6), «*Εγὼ εἰμί ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή*» (\*Ἰωάν. ια'25), «*Εγὼ εἰμί τὸ φῶς τοῦ κόσμου*» (\*Ἰωάν. η'12). Αὐτὲς οἱ διακηρύξεις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μοναδικές στὴν ἀνθρώπινη ἱστορία καὶ πού κανεῖς ἄλλος δέν ἐτόλμησε νά διακηρύξει γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, προέρχονται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἱστορικὸς ἄνθρωπος Ἰησοῦς ἦταν ὑποστατικά ἐνωμένος μετὰ τὸν Θεὸ Λόγο. Ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς καὶ ὁ Θεὸς Λόγος ἦσαν ἐνωμένοι ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως σὲ ἓνα Πρόσωπο/μία Ὑπόστασι. Δέν ἦταν ἄλλο πρόσωπο ὁ Ἰησοῦς καὶ ἄλλο ὁ Θεὸς Λόγος, ἀλλὰ ἓνα καὶ τὸ αὐτό, ὁ ἀδιαίρετος «εἷς» Ἰησοῦς Χριστὸς. Μάλιστα ὁ μακαριστὸς καθ. Παναγιώτης Τρεμπέλας θεωρεῖ ὅτι «ὁ Κύριος λόγῳ τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων εἶναι ὁ Ὑψιστος Προφήτης»<sup>3</sup>.

Ὡσαύτως καὶ ὁ μακαριστὸς καθ. Ἰωάννης Καρμίρης γράφει συναφῶς: «Ἡ τελειότης καὶ τὸ ἀπόλυτον τοῦ προφητικοῦ ἀξιώματος τοῦ Κυρίου δείκνυται καὶ ἐκ τούτου: ἐκ τῆς μοναδικῆς ἀξίας τοῦ προσώπου του διότι δέν εἶναι ἀπλῶς ἐξαιρετος διδάσκαλος ἢ ἐξαιρετικὸς ἐμπνευσμένος προφήτης τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλ' εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια, ὁ σαρκωθεὶς Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ μοναδικὴ πηγὴ πάσης σοφίας καὶ διδασκαλίας. Πᾶς διδάσκαλος διδάσκων ἀντλεῖ ἐξ ἀνθρωπίνης πηγῆς, πιστευῶν εἰς διδάγματα ἄλλων, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς ὡς προφήτης διδάσκει ἀντλῶν διδάγματα, ἐκ πηγῆς οὐκ ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ θείας, ἐκ τῆς ἰδίας θείας Πηγῆς, ἐνορῶν ἀμέσως ἐν αὐτῇ τῇ θείᾳ οὐσίᾳ, «ὅ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὅ ἐώρακαμεν μαρτυροῦμεν» λέγει πρὸς τὸν Νικόδημον ὁ

Ἰησοῦς (Ἰωάν. γ'11). Ἐνῶ οἱ Προφῆται τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐδίδασκον, προεφήτευον καί ἐποίουν θαύματα, οὐκ ἔξ ἰδίας, ἀλλά ὑπό τῆς τοῦ Θεοῦ κορηγουμένης εἰς αὐτούς δυνάμεως, ὁ Ἰησοῦς ἀντιθέτως ἐδίδασκεν, προεφήτευεν καί ἐποίει θαύματα, ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεως καί ἐξουσίας. Ἐνῶ λοιπόν οἱ Προφῆται ἐδίδασκον καί προεφήτευον περί τῆς ἀληθείας καί περί τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ὁ Κύριος μαρτυρεῖ ὅτι αὐτός εἶναι ἡ ἀλήθεια καί ἡ ὁδός, ἐνῶ οἱ Προφῆται ἔλεγον: *“τάδε λέγει ὁ Κύριος”* ὁ Ἰησοῦς λέγει: *“ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν”*<sup>4</sup>.

Κυριολεκτικῶς ὁ Χριστός εἶναι Θεός σαρκωθείς καί ὄχι ἄνθρωπος θεοποιηθείς. Ὅθεν δέν δεχόταν ἔξωθεν τὴν ἀποκάλυψη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλ' ἔσωθεν ἐκ τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως του μέ τόν Θεό Λόγο. Ἐδίδασκε καί προεφήτευε τά μέλλοντα, μολονότι ἡ ἀνθρώπινη φύση καθ' ἑαυτήν (ὅπως καί ὁ διάβολος) ἀγνοεῖ τό μέλλον, ὅμως διά τὴν καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν ἐγνώριζε, ὅχι χάριτι ἀλλά φύσει, τά πάντα. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός γράφει ἐπί τοῦ προκειμένου: *«Εἰ γάρ καί τῆς ἀγνοούσης τά μέλλοντα φύσεως ἦν, ἀλλ' ὅμως καθ' ὑπόστασιν ἐνωθεῖσα τῷ Θεῷ Λόγῳ πάντων τὴν γνῶσιν εἶχεν οὐ χάριτι ἀλλ', ὡς εἴρηται, διά τὴν καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν· ὁ αὐτός γάρ ἦν καί Θεός καί ἄνθρωπος»*<sup>5</sup>.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ κομιστής καί ἐξαγγελτής τῆς πλήρους καί τελείας Ἀποκαλύψεως γιά τόν Θεό, τόν κόσμο καί τόν ἄνθρωπο. Μετά ἀπό Αὐτόν δέν ὑπάρχει πληρέστερη Ἀποκάλυψη. Ὁ Χρῆστος Ἀνδρουτσος γράφει ἐπ' αὐτοῦ: *«Ἡ διδασκαλία αὐτοῦ εἶνε ἡ ἐπισφράγισις μέν καί τελείωσις τῆς ἀποκαλύψεως, ἡ ὑψίστη δέ καί οὐδεμίαν ἐπιδεχομένη τελείωσιν διδασκαλία. Μετά τόν Κύριον οὐδέν περί τοῦ θεοῦ ἀποκαλύπτεται, τό δέ ἅγιον Πνεῦμα τό σταλέν παρά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως ὁδηγήσῃ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, δέν ἀποκαλύπτει νέας ἀληθείας, ἀλλά διανοίγει τά ὄμματα τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς κατανόησιν καί ἀνάπτυξιν τῆς ὑπό τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλυφθείσης ἀληθείας»*<sup>6</sup>.

Ἡ τελειότητα τοῦ προφητικοῦ ἀξιώματος τοῦ Χριστοῦ ἔγκεται ἐπιπροσθέτως καί στήν πλήρη ἄρμονία καί συμφωνία τῆς διδασκαλίας μέ τὴν ζωή Του. Ὅ,τι ἔλεγε τό ἔπραττε. Ἦταν μέ τὴν κυριολεκτικὴ ἔννοια, *«δυνατός ἐν ἔργῳ καί λόγῳ»* (Λουκ. κδ'19). Ὁ μόνος ἄνθρωπος πού θά μπορούσε νά πεῖ γιά τόν ἑαυτό του, *«τίς ἐλέγχει με περί ἁμαρτίας;»* (Ἰωάν. η'46).

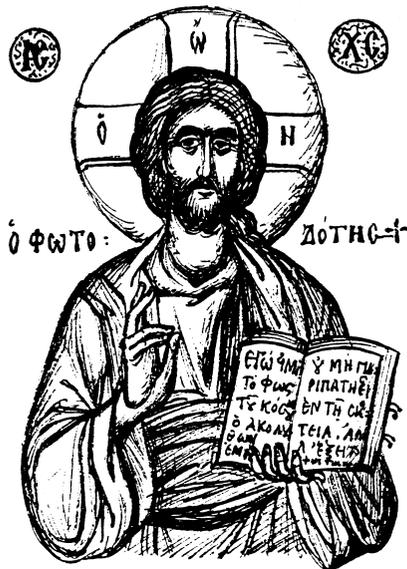
Ὁ Χριστός πέρα ἀπό τὴν διδασκαλία του γιά τόν Θεό, τόν ἄνθρωπο καί τόν ἠθικό νόμο προεῖπε καί τά μέλλοντα νά συμβοῦν σ' Αὐτόν, τό Πάθος, τόν Σταυρό, τόν θάνατο καί τὴν Ἀνάστασή Του· τά μέλλοντα νά συμβοῦν στόν Ἑβραϊκό λαό γιά τὴν ἀπειθεία καί σκληροκαρδία του, τὴν καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ· τά μέλλοντα νά συμβοῦν στόν κόσμο καί τά ἔσχατα τοῦ κόσμου, τόν Ἀντίχριστο καί τὴν Δευτέρα Παρουσία Του. Καί ἀπό αὐτῆς τῆς ἐπόψεως εἶναι ὁ ἀπόλυτος καί

ὑψιστος Προφήτης.

**ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:**

1. ΘΗΕ, τόμος 10ος, λήμμα Προφήτης, σελ. 681.
2. Εύσεβίου, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία*, 1, 3 PG 20, 72B.
3. Π. Ν. Τρεμπέλα, *Δογματική*, τόμος Β', ἔκδοσις δευτέρα, ἐκδ. Σωτήρ, Ἀθῆναι 1979, σελ. 154.
4. Ἰωάννου Καρμίρη, *Δογματική*, ἀνατύπωσις ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Φοιτητικοῦ Θεολογικοῦ Συνδέσμου τοῦ ἔτους 1964, Ἀθῆναι 1995, σελ. 254-255.
5. Ἰωάννου Δαμασκνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως* 36, II 22, 100-124, ἔκδ. Β. Kotter, τόμος II, Βερολίνο 1973.
6. Χρήστου Ἀνδρούτσου, *Δογματική*, ἔκδοσις δευτέρα, ἐκδοτικός οἶκος Ἀστήρ, Ἀθῆναι 1956, σελ. 208.

ΦΩΤΙΟΣ ΣΧΟΙΝΑΣ  
Διδάκτωρ Φιλοσοφίας





Μάλαμας Βέργου - Στυλιανού

## ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΙΣΑΒΕΤ



Ἅγιος Ζαχαρίας, πατέρας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστή, ἔζησε στά χρόνια τοῦ Ἡρώδη, βασιλιά τῆς Ἰουδαίας (πρὶν τό 20 π.Χ. - 39 μ.Χ.). Τό ὄνομα Ζαχαρίας στά ἑβραϊκά σημαίνει «ἐκεῖνος πού θυμᾶται τόν Κύριο καί ἐκεῖνον πού τόν θυμᾶται ὁ Κύριος». Καταγόταν ἀπό τόν οἶκο τοῦ ἀρχιερέως Ἀβιά, ἀπογόνου τοῦ Ἀαρών καί ζοῦσε στά Ἱεροσόλυμα μέ τήν γυναίκα του Ἐλισάβετ, ἀπόγονος καί αὐτή τοῦ Ἀαρών καί συγγενής τῆς Παναγίας. Κατά τή γνώμη τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Χρυσοστόμου, καθώς καί ἄλλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ζαχαρίας δέν ἦταν ἀπλός ἱερέας, ἀλλά ἀρχιερέας ἀφοῦ ἔμπαινε στά Ἅγια τῶν Ἁγίων. Οἱ δύο σύζυγοι πολιτευόντουσαν σύμφωνα μέ τίς θεῖες ἐντολές ἀλλά δέν εἶχαν ἀποκτήσει παιδί ἐνῶ εἶχαν φτάσει κι οἱ δύο σέ προχωρημένη ἡλικία. Ἡ ἄτεκνη θεωρούνταν ὄνειδος κατά τήν ἐποχή τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μιά καί ὅλοι εἶχαν ἐναποθέσει τίς ἐλπίδες τους στόν ἐρχομό τοῦ Μεσσία.

Ὁ Ζαχαρίας ὑπηρετοῦσε στόν Ναό, ὅταν τοῦ συνέβη ἓνα θαυμαστό γεγονός. Ἐνῶ βρισκόταν στά Ἅγια τῶν Ἁγίων καί πρόσφερε τή θυσία τοῦ θυμιάματος, παρουσιάστηκε μπροστά του ἄγγελος Κυρίου καί τοῦ εἶπε:

«Μή φοβάσαι, Ζαχαρία. Ἐκουσε ὁ Θεός τήν προσευχή σου. Ἡ γυναίκα σου, ἡ Ἐλισάβετ, θά γεννήσει γιό καί θά τόν ὀνομάσεις Ἰωάννη. Ἡ γέννησή του θά εἶναι χαρά γιά σένα ἀλλά καί γιά πολλούς ἀνθρώπους. Αὐτό τό παιδί θά γίνει σπουδαῖος ἄνθρωπος, ἀναγνωρισμένος ἀπό τόν ἴδιο τόν Κύριο. Θά ἔρθει πρὶν ἀπό τόν Μεσσία καί θά ἔχει δύναμη προφητική. Θά ἐτοιμάσει τίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων, γιά νά δεχθοῦν τόν Σωτήρα».

«Καί πῶς θά βεβαιωθῶ γι' αὐτό;» ἀμφέβαλε ὁ Ζαχαρίας.

«Ἐγώ εἶμαι γέρος κι ἡ γυναίκα μου σέ προχωρημένη ἡλικία».

Κι ὁ ἄγγελος ἀπάντησε: «Εἶμαι ὁ Γαβριήλ καί μ' ἔστειλε ὁ Θεός νά σου, ἀποκαλύψω τό σχέδιό Του. Ἀφοῦ ὅμως θέλεις σημάδι, σου λέω ὅτι θά μείνεις ἄφρονος μέχρι τήν ἡμέρα πού θά πραγματοποιηθοῦν ὅσα σου εἶπα, ἐπειδή δέν πίστεψες στά λόγια μου».

Ἐξω ὁ λαός περίμενε τόν ἱερέα καί ἀποροῦσαν γιατί ἀργοποροῦσε τόσο μέσα στόν Ναό. Ὅταν τέλος βγῆκε, δέν μπορούσε νά μιλήσει,

βγήκε στους προσκυνητές πού περίμεναν στο προαύλιο του Ναού αλλά δέν μπόρεσε νά τούς δώσει τή συνήθη εὐλογία. Μέ νοήματα τούς ἐξήγησε ὅτι τοῦ εἶχε συμβεῖ κάτι συγκλονιστικό. Ὅταν ἐπέστρεψε στό σπίτι του, ἡ Ἐλισάβετ ἔμεινε ἔγκυος καί μάλιστα ἔκρυβε γιά πέντε μῆνες τήν ἐγκυμοσύνη της λέγοντας «οὕτω μοι πεποιήκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπέιδεν ἀφελεῖν τό ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις».

Ἄμεσως λύθηκε ἡ γλῶσσα τοῦ προφήτη Ζαχαρία κι ἄρχισε πάλι νά μιλά καθαρά καί νά ὑμνεῖ καί νά δοξάζει τόν Θεό πού τόσο τόν εὐεργέτησε. Φωτισμένος μάλιστα ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα προφήτευσε ὅτι ὁ Θεός θά φανεῖ σάν Φῶς στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων πού βρίσκονται στή σκιά καί τό σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας. Αὐτό τό Φῶς θά ὀδηγήσει τούς πιστούς στόν δρόμο τῆς εἰρήνης. Αὐτό τό θαυμαστό γεγονός συνέβη στό Ζαχαρία, διότι ἦταν «δίκαιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενος ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καί δικαιοῦμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτος» (Λουκ. α΄ 6). Ἦταν, δηλαδή, δίκαιος, ἄμεμπτος ἀπό κάθε σοβαρή ἐνοχή μπροστά στό Θεό καί ζούσε σύμφωνα μέ τίς ἐντολές καί τά παραγγέλματα τοῦ Κυρίου.

Μετά τήν ὀλοκλήρωση τοῦ πέμπτου μήνα τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς Ἐλισάβετ, ἡ συγγενής της Μαρία, ἡ Παναγία, εἶχε ἐπίσκεψη ἀπό τόν ἀρχάγγελο Γαβριήλ καί τῆς ἔφερε τό χαρμόσυνο ἄγγελμα ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα θά τήν ἐπισκιάσει καί θά ἐρχόταν στόν κόσμο ὁ Ἰησοῦς. Κατόπιν ταξίδεψε γιά νά ἐπισκεφθεῖ τήν Ἐλισάβετ, ἔχοντας μάθει ἀπό τόν ἄγγελο ὅτι ἡ Ἐλισάβετ ἦταν στόν ἕκτο μήνα τῆς ἐγκυμοσύνης της, διότι «τίποτα δέν εἶναι ἀδύνατο γιά τόν Θεό». Μόλις ἀντίκρισε ἡ Ἐλισάβετ τήν Παναγία σκίρτησε τό βρέφος μέ ἀγαλλίαση μέσα της, ἡ πρώτη προφητεία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου! Ἡ Μαρία παρέμεινε περίπου τρεῖς μῆνες πρὶν νά ἐπιστρέψει στό σπίτι της.

Ἀφοῦ συμπληρώθηκαν οἱ ἡμέρες τῆς ἐγκυμοσύνης της, ἡ Ἐλισάβετ γέννησε ἀγόρι. Τήν ὄγδοη ἡμέρα κατά τήν περιτομή, μαζεύτηκαν ὅλοι οἱ συγγενεῖς καί φίλοι γιά νά δώσουν ὄνομα στό παιδί. Ὅλοι ἤθελαν νά τό ὀνομάσουν Ζαχαρία. Ἡ μητέρα τοῦ παιδιοῦ, φωτισμένη ἀπό τόν Θεό, εἶπε πῶς ἔπρεπε τό ὄνομά του νά εἶναι Ἰωάννης. Ὅλοι ἀπόρησαν, ἐπειδή τέτοιο ὄνομα δέν ὑπῆρχε στήν οἰκογένεια. Ρώτησαν καί τόν πατέρα τοῦ παιδιοῦ, πού μέχρι ἐκείνη τή στιγμή ἦταν βουβός. Ἐκεῖνος ζήτησε νά τοῦ δώσουν μιά πλάκα κι ἔγραψε ἐπάνω: «Ἰωάννης». Ὁ Ἅγιος Ζαχαρίας δόξασε τό Θεό γιά τό σχέδιο τῆς σωτηρίας Του προφητεύοντας τήν ἀποστολή τοῦ παιδιοῦ.

Ὁ προφήτης Ζαχαρίας εἶχε μαρτυρικό θάνατο καί ὅπως σημειώνει ὁ Συναξαριστής δύο ἦταν οἱ αἰτίες πού ὁ Ἡρώδης ὀργάνωσε τή δολοφονία του. Ἡ πρώτη αἰτία τοῦ μίσους τῶν Ἑβραίων ἦταν ὅτι ὁ προφήτης Ζαχαρίας κήρυττε μέ παρρησία τή Μαρία ὡς Θεοτόκο, ὅτι δηλαδή εἶναι συγχρόνως μητέρα καί Παρθένος. Ἐπιπλέον ὁ Ζαχαρίας κατά τόν καιρό τῆς βρεφοκτονίας προστάτησε τόν γιό τοῦ Ἰωάννη, νήπιο τότε

δυόμισι ἐτῶν καί τή γυναίκα του κρύβοντάς τους σέ ἓνα σπήλαιο πού ἦταν πέρα ἀπό τόν Ἰορδάνη ποταμό. Αὐτή ἦταν ἡ δεύτερη αἰτία, πού προκάλεσε τή δολοφονία του ἀπό Ἰουδαίους πού τόν κατεδίωξαν ὡς τό ἐσωτερικό τοῦ Ναοῦ. Ἐκεῖ τόν φόνευσαν μεταξύ Ναοῦ καί θυσιαστηρίου, στόν τόπο ὅπου εἶχε ὀρίσει νά βρίσκεται ἡ Παρθένος. Τό αἷμα του κύλησε ἕως τό ἐσωτερικό τοῦ θυσιαστηρίου καί οἱ ἱερεῖς ἐνταφίασαν τό σῶμα του στόν τάφο τῶν πατέρων του, στά Ἱεροσόλυμα.

Τό λείψανο τοῦ προφήτη Ζαχαρία βρέθηκε στά χρόνια τοῦ Θεοδοσίου τοῦ νέου τό 409 μ.Χ., στό χωριό Κοφάρ τῆς Ἐλευθερούπολης στήν Παλαιστίνη, ἀπό κάποιο ἄνθρωπο πού ὀνομαζόταν Καλήμερος. Φοροῦσε λευκό ἔνδυμα, μίτρα χρυσή στό κεφάλι καί σανδάλια χρυσά στά πόδια ὅπως βρισκόταν στό θυσιαστήριο, ὅταν λειτουργοῦσε στόν Θεό. Τό ἱερό λείψανο τοῦ προφήτη Ζαχαρία βρίσκεται τώρα στή Βενετία καί ἡ κἀρα του στήν Ἱερά Μονή Ἁγίου Νικολάου Σίντζας Ἀρκαδίας.

Ἡ εὔρεση τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ προφήτη Ζαχαρία ἐορτάζεται ἀπό τήν Ἐκκλησία μας τήν 11η Φεβρουαρίου ἐνῶ τιμᾶται καί στίς 5 Σεπτεμβρίου.

Ὁ Παπισμός τόν τιμᾶ ὡς Ἅγιο, μαζί μέ τήν Ἐλισάβετ, στίς 23 Σεπτεμβρίου. Εἶναι ἐπίσης σεβαστός ὡς προφήτης στό Ἡμερολόγιο τῶν Ἁγίων τῶν Λουθηριανῶν στίς 5 Σεπτεμβρίου. Στό Μωαμεθανισμό θεωρεῖται προφήτης καί ἀξιοσημεῖωτα εἶναι ὅσα ἀναφέρονται στό Κοράνιο γιά τόν Ἅγιο Ζαχαρία. Καθώς ἔφτασε στά γηραιά του, ἄρχισε νά ἀνησυχεῖ γιά τό ποιός θά συνέχιζε τό κήρυγμα τοῦ μηνύματος τοῦ Θεοῦ μετά τό θάνατό του καί ποιός θά ἀσκοῦσε τίς καθημερινές ὑπηρεσίες τοῦ ναοῦ μετά ἀπό αὐτόν. Προσευχόταν στόν Θεό γιά ἓναν γιό, τόσο γιά τόν ἑαυτό του ὅσο καί γιά τούς πιστούς ὥστε νά ὑπάρξει συνέχεια στήν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου. Ὁ Ζαχαρίας εἶχε καλό χαρακτήρα καί ἀρετή καί ἤθελε νά τά μεταφέρει στόν πνευματικό του κληρονόμο ὡς πολύτιμο θησαυρό. Ὅπως ἀναφέρει χαρακτηριστικά τό Κοράνι: «(Ὁ Ζαχαρίας προσευχήθηκε) Κύριέ Μου! Λοιπόν! Τά κόκαλά μου γίνονται ἀδύναμα καί τό κεφάλι μου λάμπει μέ γκρίζα μαλλιά, καί ποτέ δέν ἤμουν ἀγενής στήν προσευχή πρὸς σένα, Κύριέ μου... ὦ, δῶσε μου ἀπό τήν παρουσία Σου ἓναν διάδοχο πού θά κληρονομήσει τόν οἶκο τοῦ Ἰακώβ. Καί κάνε τον, Κύριέ μου, ἀποδεκτό (σέ σένα)». Φυσικά ὅλ' αὐτά δέν εἶναι παρά γενικολογίες πού δέν συγκρίνονται κἄν μέ τά ἱστορικά γεγονότα πού παραθέτει ὁ εὐαγγελιστής Λουκᾶς στό Εὐαγγέλιο, οὔτε μᾶς λένε τίποτε παραπάνω.

ΜΑΛΑΜΑ ΒΕΡΓΟΥ - ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ  
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός



Πρωτοπρεσβύτερου Μιχαήλ Εὐθυμίου

## Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΩΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ



ύρίσκεται στο μεθόριο τῆς Παλαιᾶς καί τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἀποτελεῖ τό ἐπισφράγισμα ὄλων τῶν προφητῶν καί εἶναι ὁ μέγιστος αὐτῶν. Εἶναι ὁ τελευταῖος καί μεγαλύτερος ἀπό τούς προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Αὐτό τό ἐπιβεβαίωσε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ὅταν εἶπε ὅτι «οὐκ ἐγήγερται μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν τοῦ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ» δηλ. δέν γεννήθηκε φυσιολογικός ἄνθρωπος σπουδαιότερος ἀπό τόν Ἰωάννη τόν βαπτιστή. Στήν Παλαιά θεωρεῖται ὡς «Προφήτης» καί ἀγγελιοφόρος τοῦ Θεοῦ, καί στήν Καινή ὡς «Πρόδρομος». Κι αὐτό γιατί μέ τό κήρυγμα καί τό ἔργο του ἐσήμανε τόν ἐρχομό τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Μετανοεῖτε, ἤγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» Ὁ προφήτης Ἑσαΐας τόν ὀνόμασε «φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ», πού καλοῦσε τό λαό: «ἐτοιμάσατε τήν ὁδόν τοῦ Κυρίου εὐθείας ποιεῖτε τās τρίβους αὐτοῦ». Ἔτσι προετοίμασε καί προλείανε τίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων γιά νά δεχθοῦν τό κήρυγμα τοῦ Κυρίου. Ἡ προφητική του ιδιότητα δέν ἐξανιλεῖται μέ τό νά διδάσκει τό λόγο τοῦ Θεοῦ, ἀλλά μέ τό νά προαναγγέλλει καί τελικά νά ὑποδεικνύει τό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας. Τό βάπτισμα τοῦ Προδρόμου ἦταν τύπος τοῦ βαπτίσματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, γι' αὐτό κι ὁ Ἰωάννης ἔλεγε: «Ἐγώ μέν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐτός βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (Μάρκ. α' 8).

Αὐτός ἀποτελοῦσε τόν Πρόδρομό Του, καθώς ὁ ἴδιος ὁ Χριστός διαβεβαίωνε τά πλήθη: «Οὗτός ἐστι περί οὗ γέγραπται, ἰδοὺ ἐγώ ἀποστέλλω τόν ἄγγελόν μου πρό προσώπου σου, ὅς κατασκευάσει τήν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου». Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης λέει γιά τόν Ἅγιο Πρόδρομο: «οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περί τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ, οὐκ ἦν ἐκεῖνος τό φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περί τοῦ φωτός».

Ὅταν εἶδε τόν Χριστό νά ἔρχεται πρὸς τό μέρος του, ἀναγνωρίζοντάς Τον εἶπε σιούς παρευρισκομένους: «Ἴδε ὁ ἀμνός τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός ἐστι περί οὗ ἐγώ εἶπον ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν».

Μετά τήν βάπτισμα τοῦ Κυρίου βεβαίωνε τά πλήθη: «τεθέσμαι τό Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστεράν ἐξ οὐρανοῦ, καί ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν: ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τό Πνεῦμα καταβαῖνον καί μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός

ἐστὶν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Καὶ γὰρ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ». Ἀπὸ τότε ἔστειλλε τοὺς μαθητὲς του στὸν ἴδιο τὸν Χριστό, γιὰ τὸν ὁποῖο τοὺς προετοίμαζε καιρὸ λέγοντάς τους ὅτι «ἐκεῖνον μὲν δεῖ αὐξάνειν, ἐμέ δέ ἐλαττοῦσθαι».

Ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του, ὁ Ἄνδρέας κι ὁ Ἰωάννης, ἀργότερα ἔγιναν μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ (Ἰωάν. α΄ 35-41).

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἦταν «τῆς μετανοίας ὁ κῆρυξ». Τὸ κήρυγμά του ἦταν κήρυγμα μετανοίας καὶ προετοιμασίας τῶν ἀνθρώπων νὰ δεκτοῦν τὸν Μεσσία καὶ Λυτρωτὴ Χριστό. «Μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». «Μετανοίας τὸν στάχυν, τῆς ἐρήμου ὁ στάχυς, κελεύει τοὺς ἀκάρπους ἐκφύειν», διαβάζουμε στοὺς Χαιρετισμοὺς τοῦ Προδρόμου.

Κάποτε ὠνόμασε τοὺς (ἀποτυχημένους) ὑπεύθυνους γιὰ τὴν κατήχηση τοῦ λαοῦ «γεννήματα φιδιῶν» καὶ τοὺς τόνισε πὼς ἂν δέν μετανοήσουν δέν θὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. «Τὸ τσεκούρι, ἔλεγε, βρίσκεται κίολας στὴ ρίζα τῶν δέντρων. Κάθε δέντρο πού δέν κάνει καλὸ καρπὸ θὰ κοπεῖ σύρριζα καὶ θὰ ριχθεῖ στὴ φωτιά». Στους ἀπλούς ἀνθρώπους ἦταν ὅμως πολὺ καταδεκτικὸς καὶ τοὺς συμβούλευε τί νὰ κάνουν γιὰ νὰ σωθοῦν. Στους στρατιωτικοὺς λ.χ. ἔλεγε νὰ ἀρκοῦνται στους μισθοὺς τους, στους τελῶνες νὰ μὴν κλέβουν ἀπὸ τὸ λαὸ καὶ νὰ μὴν εἰσπράττουν πάνω ἀπὸ τὰ νόμιμα. Καλοῦσε τοὺς πάντες πρὸς μετάνοια, δίδασκε τὴν ἔμπρακτὴ ἀγάπη καὶ τὴν ἀνιδιοτελεῖ δικαιοσύνη. Ὁ Ἰωάννης δέν παρέλειπε νὰ ἀποκαλύπτει στους συνανθρώπους του ὅτι τὸ βάπτισμα πού τελοῦσε μὲ νερὸ δέν ἔπαυε νὰ εἶναι βάπτισμα μετανοίας καὶ μόνο, ἐνῶ τὸ βάπτισμα πού παρέχει ὁ Χριστὸς εἶναι ἀγιοπνευματικὸ καὶ σωτήριο. «Αὐτός πού ἔρχεται ὕστερα ἀπὸ μένα», τοὺς ἔλεγε, «καὶ πού ὑπάρχει πρὶν ἀπὸ μένα» (Ἰω. α΄ 27) «εἶναι πῶς ἰσχυρὸς ἀπὸ μένα, καὶ δέν εἶμαι ἄξιος οὔτε τὰ ὑποδήματά του νὰ κρατήσω. Αὐτὸς θὰ σᾶς βαπτίσει μὲ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ φωτιά». Γιὰ τὸν Χριστο εἶπε ἄλλοτε τὰ μοναδικὰ λόγια ὅτι πρόκειται γιὰ «τὸν Ἄμνὸ τοῦ Θεοῦ, πού παίρνει πάνω του τὴν ἁμαρτία τῶν ἀνθρώπων». Αὐτὸς ἄλλωστε, εἶπε στὸν κόσμον, «Ἐπῆρχε πρὶν ἐγὼ νὰ γεννηθῶ».

Ἡ βασικὴ ἀποστολὴ τοῦ Βαπτιστῆ Ἰωάννη ἦταν νὰ εἶναι πρόδρομος καὶ ἄμεσος προάγγελος τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον Ἰησοῦν ὁ ἴδιος βάπτισε καὶ παρέδωσε μάλιστα καὶ τοὺς μαθητὲς του στὴν θεῖα παιδαγωγία Ἐκείνου.

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης παραθέτει φανερά τὴ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν αὐτοπτῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, μὲ τὰ κάτωθι λόγια: «Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός... Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου

γένονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν» (Ἰω. α' 6-14).

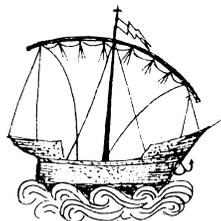
Ἡ ἀποστολή τοῦ Ἰωάννη τοῦ Πρόδρομου ὡς προαπεσταλμένου καί δείκτη τοῦ Μεσσία ὑπῆρξε μέγιστη. Ἐφόσον ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής ἀναγνωρίζεται ἀπό τόν Χριστό ὡς ὁ Πρόδρομος τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου καί ὁ Πρόδρομος προαναγγέλλει τόν Ἰησοῦ Χριστό («*Ἴδού ὁ ἀμνός τοῦ Θεοῦ*») εὐνόητο εἶναι ὅτι ὁ Χριστός ταυτίζεται μέ τό Θεό, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ σαρκωθείς Θεός. Ὁ πατέρας τοῦ Προδρόμου, ὁ Ζαχαρίας, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἀναγνωρίζει τήν ἀποστολή τοῦ Βαπτιστῆ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων: «*Καί σύ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γάρ πρό προσώπου Κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδούς αὐτοῦ, τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν διά σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολή ἐξ ὕψους ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καί σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τούς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδόν εἰρήνης*». Τό θαυμαστό δέν βρίσκεται μόνο στό πλῆθος τῶν προφητειῶν, ἀλλά κυρίως στό ὅτι τό ἐρχόμενο πρόσωπο (ὁ Ἰησοῦς Χριστός) ἐξισώνεται μέ τό Θεό τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

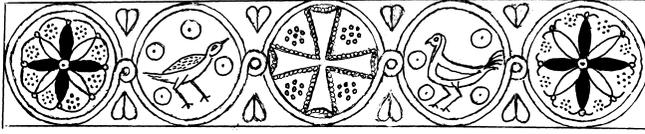
Ἡ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας ἀναγνωρίζει στό πρόσωπο τοῦ «*μείζονος ἐν γεννητοῖς γυναικῶν*» καί «*περισσότερον προφήτου*», Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, αὐτόν, πού κατέδειξε στους συγχρόνους του τόν Ἰησοῦν ὡς Υἱό τοῦ Θεοῦ. Ὁ Πρόδρομος ἀξιώθηκε νά ὑπογράψει τήν παρουσία τῆς Ἁγίας Τριάδος καί νά ὀνομαστῆ γι' αὐτό «*ὑπογραφεύς τῆς Τριάδος*». «*Ἐκεῖνος ὅμως πού μέ ἔστειλε νά βαπτίζω στό νερό, Ἐκεῖνος μοῦ εἶπε: Σ' ὅποιον θά δεῖς νά κατεβαίνει τό Ἅγιο Πνεῦμα καί νά μένει ἐπάνω του, Αὐτός εἶναι Ἐκεῖνος πού θά βαπτίζει μέ Ἅγιο Πνεῦμα. Καί ἐγώ τόν εἶδα Αὐτόν καί ἔδωσα τή μαρτυρία μου γι' αὐτόν ὅτι εἶναι Υἱός τοῦ Θεοῦ*».

Ἐνομάστηκε ἀκόμα «*Δίκαιος καί Ἅγιος*». «*Ὁ Ἡρώδης φοβόταν τόν Ἰωάννη, γιατί γνώριζε πολύ καλά ὅτι ἦταν δίκαιος καί ἅγιος ἄνθρωπος*».

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος βρῆκε μαρτυρικό θάνατο καί παρέδωσε τήν ψυχή του στόν Κύριο. Τό σῶμα του ἐνταφιάστηκε ἀπό τούς μαθητές του.

Πρωτοπρεσβύτερος ΜΙΧΑΗΛ ΕΥΘΥΜΙΟΥ  
Θεολόγος, Νομικός





Ἄρχιμανδρίτη Νεκτάριου Πάρη

## Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΩΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ



Ἄπόστολος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος εἶναι ἕνας ἐκ τῶν δώδεκα μαθητῶν τοῦ Κυρίου καί ὁ νεότερος ἡλικιακῶς. Συγκεκριμένως, καλεῖται ἠγαπημένος μαθητής, διότι ἠγάπησε σφόδρα τό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ διδασκάλου του, ἀλλά καί ἐπειδή θά ὑπερέβαινε τόν φόβο τῶν Ἰουδαίων, μί ἐγκαταλείποντας τόν διδάσκαλο κρεμάμενον ἐπί τοῦ σταυροῦ. Γεννήθηκε, ὅπως ἀναφέρεται στήν Ἁγία Γραφή καί στήν ἱερά παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, στήν Γαλιλαία, ἔχοντας πατέρα τόν Ζεβεδαῖο, ἀδελφό τόν Ἰάκωβο καί μητέρα τήν Σαλώμη. Μετά τήν μαθητεία του στόν Ἰωάννη τόν Πρόδρομο καί κατά δική του ἐντολή, προσκολλήθηκαν μέ τόν ἀδελφό του ὡς μαθητές στόν Ἰησοῦ. Στό εὐαγγέλιό του ὁ Ἰωάννης καταγράφει περιστατικά τά ὁποῖα οἱ λοιποὶ εὐαγγελιστές δέν καταγράφουν καί τοῦτο λόγῳ τοῦ ὅτι αὐτός μόνο ἦτο μαζί μέ τόν Κύριο, ὅπως τό περιστατικό τῆς Μεταμορφώσεως στό ὄρος Θαβώρ. Εὐρίσκειτο στόν στενό κύκλο τῶν μαθητῶν, μαζί μέ τόν Πέτρο καί τόν Ἰάκωβο. Στήν ἐκκλησιαστική τέχνη συναντοῦμε τόν Ἰωάννη μέ τήν μορφή τοῦ ἀετοῦ, μέ τόν τρόπο αὐτό ὁ καλλιτέχνης θέλει νά παρουσιάσει τά ὑψηλά θεολογικά νοήματα στήν εὐαγγελική ἀφήγηση τοῦ Ἰωάννη. Ἡ Ἐκκλησία λαμπρῶς τιμᾷ τήν μνήμη τοῦ Ἰωάννη δύο φορές τόν χρόνο, στίς 8 Μαΐου καί στίς 26 Σεπτεμβρίου.

Κατά τήν πρωτοχριστιανική περίοδο γνωρίζουμε ὅτι στήν Ἐκκλησία ὑπάρχει ἡ λεγομένη «τάξις τῶν προφητῶν», κατέχουσα τήν δεύτερη θέση ἀνάμεσα στά σπουδαιότερα χαρίσματα. Οἱ προφῆτες ἦταν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι εἶχαν ὡς ἀποστολή τους τήν περιοδεία καί τόν εὐαγγελισμό, ἀλλά εἶχαν κάποια ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τά ὁποῖα τούς ξεχώριζαν ἀπό τούς ἀποστόλους. Ὁ προφήτης στήν πρώτη Ἐκκλησία ἦτο ὁ περιοδεύων χαρισματοῦχος, ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νά ἰδρύσει μία τοπική εὐχαριστιακή κοινότητα, τελώντας ὁ ἴδιος τήν θεία εὐχαριστία. Μέσα στήν Καινή Διαθήκη καί σέ πρωτοχριστιανικά ἔργα χριστιανικῆς γραμματείας, ὅπως ἡ Διδαχή τῶν δώδεκα ἀποστόλων, παρατηροῦμε ἀρκετές φορές νά δίδονται τά χαρακτηριστικά τῶν ψευδοπροφητῶν, πράγμα τό ὁποῖο μᾶς δηλώνει τό μεγάλο πρόβλημα πού ὑπῆρχε. Κατά τόν πατέρα Ἰωάννη Ρωμανίδη, στήν πρώτη Ἐκκλησία δέν ἔχουμε τό ἴδιο φαινόμενο προφητῶν μέ τήν Παλαιά Διαθήκη, ἀλλά στήν ἐποχή τῆς Καινῆς Διαθήκης οἱ προφῆτες εἶναι οἱ θεούμενοι ἐπίσκοποι πού ἐκλέγονται ἀπό τήν ἀρχαία Ἐκκλησία. Ἀντιθέτως, στήν Παλαιά Διαθήκη προφῆτες

ἦταν οἱ δίκαιοι ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐμπειρία Θεοῦ, κήρυτταν τό θέλημά Του στόν παραστρατημένο λαό τοῦ Ἰσραήλ ἀλλά εἶχαν καί θέα τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού ἐμφανίζετο ὡς ἄγγελος Κυρίου.

Στήν ἐποχή τῆς Καινῆς Διαθήκης συναντοῦμε τόν Ἰωάννη τόν Βαπτιστή, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ τελευταῖος τῶν προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί πρῶτος διδάσκαλος τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης δέν εἶναι προφήτης μέ τήν ἔννοια πού συναντοῦμε στήν Παλαιά Διαθήκη, ἀλλά ὡς ἀπόστολος ἔφερε τά στοιχεῖα τῶν προφητῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης. Γύρω στό 95 μ.Χ. ὁ αὐτοκράτορας Τίτος Φλάβιος Δομετιανός ἐξορίζει τόν Ἰωάννη στήν νῆσο Πάτμο, ὕστερα ἀπό τήν δράση του στήν πόλη τῆς Ἐφέσου. Ἐκεῖ ὁ Ἰωάννης, ἔχοντας δίπλα του τόν μαθητή του διάκονο Πρόχορο, θά συγγράψει τό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως. Αὐτό τό βιβλίο ἔχει κατά καιρούς ἀμφισβητηθεῖ ἀπό ἀρκετούς, δέν παύει ὅμως μέσω τῶν λόγων του νά καθιστᾷ τόν ἀπόστολο Ἰωάννη προφήτη. Σέ αὐτό τό βιβλίο ὁ Εὐαγγελιστής, μέ θεῖα ἀποκάλυψη, θά καταγράψει τί θά συμβεῖ στά ἔσχατα χρόνια καί πρό τῆς τελικῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου. Μέσα σέ αὐτό τό βιβλίο ὁ ἀπόστολος ἐνισχύει τίς Ἐκκλησίες τῆς Ἰωνίας τίς ὁποῖες εἶχε στήν καθοδήγησή του, ἀλλά καί κάθε πιστό ἀνά τούς αἰῶνες, δίδοντας τό χαρμόσυνο καί ἐλπιδοφόρο μήνυμα τῆς συντόμου ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου. Οἱ λόγοι τοῦ Ἰωάννου, οἱ ὁποῖοι εἶναι γραμμένοι στό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως δέν ὀνομάζονται προφητικοί διότι ὁμιλοῦν μόνο γιά τά μέλλοντα, ἀλλά καί ἐπειδή τά γραφόμενά του ἀποτελοῦν λόγους πρὸς οἰκοδομήν τῆς πίστεως τῶν χριστιανῶν.

Ἐπίσης, κάποια ἐπιπλέον στοιχεῖα μᾶς ὀδηγοῦν ὥστε νά ἀναγνωρίσομε στό πρόσωπο τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου τήν ιδιότητα τοῦ προφήτου. Ὅπως γνωρίζομε, ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα νά ἐξέλθει ὁ Ἰωάννης ἀπό τήν ἐπίγεια ζωή στήν αἰώνια, πῆγε καί κατακλίθηκε σέ ἕναν τάφο, ὅμως ὅταν ἄνοιξε ὁ τάφος μετά ἀπό καιρό, τό σῶμα τοῦ Ἰωάννου ἔλειπε, καί τοῦτο εἶναι ἀπόδειξη ὅτι ὁ εὐαγγελιστής μετέστη. Παρόμοιο γεγονός συνέβη στήν Θεοτόκο ἡ ὁποία ὅταν ἐκοιμήθη, ἐτάφη, ἀλλά τό νεκρό σῶμα της μετέστη στούς οὐρανοῦς. *«Μετέστη πρὸς τήν ζωήν, μήτηρ ὑπάρχουσα τῆς ζωῆς»*. Παρατηροῦμε σέ ἐρμηνευτές νά ἐξηγοῦν ὅτι ὁ ἀπόστολος δέν ἐξαφανίστηκε, οὔτε μετέστη μόνο τό νεκρό σῶμα του, ἀλλά ὁ Κύριος δέν ἐπέτρεψε νά γευτεῖ τήν πικρά γεύση τοῦ θανάτου ὁ ἠγαπημένος μαθητής. Τό γεγονός αὐτό δέν εἶναι κάτι ξένο καί παράδοξο. Ὁ ἴδιος ὁ Θεός στήν Παλαιά Διαθήκη ἔπραξε τό ἴδιο ἀκριβῶς σέ δύο προφῆτες του. Στήν περίπτωση τοῦ προφήτη Ἡλία βλέπομε ὅτι δέν πέθανε, ἀλλά μέ πύρινο ἄρμα ἀνελήφθη στούς οὐρανοῦς, ἐγκαταλείποντας τήν προβατική του χλαίνη στόν μαθητή του Ἐλισσαῖο. Ἀκόμη, στήν περίπτωση τοῦ προφήτη Ἐνώχ, ὁ ὁποῖος ὁμίλησε γιά τήν τελική κρίση καί περπάτησε μαζί μέ τόν Θεό, διαβάζομε ὅτι δέν ἐγεύθη τόν θάνατο διότι εὐαρέστησε τόν Θεό καί γι' αὐτό τόν μετέστησε

στους ουρανούς. Αυτοί οι τρεις άνδρες είχαν κοινή κατάληξη, δέν γένηκαν τόν θάνατο καί τήν φθορά, ἀλλά τούς μετέστρεψε ὁ Θεός στους ουρανούς, κάνοντάς τους μετόχους ἀφθαρσίας.

Βέβαια στό βιβλίο τῆς Ἰωάννης μᾶς ὁμιλεῖ γιά δύο προφήτες, γιά τήν δράση τους κατά τήν ἐποχή πρὶν τήν Δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου καί γιά τό μαρτυρικό τους τέλος. Ἑρμηνευτές κάνουν λόγο γιά τούς προφήτες Ἡλία καί Ἐνώχ, διότι αὐτοί δέν γνώρισαν τόν θάνατο καί πιθανότατα θά εἶναι αὐτοί πού θά συμμετάσχουν στά γεγονότα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Ὅμως, δέν μπορούμε νά κάνουμε λόγο καί νά ἀποφανθοῦμε ἀπολύτως σέ ποιά πρόσωπα ἀναφέρεται ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης, γιατί δέν μᾶς δίνει σαφέστατα στοιχεῖα. Τό ἀσφαλέστερο εἶναι νά μή προβαίνομε εὐκόλα σέ θεολογικές ἐρμηνεῖες, διότι εὐτελίζομε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, καί πιθανόν νά σφάλλομε. Αὐτό συμβαίνει στους προφητικούς λόγους διότι δέν ἐρμηνεύονται πρὶν συμβοῦν, ἀλλά ἔχουν ἀνάγκη προσεκτικῆς ἐρμηνείας.

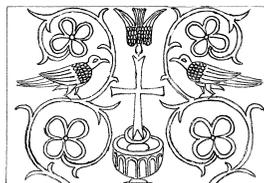
Ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ὁ «υἱός τῆς βροντῆς», φέρεται ὡς συγγραφέας ἑνός εὐαγγελικοῦ βιβλίου, τριῶν καθολικῶν ἐπιστολῶν καί τοῦ βιβλίου τῆς Ἰωάννης. Τό εὐαγγέλιό του θεωρεῖται ἀπό τούς ἐρμηνευτές ὡς κείμενο πολλῶν ὑψηλῶν θεολογικῶν νοημάτων. Κάνουν λόγο γιά τά νοήματα δογματικοῦ ἐνδιαφέροντος πού κρύβει ἐντός του. Ἐπίσης, πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι τό περιεχόμενο τοῦ βιβλίου τῆς Ἰωάννης δέν εἶναι ἀπόλυτα ἄγνωστο στήν Ἁγία Γραφή. Στήν Παλαιά Διαθήκη ἀπαντῶνται κεφάλαια σέ προφήτες ὅπως ὁ Δανιήλ, τά ὁποῖα ὁμιλοῦν γιά τά ἔσχατα χρόνια καί προσομοιάζουν μέ τήν συγγραφή τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου, ἔτσι δέν εἶναι ἀλλότριος ὁ λόγος τοῦ ἀποστόλου σέ σχέση μέ τόν προφητικό λόγο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Σύμφωνα μέ ὅσα προελέχθησαν, βλέπομε ξεκάθαρα χαρακτηριστικά τά ὁποῖα μπορούν νά κατονομάσουν τόν ἀπόστολο Ἰωάννη ὄντως προφήτη, ὁ ὁποῖος διδάσκει διαχρονικῶς τήν ἐκλογάδα τοῦ Κυρίου καί ὁρᾷ τά μέλλοντα ὡς παρόντα.

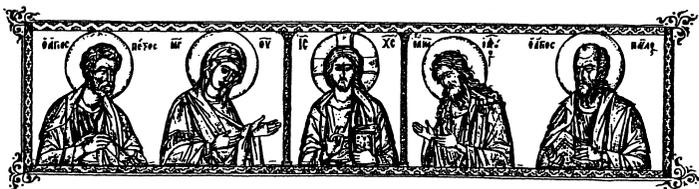
ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΠΑΡΗΣ

Δρ Θ., D. M.

Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου

Καθηγητής ΤΜΕΤ ΠΑΜΑΚ





Δημήτριου Π. Ρίζου

## Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΤΟΥ



ταν ὁ ἀπόστολος Παῦλος στήν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολή του γράφει ὅτι ὁ Θεὸς «ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους» (Ἐφ. δ'11), μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ Θεὸς μοίρασε σέ ἀνθρώπους χαρίσματα, γιὰ κάποιο συγκεκριμένο σκοπό. Τὸν σκοπό μᾶς τὸν ἀποκαλύπτει στήν συνέχεια, καὶ αὐτὸς εἶναι: «πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. δ'12). Ὅλοι οἱ χαρισματοῦχοι ἐργάζονται στὸν καταρτισμὸ, τὴν διακονία καὶ τὴν οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν.

Ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι εἶχαν πάνω τους ὅλα τὰ χαρίσματα. Γιὰ τοὺς προφήτες γράφει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Ὁ μὲν προφητεύων πάντα ἀπὸ τοῦ Πνεύματος φθέγγεται, ὁ δὲ διδάσκων, ἔστιν ὅπου καὶ ἐξ οἰκείας διανοίας διαλέγεται». Καὶ ὁ προφήτης καὶ ὁ διδάσκαλος οἰκοδομοῦν. Ἀλλ' ὁ προφήτης ὅσα λέγει εἶναι θείας ἐμπνεύσεως, ὅλα εἶναι χάρισμα, ὁ δὲ διδάσκαλος χρησιμοποιεῖ καὶ ἀνθρώπινα μέσα.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἶχε τὸ χάρισμα καὶ τῆς προφητείας, ὅπως ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Δώδεκα καὶ οἱ Ἑβδομήκοντα καὶ ἄλλοι. Θὰ δοῦμε ἐδῶ κάποιες προφητείες του.

Στὴν Κύπρο ὁ ἀπόστολος Παῦλος, μπροστὰ στὸν ἀνθύπατο Σέργιο Παῦλο, ἀπευθυνόμενος στὸν μάγο Ἐλύμα «πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἀτενίσας πρὸς αὐτὸν εἶπεν ὧ πλήρης παντός δόλου καὶ πάσης ραδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύση διαστρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας; καὶ νῦν ἰδοὺ χεῖρ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσθ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ» (Πραξ. ιγ'9-11). Ὁ θεόπνευστος Παῦλος πληροῦται ἀπὸ Πνεῦμα Ἁγίου, εἰδικά γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τοῦ μάγου, καὶ προαναγγέλλει, προφητεύει τὴν «ἄχρι καιροῦ» τυφλότητα τοῦ Ἐλύμα.

Συμπλέομε μέ τὸν ἀπόστολο Παῦλο καὶ φθάνομε στήν Μίλητο. Ἐκεῖ σέ μία, θὰ τὴν λέγαμε ἱερατική σύναξι, στήν ὁποία μετεῖχαν πρεσβύτεροι τῆς περιοχῆς ἀφοῦ «ἀπὸ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας» (Πράξ. κ'17), τὸν ἀκοῦμε νά λέγη προφητικά: «Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλεί-

αν του Θεού» (Πράξ. κ'25). Καί πραγματικά δέν ξανασυναντήθηκαν.

Στήν ἴδια σύναξι προφητεύει γιά τήν ἐμφάνισι καί δρᾶσι τῶν αἵρετικῶν μέσα στήν Ἐκκλησία ἀπό πρόσωπα βεβαίως τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ διῶκτες εἶναι ἐπικίνδυνος ἐξωτερικός ἐχθρός, ὅμως οἱ αἵρετικοί εἶναι ἐσωτερικός, ἐκ τῶν ἔσω, ἐχθρός, γι' αὐτό καί εἶναι πιο ἐπικίνδυνοι ἀπό τούς διῶκτες. Τί λοιπόν προφητεύει;

«Ἐγώ γάρ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετά τήν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μή φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου» (Πράξ. κ'29). Ἐκ τῆς ἐμφανισθοῦν αὐτοί οἱ «λύκοι βαρεῖς»; Ἐπαναλαμβάνω τόν χαρακτηρισμό, διότι σήμερα, μέσα στό κλίμα ἀνεκτικότητας τάχα καί οἰκουμενιστικοῦ ἀγαπισμοῦ, τέτοιες φράσεις δέν ἐπιτρέπονται. Εἴμαστε πιο μπροστά ἀπό τόν Παῦλο καί ὅλοι οἱ ποικιλώνυμοι αἵρετικοί προσφωνοῦνται «ἀδελφοί ἀγαπημένοι», καί ποτέ «λύκοι βαρεῖς». Φωνάζει ὁ Παῦλος: «Καί ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητάς ὀπίσω αὐτῶν» (Πράξ. κ'30). Οἱ αἵρετικοί σπαράζουν τό σῶμα καί κατακερματίζουν τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἄκρως ἐπικίνδυνοι καί πρέπει νά ληφθοῦν μέτρα καί νά ἀντιμετωπίζονται ὡς ἐχθροί. Καί ἐφιστᾶ τήν προσοχή τῶν πρεσβυτέρων γιά τήν προστασία τοῦ ποιμνίου. Λέγει: «Διό γρηγορεῖτε». Ἐνθυμοῦμαι τόν μακαριστό Διονύσιο Κοζάνης, τόν σοφό, ὅπως τόν λέγανε, νά μᾶς λέγη: Ὁ Ἐπίσκοπος βρίσκεται ψηλά, ἄγρυπνος βιγλάτορας, ὡς «ἐπί τῆς θείας φυλακῆς ὁ θεηγόρος Ἀββακούμ» καί ἐπισκοπεύει καί παρατηρεῖ καί ἐλέγχει γιά τυχόν παρουσία κινδύνου, εἰσβολέως ἀπό μακρῶν, καί στόν κίνδυνο σημαίνει συναγερμό. Αὐτό εἶναι τό «γρηγορεῖτε».

Ὁ Παῦλος δέν προφητεύει μόνον γιά τούς αἵρετικούς, αὐτούς πού πλανῶνται στά τῆς πίστεως ἢ διαστρέφουν τήν πίστι. Προφητεύει καί γιά ἄλλους κινδύνους πού ὀφείλονται στήν κακία καί πονηρία τῶν ἀνθρώπων. Δέν σφάλονται στήν πίστι, ἀλλά εἶναι πλήρεις κακίας καί πονηρίας. Συνωμοτοῦν, παγιδεύουν, ραδιουργοῦν, δημιουργοῦν προβλήματα στους ἄλλους πρὸς ἴδιον ὄφελος. Δέν μιλάμε γιά πλάνη, ἀλλά γιά κακία καί πονηρία. Γράφει στόν μαθητή του Τιμόθεο: «Πονηροί δέ ἄνθρωποι καί γόπτες προκόψουσιν ἐπὶ τό χεῖρον, πλανῶντες καί πλανώμενοι» (Β΄ Τιμ. γ'13). Οἱ πονηροί εἶναι μᾶλλον οἱ κακοποιοί πού τούς διακρίνει ἡ μοχθηρή κακότητα. Γόπτες εἶναι, κατά τόν Γρηγόριο Νύσσης, οἱ ἐπαιδοί. Αὐτοί μέ κάποια μαγικά στιχάκια καί λόγια ἢ θηρία δεσμεύουν, ἢ προξενοῦν βλάβη καί ζημία στους ἀνθρώπους, ἢ ὅπως νομίζουν φέρνουν ὠφέλεια στους ἀνθρώπους. Πάντως θά πλανοῦν ἀνθρώπους καί θά πλανῶνται ἀπό τόν διδάσκαλό τους τόν διάβολο.

Ὅ,τι βλέπομε νά γίνεται καί σήμερα στόν κῶρο τῆς Ἐκκλησίας, προφητεύθηκε ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο, γιά νά φυλαγόμαστε ἀπό τήν προκαλούμενη φθορά. Μᾶς τονίζει ἀκόμη, γιά καλύτερη ἀσφάλεια δική μας, ὅτι καί οἱ πονηροί καί γόπτες «προκόψουσιν ἐπὶ τό χεῖρον».

Βλέπει μακρῶν ὁ Παῦλος καί μᾶς προειδοποιεῖ προφητικά: «Ἔσται

γάρ καιρός ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας ἀποστρέφουσιν ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται» (Β΄ Τιμ. δ΄3-4). Σήμερα ἔχει γεμίσει ὁ κόσμος ἀπὸ παραμυθάδες. Καὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ «σοφοί» ἀκόμα τοὺς πιστεύουν, καὶ ἀρνοῦνται ὄχι μόνον νὰ πιστεύσουν τὸν λόγο τῆς ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δὲν θέλουν πεισματικά οὔτε νὰ ἀκούσουν. Τὸν ζωντανό λόγο τὸν θεωροῦν μύθευμα, καὶ δέχονται ὡς ἀλήθεια τὰ παραμύθια τοῦ διαβόλου.

Πῶς ἀντιμετωπίζονται οἱ πονηροὶ καὶ γόπτες; Ἄν δοῦμε στὴν συνέχεια τὸν Παῦλειο λόγο θὰ διαπιστώσουμε ὅτι ἡ ἐμμονὴ στὴν παράδοσι μᾶς διασώζει. Λέγει: «Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρά τίνος ἔμαθες» (Β΄ Τιμ. γ΄14). Καὶ λίγο παρακάτω συνιστᾷ τὴν ἐγρηγόρησι, τὴν πατερικὴ νῆψι, ὅταν λέγει στὸν μαθητὴ του καὶ σὲ ἐμᾶς: «Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι» (Β΄ Τιμ. δ΄5).

Δὲν θὰ ξεμείνει βεβαίως ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ πονηροῦς καὶ σκανδαλοποιούς. Ἦνας κῶρος πού ἀγιάζει τοὺς ἀνθρώπους εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ παγίδες. Δὲν πρέπει νὰ ἀποροῦμε, οὔτε νὰ σκανδαλιζόμαστε ἀπὸ αὐτὸ τὸ γεγονός, διότι μᾶς προετοίμασε ὁ Κύριός μας ὅταν εἶπε: «Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστὶν ἔλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλήν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται» (Ματθ. ιη΄7).

Τὸ ὅτι ἡ προφητεία τοῦ Παύλου δὲν γίνεται νὰ ἰκανοποιηθῆ ἡ ἔντονη ἐπιθυμία τῶν ἀνθρώπων νὰ γνωρίσουν τὰ μελλούμενα. Αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἰκανοποιοῦν οἱ διάφοροι μάντιες, μάγοι, ἐνδιάμεσοι (μέντιουμ). Αὐτοὶ θησαυρίζουν ἀπὸ τοὺς ἀφελεῖς πού προστρέχουν στὶς «προφητεῖες» τους καὶ τίς ἀκριβοπληρώνουν μάλιστα. Ἡ προφητεία τοῦ Παύλου γίνεται γιὰ νὰ προσέξουν τὴν πορεία τους οἱ Χριστιανοὶ μέσα στὸν κόσμο, καὶ νὰ φυλαχθοῦν ἀπὸ τὴν πλάνη καὶ νὰ εἶναι σωτήρια ἡ πορεία τους καὶ ἐπιτυχὴς ὁ πνευματικὸς τους ἀγώνας. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὸ περιστατικὸ στὸν πλοῦ τοῦ Παύλου πρὸς τὴν Ρώμη. Ἐπειδὴ ἦταν ἐπικίνδυνον νὰ συνεχίσουν τὸν πλοῦ, ὁ Παῦλος «παρήνει λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φόρτου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσσεσθαι τὸν πλοῦν» (Πράξ. κζ΄9-10). Ὁ Παῦλος δὲν ἦταν ναυτικός, ἦταν προφήτης πού προειδοποίησε γιὰ τὸν κίνδυνον. Δὲν τὸν ἄκουσαν καὶ ξέρομε τί ἔπαθαν. Καὶ θὰ τοὺς πεῖ στὴν κατάλληλη ὥρα: «ἔδει μὲν, ὃ ἄνδρες πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδοῦσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν» (Πράξ. κζ΄21). Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀξία τῶν προφητειῶν τοῦ Παύλου καὶ ὅλης τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Τελειώνω μέ μία ἀκόμα προφητεία τοῦ ἀποστόλου Παύλου, καὶ ἴσως ἔπρεπε νὰ ἀσχοληθῶ μόνον μέ αὐτὴν. Παραθέτω τὸ κείμενο χωρὶς μετάφρασι, μόνον στὴν συνέχεια θὰ προσθέσω κάποιο σχόλιο. Γράφει

στόν Τιμόθεο:

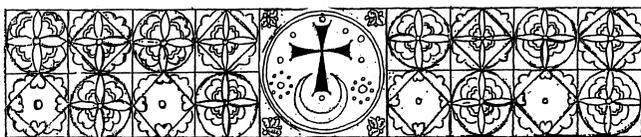
«Τοῦτο δέ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποὶ ἔσονται γάρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τήν δέ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. Καί τούτοις ἀποτρέπου. Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καί αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα καί μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. Ὁν τρόπον δέ Ἰαννῆς καί Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καί οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τόν νοῦν, ἀδόκιμοι περί τήν πίστιν. Ἄλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπί πλεῖον ἢ γάρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καί ἡ ἐκείνων ἐγένετο» (Β΄ Τιμ. γ' 1-9).

Φαίνεται ξεκάθαρα ὅτι ἡ προφητεία τοῦ Παύλου ἐκπληρώνεται σήμερα κατά γράμμα. Δέν ὑπάρχει καλύτερη ἢ μᾶλλον τελειότερη περιγραφή τοῦ κρατοῦντος κλίματος στόν κόσμο. Ἄλλά δέν παραλείπει, μαζί μέ τήν προφητεία γιά τήν κατάντια, νά ὑποδείξη καί μία ὁδὸ διαφυγῆς καί σωτηρίας: Θά γίνουν οἱ ἄνθρωποι ὅπως τούς περιγράφει ἀλλά τονίζει «Καί τούτους ἀποτρέπου».

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΡΙΖΟΣ

Δρ Θεολογίας - Φιλόλογος





Πρωτοπρεσβύτερου ἁγγελοῦ Ἀγγελακόπουλου

## Ο ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΤΟΥ



ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός δέν ἦταν μόνο ἓνας συναρπαστικός διδάσκαλος, πού ἐκλαΐκευε τίς μεγάλες θεολογικές ἔννοιες καί μέ ἀπλά λόγια καί ζωντανά παραδείγματα τίς ἔκανε προσιτές στό ἀπλοϊκό ἀκροατήριό του. Ἦταν συγχρόνως καί προφήτης. Ἀρκετές προφητεῖες ἐπιβεβαίωσαν τήν διδασκαλία του, τόν ἀπέδειξαν ἅγιο ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ καί τόν καθιέρωσαν στήν συνείδηση τοῦ λαοῦ καί στήν ἱστορία ὡς προφήτη.

Γιά τήν δόξα τοῦ Κυρίου καί τήν μετάνοια ψυχῶν ὁ ἅγιος Κοσμᾶς καί σημεῖα ἔκανε καί προφητεῖες εἶπε.

Ἡ προφητεία τοῦ ἁγίου γιά τόν αἵρεσιάρχη Πάπα Ρώμης σώζεται σέ δύο παραλλαγές. Μία στήν γνωστή συλλογή Καντιώτη: «*Τόν πάπα νά καταρᾶσθε, διότι αὐτός θά εἶναι ἡ αἰτία*»<sup>1</sup>. Καί ἄλλη στή συλλογή ἀλβανικοῦ χειρογράφου, πού εἶναι πιά ὀλοκληρωμένη, διότι μᾶς λέγει σέ τί ὁ Πάπας θά εἶναι αἰτία: «*Τόν πάπα νά τόν καταριέστε, γιατί αὐτός θά εἶναι αἴτιος τοῦ χαλασμοῦ τοῦ τόπου*»<sup>2</sup>.

Προεῖδε ὅτι θά ῥθοῦν ἡμέρες δύσκολες, ὅτι θά ῥθει μεγάλο κακό στόν κόσμο. Ποιό εἶναι αὐτό τό μεγάλο κακό; Ὅτι οἱ ἄνθρωποι θά πάψουν ν' ἀγαποῦν τόν Θεό. Πῶς θά γίνει αὐτό; Πῶς οἱ ἄνθρωποι θά φύγουν ἀπό τόν Θεό; Ποιά θά εἶναι ἡ αἰτία; Τό λέγει ὁ ἅγιος Κοσμᾶς: «*Τό κακό θά σᾶς ἔρθει ἀπό τούς διαβασμένους*»<sup>3</sup>, ἀπό τά ἄθεα γράμματα. Τό εἶδαμε καί τό βλέπουμε αὐτό.

Εἶπε ἀκόμη ὁ ἅγιος Κοσμᾶς, ὅτι θά ῥθει μεγάλη πείνα. Τέτοια πείνα, πού γιά μιά φούχτα ἀλεύρι θά δίνεις μιά φούχτα χρυσάφι. «*Μιά κούφτα μάλαμα, μιά κούφτα ἀλεύρι*»<sup>4</sup>. «*Λυπηρόν εἶναι νά σᾶς τό εἰπῶ· σήμερον αὔριον καρτεροῦμεν δίψες, πείνες μεγάλες, πού νά δίδωμεν χιλιάδες φλουριά καί νά μὴν εὐρίσκωμεν ὀλίγον ψωμί*»<sup>5</sup>. «*Ἄν βρῖσκουν στό δρόμο ἀσήμε, δέν θά σκύβουν νά τό πάρουν γιά ἓνα, ὅμως, ἀστάχυ θά σκοιῶνεται ποιός νά τό πρωτοπάρει*»<sup>6</sup>. Τά εἶδαμε καί τά βλέπουμε αὐτά.

Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς πρὶν διακόσια πενήντα περίπου χρόνια ἔκανε προφητεῖες γιά τίς ἀνακαλύψεις τῶν ἡμερῶν μας. Τί εἶπε; «*Θά ῥθει καιρός, πού οἱ ἄνθρωποι θά ὀμιλοῦν ἀπό ἓνα μακρινό μέρος σέ ἄλλο, σάν νά ἔναι σέ πλαγινά δωμάτια, π.χ. ἀπό τήν Πόλη στή Ρωσία*»<sup>7</sup>. Ἐννοοῦσε τά τηλέφωνα καί τόν ἀσύρματο, πού τότε δέν ὑπῆρχαν.

Εἶπε ἀκόμα ὁ ἅγιος: «*Θά δεῖτε στόν κάμπο ἀμάξι χωρίς ἄλογα νά*

*τρέχει γρηγορώτερα από τον λαγό»<sup>8</sup>. Ήννοούσε τά αυτοκίνητα.*

Εἶπε, ἐπίσης, ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός ὅτι «*θά ἔρθει καιρός, πού θά διευθύνουν τόν κόσμο τά ἀλλαλα καί τά μπάλαλα*»<sup>9</sup>. Τά χέρια τῶν ἀνθρώπων δέν θά ἔχουν ἀξία, γιατί θά κυβερνοῦν οἱ μηχανές.

Εἶπε, ὅμως, καί κάτι ἄλλο ὁ ἅγιος Κοσμᾶς: «*Θά δεῖτε νά πετᾶνε ἄνθρωποι στόν οὐρανό σάν μαυροπούλια καί νά ρίχνουν φωτιά στόν κόσμο*»<sup>10</sup>. Ήννοούσε τά πολεμικά ἀεροπλάνα.

Σπουδαῖα ἀκόμη εἶναι κι αὐτά, πού εἶπε γιά πολέμους καί ἐξοπλισμούς. «*Θά ἔρθει καιρός, πού θά φέρεи γῦρες ὁ διάβολος μέ τό κολοκύθι του*»<sup>11</sup>. Πράγματι, οἱ πύραυλοι καί τά διαστημόπλοια μοιάζουν μέ κολοκύθι.

Προφήτευσε ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὅτι θά γίνει ἕνας φοβερός πόλεμος, ὁ τελευταῖος, πού «*οἱ βράχοι καί οἱ λάκκοι θά εἶναι γεμάτοι κόσμο*»<sup>12</sup>, «*γεμάτοι φεύγοντας*»<sup>13</sup>.

«*Στήν Πόλη θά κυθεῖ αἷμα, πού τριχρονίτικο δαμάλι θά πλέξει (=πλεύσει)*»<sup>14</sup>. Θά κυθεῖ τόσο αἷμα, ὥστε θά κολυμπήσει τό μωσχάρι, θά φτάσει μέχρι τά καλινάρια τοῦ ἀλόγου.

«*Οἱ Τούρκοι θά φύγουν, ἀλλά θά ξανάρθουν πάλι καί θά φθάσουν ὡς τά Ἐξαμίλια. Στό τέλος θά τούς διώξουν εἰς Κόκκινη Μηλιά. Ἀπό τούς Τούρκους τό 1/3 θά σκοιωθεῖ, τό ἄλλο τρίτο θά βαπτισθεῖ καί μονάχα τό 1/3 θά πάει στήν Κόκκινη Μηλιά*».

Εἶπε ἀκόμα ὅτι γῆ θά ἀραιώσει. «*Μετά τόν πόλεμον οἱ ἄνθρωποι θά τρέχουν μισή ὥρα δρόμο, γιά νά βρίσκουν ἄνθρωπο καί νά τόν κάμουν ἀδελφό*»<sup>15</sup>. Θά σκοιωθοῦν τόσοι πολλοί ἄνθρωποι, ὥστε θά περπατᾶς καί δέν θά βρίσκεις ἄνθρωπο.

«*Μὴν φοβηθεῖτε*», ἔλεγε στους πιστούς ὁ ἅγιος Κοσμᾶς. Στό τέλος δέν θά νικήσει ὁ διάβολος. Οἱ κακοί ἄνθρωποι θά τιμωρηθοῦν. Θά νικήσει ὁ Χριστός καί Αὐτός θά βασιλεύσει στή γῆ.

Κάπου ἔξω ἀπ' τά Γιάννενα ὁ ἅγιος Κοσμᾶς συνάντησε ἕνα παιδί 17-18 χρονῶν, πού ἔβοσκε πρόβατα. Πλησίασε τόν ἅγιο καί τοῦ λέει: «*Δέ μοῦ λές, παπούλη, τί θά γίνω ἐγώ*»; Τόν κοίταξε ὁ ἅγιος Κοσμᾶς, τόν ζύγισε, καί τοῦ λέγει: «*Θά γίνεις μέγας ἄνθρωπος... Καί στήν Πόλη θά πᾶς, μά μέ κόκκινα γένεια*»<sup>16</sup>. Τό παιδί αὐτό ἦταν ὁ Ἀλῆ πασᾶς. Μεγάλωσε, ἔφυγε ἀπό τά βουνά, πῆγε κάτω, ἔγινε πασᾶς, τυράννησε, ἔσφαξε, ἐπνιξε, ἀτίμασε, ἔβαψε τά χέρια του στό αἷμα. Ἀπέκτησε πλοῦτο, γέμισε πιθάρια χρυσάφι, ἔκανε κάστρο στό νησί τῶν Ἰωαννίνων. Ἔγινε θηρίο μέγας, ὑπερηφανεύτηκε, ἔως ὅτου ἐπαναστάτησε καί ἐναντίον τοῦ σουλτάνου. Κι ὁ σουλτᾶνος διέταξε τά στρατεύματά του, τόν πολέμησαν, τόν ἔπιασαν, τόν σκότωσαν καί τούς εἶπε νά πᾶνε τό κεφάλι του κομμένο στήν Πόλη. Τό ἔβαλαν αἰμόφυρτο πάνω σ' ἕνα πάσσαλο νά τό βλέπει ὁ κόσμος, τό πέρασαν ἀπό τά Γιάννενα καί ἄλλες πολιτεῖες καί τέλος ἔφτασε στήν Πόλη μέ κόκκινα τά γένια.

Τόν ρώτησαν κάποτε: «Πότε θά γίνει τό μεγάλο κακό»; Καί ἀπάντησε: «Όταν θά δεῖτε ν' ἀδειάζουν οἱ ἐκκλησίες καί νά γεμίζουν οἱ φυλακές». Τό εἶδαμε καί τό βλέπουμε αὐτό.

Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς εἶπε ὅτι ὁ διάβολος θά μᾶς κοσκινίσει. Θά κατεβεῖ στήν γῆ, ὅπως λέγει ἡ Ἀποκάλυψη<sup>17</sup>. Κι ἀπό ὥρα σέ ὥρα περιμένουμε τόν ἀντίχριστο, πού θά μᾶς κοσκινίσει ὅλους· τά παλάτια καί τόν λαό, τούς πλούσιους καί τούς φτωχοῦς, τούς ἐργοστασιάρχες καί τούς γεωργούς, τούς παπάδες, τούς δεσποτάδες καί τούς πατριάρχες.

Θά μᾶς κοσκινίσει ὅλους ὁ διάβολος. Ἄλλά, μή φοβηθοῦμε· ὄχι. Παραπάνω ἀπ' ὅλα εἶναι ὁ Κύριος! Δέν θά νικήσει ὁ διάβολος, οὔτε οἱ αἰρετικοί καί οἱ ἄθεοι. Θά νικήσει ὁ Χριστός, πού ζεῖ καί βασιλεύει εἰς τούς αἰῶνας. Θά νικήσει ἡ Ὁρθόδοξη Πίστη. Κοντά στόν Χριστό, μικροί καί μεγάλοι.

### ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ἐπίσκοπος Αὐγουστίνος Καντιώτης, Μητροπολίτης Φλωρίνης, *Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός (1914-1779)*. (Συναξάριον - Διδαχαί - Προφητεῖαι - Ἀκολουθία), ἔκδ. Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολικῆς Ἀδελφότητος «Ὁ Σταυρός», Ἀθῆναι 2005, σ. 348, προφητ. 90.

2. Εὐθυμία Μοναχί, (κατά κόσμον Ἰουλία Γκελιτῆ), Ἠγουμένη τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ Μεγαδένδρου Θέρμου, *Οἱ προφητεῖες τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ μέσα στήν ἱστορία*, ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, Ἀθῆναι 2004, σ. 241.

3. Ἐπίσκοπος Αὐγουστίνος Καντιώτης, *Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός*, Ἀθῆναι 2013, §54, σ. 308.

4. Ὡ.π., § 40, σ. 306.

5. Ὡ.π., § 75, σ. 312.

6. Ὡ.π., § 53, σ. 308.

7. Ὡ.π., § 119, σ. 318.

8. Ὡ.π., § 117, σ. 318.

9. Ὡ.π., § 44, σ. 307.

10. Ὡ.π., § 120, σ. 318-9.

11. Ὡ.π., § 84, σ. 313.

12. Ὡ.π., § 73, σ. 312.

13. Ὡ.π., § 28, σ. 305.

14. Ὡ.π., § 58, σ. 308.

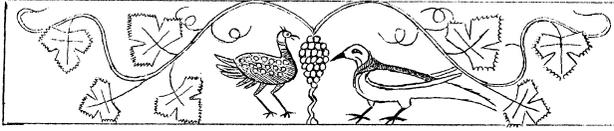
15. Ὡ.π., § 76, σ. 312.

16. Ὡ.π., § 115, σ. 317.

17. Ἀποκ. ἰβ' 12.

Πρωτοπρεσβύτερος ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ





Παναγιώτη Τελεβάντου  
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΣΑΣ ΕΥΓΝΩΜΟΝΟΥΜΕ ΣΕΒ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ



Σεβ. Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Μάξιμος προέβη σέ μία ἄκρως ἐπαινετή ἐνέργεια.

Συγκεκριμένα ἔβαλε σέ ἀργία δύο ἱερεῖς τῆς Μητροπόλεώς του, οἱ ὁποῖοι κοινωνοῦσαν τούς πιστούς μέ κουτάλακι μιᾶς χρήσης. Ἡ πράξη αὐτή ἀποτελεῖ πραγματική ἐκδήλωση ἀπιστίας ἐκ μέρους τῶν ἱερέων, ἐπειδή ἀποδεικνύει στήν πράξη ὅτι οἱ ἐν λόγῳ κληρικοί δέν πιστεύουν οὐσιαστικά ὅτι ἡ Θεία Κοινωνία εἶναι ὁ Χριστός καί ἔτσι φοβοῦνται ὅτι οἱ πιστοί μπορεῖ νά κολλήσουν ἀσθένειες ἀπό τήν Θεία Κοινωνία!!!

Θέλουμε νά συγχαροῦμε, ἐκ μέσης καρδίας, θερμά καί υἱικά τόν Σεβασμιώτατο Ἰωαννίνων γιά τήν γενναιοῖτητα πού ἐπέδειξε, ἐπειδή γνώριζε ἀσφαλῶς τί σάλος θά δημιουργηθεῖ ἀπό τούς κάθε λογῆς προοδευτικάρους γιά τήν ἐπιβολή ποινῆς στούς ἀπαράδεκτους αὐτούς κληρικούς. Ἄς λένε ὅ,τι θέλουν, Σεβασμιώτατε. Ἐσεῖς πράξατε τό καθῆκον σας ὡς Ὁρθόδοξος ἐπίσκοπος καί εὐαρεστήσατε τόν Κύριο. Οἱ πιστοί πολύ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Μητροπόλεώς σας, ἀλλά καί τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικράτειας, σᾶς εὐγνωμονοῦν ἐπειδή ἀγωνίζεστε τόν καλό ἀγῶνα τῆς πίστεως καί ἐμπνέετε τούς πιστούς.

\* \* \*

ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ Ι. Μ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ  
ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΤΩΝ ΕΞΩΦΡΕΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΤΙΚΩΝ ΔΗΛΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΙΤΑΛΙΑΣ

Πάντοτε μπροστάρης στούς ἀγῶνες ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ.

Μέ ἀφορμή τίς ἐξοργιστικά ἀπαράδεκτες δηλώσεις τοῦ Σεβ. Ἰταλίας κ. Πολύκαρπου γιά τόν Πάπα τῆς Ρώμης καί τήν ἐξουσία τήν ὁποία δῆθεν ἐξακολουθεῖ νά ἔχει στήν Ἐκκλησία, ἡ Ἱερά Μητρόπολη Πειραιῶς βρίσκει τήν εὐκαιρία νά πει τά πράγματα μέ τό ὄνομά τους, νά σπλητεύσει τόν Οἰκουμενισμό, νά κατονομάσει τούς ἐκπροσώπους του καί νά ἐλέγξει τόν ἀλλοτριοεπίσκοπο Μητροπολίτη Ἰταλίας Πολύκαρπο.

Εἶναι πραγματικά ἀπογοητευτικό ὅτι οἱ κυριολεκτικά αἰρετικές δηλώσεις τοῦ Σεβ. Ἰταλίας δέν ξεσήκωσαν καθολική καταδίκη πανταχόθεν.

Ἄλλοίμονον ἂν οἱ ἐπίσκοποι κηρύττουν ἀπό τῶν δωμάτων γυμνῇ τῇ κεφαλῇ αἱρέσεις καί οἱ πιστοί (κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί) σφουρίζουν

ἀδιάφορα λές καί δέν συμβαίνει τίποτα.

Θερμά καί υἱικά ὑποβάλλουμε τίς πύθερμές μας εὐχαριστίες στόν Σεβ. Πειραιῶς, ἐπειδή στέκει πάντοτε ἄγρυπνος στό τιμόνι τῆς ἐπισκοπικῆς του εὐθύνης, πραγματικός ἐπίσκοπος = φρουρός τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως καί ἀποτολμᾶ εὐθεία σύγκρουση μέ τούς αἰρετικούς, παρά τίς λυσσαλέες προσωπικές ἐπιθέσεις πού δέχεται ἀπό τούς Οἰκουμενιστές πανταχόθεν.

\* \* \*

*ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ ΣΕΒ. ΑΝΤΙΝΟΗΣ κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟ ΣΑΣ ΦΡΟΝΗΜΑ*

Δρόσος Ἐερμῶν στίς ψυχές τῶν πιστῶν ἡ ἐπιστολή τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Ἀντινόης κ. Παντελεήμονα πρὸς τόν ἀρχιεπισκοπικό Ἀρχιεπίσκοπο Ἀμερικῆς κ. Ἐλπιδοφόρο γιά τίς δηλώσεις πού ἔκανε ἐκπροσωπώντας τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο μέ τίς ὁποῖες θεωρεῖ τόν Χριστό ὡς μία ἀπό τίς πολλές ὁδοὺς τῆς σωτηρίας.

Ἄν ὑπῆρχε γρηγοροῦσα ὀρθόδοξη συνείδηση στά συνοδικά σώματα, ὁ ἀχαρακτήριστος αὐτός Ἀρχιεπίσκοπος καί ἕνας ἀπό τούς κυριώτερους -ἂν ὄχι ὁ ἐπικρατέστερος- δελφίνος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὅταν κενώσει, θά εἶχε κληθεῖ σέ ἀπολογία καί θά εἶχε καθαρευθεῖ παντελῆ καθαίρεσει τοῦ ὄλου κληρικοῦ καί ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος καί θά τόν εἶχαν ἐπαναφέρει στήν τάξη τῶν λαϊκῶν χωρίς κανένα δικαίωμα πού προσήκει στήν κληρική τάξη.

Δυστυχῶς ἡ ἄμωμη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀπό 120 περίπου χρόνια βάλλεται ἀνιλεῶς πανταχόθεν ἀπό τήν παναίρεση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀντινόης εἶναι ἕνας ἀπό τούς συνεπεῖς πολέμιους τοῦ Οἰκουμενισμοῦ γιά πολλά χρόνια τώρα.

Μέ τήν εὐγένεια καί τό χριστιανικό ἦθος πού τόν χαρακτηρίζουν ἐλέγχει μέ γλώσσα εὐγενείας καί ἦθους σέ ἀπλή καί κατανοητή γλώσσα τόν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀμερικῆς γιά τό βαρύτατό του ὀλίσημα.

Θερμά καί υἱικά, Σεβασμιώτατε, σᾶς παρακαλοῦμε νά κάνετε συχνά παρεμβάσεις καί νά μᾶς καθοδηγεῖτε στοὺς χαλεπούς καιρούς πού ζοῦμε. Δυστυχῶς πολλοί ἀντιοικουμενιστές ἐγκατέλειψαν τόν ἀντιοικουμενιστικό ἀγῶνα καί περί ἄλλα τυρβάζουν καί μεριμνοῦν καί ὄχι γιά τό ἔν οὗ ἔστιν χρεία. Ἀλλά δόξα τῷ Ἁγίῳ Θεῷ!

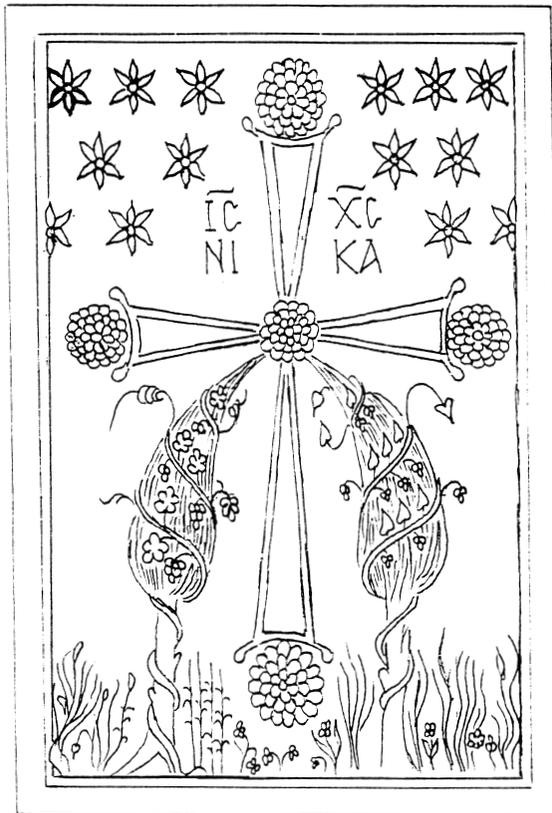
Ἐξακολουθοῦμε νά ἔχουμε 10 περίπου ὁμολογητές Ἱεράρχες, οἱ ὁποῖοι δέν εἶναι ἐπιλήσιμονες τοῦ χρέους τους ἔναντι τῆς παναίρεσης τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Σ' αὐτούς στηρίζουμε τήν ἐλπίδα μας ὅτι θά συνεχίσει ἀκμαῖος ὁ ἀντιοικουμενιστικός ἀγῶνας! Ὅρισμένοι ἀπό τούς ὁμολογητές Ἱεράρχες (Πειραιῶς, Κυθήρων καί Ἀκαρνανίας) κάνουν συχνά παρεμβάσεις καί ἄλλοι (Ναυπάκτου, Γόρτυνος, Κονίτσης κτλ.) ἐξακολουθοῦν νά ἱεραρχοῦν πρῶτον τόν ἀντιοικουμενιστικό ἀγῶνα.

Ἀπό τά βᾶθη τῆς ψυχῆς μας σᾶς εὐχαριστοῦμε γιά τήν γενναία



ἔκτροπα; Ἐσφαλῶς ὄχι. Γιατί ἀποσιώπησαν τό θέμα; Κατανοοῦμε -ἔστω καί ἂν διαφωνοῦμε- ὅτι λόγω Οὐκρανομαχίας δέν ἤθελαν νά ἀσκήσουν κριτική στόν Μητροπολίτη Ὀνούφριο, ἀλλά -τουλάχιστον- γιατί δέν ὕψωσαν φωνή για τά οἰκουμενιστικά ἔκτροπα τοῦ Πατριάρχη στήν Οὐκρανία; Ἐπιπλέον! Ὁ ἀγώνας ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ στήν συνείδηση καί στίς προτεραιότητές τους δέν ἔχει δεύτερη ἀλλά εἰκοστή δεύτερη θέση. Τά τελευταῖα τρία χρόνια ἐβραχίασεν ὁ λάρυγξ μου νά λέγω πρός κάθε κατεύθυνση ὅτι ὁ ἀντιοικουμενιστικός ἀγώνας ἔχει ἐγκαταλειφθεῖ ἀπό τούς πάλαι ποτέ ἀντιοικουμενιστές. Μόνη μας ἐλπίδα εἶναι οἱ παραδοσιακοί ἐπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν νά κατηχοῦν ὁμολογιακά τόν λαό τοῦ Θεοῦ καί νά ἐπισημαίνουν τούς θανάσιμους κινδύνους για τήν Ὀρθοδοξία ἀπό τήν ἐπέλαση τῆς παναίρεσης τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ





## ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ – ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Στέλιου Παπαντωνίου, *Κρυφοί άνέμοι*, Ἐπό τήν Ἐννάτη Ἰουλίου τοῦ Βασίλη Μιχαηλίδη, ἔκδ. Κεντρικῆς Ἀσφαλιστικῆς, Λευκωσία 2021, σσ. 90.



λοπόνως, διά μίαν εἰσέτι φοράν, ἠργάσατο ὁ καλός συγγραφέας, μεταφέροντάς μας, μέ τόν παρόν, ὄχι ἀπλῶς στήν Κύπρο τοῦ 1821 ἀλλά, ἀναλογιζόμενος τά βάσανα καί τίς πίκρες τοῦ λαοῦ μας, μᾶς πάει πίσω στό μικρό 1191, ὅταν γιά πρώτη φορά οἱ Ἐγγλέζοι ὑπό τό Ριτσιάρντι (τόν τάχατες λεοντόκαρδο) καταλαμβάνουν τό Νησί. Αὐτό ἦταν ἀρχή σέ πολυώδυνα βάσανα πού κράτησαν αἰῶνες. Οἱ Φράγκοι φεουδάρχες καί οἱ Βενετσιάνοι πού τοὺς διαδέχτηκαν ἀποδείκνηκαν ἀφέντες στυγνοί, ἄπληστοι καί ἀμείλικτοι. Τά ἴδια καί χειρότερα, τοῦ λιναριοῦ τά πάθη, τραβήξαμε μέ τοὺς Ὀθωμανούς πού ἀκολούθησαν. Μέ λόγο ποιητικό, ἀλλά καί πεζό, μέ ἀδρές πινελιές καί χωρίς πλατεϊσμούς, σκιαγραφεῖ τήν ἱστορική πορεία τοῦ τόπου δανεϊζόμενος καί κείμενα τῶν Γ. Σεφέρη, Γ. Κηπιάδη, Φ. Ζαννέτου, Ἄ. Παυλίδη κ.ἄ. Καί φτάνουμε στά 1821. Ἐδῶ ὁ συγγραφέας ἔχοντας συντροφιά τό ρωμάλικο στίχο τοῦ Βασίλη Μιχαηλίδη ξετυλίγει τά γεγονότα πού σχετίζονται μέ τήν 9η Ἰουλίου καί τό μαρτυρικό τέλος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ καί τῶν σὺν αὐτῷ. Τό ἀπογοητευτικό γιά τή γενιά μας, ἀλλά καί τίς προηγούμενες πού ἔζησαν τά τελευταῖα διακόσια χρόνια, εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν τιμήθηκαν δεόντως, ὅπως ὁ μαρτυρικός οἰκουμενικός πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄ κι ὄχι μόνο, πού ἀνακηρύχθηκαν Ἅγιοι ἀπό τήν Ἐκκλησία. Γιά τόν ἀρχιεπίσκοπο Κυπριανοῦ καί τοὺς λοιπούς συμμάχους του, κληρικούς καί λαϊκοὺς, πού μπορούσαν ἄνετα, ἂν τό ἤθελαν, νά ἀλλαξοπιστήσουν, νά τουρκίσουν γιά νά σώσουν τή ζωή τους «οὐκ ἔστι λαλιά, οὐδέ λόγος»... Στήν ὅλη υπόθεση ρίχνει ἐπίσης φῶς κι ὁ χρωστίρας τοῦ Γ. Μαυρογενῆ. Ἄνευ ἀντιλογίας δέν μπορεῖ κανεῖς νά προσπεράσει ἀσχολίστα τήν ἐπιμελημένη δουλειά καθώς καί τά σκίτσα τοῦ Πέτρου Παπαπέτρου, πού εἶχε καί τήν καλλιτεχνική ἐπιμέλεια. Μιά πολύ χρήσιμη καί καλά ἐπιλεγμένη σειρά φωτογραφιῶν χώρων κι ἀντικειμένων πού σχετίζονται μέ τά γεγονότα φωτίζει περαιτέρω τό ὅλο θέμα. Ἰδιαίτερα συγκίνησε τόν γράφοντα ἡ λευκή σημαία μέ τό γαλανό σταυρό πού κρατοῦσαν οἱ Κύπριοι ἀγωνιστές στήν Ἑλλάδα στά 1821. Τέλος θετικό πρόσθημο παίρνει καί ἡ παράθεση ὁλόκληρου τοῦ συγκλονιστικοῦ ποιήματος τοῦ Βασίλη Μιχαηλίδη «Ἡ ἐννάτη Ἰουλίου τοῦ 1821 ἐν Λευκωσίᾳ [Κύπρου]». Λιτό, περιεκτικό, εὐληπτο καί ἐπί τῆς οὐσίας τό παρόν μᾶς μεταφέρει νοερά καί, πρό πάντων, χωρίς φανφάρες καί παχιά λόγια στά δύσκολα ἐκεῖνα χρόνια.

\*\*\*

Ἄσίου Ἰγνατίου Μηριανσιανίνωφ, Ἔργα ζ΄, *Σωματικὸς καί πνευματικὸς ἀσκητισμὸς*, (ἐπιλεγμένα κείμενα καί ἐπιστολές πρὸς πνευματικά του παιδιά, μέ πληθῆς θεμάτων πνευματικῆς οἰκοδομῆς καί σωτηρίας), Μετάφραση - Ἐπιμέλεια Πέτρου Μπότση, Ἀθήνα 2021, σσ. 155.

Ἄσθη πανεύσομα, μυρίπνοα καί ποικιλόχροα ἀπό τό λειμῶνα τῶν ἁγίων Πατέρων ἐπιμένει νά συλλέγει ὁ καλός κ. Μπότσης. Στήν παρούσα περίπτωση ἔχουμε μιά ἀνθοδέσμη ἀπό τά ἔργα τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰγνατίου (Μηριανσιανίνωφ), ἐπισκόπου Καυκάσου. Σ' αὐτό τό βιβλίο διαβάζομε καί τά ἔξῃς: «Ἐκεῖνος πού θέλει νά τεθεῖ στήν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου μέ σκοπὸ νά τόν ὑποδεχθεῖ στόν οἶκο τῆς ψυχῆς του καί νά τοῦ δώσει τήν ἀνάπαυση πού ὁ ἴδιος ἐντέλ-

\* Στό παρόν τεῦχος δημοσιεύομε ὅλα τά βιβλία πού μᾶς στάλθηκαν μεταξύ 1.5.2021 καί 31.8.2021.

λειται, πρέπει νά ξεκινήσει μέ τό σωματικό άσκητισμό, μέ τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ εὐαγγελίου μέσω τῶν άσκητικῶν άγώνων». Καί σέ άλλο σημείο ύπογραμμίζει τά πιά κάτω: «ή συνετή σωματική άσκησις, βασιμένη στό λόγο τοῦ Θεοῦ, κατορθώνει σέ ίκανοποιητικό βαθμό νά ελευθερώσει τόν άνθρωπο άπό τήν άμαρτία καί νά τόν μεταποίήσει σέ πεδίο άρετῶν, σέ δοῦλο Χριστοῦ. Μέ τέτοιο σωματικό άσκητισμό αναπτύσσεται σύντομα ὁ άσκητισμός τῆς ψυχῆς, πού εἶναι ίκανός νά εξασφαλίζει τή σωτηρία». Γιά τό κεφαλαίωδες θέμα τῆς μετάνοιας διαβάζουμε: «Όταν ὁ Θεός κοιτάζει τίς καρδιές μας, βλέπει μέ εὐαρέσκεια μόνο τίς καρδιές ἐκεῖνες πού εἶναι ταπεινές, πού εἶναι γεμάτες άπό άναγνώριση τῆς άμαρτωλότητάς τους, άπό μετάνοια». Στο βιβλίό ύπάρχει καί μιά συνέντευξη τοῦ Ἁγιορείτη γέροντα Διονυσίου τοῦ κελλιοῦ «Ἁγιος Γεώργιος» τῆς Σκήτης τοῦ Κολιτισοῦ. Στο ἐρώτημα: Πῶς μπορούμε νά διαφυλάξουμε τό νοῦ μας καθαρό άπό πονηρές σκέψεις; ὁ Γέροντας δίνει τήν πιά κάτω άπάντηση: «Ἄν ταπεινώσασαι, ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θά διατηρήσει τό νοῦ σου καθαρό. Ἄν ὅμως δέν κάνεις ύπακοή, ἄν δέν κόβεις τό θέλημά σου κι ἄν δέν ταπεινώσασαι, άπομακρύνεις τόν ἑαυτό σου άπό τή Χάρις τοῦ Θεοῦ καί δέν μπορείς ν' άντισταθεῖς στίς άκάθαρτες καί δαιμονικές προσβολές». Ὅντως ἄξιο λόγου τό παρόν πόνημα, ἄξιος κι ὁ μισθός τοῦ ἐπιμελητοῦ. Ὅσοι ἐγκύβουν στή μελέτη του θά τό διαπιστώσουν.

\* \* \*

Πρεσβυτέρου Γεώργιου Σ. Κουγιουμτζόγλου, *Πῶς θά βελτιώσουμε τίς σχέσεις μέ τούς συνανθρώπους μας*, Β΄ έκδοση βελτιωμένη, Θεσσαλονίκη 2016, σσ. 128.

Μέ θέμα βασικότητα, πάντοτε ἐπίκαιρο καί αὐτόχρομα δυσχερές, τολμᾶ καί καταπιάνεται ὁ αἰδεσιμολογιότατος π. Γεώργιος. Τό κύριο χαρακτηριστικό τοῦ παρόντος εἶναι ὄχι οἱ γενικόλογες κι άόριστες ἠθικές παραινέσεις, ἀλλά οἱ πρακτικές συμβουλές, πού στηρίζονται στίς ἀρχές τοῦ Εὐαγγελίου. Τονίζει μεταξύ ἄλλων τήν ἀξία τῆς ταπεινώσεως πού εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ στή προσπάθεια βελτίωσης τῶν σχέσεών μας μέ τούς γύρω μας. Ἐπιγράφουμε τίς συμβουλές τοῦ ἁγίου Φιλοθέου τοῦ Σιναΐτη ἐν προκειμένῳ: «Συντριβεῖ καί ταπεινώνει τήν καρδιά τῶν πιστῶν ἡ θύμησις ὅλων τῶν άμαρτημάτων μας άπό τή νηπιακή ἡλικία, πού αναλογίζεται ὁ νοῦς ἕνα - ἕνα (ἐκτός άπό τά σαρκικά) καί ἡ μνήμη τοῦ θανάτου. Ἡ μνήμη τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου, ὅταν τά αναλογιζόμαστε καί τά θυμόμαστε ἕνα - ἕνα καί ἡ ἀναδρομή στίς πολλές εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ σ' ἐμᾶς, ὅταν τίς μετροῦμε μία - μία καί τίς ξαναφέρνουμε στό νοῦ μας». Καί σημειώνει πολὺ εὐστοχα σέ κάποιο άλλο σημείο ὁ καλός συγγραφέας: «Ἡ καινή ἐντολή τῆς ἀγάπης εἶναι “ἀγνωστὴ” στους περισσότερους Χριστιανούς τοῦ 21ου αἰ. Διότι εἴμαστε μαθημένοι ν' ἀγαπᾶμε ὅ, τι ἐμεῖς νομίζουμε σωστό, άγνωόντας τήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, μέ ἀποτέλεσμα νά ζοῦμε ἕνα ἐκκοσμικευμένο Χριστιανισμό». Μεγάλη ἔμφρασις δίνει τό βιβλίο στίς σχέσεις τῶν συζύγων. Δέν εἶναι δά καί μικρό πράγμα ἡ ἡρεμία καί εἰρήνη στήν οἰκογένεια ὅταν αναλογιστεῖ κανεῖς ὅτι τήν σήμερον ἡμέραν οἱ σχέσεις πολλῶν ζευγαριῶν μοιάζουν μέ τρικυμισμένη θάλασσα, παρά μέ ὑπνέμο λιμάνι. Ὁ π. Γεώργιος δίνει, σύν τοῖς ἄλλοις τήν ἐξῆς συμβουλή: «Νά ἀποδεχθεῖτε ὡς ὑπέριστα σχέση τή νέα πλέον οἰκογένειά σας (πάνω ἀπ' ὅλα -μετά τό Θεό φυσικά- ὁ σύζυγός μου ἢ ἡ σύζυγός μου) καταργώντας τή συναισθηματική προσκόλλησή σας στήν πατρική σας οἰκογένεια». Κλείνω μέ μιá προτροπή πρὸς τόν ἀναγνώστη, πού ὑπάρχει στόν Ἐπίλογο: «Στά χέρια σου, λοιπόν, βρίσκεται ἡ λύσις. Ἐάν πιστεῦεις σ' αὐτήν, θά στεφθεῖ μέ ἐπιτυχία μέ τήν βοήθεια τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ» Δύο, λοιπόν, οἱ παράγοντες πού συμβάλλουν στή βελτίωση τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων: Ἐπί τῆ μιᾶ νά πάρει ὁ ἄνθρωπος στά σοβαρά τίς παροτρύνσεις πού βελτιώνουν τίς σχέσεις του μέ τούς ἄλλους καί άπό τήν ἄλλη ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἄκόμη κι ἄν ἕνας μόνο ἀναγνώστης βελτιωθεῖ δέν εἶναι μικρό πρᾶγμα. Εὐχεσθε.

\* \* \*

† Μητροπολίτη Νικοπόλεως Μελετίου, *Ἀνοίγοντας πόρτες*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Προφήτου Ἡλίου, Πρέβεζα 2021, σσ. 100.

Τῆ ρητορική δεινότητα ἀλλά πρό πάντων τό χειμαρρῶδη καί μεστό νοημάτων λόγο τοῦ μακαριστοῦ ἱεράρχου Μελετίου ἀντιλαμβάνεται μέ τήν πρώτη ματιά ὁ ἀναγνώστης πού παρόντος. Πρόκειται γιά τρεῖς ὁμιλίες τοῦ μακαρία τῆ λήξει γενομένου Ἐπισκόπου, πού τιτλοφο-

ροῦνται: α') Ἐπιστρέφοντας στό σπίτι τοῦ πατέρα, β') Ἀκούγοντας τό Θεό νά μᾶς μιλάει καί γ') Ἐτοιμάζοντας τά δῶρα μας. Πρός ἐπίρρωση τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας γιά τόν ἀνωτέρω χαρακτηρισμό τοῦ ἐπισκόπου Μελετίου παραθέτουμε τί θέση του γιά τή μετάνοια: «Σίγουρα ἡ μετάνοια δέν πρέπει νά εἶναι ἀπλῶς ἓνα στιγμιαῖο συναίσθημα. Δέν πρέπει νά εἶναι σάν νά μᾶς ἤλθε... ἓνα τοῦβλο στό κεφάλι κι εἶπαμε: «ὦκ! ἔκανα λάθος». Δέν εἶναι σάν νά μᾶς ζύπνησε ἓνα ξυπνητήρι, τό κλείσαμε καί μετά γυρίσαμε στό ἄλλο πλευρό νά συνεχίσουμε τό «μακάριο» ὕπνο τῆς ἁμαρτίας! Μετάνοια εἶναι σταθερή ἀποκοπή ἀπό τήν ἁμαρτία. Καί σ' αὐτή τήν ἀποκοπή πρέπει νά βάλουμε κι ἔμεις τό κεράκι μας. Προφανῶς δέν εἶναι εὐκόλη «δουλειά» αὐτή. Θέλει κόπο ψυχῆς καί σώματος. Θέλει νά στάξει ἡ καρδιά μας αἷμα! Καί τήν κάνουμε ἔμεις ἐπόδυνη αὐτή τήν ἀποκοπή ἀπό τήν ἁμαρτία, διότι ὅλα τά θυσιάζουμε μέ μεγάλη εὐκολία, ἐκτός ἀπό τό ἁμαρτωλό ἐγώ μας! Καί ἡ μετάνοια θέλει ταπεινώση. Χωρίς ταπεινώση μετάνοια δέν γίνεται!» Διαφωνοῦ κανεῖς ὅτι κτυπάει κέντρο; Ὅλα φανερόνουν πολῦπειρο καί σοφό ποιμένα τῶν λογικῶν προβάτων. Καμμία φλυαρία, οὐδέν περιττόν κι ὅλα ἐπί τῆς οὐσίας. Κάπου ἄλλου παρακολούθουμε τό διάλογο κάποιου μέ τόν πνευματικό του. Κάνοντάς του τό δάσκαλο (τοῦ πνευματικοῦ) τοῦ λέει: «Πάτερ, ὁ Θεός θέλει νά μή σκοτώσεις, νά μή κλέψεις, νά μή μοικεύσεις. Τά περισσότερα τί χρειάζονται;» Κι ὁ Γέροντας ἀπάντησε: «Ὅταν ἀποφύγεις τά πιά πάνω τό μόνο πού ἔχεις ἐξασφαλίσει εἶναι ὅτι δέν θά πᾶς στό δικαστήριο καί στή φυλακή! Ἄλλά μέ αὐτά τά λίγα πράγματα μὴν περιμένεις νά ἔχεις «καλὴν ἀπολογία ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ» καί πολὺ περισσότερο μὴν περιμένεις νά πάρεις στεφάνι ἀπό τό Θεό». Κλείνω, χωρίς δεύτερη σκέψη, μέ τό κατωτέρω καταληκτικό σχόλιο: «ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου».

\* \* \*

Ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Γ. Λίχα, *Ἡλιακτιδες*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Προφήτου Ἠλιοῦ, Πρέβεζα 2020, σσ. 124.

Ὁμολογῶ πῶς ἀσχολοῦμαι μέ κείμενα τοῦ π. Γρηγορίου γιά πρώτη φορά. Ὅμως, ὀφείλω νά ὁμολογήσω ὅτι θά ἦταν ψέμα νά πῶ πῶς δέν μέ ἐντυπωσίασε ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ἐκθέτει τίς σκέψεις, τίς θέσεις καί τά συμπεράσματά του. Δέν διαφωνῶ καθόλου γιά τή διαπίστωση τοῦ ἐπιχώριου ἐπισκόπου του, σεβασμιώτατου Μητροπολίτου κ. Χρυσοστόμου, πού σημειώνει (στό περιεκτικό του Προλογικό σημείωμα) ὅτι οἱ 31 ἱστορίες πού διηγεῖται: «περιγράφουν μέ τρόπο ἀπλό, ζωντανό καί παραστατικό τά βάσανα τῶν παθῶν καί τόν πνευματικό ἴστό πού αὐτά ὑφαίνουν στήν ἀνθρώπινη ψυχή, γιά νά τήν κρατοῦν φυλακισμένη καί ὑπόδουλη». Καί συνεχίζει ὁ Σεβασμιώτατος: «Μέ ἀκρίβεια λόγου καί πλοῦτο λέξεων ἐρμηνεύει τίς ἱστορίες αὐτές μέ σκοπό τήν ἴσα ἀπό τήν ὀξείδωση τῆς καρδιάς καί τελική πορεία τήν ἀνάσταση καί τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Ὅχι κάνουμε τόν κόπο νά δοῦμε ἀπό κοντά μιά ἀπ' αὐτές. Ἀναφέρεται στήν προσπάθεια ἑνός ἀγιορείτη μοναχοῦ νά βρεῖ κατάλυμα γιά νά ἀποφύγει τήν ἐνόκληση ἀπό τούς διάφορους ἐπισκέπτες πού δέν τόν ἄφηναν σέ ἡσυχία. Τελικά ὁ καλόγερος βρίσκει μιά ἀπόμειρη σπηλιά κι ἐνῶ προσπαθεῖ νά τήν τακτοποιήσει γιά κατοικία του βρίσκει κάτω ἀπό ἓνα βράκο... χρυσές λίρες! Ὁ διάβολος, ὁ διάβολος, φωνάζει καί τρέχει νά ἀπομακρυνθεῖ βιαστικά. Δύο ξυλοκόποι πού τόν ἄκουσαν τρέχουν παραξενεμένοι στή σπηλιά καί βλέπουν τίς λίρες. Θαμπωμένοι ἀπό τό χρυσάφι καί οἰκτεῖροντας τόν καλόγερο ἀποφασίζουν ὁ ἓνας νά μείνει νά φυλάει τό θησαυρό κι ὁ ἄλλος νά πάει στίς Καρυές νά φέρει φαγητά νά τό γιορτάσουν. Αὐτός πού πῆγε στίς Καρυές ἀγόρασε μαζί μέ τά τρόφιμα καί ποντικοφάρμακο, πού ἔβαλε στά φαγητά γιά νά ἐξοντώσει τό σύντροφό του καί νά οἰκειοποιηθεῖ τό θησαυρό. Ὁ ἄλλος, κάνοντας παρόμοιες σκέψεις, μόλις τόν βλέπει νά μπαίνει στή σπηλιά τοῦ δίνει μιά μέ τό τσεκούρι του καί τόν σκοτώνει! Πεινασμένος ὅπως ἦταν, πέφτει μέ τά μούτρα στό φαγητό καί σέ λίγο πέφτει κι αὐτός νεκρός! Τῶ ὄντι ἦταν παρών ὁ ἀνθροποκτόνος Διάβολος! Εἶχε δίκαιο ὁ καλόγερος. Καί σημειώνει συμπερασματικά ὁ καλός π. Γρηγόριος: «Προσοχή, λοιπόν. Νά ἔχουμε ὀρθόνοια καί μάτια μας! Καί νά μᾶς λυτρῶνει ὁ Κύριός μας, βλέποντας τήν ταπεινώσή μας καί τόν περισκεμμένο ἀγῶνα μας!» Ἄν μέ ρωτᾶτε ἂν συνιστῶ τό βιβλίο ἡ ἀπόκρισή μου εἶναι μονολεκτική: Ἄναμφιβόλως! Ὅποιος τό διαβάσει πιστεύω πῶς δέν θά ἔχει λόγο νά διαφωνήσει μέ τόν γράφοντα.

\* \* \*

Ἀρχιμανδρίτου Ἰωὴλ Νικολάου, *Ρήματα ζωῆς αἰωνίου*, Λόγια πού μᾶς ὀδηγοῦν στήν αἰώνια ζωή, ἔκδ. Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, Πρέβεζα 2021, σσ. 110.

Συνεχίζοντας τό ἔργο τῆς συγγραφῆς κειμένων πρὸς ὠφέλειαν καί οικοδομὴν ὁ π. Ἰωὴλ μᾶς παραδίδει τό παρόν, πού φέρει τὸν ἀνωτέρω εὐγλωττο τίτλο. «Αὐτό τό ρῆμα Κυρίου, τό λόγο τοῦ Θεοῦ πού θά μᾶς ὀδηγήσει στήν ἐγκρίστωσή μας, πού θά μᾶς κατατάξει στοὺς φίλους καί οἰκιακοὺς τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καί Λόγου, στοὺς κατοίκους τῆς Βασιλείας του, τὸν αἰώνιο λόγο μᾶς προσφέρει μέ τό νέο του βιβλίο ὁ π. Ἰωὴλ». Αὐτά, πού σημειώνει ὁ σεβασμιότατος Νικοπόλεως κ. Χρυσόστομος στὸν περιεκτικό του Πρόλογο, μᾶς βρίσκουν ἀπολύτως σύμφωνους. Σχολιάζοντας τὴν παραβολὴ τοῦ Τελώνου καί τοῦ Φαρισαίου ὁ καλὸς κληρικός σημειώνει: «Ἡ ταπείνωση εἶναι πραγματικά μέγιστη ἀρετή. Οἱ πατέρες τὴν ὀνομάζουν «ὕψοπιό» διότι ὑψώνει τὸν ἄνθρωπο σέ ὕψη δυσθεώρητα... Καθένας πού ὑψώνει τὸν ἑαυτό του θά ταπεινωθεῖ καί καθένας πού ταπεινώνει τὸν ἑαυτό του θά ὑψωθεῖ. Ὁ Θεὸς στοὺς ὑπερήφανους ἀντιτάσσεται, δέν τὰ πάει καθόλου καλὰ (δέν συμφωνεῖ καθόλου μέ αὐτοὺς), καί στοὺς ταπεινοὺς δίνει τὴ χάρη του». Πῶς νὰ συμφωνήσει ἀφοῦ ὁ ἴδιος δηλώνει: «μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶος εἰμι καί ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ»; Ἰδιαίτερη ἐντύπωση προξένησε στὸν γράφοντα ἡ εἰς βάθος ἀνάλυση τῆς γνωστῆς προσευχῆς τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου. Εἶναι γνωστὸ πὼς διαβάζεται πάλιν καί πολλὰκις τῇ Μ. Τεσσαρακοστῇ, ἀλλὰ πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολεῖ ὀλόχρονα καί πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἐνα μικρὸ ἀπόσπασμα παραθέτουμε κατωτέρω: «Πνεῦμα ἀργίας». Ἀργία εἶναι μιὰ κατάσταση τεμπελιάς, ἀκηδίας, ἀδιαφορίας, ἀνορεξίας. Νά εἶμαι ἀργός, χωρὶς δύναμη μέσα στή ψυχὴ μου. Ἐνας μουδιασμένος ἄνθρωπος, χωρὶς ἐνδιαφέρον γιὰ πνευματικὰ θέματα. Πολλές φορές βλέπουμε νέους κουρασμένους, χωρὶς διάθεση, χωρὶς ἐνθουσιασμό, δέν μπορούμε εἰς τὴν προχωρήσωμε. Λέει στὸ βιβλίο τῆς Κλίμακος ὅτι ἡ ἀργία εἶναι περιεκτικὸ τοῦ θανάτου στοιχεῖο, εἶναι κάτι πού θυμίζει τὸ θάνατο στὸν ἄνθρωπο». Στοιδοτῆς, σάν τὸν πάγκαλο Ἰωσήφ, ὁ καλὸς λευίτης προσφέρει «τροφὴν ἐν καιρῷ» κι ἀκαταπαύτως μάχεται ὑπὲρ τῆς ἀληθείας κι ἀπὸ τό μετερίζι τῆς συγγραφῆς. Ὁ καλὸς Θεὸς μακάρι νὰ ἐπιβλέψει ἐπὶ τὸν κόπον αὐτοῦ καί νὰ τὸν εὐλογήσει.

\* \* \*

*Πρὸς Ἑλληνίδα*, Ἐπιμέλεια – εἰσαγωγή Καθηγούμενος Ἀρχιμανδρίτης Ἰωαννίκιος, ἔκδοσις Ἱερᾶς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, Σοχὸς Λαγκαδᾶ 2017, σσ. 145.

Μέ πολὺ πόθο καί ἀνάλογη ἐπιμέλεια συνέλλεξε σπυρί – σπυρί τό ὑλικὸ γιὰ τὸν παρόντα ἀξιόλογο τόμο ὁ πανοσιολογιώτατος Ἐπιμελητὴς π. Ἰωαννίκιος, πού συνέγραψε ἐπίσης τὴν Εἰσαγωγή. Ἀπ' αὐτὴ σταχυολογοῦμε τό πιὸ κάτω ἀπόσπασμα: «Στὰ δύσκολα αὐτὰ χρόνια πού περνᾶμε, στήν κοσμογονικὴ καμπὴ τῆς παγκόσμιας, ἀλλὰ καί τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας, ὅπου τὰ πάντα κλονίζονται ἀπὸ τὴν παγκοσμιοποίηση, σκῶστε εἰσεῖς οἱ Ἑλληνίδες τό ἀνάστημα καί σῶστε τὴν Ἑλλάδα. Ξυπνήστε τοὺς κοιμισμένους Νεοέλληνες ἀπὸ τὸν ὕπνο τῆς ἀδιαφορίας καί τῆς ξενομανίας ἢ ἀκόμα καί τῆς «καρεκλομανίας» τῶν ἀνάξιων πολιτικῶν μας ὄλων τῶν ἀποχρώσεων». Πλεῖστα ὅσα σημαντικὰ ἄρθρα πού εἶδαν τό φῶς τῆς δημοσιότητας τὰ τελευταῖα χρόνια παραλείθουν ἐνώπιον τοῦ ἀναγνώστη καί τὸν βοηθοῦν νὰ ἀντιληφθεῖ τὴν προσφορά τοῦ γυναικείου φύλου, ὡστε νὰ ἐκτιμήσει δεόντως τὸ ρόλο τῆς γυναίκας στήν κοινωνία. Μεταξὺ ἄλλων πολλῶν ἀναφέρω τό ἄρθρο τῆς Καθηγήτριας Β. Οἰκονόμου ὑπὸ τὸν εὐνχο τίτλο «Ὁ ἀληθινὸς καί ὁ ψεύτικος φεμινισμός». Σημειώνει καί τό πιὸ κάτω ἡ συγγραφέας: «Σέ ἄλλες περιπτώσεις ἢ χεῖριστα ἐννοούμενη χειραφέτηση βλέπουμε νὰ τίς ὀδηγεῖ στό νὰ αὐτεξευτελίζονται μέ ἐπιδειξιμανία γυμνῆς σάρκας, ἀκκίζόμενες ὡς σκευὴ ἡδονῆς πρὸς μέγιστη χαρὰ καί τέρψη τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων πού θέλουν νὰ ἀναγνωρίζουν στίς γυναῖκες αὐτὴ καί μόνο τὴν ιδιότητα. Ἄλλες τέλος φορές υἰοθετοῦν καί μμοῦνται φερσιματα ἀνδρικά, τὰ ὅποια ἀλλοιώνουν καί καταστρέφουν τὴ μυστικὴ καί μαγικὴ ἐκείνη αὔρα τῆς θηλυκότητας, πού κάνει μιὰ γυναῖκα νὰ εἶναι ἀληθινὰ χαριτωμένη». Ἐπίκαιρο ἄρθρο, φέτος πού γιορτάζονται τὰ 200 χρόνια τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἀποτελεῖ ἄνευ ἀντιλογίας ἡ παρουσίαση τῶν ἡρωίδων τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας πού μέ τό βίβιο καί τὴν πολιτεία τους ἀνύψωσαν τὴ γυναῖκα σέ ὕψη δυσθεώρητα. Ἀξι-

ζει αναμφιβόλως να ἐγκύβει κάποιος στή μελέτη του παρόντος συλλογικοῦ τόμου. Μᾶς ἀνοίγει τὰ μάτια ὄλων ἀνεξαιρέτως, ἀνδρῶν τε καί γυναικῶν.

\* \* \*

Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου Ἱερόθεου, *Ἐκκλησία καί πανδημία*, Ὁ ἴος sars-voc-2 καί ἡ ἀσθένεια covid-19, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), 2012, σσ. 384.

Δυσκολευόμαστε νά παρακολουθήσουμε τήν ταχύτητα μέ τήν ὁποία κινεῖται ὁ κάλαμος τοῦ σεβασμιώτατου συγγραφῆς. Μή βιαστείτε ὅμως νά συμπεράνετε ὅτι αὐτό ἀποβαίνει εἰς βάρος τῆς ποιότητος τῆς συγγραφῆς. Κάθε ἄλλο. Στό παρόν ὁ Σεβασμιώτατος ἀσχολεῖται μέ τό φοβερό πρόβλημα τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ καί μάλιστα μέ τήν πρώτη του φάση. Περιλαμβάνει: α') Ἄρθρα - κείμενα, β') Συνεντεύξεις καί γ') Ἐγγραφα πρὸς καί ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο. Ἀπό τό α') μέρος θά ἤθελα νά σχολιάσω τήν ἐπισήμανση τοῦ συγγραφῆς γιά τή διαχείριση τοῦ ἐγκλεισμοῦ, τῆς παραμονῆς στό σπίτι γιά μεγάλο χρονικό διάστημα. Συγκλονίζει ἡ στάση ἑνός μελλοθάνατου σέ ἀμερικανική φυλακή, πού γνώρισε τήν Ὁρθοδοξία. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος γεμίζει τή μέρα του μέ μελέτη τῶν ἔργων τῶν ἁγίων, ἑκατοντάδες μετάνοιες, νοερά προσευχή κι ἐκκλησιαστικές ἀκολουθίες. Σχετικά μέ τό πρόβλημα τοῦ ἐμβολιασμοῦ, ὁ Σεβασμιώτατος (πού ἔχει ἤδη ἐμβολιασθεῖ προσωπικῶς) δηλώνει: «Ἡ ἐλευθερία ἔχει δύο ἔννοιες, εἶναι ἐλευθερία ἀπό κάτι ἀπό μία δουλεία, εἴμαστε δοῦλοι ἰδεολογιῶν, πραγμάτων, παθῶν, καί ἡ ἐλευθερία πρὸς κάτι ὡς ἀγάπη. Ἄρα ἡ ἐλευθερία ἔχει δύο ἔννοιες νά ἐλευθερωθῶ ἀπό κάτι πού μέ κρατᾷ στή δουλεία, εἶμαι δοῦλος καί νά ἀποκτήσω δύναμη νά ἀγαπῶ. Αὐτό εἶναι ἔργο τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς. Τό τί θά φᾶμε, ποιά εἶναι ἡ ὑγιεινὴ τοῦ σώματος, τί φάρμακα θά πάρουμε ἀν ἀρρωστήσομε τί πρέπει νά κάνουμε εἶναι ἔργο τοῦ δικοῦ μας προσωπικοῦ γιατροῦ». Καθάρεις, σταράτες κουβέντες ἀπό ἕνα ὑπεύθυνο ποιμένα. Γιά τό θέμα τέλος τῆς θείας κοινωνίας σημειώνει: «Ἄνοιξε μία ἐπικίνδυνη συζήτηση γιά τή μετάδοση τοῦ ἰοῦ μέσω τῆς κοινωνίας τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, πράγμα πού προσβάλλει αὐτή τήν ἴδια τήν δογματική ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας. Συγχρόνως διάφοροι θεολόγοι ἐξέφρασαν ἀπόψεις πού θεωρῶ ὅτι εἶναι ἀντορθόδοξες, ὅτι δηλαδή ἡ θεία κοινωνία εἶναι ἀπλῶς μία σχέση τοῦ νά ἐπιβιώνει κανεῖς ἀτομικιστικά, καθώς ἐπίσης κατηγορήθηκαν ὡς ἀφθαρτοδοκίτες ἐκείνοι πού πιστεύουν ὅτι διὰ τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος Χριστοῦ δέν μεταδίδονται μολυσματικές ἀσθένειες!» Εὐχαριστοῦμε τό Σεβασμιώτατο καί γιά τό παρόν του πόνημα. Δέν μᾶς διαφεύγουν οἱ ἀγῶνες του ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας στό Κολυμβάριο Χανίων τό 2016, οὔτε λησμονοῦμε ὅτι ἀρνήθηκε στήν πράξη τό ἀπαράδεκτο μεταθετόν. Ὅποιος ἀσχοληθεῖ μέ τό παρόν βιβλίο τοῦ Σεβασμιώτατου κ. Ἱερόθεου ὁπωσδήποτε δέν θά χάσει.

\* \* \*

Βασίλη Βασιλείου, *Νικόλαος Παπαστεφάνου καί Νεόφυτος Ν. Ζωγράφου, Ὁ βίος καί τό ἔργο δύο ἀγνωστων ἁγιογράφων τοῦ 19ου - 20ου αἰ. στήν Κύπρο*, Τερσεφάνου 2021, σσ. 374.

Μέ τό βίο καί τό ἁγιογραφικό ἔργο δύο ἀγνωστων ἁγιογράφων, ἑνός Δωδεκανήσιου κι ἑνός Κυπρίου καταπιάεται ὁ καλὸς συγγραφέας. Ὅποιος πάρει στά χέρια του τό παρόν εὐκόλα ἀντιλαμβάνεται τόν κόπο, τό μόχθο καί τήν ἐπίμονη κι ἐπίπονη ἔρευνα τοῦ Θεολόγου κ. Β. Βασιλείου. Ἄν ρίξει ἀπλῶς κανεῖς μιά ματιά στό χάρτη τῆς Κύπρου (σέλ. 354-355) καί δεῖ τὰ χωριά καί τίς πόλεις ὅπου ἐντοπίστηκαν ἔργα τῶν δύο αὐτῶν ἁγιογράφων, θά ἐννοήσει τό πόσο ἴδρωσε ὁ κ. Βασιλείου γιά νά φέρει εἰς πέρας τό παρόν βιβλίο. Ἄν θελήσει κανεῖς νά δεῖ τήν τεχνιτοπρία τήν ὁποία μεταχειρίστηκαν οἱ δύο ἁγιογράφοι, διαπιστώνει ὅτι ἔχει νά κάνει μέ λαϊκότροπος ζωγράφους πού, ὄντες αὐτοδίδακτοι, ἐπηρεάστηκαν ἀπό τήν τέχνη τῆς ἐποχῆς τους. Δέν εἶχαν σίγουρα τήν εὐκαιρία νά μαθητεύσουν δίπλα σ' ἕνα Φ. Κόντογλου, οὔτε πέρασαν ἀπό τὰ ἔδρανα κάποιας Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν. Ὅμως στά ἔργα τους διακρίνεται μέ τήν πρώτη ματιά ἡ λαϊκὴ εὐσέβεια καί κάθε πινελιά τους μυρίζει λιβάνι. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση προξένησε στὸν γράφοντα τό ἔργο τοῦ Νεόφυτου Ν. Ζωγράφου πού ἐπιγράφεται: «Ἡ Ἁγία καί Οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου τῶν 318». Τὰ πρόσωπα τῶν ἀρχιερέων, ἀλλὰ καί τοῦ μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἀποπνεύουν ἀγιότητα κι

ἔγνοια τους εἶναι νά ὀρθοτομήσουν τόν λόγον τῆς ἀληθείας κι ὄχι νά δοῦν ἀπό κοντά ὁ ἕνας τόν ἄλλο. Προβάλλονται ἰδιαίτερος ὁ συμπατριώτης μας Ἅγιος Σπυρίδων πού κραδαίνει τό κεραμίδι, ὑπενθυμίζοντας τό γνωστό θαῦμα μέ τό ὁποῖο κατατρόπωσε τούς αἵρετικούς κι ὁ Ἅγιος Νικόλαος ὁ θαυματουργός. Ἐντύπωση κάνει ὁ πρακτικογράφος πού γράφει: «ὁμοῦσιον τῷ Πατρὶ δί οὗ τα πάντα». Μέ ἀδρές πινελιές, χωρίς ἀνούσιες φλυαρίες, μᾶς δίνει καί μεταδίδει τήν οὐσία τῶν γεγονότων. Δέν μᾶς μένει παρὰ νά ἐπαινέσουμε τόν κ. Βασιλείου γιά τό πόνημά του καί νά τοῦ εὐκηθοῦμε καλή συνέχεια.

\* \* \*

Μητροπολίτου Γουινέας Γεωργίου, Πέτρος Ζ' ὁ ὁραματιστής Πατριάρχης (1997-2004), ἔκδ. Συνδέσμου Φιλίας Ἑλλάδος - Γουινέας, Ἀθήνα 2014, σσ. 670.

Τεράστιος ὄγκος ἀρχειακοῦ ὑλικοῦ παρατίθεται ἐνώπιόν μας, καρπός τοῦ πολλοῦ κόπου καί τῆς καθόλου εὐκαταφρόνητης ἔρευνας τοῦ σεβασμιότατου Γουινέας κ. Γεωργίου. Ἀντικείμενο τοῦ συγγραφέως εἶναι οὐσιαστικά οἱ περιοδεῖες τοῦ μακαριὰ τῆ λήξει γενομένου Πάπα καί Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Πέτρου Ζ'. Κληρικός τοῦ παλαίφατου πατριαρχείου τῆς Μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς ὁ μακαριστός Πέτρος ἀνεδείχθη ἐπίσκοπος Καμερόν καί ὑπηρέτησε τήν ἐκεῖ ἱεραποστολική μητρόπολη μέχρι τήν ἐκλογή του στό θρόνο τοῦ ἀποστόλου Μάρκου στά 1997, μετά τό θάνατο τοῦ πατριάρχη Παρθένιου. Στόχος τοῦ βιβλίου εἶναι ὅπως φαίνεται καθαρά ἡ παρουσίαση τῶν περιοδειῶν τοῦ Πατριάρχου Πέτρου Ζ'. Αὐτές μποροῦν νά διακριθοῦν σέ δύο μέρη: α') τίς ἱεραποστολικές του περιοδεῖες ἀνά τήν ἀκαυῆ ἀφρικανική ἡπειρο ἀπό τήν Αἴγυπτο στήν Τζανιά, ἀπό τή Γκάνα στήν Αἰθιοπία, τήν Κένυα, τό Σουδάν, τή Ζιμπάμπουε, τή Νότιο Ἀφρική... καί β') τίς ἐπισκέψεις του σέ χώρες τῆς Εὐρώπης, ὅπως τῆ Σερβία, Πολωνία, Τουρκία, Ἰταλία, Ἀγγλία, καί κυρίως τήν Ἑλλάδα καί τήν Κύπρο. Ἀντιγράφουμε ἐδῶ ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό τήν ὁμιλία του στήν Κινσάσα τοῦ Κονγκό στίς 5.4.2004 στήν ἐνθρόνιση τοῦ μακαριστοῦ μητροπολίτου Κεντρώας Ἀφρικῆς Ἰγνατίου: «Θέλω ἐδῶ νά ἀναπτυχθεῖ ἡ ἱεραποστολή, στήν πρωτεύουσα. Θέλω νά δέσει ἡ ὄλη προσπάθεια στή χώρα αὐτή τῆς δημοκρατίας τοῦ Κονγκό, Κανάγκα, Κινσάσα, Κολουέζι κι ὅπου ἄλλο ὁ Κύριος θέλει. Ἐκεῖνος ἐξ ἄλλου εἶναι ἡ κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας, πού σημαίνει εἶναι κεφαλή τῆς ἱεραποστολῆς. Ἐκεῖνος καθοδηγεῖ ἡμᾶς τούς ἐντολοδόχους τοῦ Θεοῦ. Ἐμεῖς ἔχομε τήν διάθεση. Ἀπό σᾶς περιμένουμε νά ἐνθαρρύνετε τήν προσπάθεια αὐτή. Ἐχομε χρέος, εἶναι καθῆκον μας, τίς δωρεές τοῦ Θεοῦ νά τίς μεταφέρουμε σέ κάθε συνάνθρωπό μας». Θά ἦταν παράλειψη μεγάλη νά μὴν ἀναφερθοῦμε στό γεγονός ὅτι ὁ μακαριστός Πατριάρχης ἀποκατέστησε μέ Συνοδική Διαγνώμη Ἀποκατάστασης τόν Ἅγιον Νεκτάριο, πού εἶχε ἀδικηθεῖ κατάφωρα ἀπό τό πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας. Τέλος τό φωτογραφικό ὑλικό (σελ. 530-670) εἶναι ἀκόμη μιά ἀπόδειξη τῆς ἀξίας τοῦ ὅλου ἔργου ἀλλά καί τοῦ ἰδρώτα τοῦ σεβασμιότατου Γουινέας κ. Γεωργίου.

\* \* \*

Ναθαναήλ-Φιλίππου Διακοπαναγιώτη, Μητροπολίτη Κῶου καί Νισύρου, Ἡ Ὅσια Μελώ στί Βουρρίνα τῆς Κῶ. Λαϊκή παράδοση καί λατρεία, β' ἔκδοσις βελτιωμένη, ἔκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 2018, σσ. 319.

Τό πρῶτο στοιχεῖο πού ἐντοπίζει ὁ ἀναγνώστης τοῦ παρόντος εἶναι ἡ ἐξαντλητική μελέτη τῶν πηγῶν ἀπό τό Σεβασμιότατο συγγραφέα. Ὁ Μητροπολίτης Φίλιππος σίκωσε ψηλά τά μανίκια καί ἀσχολήθηκε μέ τό θέμα τῆς μελέτης του μὴ φειδόμενος κόπων καί μόχθων. Εἶχε νά κάνει μέ θέμα ἐνδιαφέρον ἀπό τί μιά κι ἀπό τήν ἄλλη δυσχερές καί δυσεπίλυτο, λόγω ἀπουσίας πολλῶν γραπτῶν πηγῶν γιά τό ζήτημα τῆς Ὅσιας Μελοῦς. Ξεκίνησε μέ τήν ἐπισήμανση τῆς ὑπαρξης μᾶς μικρῆς ἐκκλησίας τοῦ 15ου αἰ. ἐπ' ὄνοματι τῆς Ὅσιας κι ἔχοντας ὁδηγὸ τῆ λαϊκῆ εὐσέβεια τῆς Κῶ, κατόρθωσε μέ μεθοδικότητα κι ὑπομονή νά ὑφάνει τό πλαίσιο τοῦ βίου καί τῆς πολιτείας τῆς Ὅσιας Μελοῦς. Ἐφειρηρία του ὑπῆρξε ὁ ἐντοπισμός μερικῶν στιχηρῶν γιά τήν Ἁγία πού συνέθεσε ὁ Μητροπολίτης Ρόδου Μητροφάνης πού ἔζησε τό 15ο αἶωνα, τά ὁποῖα βρίσκονται σὺν κώδικα Pr. Grec. 1362. Παράλληλα μᾶς παρουσιάζει τήν τραγική κατάσταση στήν ὁποία ζοῦσαν οἱ Ὁρθόδοξοι τῶν Δωδεκανήσων τότε, ὅταν γιά αἰῶνες κυριαροῦσαν οἱ Παπικῶ Ἰωαννίτες Ἱππότες, πού πάσχισαν παντοιοτρόπως νά προσηλυτίσουν τούς

Ἐορθόδοξους στὴν παπικὴ αἵρεση. Μὲ τὸν ἐντοπισμὸ τῶν γραπτῶν αὐτῶν στοιχείων διέλυσε τὴ λανθασμένη ἄποψη πού ταύτιζε τὴν Ὁσία Μελώ μετὴ τὴ γνωστὴ Ἁγία Μελάνη. Πράγματι πολλοὶ ὅταν συναντήσουν κάποιο ἄγνωστο Ἅγιο ἀμέσως τὸν ταυτίζουν μετὸν πλησιέστερο γνωστό καὶ λύνουν τὸ πρόβλημα! Δὲν εἶναι ἔτσι ὅμως. Ὁ Θεὸς ἄλλους ἁγίους τοὺς φανερώνει καὶ ἄλλους τοὺς κρύβει γιὰ λόγους πού δὲν χωρᾶνε στὸ κεφάλι μας. Ἄλλους πάλι τοὺς φανερῶνει μετὰ ἀπὸ χρόνια ἢ καὶ αἰῶνες ἀκόμη πολλοὺς, σάν τὸν ἄγνωστο Ἅγιο τῆς Μονῆς Νεάμις τῆς Ρουμανίας, πού εὐδίασαν τὰ λείψανά του χίλια σχεδὸν χρόνια μετὰ τὴν κοίμησή του τὴν ἐποχὴ τοῦ ἄθεου καθεστώτος τοῦ Τσαουσέσκου. Τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ὁ Σεβασμιότατος κατόρθωσε, καὶ εἶναι πρὸς τιμὴν του, νὰ ἐπαναφέρει τὴν τιμὴ πρὸς τὴν Ἁγία, πού γιορτάζει τὸ πρῶτο Σάββατο τοῦ Ἰουλίου. Μάλιστα πλήρη ἀκολουθία πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας συνέθεσε ὁ Μητροπολίτης Ρόδου Κύριλλος. Εἶθε, διὰ πρεσβειῶν τῆς Ἁγίας νὰ ἐπιδαφιλευθῶν ἐξ οὐρανοῦ εὐλογίες πρὸς τὸν πονήσαντα καὶ τοὺς τιμώντας τὴν μνήμη τῆς.

\* \* \*

Ἁντώνη Πιλλᾶ, *Τριάντα καὶ τρεῖς προσωπογραφίες*, Λευκωσία 2021, σσ. 58.

Ἀπὸ τὸ 1973 ξεκίνησε νὰ γράφει ποίηση ὁ Ἁντώνης Πιλλᾶς. Κι ἐπιμένει νὰ συνεχίζει ἄκρι τοῦ νῦν. Στὸ παρόν τὸν βλέπουμε νὰ ἀσχολεῖται μετὰ 33 πρόσωπα καὶ νὰ συνθέτει ἰσάριθμες προσωπογραφίες. Τίς φιλοτεχνεῖ, ὅπως σημειώνει στὸν Πρόλογο, μέσα ἀπὸ τὸ κῶρο τῶν ἁγίων καὶ τῶν ποιητῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἀσχολεῖται μετὰ τὴ Θεοτόκο, τὸν Τίμιο Πρόδρομο, σύγχρονους Ἁγίους ὅπως τὸν Παῖσιο Ἁγιορεῖτη καὶ Πορφύριο Κausοκαλυβίτη, γνωστούς ποιητὲς ὅπως τὸν Δ. Σολωμό, Κ. Παλαμά, Κ. Καβάφη καὶ Βασ. Μιχαηλίδη, ἀλλὰ καὶ ἄλλους, λιγότερο γνωστούς στὸ εὐρὺ κοινὸ (Μάνος Κράλης, Στέργιος Δημοῦλης κ.ο.κ.). Ἀπὸ ἓνα ποίημά του ἀφιερωμένο στὴ Θεοτόκο, ὑπὸ τὸν τίτλο Παναγία τῶν ἀγρῶν, ἀντιγράφω: «Ἄν πεις ἀπὸ καρδιάς τὴν Παναγία μητέρα σου, μετὰ ὄλους, δικούς καὶ ξένους, ἀδελφώνεσαι». Καὶ τὸ πῶς κάτω: «Φῶναζ' ἓνα παιδάκι τ' ὄνομά σου, Παναγία μου καὶ γέμισε ἢ ἀλλή περιστερία κι οἱ ἀγροὶ τριγύρω μετὰ γαλάζια κρίνα» Σύντομα λόγια, λιτά. Δωρικές κολῶνες πού ὑψώνονται στὸ ἀπέραντο γαλάζιο. Κι ἓνα τρίτο, πού συμπυκνώνει νοήματα θεολογικὰ μὰ καὶ ἱστορικὰ: «Πόσες φορές μετὰ μιά μονάκα εἰκόνα σου μαλαμοκαπισμένη, ὀλόδακρη πορεύτηκε τὸ γένος μας». Γιὰ τὸν ποιητὴ Νικηφόρο Βρεττάκο σημειώνει τοῦτο τὸ χαρακτηριστικὸ: «Πέρασε μετὰ ἀπὸ τοῦ πολέμου τὴ φωτιά, τοῦ ἐμφύλιου τὴν κόλαση μὰ βγήκε κλωρὸς μετὰ μιά γαλάζια φωτίτσα τῆς ἀγάπης κι ἓνα φιλέρημο ἄστρο, πάνω ἀπ' τοὺς εἰρηνικούς λόφους τῆς ποίησης». Ὅντως. Μιά προσωπογραφία μετὰ πινελιῆς ἔντονος. Καὶ κάτι γιὰ τὸ Φῶτη Κόντογλου. Μεστὸ νοημάτων κι αὐτὸ. «Δάκρυ καὶ μῦρο ἐστὶ τῆς Ρωμοσύνης, δὲν χωρεῖς μετὰ τῶν γραμματολόγων τὰ δευτέρια, μᾶς χαρμολύπης ὁ ἀνθὸς καὶ τῆς χαρᾶς πνευματικῆς μετὰ ἀπ' τὴ μνήμη σου πετιοῦνται περιστερία, στῆς Ἄνω Ἱερουσαλὴμ τὸ φῶς καὶ τῆς Ἀνατολῆς ὅπου ὀρθὸς μετὰ μάτι ὀγρὸ καὶ σταυρωμένα χέρια τοῦ κύρ-Ἀλέξανδρου ἀδελφός, κανοναρχεις». Ἁδρές οἱ πινελιές, γήινα τὰ χρώματα, φανερόνουν πῶς ὁ ποιητὴς εἶναι γνώριμος τῶν προσώπων αὐτῶν, δὲν ἔτυχε ἀπλῶς ν' ἀρπάξει κάτι τ' αὐτὸ του περιστατικὰ γι' αὐτὰ.

\* \* \*

Χριστόδουλου Βασιλειάδη, *Τὰ κωλύματα Ἱερωσύνης* Ἁγιογραφικὴ, πατερικὴ καὶ κανονικὴ κατοχύρωση, ἔκδ. Ἁγία Ταῖσία, Τρίτη ἔκδοση (Βελτιωμένη, ἐμπυξημένη), Λευκωσία 2021, σσ. 67.

Μὲ θέμα αὐτόχρονη καυτὸ, ἐπίκαιρο καὶ σοβαρὸ ἀσχολεῖται στὸ παρόν ὁ καλὸς συγγραφέας, σὲ μιά ἐποχὴ διαδοχικῶν ἐκπτώσεων καὶ πτώσεων οὐκ ὀλίγων σὲ θέματα πίστεως. Ὅντως μιλάμε γιὰ θέμα πίστεως διότι ὅποιος πιστεύει, δηλαδὴ λαμβάνει σοβαρὰ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπιταγὴν τοῦ Εὐαγγελίου, ἐφαρμόζει στὴν καθημερινὴ ζωὴ τὰ «ρήματα ζωῆς» πού ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτὸ. Ἄν κάποιος, λοιπὸν, νομίζει πῶς ἢ ἐν Χριστῷ ἱερωσύνη εἶναι βόλεμα ἐπαγγελματικὸ, μὰ κάποια λύσις στὰ οικονομικὰ ἀδιέξοδα τῶν καιρῶν, περιφρονώντας ἢ καὶ χλευάζοντας καὶ οὐσιαστικὰ, διαγράφοντας πολλὰς φορές τὴν οὐσιώδη προϋποθέσει γι' αὐτὴν, κυριολεκτικὰ ζεῖ μετὰ ψέματα. Καὶ δὲν εἶναι μόνον πού ζεῖ μετὰ ψέματα. Παίζει ἐν οὐ παικτοῖς. «Φοβερόν τὸ ἐμπαινεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος» μᾶς προειδοποιεῖ ὁ Ἀπόστολος. Καὶ κάπου ἄλλου, αἰῶνες πρὸ

Χριστού, έτέρα γραφή λέγει: «Ἐπικατάρατος ὁ ἐπιτελῶν τὰ ἔργα Κυρίου ἀμελῶς». Γράφει ὁ Ἅγιος Ἰσιδώρος ὁ Πηλουσιώτης σέ ἀνάξιο κληρικό: «Πρὶν ἀπὸ σένα, ἄθλιε Ζώσιμε, ὑπῆρξαν πολλοὶ ἀσεβεῖς καὶ ἁμαρτωλοὶ, οἱ ὁποῖοι οὔτε τὸ Θεοῦ φοβήθηκαν, οὔτε φρόντισαν γιὰ ἀγαθὸ βίον, σὺ ὅμως τοὺς ξεπέρασες ὅλους, ἔγινες κορυφαῖος ὄλων ἐκείνων, ἔγινες ἀπίστευτο καὶ ἀμίμητο παράδειγμα. Γιατὶ ἐκείνοι εἶχαν καὶ μερικές ἀρετές, ἐνῶ ἐσὺ συνθηκολόγησες μὲ τὴν κακία καὶ τὶς ἡδονές καὶ ἀνοιξες ἀκήρυκτο πόλεμον πρὸς τὴν ἀρετή. Ἐγίνες κωμωδία καὶ γέλωτας καὶ σκάνδαλο ὄλων». Βλέπετε, οἱ Ἅγιοι δὲν καίδεύουν τὴν ἁμαρτία. Τὴν καυτηριάζουν. Γιὰ ἐκείνους πού νομίζουν ὅτι μποροῦν στὸ ὄνομα μιᾶς ψευδεπίγραφης οἰκονομίας νὰ παρακάμπτουν τὶς εὐαγγελικές ἐπιταγές, τὶς πατερικές θέσεις, τοὺς θεῖους καὶ ἱερούς κανόνες καὶ γενικά τὴ διαχρονική διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὰ σαρκικά καὶ ἄλλα κωλύματα τοὺς λέμε ἀπλῶς ὅτι ματαιοπονοῦν, διότι στὸ παρὸν ζήτημα οὐ χωρεῖ καθόλου συγκατάβασις. Νὰ θυμίσουμε τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἁγίου Πέτρου στὸ μάγο Σίμωνα πού πῆγε ν' ἀγοράσει τὴν θεῖα χάρι με χρήματα: «Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι» (Πράξ. ν' 20). Ἐναφερόμενος στὰ κωλύματα ἱερωσύνης ὁ γέρον Ἐπιφάνιος (Θεοδωρόπουλος) λέει καὶ τὰ πῶ κατῶ χαρακτηριστικά: «Αὐτὰ διδάσκει καὶ αὐτὰ νομοθετεῖ ἡ ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερομένη Ἐκκλησία. Καὶ ἡμεῖς τολμῶμεν νὰ χαρακτηρίζομεν ὡς «ἀστεῖα πράγματα» τὰ θεόπνευστα ἐντάλματά της; Δέν ἀντιλαμβάνομεθα ὅτι οὕτως δέν κινδυνεύομεν ἀπλῶς νὰ γίνωμεν «ἀστεῖοι» ἡμεῖς, ἀντιπαράσσοντες τὰς ἰδικὰς μας «κοιλιοπνεύστους» θεωρίας εἰς τὰς ἀγιοπνευματικὰς ἐμπειρίας Της (ἐπιτέλους τοῦτο, δηλ. τὸ νὰ γίνωμεν «ἀστεῖοι» ἡμεῖς δέν θὰ ἦτο καὶ μέγα κακόν...). Ἄλλὰ κινδυνεύομεν νὰ εὐρεθῶμεν καὶ θεομάχοι;» Τὸ πρᾶγμα εἶναι σαφές. Αὐτοὶ πού εἰσέχονται στὴν ἱερωσύνη με σαρκικά ἢ ἄλλα κωλύματα ἢ ἐκείνοι πού προωθοῦν αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους στὰ ἐνδότερα τοῦ καταπετάσματος δέν εἶναι σέ τελικὰ ἀνάληψη θεομάχοι; Γνωρίζετε τὸ τέλος. Ὁ Χριστὸς «ἐξῆλθε νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ». Ἀλοῖμονον σ' αὐτὸν πού θὰ τὰ βάλει μαζί του. Στῶμεν καλῶς.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

